כַּאֲשֶׁר נִתְפַּשְׁטוּ סִפְרֵי שַׁדַּי חֻמָּד הָרִאשׁוֹנִים שֶׁיָּצְאוּ לָאוֹר עוֹלָם בעזה"י בִּשְׁנַת תרנ"א ותרנ"ב קִבַּלְתִּי מִכְּתְבֵי בְּרָכָה מֵרַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו וְרָאִיתִי בְּמִכְתְּבֵיהֶם שֶׁכַּאֲשֶׁר יַזְכִּירוּ אוֹתִי בְּשֵׁם הַמְחַבֵּר סִפְרֵי שַׁדַּי חֻמָּד כּוֹתְבִים שֵׁם הַסֵּפֶר כַּאֲשֶׁר הַזּוֹנֵחַ מִטַּעַם הַמְחַבֵּר אֲנִי הַדַּל שַׁדַּי בַּיּוֹ"ד (לֹא שָׁדָה בה"ה) אֲשֶׁר נִתְכַּוַּנְתִּי בּוֹ לִרְמֹז שְׁמִי וְכִינּוּי מִשְׁפַּחְתִּי וְשֵׁם עִירִי צִיּוֹן הִיא קִרְיָה קְדוֹשָׁה עִיר קָדְשֵׁנוּ יְרוּשָׁלַיִם תובב"א וְשֵׁם אֲבוֹתַי ז"ל וּמִקְרָא מָלֵא הוּא בִּישַׁעְיָה (ל"ב י"ב) כַּאֲשֶׁר הוֹדַעְתִּי בִּכְּנֵי הַשִּׁדֵּי אֲשֶׁר בְּסִפְרֵי שַׁדַּי חֻמָּד הָרִאשׁוֹנִים (בד"ה רָאוּ קָרָאתִי בְּשֵׁם): כֵּן נִמְצָא אֶצְלִי כַּמָּה מֵאוֹת הֶעָרוֹת וְהֶאָרוֹת מֵחַכְמֵי וְרַבָּנֵי וּגְאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו עַל דְּבָרְתִּי בְּשִׁדֵּי חֻמְדָּתִי כִּי לְפִי רֹוב הַסְּנִיפִים וְהַסְּעִיפִים אֲשֶׁר טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא וַאֲלַקֻּטָה בִּשְׁדֵּי כַּמָּה מֵאוֹת עִנְיָנִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים מִסִּפְרֵי הַמְפָרְשִׁים וְהַפּוֹסְקִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים ל"ו מָצְאוּ כָּל אַנְשֵׁי חֵיל יְדֵיהֶם לְפַלְפֵּל וּלְסַלְסֵל כָּל אֶחָד בִּמְנַת חֶלְקוֹ אֲשֶׁר קִבֵּל מִסִּינַי זֶה בְּכֹה וְזֶה בְּכֹה מַר בְּחֵלֶק הַכְּלָלִים וּמַר בְּחֵלֶק אֲסִיפַת דִּינִים וּמַר בְּחֵלֶק דִּבְרֵי חֲכָמִים וְרַבִּים אֲשֶׁר יֵאֶחֲזוּ מִזֶּה וְגַם מִזֶּה זֶה מְקַצֵּר וְזֶה מַאֲרִיךְ זֶה בּוֹנֶה וְזֶה סוֹתֵר כְּדַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר לָנוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֻוָּרְשָׁה וּבְהִזְכִּירָם לִבְרָכָה אֶת כָּל הַכָּתוּב לְחַיִּים בִּשְׁלֹשָׁה הַסְּפָרִים הַנָּ"ל כּוֹתְבִים שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֻמָּד בַּיּוֹ"ד: וּכְמוֹ כֵן בְּאֵיזֶה סְפָרִים מֵרַבָּנֵי דּוֹרֵנוּ הָאַדִּירִים יצ"ו אֲשֶׁר נִדְפְּסוּ אַחַר שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ סִפְרֵי שַׁדַּי חֻמָּד בָּעוֹלָם בעזה"י בְּאָמְרָם דָּבָר בִּשְׁמִי בָּמָה שֶׁכָּתַבְתִּי בִּשְׁלֹשָׁה סְפָרִים הַנָּ"ל יַטְּירוּ בְּשָׂפָה בְּרוּרָה אֶת שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֻמָּד כָּתוּב בַּיּוֹ"ד כַּאֲשֶׁר יִרְדֹּוף הַקּוֹרֵא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים (אֶת אֲשֶׁר אֶזְכֹּר כָּעֵת אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי וַאֲדָמָה כִּי יֶשְׁנָם עוֹד אֲשֶׁר לֹא עָלוּ עַל זִכְרוֹנִי לְעֵת עַתָּה).

א) כְּלִילַת הַמְּנוֹרָה אֲשֶׁר נִדְפַּס בִּשְׁנַת התרנ"ב לִידִידִי הַגָּאוֹן אבד"ק זֶבוּבַנָא רַבָּתִי יצ"ו.
ב) פְּעָלִים לְתוֹרָה אֲשֶׁר נִדְפַּס בִּשְׁנַת תרנ"ג לִידִידִי הרה"ג מִיַּאלָסוּוטָגְרַאד יצ"ו.

וְכֵן ג') כְּלָלֵי הַתְּחָלַת הַחָכְמָה שֶׁהִדְפִּיס יְדִידִי הָרַב שו"ב בְּמַאֲרִיאָפאל יצ"ו. וְכֵן ד') כּוֹרֶת הַבְּרִית לִידִידִי הַגָּאוֹן אבד"ק אֶהֱלִיפוּלִי יצ"ו.

ה') פָּדָה אֶת אַבְרָהָם אֲשֶׁר נִדְפַּס בִּשְׁנַת תרנ"ד לְגָדוֹל בְּדוֹרֵנוּ סב"ק אבד"ק אַזְמִיר יצ"ו. וְכֵן ו') שְׁיָרֵי יָפֶה לַלֵּב לְמַר קַשִּׁישָׁא הרה"ג הַמְחַבֵּר ס' אָבוֹת הָרֹאשׁ וְסִפְרֵי יָפֶה לַלֵּב יצ"ו וְכֵן ז') בִּיכּוּרֵי שְׁלֹמֹה לִידִידִי הרה"ג מֵאוֹזְאָרְקָאוו יצ"ו.

ח') מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל בח"ב הַנִּדְפָּס בִּשְׁנַת תרנ"ה לִידִידִי הרה"ג אבד"ק נאווא פראגא יצ"ו. וְכֵן ט') כְּנֶסֶת חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בַּקֻּנְטְרֵיס רְבִיעִי הי"ל ע"י יְדִידִי הַגָּאוֹן מֵאוֹדֵיסָא יצ"ו.

וְכֵן י') מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב לְרַבִּינוּ הַתּוֹסָפָת יוֹם טוֹב שֶׁנִּדְפַּס ע"י הָרַבָּנִים הַכֹּהֲנִים בְּווֹאַרְשָׁא יצ"ו וְכִמְדֻמֶּה לִי שֶׁגַּם בְּמַחְבֶּרֶת הַטְּהוֹרָה זֶכֶר לְמִקְדָּשׁ לִידִידִי הַגָּאוֹן אבד"ק פאניוועז יצ"ו הִזְכִּיר שְׁמִי הַדַּל בְּשֵׁם מְחַבֵּר שַׁדַּי חֻמָּד וְכָתוּב בַּיּוֹ"ד (הַמַּחְבֶּרֶת הַטְּהוֹרָה הַלָּזוּ עִמִּי הָיְתָה וְעַתָּה בְּקַשְׁתֶּיהָ וְלֹא מָצָאתִי בְּבֵית מִדְרָשִׁי לֹא יָדַעְתִּי מִי שָׁלַח יָדוֹ בָּהּ) גַּם בְּהַמִּכְתָּב גָּלוּי פְּסַק דִּין בְּהֶיתֵר לְמִי שֶׁנִּשְׁתַּטֵּית אִשְׁתּוֹ עַל פִּי הֶסְכֵּם מֵאָה רַבָּנִים שֶׁהִדְפִּיס יְדִידִי הַגָּאוֹן אבד"ק פְּרָאמִישְׁלָא יצ"ו בְּיוֹם ג' כִּי תִשָּׂא י"ב אֲדָר תרנ"ג בְּמָקוֹם שֶׁמָּצִינוּ גְּדֻלָּתוֹ מָצִינוּ עַנְוָתָנוּתוֹ שֶׁבְּשִׁפְלָנוּ זָכַר לָנוּ וְכָתַב (בד"ה וְהִנֵּה מַה דְּכוֹתְבִין) וְכָעֵת מָצָאתִי בס' שְׁדֵי חֶמֶד שֶׁנִּדְפַּס מֵחָדָשׁ בְּמַעֲרֶכֶת אישׁוּת וכו' עי"ש דב"ק וְעַיְנֵיךְ תֶּחֱזֶינָה שֶׁכָּתַב תֵּיבַת שַׁדַּי בַּיּוֹ"ד: וּמִלְּבַד כָּל אֵלֶּה הִנֵּה בְּהַתְעוּדוֹת שֶׁנִּדְפְּסוּ בְּסִפְרֵי שַׁדַּי חֻמָּד הָרִאשׁוֹנִים מֵרַבָּנֵי דּוֹרֵנוּ

הַגְּאוֹנִים יֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר הִזְכִּירוּ בדב"ק אֶת שֵׁם הַסֵּפֶר וְנִכְתַּב כְּמוֹ שֶׁהוּא נִקְרָא בִּשְׁמוֹ אֲשֶׁר קָרִיתִי לוֹ שַׁדַּי חֶמֶד בַּיּוֹ"ד וּמֵהֶם אֲשֶׁר לֹא הִזְכִּירוּ שֵׁם הַסֵּפֶר אַף כְּבָר הָיָה הַסֵּפֶר לְעֵינֵי קָדְשָׁם אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי לָהֶם קֶונְטְרֵיסִים מְזֻדָּפְסִים קרעקעין) לְמַעַן יַשְׂכִּילוּ בִּתְעוּדוֹתֵיהֶם כַּנָּהוּג וְעֵינֵי קָדְשָׁם רָאוּ אֲשֶׁר כָּתוּב שָׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֶמֶד בַּיּוֹ"ד וְלֹא הָיָה מִי שְׁרַפְרַף בַּדָּבָר אַף כִּי הֵם גְּאוֹנִים גְּדוֹלִים בַּתּוֹרָה וּבְיִרְאָה כְּלוּלִים: אוֹת הִיא לְעוֹלָם אֲשֶׁר דַּעַת קְדוֹשִׁים עֶלְיוֹנִים לְמַעְלָה יצ"ו מַסְכֶּמֶת אֲשֶׁר אֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ וּפְקְפּוּק בְּקְרִיאַת שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי בַּיּוֹ"ד וְלֹא עָלָה עַל דַּעְתִּי שֶׁיִּהְיֶה בְּזֶה שׁוּם מְעַרְעֵר עִם כִּי לֹא אַכְחַד אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּאֵיזֶה מִכְתָּבִים מֵרַבָּנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו אֲשֶׁר בְּהִזְכִּירָם שֵׁם הַסֵּפֶר כָּתְבוּ שְׁמוֹ שָׂדֶה (בה"ה) חֶמֶד אַף הָיִיתִי סָבוּר שֶׁכָּתְבוּ כֵּן שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה וְסִירְכַיְהוּ נָקְטִי אֲשֶׁר רְגִילִים לִכְתּוֹב שָׁם שָׂדֶה בְּכָל מָקוֹם בה"ה וְלֹא עָלְתָה עַל לִבִּי שֶׁעוֹשִׂים כֵּן בְּכַוָּנָה לְכִנּוּתוֹ בְּשֵׁם שָׂדֶה שֶׁלֹּא לִטְעוֹת בּוֹ שֶׁהוּא עַל שֵׁם אֶחָד מִשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים כִּי מַה טַּעַם לָזֶה אַחַר שֶׁבַּעַל הַשֵּׁם אֲנִי הַדַּל מְבָאֵר הַכַּוָּנָה וְגַם כָּתוּב הַדָּר הוּא בַּיּוֹ"ד וְאֵין בּוֹ שׁוּם לַחְלוּחִית וְסָרָךְ קְדֻוֵּשַׁת הַשֵּׁם וּלְדַעְתִּי הַקָּצָרָה מֻוָּתָר לְמְחֹוק תֵּיבָה זוֹ דְּהִנֵּה מָרָן הַבֵּית יוֹסֵף בַּיּוֹ"ד סי' רע"ו (בד"ה וְכָתַב הר"ש בַּר) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"ץ בח"א סי' קע"ז שֶׁאִם כָּתַב שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְשֵׁם קְדֻוֵּשַׁת הַשֵּׁם אֵין בְּכָךְ כְּלוּם דְּהָוֵי כְּמַקְרִיב בַּעֲלֵי מוּמִין דְּלָא חָלָה עֲלֵיהֶם קְדֻוֵּשָׁה וְעוֹד הֵבִיא רְאָיָה מִדְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק שְׁבוּעַת הָעֵדוּת ד' ל"ה עכ"ל וְלֹא בֵּיאֵר מָרָן הָרַשְׁבָּ"ץ וְהַגְּאוֹן בס' אֲנִיָּה דְיוֹנָה בְּאֵיל הַמְּלוּאִים רֵישׁ פֶּרֶק ז"ך הֵבִיא מַה שֶּׁכָּתַב הַגָּאוֹן מוהרל"ח בְּהַגָּהוֹתָיו בְּבֵיאוּר רְאָיָתוֹ דְּכַוָּנָתוֹ מִדְּאָמְרִינַן שָׁם כָּל שֵׁמוֹת הָאֲמוּרִים בְּלוֹט חוֹל וְעַל כָּרְחִין מַיְירֵי בְּשֶׁקְּדָשָׁן דִּבְלֹא קְדֻשָּׁן אֲפִילּוּ שְׁמוֹת הַקּוֹדֶשׁ לֹא נִתְקַדְּשׁוּ עכ"ל וְכָתַב עַל דְּבָרָיו וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין דְּשָׁם לֹא אָמַר אֶלָּא דְּהוּא חוֹל וְאֵין צָרִיךְ לְקַדְּשׁוֹ אֲבָל אִם עָבַר וְקִדְּשָׁן עֲדַיִן לֹא יָדְעִינַן אֵיךְ הַדִּין וְכָתַב הוּא לְבָאֵר עַל פִּי מַה דְּאִיתָא בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ז' הֲלָכָה ד' כָּל שְׁמוֹת הֶדְיוֹטוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶן אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הֲרֵי אֵלּוּ נִמְחָקִין כְּגוֹן וַהֲיִיתֶם כֵּאלֹהִים חוֹל עוֹד שֵׁם כָּל הַשֵּׁמוֹת הָאֲמוּרִים בְּאַבְרָהָם קָדֵשׁ חוּץ מֵהָאַחֲרוֹן וכו' עוֹד שָׁם בַּהֲלָכָה ז כָּל הַשֵּׁמוֹת הָאֲמוּרִים בְּלוֹט חוֹל מַשְׁמַע דְּוַמְיָא דְּרֵישָׁא דְּאָמַר הֲרֵי אֵלּוּ נִמְחָקִין וְאִם כֵּן שַׁפִּיר דָּיֵיק עַל כָּרְחִין אַיְירֵי בְּקָדְשָׁן שֶׁאִם לֹא כֵּן אֲפִילּוּ שֶׁל קוֹדֶשׁ נִמְחָק אֶלָּא שֶׁצְּיֵין הַגְּמָרָא דְּשִׁבּוּעוֹת אָמְנָם מֵהַמַּסֶּכֶת סוֹפְרִים הַנַּ"ל מוּכָח דְּנִמְחָק אֲפִילּוּ בְּקָדְשָׁן עכ"ל וְכָתַב שָׁם בָּאֲנִיָּה דְיוֹנָה אוֹת ב' (אַחַר שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הָרַמְ"א דְּהַמְּקַדֵּשׁ שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים הָוֵי כְּמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין דְּלָא חָלָה הַקְּדֻוֵּשָׁה כְּלָל) בְּשֵׁם הַגָּאוֹן בְּנֵי יוֹנָה שֶׁאִם אֵירַע בָּהֶם אֵיזֶה טָעוּת רַשַּׁאי לִמְחָקָם אַף שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ שֶׁאֵין הַשֵּׁם עַל הוּקָם עכ"ל: גַּם בְּסֵפֶר מִשְׁנַת אַבְרָהָם בְּשַׁעַר י"ט אוֹת כ"א כָּתַב יֵשׁ הַרְבֵּה שְׁמוֹת אֵל אֱלֹהִים אֱלֹהֵי שֶׁהֵם חוֹל גָּמוּר וְלָא מִבָּעְיָא שֶׁאֵין צָרִיךְ לְקַדְּשָׁן אֶלָּא אַף אָסוּר לְקַדְּשָׁן וּמֻוָּתָר לִמְחָקָן כְּגוֹן אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֵל נֵכָר.

אֵל זָר.

עֲשׂוּ לָנוּ אֱלֹהִים. אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל.

אֱלֹהֵי כֶּסֶף. אֱלֹהֵי מַסֵּכָה.

אֱלֹהֵי נֵכָר. לָמָּה גְּנַבְתָּ אֶת אֱלֹהָי.

לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לֵאלֹהֵיהֶם וְעוֹד וְלָאו דַּוְקָא אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְכִי הַאי גַּוְונָא אֲלָא אֲפִילּוּ אֱלֹהִים שֶׁפֵּרוּשׁוֹ דַּיָּין עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם. אֲשֶׁר יַרְשִׁיעוּן אֱלֹהִים.

אוֹ אֱלֹהִים שֶׁפֵּירוּשׁוֹ מַלְאָכִים אָסוּר לְקַדְּשָׁן וּמֻתָּר לְמְחָקָן עכ"ל וּמַרְאֶה מָקוֹם הוּא תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"ץ ח"א סי' קע"ז מְנַחַת שַׁי מְלֶאכֶת הַקּוֹדֶשׁ מֵאִיר נָתִיב יְפֵה תֹּואַר וּמִכָּל הַסְּפָרִים הַנַּ"ל אֵין גַּם אֶחָד אִתִּי לְעַיֵּין בדב"ק וְעִם שְׁבִּדְבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ץ שֶׁהֵבִיא מָרָן הב"י לֹא נִזְכַּר בְּפֵירוּשׁ שֶׁאִם קִדְּשָׁן מֻתָּר לְמוֹחָקָן אוּלַי מָרָן הב"י קָצַר בִּלְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"ץ וְאַף מִתּוֹךְ מַה שֶּׁהֶעְתִּיק בִּשְׁמוֹ מַשְׁמַע כֵּן דְּכֵיוָן שֶׁכָּתַב דְּלָא חָלָה עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה מַשְׁמַע דְּאַף אִם קִדְּשָׁן מֻתָּר לְמְחָקָן: מִכָּל הָאָמוּר אָנוּ לְמֵדִין דְּאַף מַה שֶּׁהוּא בְּעָלְמָא שֵׁם גָּמוּר מִכָּל מָקוֹם כָּל שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁנִּכְתַּב לֹא נִכְתַּב לְכַוָּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא לְכַוָּנַת דָּבָר חוֹל אַף אִם קִדְּשׁוּ מֻתָּר לְמוֹחָקוֹ כֵּיוָן שֶׁלֹּא חָלְעָלָיו שׁוּם סָרְךְ קְדֻשָּׁה וּמִזֶּה נָבִין וְנָדוֹן לְשֵׁם שַׁדַּי חֲמָד שֶׁגַּם בַּמִּקְרָא לֹא הֻזַּח לְכַוָּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא עַל שָׁדוֹת וְכֵן בִּקְרִיאַת שֵׁם הַסֵּפֶר שֶׁבַּעַל הַשֵּׁם מְבָאֵר כַּוָּנָתוֹ שֶׁלֹּא עַל שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ נִרְאֶה דְּמֻתָּר לְמוֹחָקוֹ כִּשְׁאָר דָּבָר שֶׁל חוֹל כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים הַנַּ"ל כָּל שְׁמוֹת הֶדְיוֹטוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶן אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הֲרֵי אֵלּוּ נִמְחָקִין: וְרָאִיתִי לְהָרַב פֶּתַח הַדְּבִיר בְּחֵלֶק ג' בְּסוֹף סי' של"ו (ד' נז"ר ע"ד ד"ה רָאִיתִי) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַב סָבָא קַדִּישָׁא דָּוִד פראנסיא וְז"ל הָרַב מַחֲנֵה אֶפְרַיִם בְּחִידּוּשָׁיו עַל הַטּוּר יו"ד בְּדַף ל"ז ע"ג נִסְתַּפֵּק בִּזְהוּבִים שֶׁכָּתוּב עֲלֵיהֶם שֵׁם הֲוָיָה בָּרוּךְ הוּא אִם מֻתָּר לְהַתִּיכָם וְהֶעֱלָה דְּאִם נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי נָכְרִים אַף דְּאָסוּר לְהַתִּיכָן שָׁרֵי לִיהָנוֹת מֵהֶם כֵּיוָן שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ לִשְׁמוֹ וְאִם נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַף בִּסְתָם דְּלָא יָדְעִינַן אִם נַעֲשׂוּ לִשְׁמוֹ אוֹ לֹא אָסוּר לִיהָנוֹת מֵהֶן וַאֲנִי מָצָאתִי מַחֲלוֹקֶת בָּזֶה בֵּין הָרַבָּנִים ב"ח וְחַוּת יָאִיר שֶׁהֵבִיא הָרַב בְּאֵר הֵיטֵב בא"ח סי' של"ד ס"ק י"ז וְעַיֵּין לְהָרַב הנז' דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּפֶרֶק קַמָּא דַּעֲרָכִין וְכָתַב עוֹד אֲבָל הֵיכָא דְּנִגְרַר הַשֵּׁם אָמְרִינַן אָזְלָא כָּתַב וכו' וְעַיֵּין לְהָרַב חַוּת יָאִיר סי' ט"ז ולהרשב"ש סי' תנ"ז עכ"ל הַקָּדוֹשׁ וַהֲגַם שֶׁאֵין לִי פְּנַאי לִרְאוֹת שֹׁרֶשׁ הָעִנְיָן הֶעֱלֵיתִי דָּבָר עַל סֵפֶר שֶׁיִּהְיוּ שִׂפְתֵי צַדִּיק דּוֹבְבוֹת וְעַל תְּשׁוּבַת הָרַב מַחֲנֵה אֶפְרַיִם עַיֵּין לְהָרַב דּוֹבֵב מֵישָׁרִים דַּף ט' ע"א וע"ב עכ"ד הָרַב פֶּתַח הַדְּבִיר וְאֵין אֶצְלִי סֵפֶר דּוֹבֵב מֵישָׁרִים וְאַף לֹא שׁוּ"ת הרשב"ש וּכְבָר כָּתַב בָּזֶה הָרַב מִשְׁנַת אַבְרָהָם בְּשַׁעַר י"ט אוֹת י"ב וּבְשַׁעַר כ"א אוֹת ו' וּבְבֵיאוּרוֹ סק"ז וּבְקוּנְטְרִיסִי זֵכֶר עָשָׂה בְּמַעֲרֶכֶת הַמ"ם הֵבֵאתִי דִּבְרֵי הַגָּאוֹן נוֹדָע בִּיהוּדָה בְּמַהְדּוּרָא תִּנְיָנָא יו"ד סי' ק"פ עַל הַמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ עָלָיו שֵׁם הֲוָיָ"ה בָּרוּךְ הוּא אִם מֻתָּר לְהַתִּיכוֹ וְדִבְרֵי הָרַב פְּרִי מְגַדִּים בסי' של"ד עַל דִּבְרֵי הָרַב טוּרֵי זָהָב ס"ק ט"ז וְדִבְרֵי הָרַב פְּתָחֵי תְּשׁוּבָה בַּיו"ד סי' רע"ו ס"ק י"ז בְּשֵׁם הַגָּאוֹן בְּנֵי יוֹנָה עי"ש וְעַל דִּבְרֵי הָרַב מַחֲנֵה אֶפְרַיִם אַתָּה תֶּחֱזֶה מַה שֶּׁהֶאֱרִיךְ מָרָן חיד"א בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף סי' רע"ו אוֹת כ"ד בִּרְאָיוֹת הָרַב פְּרִי חָדָשׁ וּבְמַה שֶּׁדָּחָה הָרַב מַחֲנֵה אֶפְרַיִם וְהָרַב בֵּית יְהוּדָה ח"ב וְעַיֵּין שָׁם בָּאוֹת כ"ח: וְנִרְאֶה דְּאֵין כָּל זֶה עִנְיָן לְנִדּוֹן שֶׁלָּנוּ דְּהָרַבָּנִים הַנַּ"ל הֵם אָמְרוּ בְּכוֹתֵב לְכַוָּנַת הַשֵּׁם אֶלָּא שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ וּבְזֶה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁכֵּיוָן שֶׁכּוֹתֵב לְכַוָּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אַף אִם לֹא קִדְּשׁוּ מִמֵּילָא הוּא קָדוֹשׁ וּכְאוֹתָהּ שֶׁאָמְרוּ גַּבֵּי שְׁחִיטַת קָרְבָּנוֹת סַכִּין מוֹשַׁכְתָּן לְמַה שֶּׁהֵן אֲבָל כְּשֶׁכּוֹתֵב לְכַוָּנַת דָּבָר חוֹל אַף שֶׁהָאוֹתִיּוֹת שָׁוות הֵן לְאוֹתִיּוֹת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הֲרֵי אָמְרוּ בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים דְּמֻתָּר לְמְחָקָן וְכֵן הוּא בִּקְרִיאַת הַשֵּׁם שַׁדַּי חֲמָד שֶׁאֵין הָרָצוֹן בָּזֶה לְכַוָּנַת שֵׁם קְדוּשׁ כְּלָל נִרְאֶה דְּמֻתָּר לְמָחְקוֹ וְלָכֵן אֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ וּפְקֻפּוּק בִּקְרִיאַת שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֲמָד בַּיו"ד כֵּן נִרְאֶה לְדַעְתִּי הַקָּצָרָה וּכְבָר כָּתַבְתִּי שֶׁנִּרְאֶה בַּעֲלִיל

דַּעַת רַבָּנַי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו שֶׁאֵין בְּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ כְּלָל: וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר יַעַלְזוּ חֲסִידִים לְרָבִּין חֲסִידָא בַּעַל סֵפֶר פֶּלֶא יוֹעֵץ וְעוֹד סְפָרִים רַבִּים (וְהוּא קִיצּוּר הַסֵּפֶר הַחֲסִידִים בְּתוֹסֶפֶת מְרֻוָּחָה תּוֹרָה דִּילֵיהּ אֲשֶׁר אָסַף אִישׁ טָהוֹר מִכַּמָּה סְפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּמוּסָר הַשְׂכֵּל וְיִרְאַת ה' טְהוֹרָה כְּדַרְכּוֹ בַּקּוֹדֶשׁ) שֶׁכָּתַב בְּדַף צ"ו ע"א אֵין מְכַנִּין אֶת הַשֵּׁם כְּלַפֵּי הֶדְיוֹט כְּגוֹן לִכְתּוֹב לִנְדִיב יְהִי כְבוֹד אֲדוֹנֵי לְעוֹלָם יִשְׂמַח אֲדוֹנֵי בְּמַעֲשָׂיו אוֹ לִכְתּוֹב אֵל אֲדוֹנֵי וַיָּאֶר לָנוּ וְכַיּוֹצֵא שֶׁהֲרֵי כְּתִיב בְּמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמוֹהוּ וּכְתִיב אֶל תְּמִירֵנוּ וְזֶה הַמְכַנֶּה הַשֵּׁם לְהֶדְיוֹט וַאֲנִי רָאִיתִי עַל גַּבֵּי כְּתָב שֶׁכָּתְבוּ לְשַׂר אֶחָד אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רְחָמִים וְנִצְטַעַרְתִּי מְאֹד עַד הֵיכָן הַגִּיעָה הַחֲנֻפָּה וְאִיסּוּר גָּמוּר הוּא שְׁמִלְבַד מִלַּת אֵל קוֹדֶשׁ שֶׁעֲשָׂאָהּ חוֹל אֵיךְ יְתוֹאַר בָּשָׂר וָדָם חַס וְשָׁלוֹם בְּתוֹאַר מֶלֶךְ הַכָּבוֹד לֹא יָאֶה (מִתֵּיבַת וַאֲנִי רָאִיתִי עַד יָאֶה כָּתוּב שָׁם מֻוסְגָּר בַּחֲצָאֵי רִיבּוּעַ אוּלַי אֵינָם דִּבְרֵי הָרַב הַמְחַבֵּר אֶלָּא דִּבְרֵי מַר יְהוּדַאי גָּאוֹן בֶּן הַמְחַבֵּר) וּדְבָרִים אֵלּוּ כְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַחֲסִידִים סי' תתקל"ו וּמַה שכ' וַאֲנִי רָאִיתִי וכו' הֵם דִּבְרֵי מָרָן חִיֶּדְ"א בְּפֵירוּשׁוֹ עַל הס' הַחֲסִידִים וְהוּא סֵפֶר בְּרִית עוֹלָם וְסַיֵּם וּמִזֶּה תַּקִּישׁ עַל כַּמָּה שַׂטְיוּת שֶׁנָּהֲגוּ סוֹפְרִים בּוּרִים וְלֹא יְרְאֵי אֱלֹהִים וְיֵשׁ לִמְחוֹת בְּיָדָם בְּחֶזְקַת הַיָּד עכ"ד: וְהָרַב עִיקְרֵי הד"ט בְּחֵלֶק יו"ד סי' כ"ו אוֹת ל' הֵבִיא דִּבְרֵי מָרָן חִיֶּדְ"א הַנַּ"ל וְכָתַב וְכֵן יֵשׁ לִתְמֹהַּ עַל הַמַּדְפִּיס סֵפֶר הרה"ג בָּרוּךְ אַנְגִּיל שֶׁבְּרִישׁ הַסֵּפֶר הַדְּפִיס בְּזֶה הַלָּשׁוֹן רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וכו' אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דְּשָׁאנֵי צַדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ חָפֵץ בִּכְבוֹדָם וְשָׁיְקָרְאוּ עַל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְהוּא קָרָא לְיַעֲקֹב בְּשֵׁם אֵל כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ עַל פָּסוּק וַיִּקְרָא אֵל (אַף שֶׁיֵּשׁ לִדְחוֹת קְצָת דְּהוּא יִתְבָּרַךְ אֲדוֹן כָּל יָכוֹל לוֹמַר כֵּן וְלֹא אָנוּ בְּרִיּוֹתָיו) גַּם בְּבָבָא בָּתְרָא דַּף ע"ה ע"ב אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הקב"ה צַדִּיקִים וכו' וְכֵן עֲתִידִים שֶׁיֹּאמְרוּ לִפְנֵיהֶם קָדוֹשׁ כְּדָרְךְ שֶׁאוֹמְרִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלָעוֹלָם דְּכִינְוּי שֶׁל אֵל לֹא מִיסְתַּבֵּר לְכַנּוֹת בָּשָׂר וָדָם אֲפִילּוּ לְמֹשֶׁה בְּדוֹרוֹ) וְהָרַב פְּרִי מְגָדִים כָּתַב לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתֵּיבַת אֵל בְּצֵירֵי שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ לְתֵיבַת אֵל בְּסָגוֹל שֶׁהוּא חוֹל אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כְּלָל וּלְתִיקּוּן סֵפֶר תּוֹרָה רַק דְּמִמֵּילָא עַל יְדֵי תּוֹסֶפֶת תֵּיבוֹת הַחֲסֵרוֹת יִשָּׁמַע וַיִּזְכֹּר הַשִּׁינּוּי שֶׁל לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְלְשׁוֹן חוֹל עי"ש וּכְבָר הָרַב בְּרִית עוֹלָם עַצְמוֹ טָרַח בסי' תרמ"ד לְלַמֵּד זְכוּת לְמִנְהַג גְּדוֹלִים אַף בַּדּוֹרוֹת שֶׁלְּפָנֵינוּ דְּזֶה אוֹמֵר פָּסוּק אֶחָד וְזֶה מְשִׁיבוֹ דְּלִכְאוֹרָה הוּא מֵעֵין דֶּוּגְמָא לְמַה שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַחֲסִידִים שָׁם אַל תִּשְׂחַקוּ בַּפְּסוּקִים וְחִילּוּק יֵדַע בֵּיניֵהֶם וּבְפָרָט כְּשֶׁעוֹשִׂים כֵּן לֹא בַּפְּסוּקִים אֶלָּא בִּלְשׁוֹנוֹת הַשֵּׁ"ס לִהְיוֹת שְׁגוּרִים בְּפִיהֶם לְשׁוֹנוֹת הַשֵּׁ"ס וְעִם כָּל זֶה סַיֵּם דְּיָרֵא אֶת דְּבַר ה' יְפָרֵשׁ גַּם מִזֶּה וּבָרוּר דְּעַד כָּאן לֹא אָמְרוּ אֶל תִּשְׂחַקוּ בַּפְּסוּקִים אֶלָּא בְּדֶרֶךְ שְׂחוֹק וְהִיתּוּל וְלֹא לֶאֱסֹר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְדָבָרִים שֶׁל חוֹל וְשָׁאם יְסַפֵּר עִם חֲבֵירוֹ בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ אוֹ יִכְתּוֹב אִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים אוֹ מַשָּׂא וּמַתָּן יֵאָסֵר לְדַבֵּר אוֹ לִכְתּוֹב בִּלְשׁוֹן הַשֵּׁ"ס אוֹ לְשׁוֹן פָּסוּק (מִשּׁוּם דְּהָוֵי מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּפְּסוּקִים וּלְשׁוֹן הַשֵּׁ"ס לְעִסְקֵי חוֹל) דְּהָא וַדַּאי קָשֶׁה לְסַפֵּר וְלִכְתּוֹב בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ בְּלִי עֵירוּב לְשׁוֹן פָּסוּק אוֹ שֵׁ"ס וְדַיֵּינוּ שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁמוֹת דַּוְקָא אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ שְׂחוֹק וְהִיתּוּל עכ"ד הָרַב עִיקְרֵי הד"ט שָׁם: וּמַר קַשִּׁישָׁא הרה"ג כמוהר"י פְּלָאגִי' יצ"ו בַּקּוּנְטְרֵס נֶפֶשׁ הַיָּפֶה הַנִּסְפָּח לְסִפְרוֹ אֲבוֹת הָרֹאשׁ ח"ג אַף הוּא הָיָה מִתְכַּוֵּין לְהַזְהִיר עַל זֶה שֶׁלֹּא יֶשְׁנוֹ אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּלַפֵּי הֶדְיוֹט וְסַיֵּם אֶת חֶטְאַי אֲנִי מַזְכִּיר שֶׁפַּעַם אַחַת כָּתַבְתִּי עַל גַּבֵּי מִכְתָּבִי לְרַב אֶחָד (בִּיהוֹסֵף שָׁיו) אֶל מֶלֶךְ יוֹסֵף וכו' וְשׁוּב בִּרְאוֹתִי דִּבְרֵי הָרַבָּנִים הנז"ל (סֵפֶר הַחֲסִידִים וּפֵירוּשׁ מָרָן חִיֶּדְ"א)

נִצְטַעַרְתִּי עַל הַדָּבָר וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר וְעַיֵּן עִיקָרֵי הד"ט יו"ד סי' כ"ו אוֹת ל' וּבְסֵפֶר אָרְחוֹת יֹושֶׁר פֶּרֶק י"ב עכ"ל בְּדַף ס"א אוֹת ז וְאֵין מָצוּי אֶצְלִי סֵפֶר אָרְחוֹת יֹושֶׁר לִרְאוֹת דב"ק: וְנִרְאֶה דְּאֵין מִכָּל זֶה עִנְיָן לִנְדוֹן דִּידַן דְּדַוְקָא כְּשֶׁבָּא לְכַנּוֹת שָׁם וְתוֹאַר שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהוּא מְכַנֶּה אוֹתוֹ כְּלַפֵּי הֶדְיוֹט בְּזֶה וְכֵיוֹצֵא לָזֶה הוּא שֶׁהִקְפִּידוּ רַבָּנָן קַדִּישֵׁי הנז"ל אֲבָל בְּנִדּוֹן שֶׁלָּנוּ דְּעִיקַּר הַנָּחַת הַשֵּׁם הַזֶּה אֵצֶל תֵּיבַת חָמֵד אֵינוֹ אֶלָּא לְשֵׁם חֲלִילִין גְּמוּרִים לְהוֹרוֹת עַל שָׁדוֹת מְרֻבִּים וְגַם הַנָּחַת הַשֵּׁם הַזֶּה הוּא גַּם כֵּן לְכַוָּנַת חֲלִילִין גְּמוּרִים כַּאֲשֶׁר בֵּיאַרְתִּי הֵיטֵב בְּהַקְדָּמַת הַסֵּפֶר (בִּפְנֵי הַשָּׁדֶה) נִרְאֶה וַדַּאי דְּאֵין שׁוּם חֶשֶׁשׁ בַּדָּבָר: וּקְצָת נִרְאֶה לְהַכְרִיחַ דְּשֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם כַּוָּנַת הַשֵּׁם אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה מִדְּאָמְרִינַן בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק שֵׁנִי דְּסוֹטָה הֲלָכָה ד' תְּנֵי ר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן שַׁמּוּעַ אוֹמֵר אֵין כּוֹתְבִין (פָּרָשַׁת סוֹטָה) עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה ר' שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִכֵּיוָן דְּאַתְּ אָמַר לְמְחִיקָה נִיתְּנָה לָמָּה אֵינוֹ כּוֹתֵב תָּנֵי ר' אֶלְעָזָר בר' שִׁמְעוֹן אוֹמֵר רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי ר' אֶלְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ מִדִּבְרֵי אַבָּא שָׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתָה וְנִמְצָא הַשֵּׁם גָּנוּז עַל עוֹר טְמֵאָה הֲרֵי דְּאַף עַל גַּב דְּהַשֵּׁם נִכְתַּב לְכַוָּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִכְתַּב אֶלָּא עַל דַּעַת לְמוֹחְקוֹ סָבִירָא לֵיהּ לר' שִׁמְעוֹן דְּמֻתָּר לְכָתְבוֹ עַל עוֹר טְמֵאָה אַף עַל גַּב דְּכָל מִידֵּי דִּבְכְתָב אָסוּר לִכְתּוֹב עַל עוֹר טְמֵאָה דְּנָפְקָא לָן מִלְּמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּדְאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת דַּף כ"ח לְעִנְיַן תְּפִלִּין וְהוּא הַדִּין לִשְׁאָר פָּרָשִׁיּוֹת וְאַף בִּשְׁאָר מִצְוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן כְּתִיבַתתּוֹרַת ה' יֵשׁ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתְּהֵא קִיּוּמָן בְּדָבָר טָהוֹר דְּהֲוֵקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה לִתְפִלִּין גַּם לְעִנְיָן זֶה עַיֵּין לְהָרַב מָגֵן אַבְרָהָם בסי' תקפ"ו סק"ג וּבְמַה שֶׁרָשַׁמְתִּי בָּזֶה בַּקּוּנְטְרֵס הַכְּלָלִים מַעֲרֶכֶת הַלָּמֶ"ד אוֹת פ"א בס"ד וְהָכָא שָׁרֵי מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִכְתַּב מִתְּחִלָּתוֹ אֶלָּא עַל דַּעַת לְמָחְקוֹ וְהוּא הַדִּין לְשֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁנִּכְתַּב מִתְּחִלָּתוֹ לְשֵׁם חוֹל יֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל וּמוֹתֵר לְמוֹחְקוֹ ור' אֶלְעָזָר בר' שִׁמְעוֹן דְּאָמַר רוֹאֶה אֲנִי וכו' שָׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה וְנִמְצָא הַשֵּׁם גָּנוּז עַל עוֹר טָמֵא הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּעַל כָּל פָּנִים כַּוָּנָתוֹ בִּכְתִיבַת פָּרָשַׁת סוֹטָה הִיא לְכַוָּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ מַמָּשׁ וְלָכֵן גְּנַאי הוּא שֶׁיִּהְיֶה עַל עוֹר טָמֵא אֲבָל אִם בָּאֱמֶת לֹא נִכְתַּב אֶלָּא עַל כַּוָּנַת דְּבַר חוֹל נִרְאֶה דְּגַם הוּא מוֹדֶה דְּאֵין גְּנַאי בַּדָּבָר כֵּן נִרְאֶה לְפוּם רֵיהֲטָא וְיֵשׁ לְהִתְיַישֵׁב הַרְבֵּה בָּזֶה וְדַעְתִּי קְצָרָה וּשְׁפֵלָה.

עֲנִיָּה הִיא וְגַם דָּלָה דָּלָה לְבָרֵר וּלְלַבֵּן הַדָּבָר כְּשֹׁמְלָה. וְאַנִּיחַ מָקוֹם לְמִי שֶׁדַּעְתּוֹ רְחָבָה וּצְלוּלָה.

לְסַלְסֵל לְהָאַדִּיר תּוֹרָה וּלְגַדְּלָה. וְרָאִיתִי עַתָּה בְּסֵפֶר יָקָר נִדְפַּס חָדָשׁ מַמָּשׁ לְרַב גָּדוֹל גָּאוֹן בְּדוֹרֵנוּ יצ"ו זֶה שְׁמוֹ פָּנִים מְאִירוֹת (חִבּוּר נֶחְמָד עַל הַיְרוּשַׁלְמִי) שֶׁבְּחִידּוּשָׁיו לְסוֹטָה פֶּרֶק ג' הל' ג' בְּדַף ח' ע"ב סי' ל"ג הֵבִיא מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּפֶרֶק שֵׁנִי הַנ"ל דְּכֵיוָן דְּלִמְחִיקָה נִיתְּנָה מֻתָּר לְכָתְבָה עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה וְסַיֵּים אַלְמָא דְּמִגִּילַת סוֹטָה כֵּיוָן שֶׁנִּיתְּנָה לְמְחִיקָה מֵעִיקָּרָא אֵין בָּהּ קְדֻשָּׁה כְּלָל וּמִמֵּילָא לֵית כָּאן כְּלָל לָאו דְּמוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם דְּכָל הָעוֹמֵד לְמְחִיקָה כְּמָחוּק דְּמֵי וְעַיֵּין בְּשִׁירֵי קָרְבָּן וּבְמַרְאֵה הַפָּנִים שֶׁהֵבִיאוּ פְּסַק הָרַמְבַּ"ם בְּסוֹף פֶּרֶק ט' מֵהִלְכוֹת אֲבוֹת הַטֻּמְאָה דְּאֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם הוֹאִיל וְלִמְחִיקָה נִיתְּנָה עכ"ל יצ"ו: וּמִזֶּה נִרְאֶה סִיּוּעַ גָּדוֹל לְנִדּוֹן שֶׁלָּנוּ שֶׁאִם בְּשֵׁם קָדוֹשׁ שֶׁנִּכְתַּב לְכַוָּנַת קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם הַדִּין הוּא שֶׁמֻּתָּר לְמָחְקוֹ מִשּׁוּם שֶׁמֵּעִיקָּרוֹ לֹא נִכְתַּב עַל דַּעַת לְקַיְּמוֹ ק"ו

אִם לֹא נִכְתַּב הַשֵּׁם מֵעִיקָּרוֹ לְכַוָּנַת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ אֶלָּא לְכַוָּנַת דָּבָר שֶׁל חוֹל שֶׁיִּהְיֶה מֻוּתָּר לִמּוֹחֲקוֹ אֶלָּא כְּדִבְרֵי הָרַב הַנָּ"ל יצ"ו קָשִׁים לְדַעְתִּי הַקְּצָרָה שֶׁלְּפִי דְּבָרָיו שֶׁמֻּוּתָּר לִמְחֹק שָׁם שֶׁבִּפָּרָשַׁת סוֹטָה א"כ מַאי קָאָמַר ר"א בר' שִׁמְעוֹן לְהַכְרִיעַ כְּדִבְרֵי ר"א בֶּן שַׁמּוּעַ שֶׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה וְנִמְצָא הַשֵּׁם גָּנוּז עַל עוֹר טָמֵא הֲלֹא סָמִי בְּיָדָן לִכְשֶׁתֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה יִמְחֲקֶנּוּ וְלֹא יְהֵא הַשֵּׁם גָּנוּז עַל עוֹר טָמֵא אֶלָּא וַדַּאי מוּכָח דְּאָסוּר לְמָחֲקוֹ וּמִמַּה שֶׁאֵין פָּרָשַׁת סוֹטָה מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם אֵין רְאָיָה שֶׁמֻּוּתָּר לְמָחֲקָה דְּשָׁאנֵי טֻמְאַת יָדַיִם דְּמִדְּרַבָּנָן הִיא וְהֵם אָמְרוּ שֶׁדַּוְקָא בְּדָבָר הָעוֹמֵד לְהִתְקַיֵּים אֲבָל בְּמַה שֶּׁעָתִיד לִמְחֵיקָה לֹא גָּזְרוּ כְּלָל וְדִבְרֵי הָרַב הַנָּ"ל יצ"ו צְרִיכִים עִיּוּן וְאוּלַי גַּם הָרַב לֹא אָמַר אֶלָּא דְּאֵינוֹ עוֹבֵר בְּלָאו אֲבָל מוֹדֶה דְּאָסוּר לְמָחֲקוֹ וְשַׁפִּיר קָאָמַר ר' אֶלְעָזָר שֶׁמָּא תֹּאמַר אֵינִי שׁוֹתֶה וכו' (וְצָרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב בְּמַה שֶּׁכָּתַב גָּאוֹן עֲזִינוּ סָבָא קַדִּישָׁא אבד"ק קַאֲוונָא יצ"ו בְּסִפְרוֹ הַבָּהִיר עֵין יִצְחָק בְּחֵלֶק א"ח ס' ה' מֵאוֹת ז"ך וָהָלְאָה וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְּחָפְזִי וְאֵין הַפְּנַאי אִתִּי כָּעֵת וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה) עַל כָּל פָּנִים מִכָּל הָרָשׁוּם לְמַעְלָה נִרְאֶה דְּאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ בְּנִדּוֹן דִּידַן וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה דַּעַת רַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו שֶׁלֹּא עִרְעֲרוּ בַּדָּבָר (אוֹ מַה שֶּׁיֵּשׁ לָחוּשׁ הוּא עַל הַכָּתוּב בְּפֶתַח הַשַּׁעַר בְּחֵלֶק הַכְּלָלִים בְּעֶזְרַת הָאֵל יִתְבָּרֵךְ וכו' וְנִתְעוֹרַרְתִּי בְּזֶה עַתָּה סָמוּךְ לִגְמַר הַהַדְפָּסָה עַל פִּי מִכְתָּב רַב גָּדוֹל מִגְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו הַכָּתוּב בֵּין מִכְתְּבֵי רַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרוֹ הַמּוּבָאִים לְהַלָּן וְהוּא מַכְתֵּב תְּשַׁע עֶשְׂרֵה אֲשֶׁר עוֹרְרַנִי עַל הַכָּתוּב בְּפֶתַח הַשַּׁעַר לְחַזֵּק דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם יְזַכֵּנוּ הָאֵל יִתְבָּרֵךְ לְהַגּוֹת בְּתוֹרָתוֹ וכו' וְלַזֶּה אֵין נָפְקָא מִינַּהּ עַתָּה כִּי לֹא אַדְפִּיס כָּעֵת חֵלֶק דִּבְרֵי חֲכָמִים אַךְ עַל פֶּתַח הַשַּׁעַר בְּחֵלֶק הַכְּלָלִים יֵשׁ לָחוּשׁ וְשָׁלַחְתִּי הַכַּף לְבֵית הַדְּפוּס לְתַקֵּן לְכָתּוֹב בִּמְקוֹמוֹ בְּעֶזְרַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ וְאַפְרְיוֹן נִמְטֵיהּ לִידִידִי הַגָּאוֹן הַנָּ"ל שֶׁעוֹרְרַנִי כָּל זֶה): אָמְנָם אֶחָד הָיָה וּפִרְסְמוּ הַכָּתוּב רַב וְגָאוֹן בְּדוֹרֵנוּ יצ"ו קָרָא עַרְעָר דְּחַד בְּמַכְתֵּב לְחַזְקָיָהוּ בְּקַבָּלָתוֹ הַסְּפָרִי שַׁדַּי חֶמֶד כִּי לֹא נָכוֹן בְּעֵינָיו אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ שַׁדַּי בַּיּוֹ"ד וְאַעְתִּיק דִּבְרֵי מִכְתָּבָיו כִּכְתָבוֹ וְכִלְשׁוֹנוֹ בִּשְׁנֵי הַמִּכְתָּבִים שֶׁקִּבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ עַל דָּבָר זֶה וּלְמוֹדְעֵי אֲנִי צָרִיךְ כִּי מִכְתָּבוֹ הַשֵּׁנִי שָׁלָחוֹ עַל יְדֵי הַבַּי דְּוֹאר וְהִגִּיעַ לְיָדִי קוֹדֶם שֶׁקִּבַּלְתִּי מִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁלָחוֹ עַל יַד אִישׁ שֶׁנָּסַע מִשָּׁם יצ"ו וְאִישְׁתַּהִי בְּאוֹרְחָא יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה חֲדָשִׁים עַד בּוֹאוֹ הִנֵּה וּמָסַר לִי מִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי אֲסַדֵּר מִכְתָּבָיו כְּסֵדֶר שֶׁקִּבַּלְתִּי מִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שָׁלָחוֹ עַל יַד אִישׁ שֶׁנָּסַע מִשָּׁם יצ"ו וְאִישְׁתַּהִי בְּאוֹרְחָא יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה חֲדָשִׁים עַד בּוֹאוֹ הִנֵּה וּמָסַר לִי מִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי אֲסַדֵּר מִכְתָּבָיו כְּסֵדֶר שֶׁקִּבַּלְתִּי מִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְאַחֲרָיו הַשֵּׁנִי וְזֶה יָצָא רִאשׁוֹנָה (מִיּוֹם אִסְרוּ חַג בְּשָׁבוּעוֹת שְׁנַת תרנ"ב) כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְיָדִי סְפָרָיו הַנֶּחֱמָדִים בְּעֵת טִרְדָּה דְּמִצְוָה כַּאֲשֶׁר מִכְתָּב הָרָצוּף פֶּה יוֹכִיחַ כִּי לֹא מָצָאנוּ עֵת וּמָקוֹם לְעַיֵּן כִּי אִם בְּפִתְחֵי תָּמַהְתִּי עַל הַשֵּׁם לָמָּה לוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן הֲלֹא רז"ל תִּקְנוּ כֵּן גַּבֵּי שְׁטָרוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַשֵּׁם מֻוָּטָל בְּאַשְׁפָּה לִהְיוֹת אוֹתִיּוֹת כָּאֵלּוּ בְּצֵירוּף שֵׁם אֶחָד מִשְּׁמוֹת הַקּוֹדֶשׁ וְכַאֲשֶׁר בָּא אֶל הַמַּכְרִיךְ מֵיָּד קוֹרֵעַ דַּף הָרִאשׁוֹן וּמַשְׁלִיכוֹ וּנְהִי שֶׁאֵינוֹ שֵׁם מְקֻוָּדָּשׁ מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי הֶחְמִירוּ הַפּוֹסְקִים אֲפִילּוּ בְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻוָּדָּשׁ כַּמְבוֹאָר בַּיּוֹ"ד סִי' רע"ו וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה סִי כ"ד עַל כֵּן הַטּוֹב לִקְרֹא בְּשֵׁם שְׁדַּה חֶמֶד סְפָרִים כְּמוֹ הָרַב שְׁדַּה יְהוֹשֻׁעַ מוּבָא בְּקִצּוֹת הַחֹשֶׁן סִי' רמ"ד כַּיּוֹצֵא בָּהֶן כַּמָּה סְפָרִים כְּמוּבָא בשה"ג (שָׁם הַגְּדוֹלִים) וְאִם בִּקְרָא כ' יְשַׁעְיָה ל"ב אַתֶּם גַּם שֵׁם הוי' כְּתִיב וּנְקֻוָּדָתוֹ מוֹכִיחַ וְיָדַעְתִּי מָקוֹם לְפַלְפֵּל בֵּין שָׁם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקֻוָּדָּשׁ לַאֲשֶׁר עַל שֵׁם שָׂדֶה הוּא אַךְ מִהְיוֹת טוֹב וכו' עַל כֵּן בַּכְּרַכִּים הַבָּאִים יְשַׁנֶּה הַשֵּׁם לְטוֹבָה בְּשֵׁם שְׂדֵה חֶמֶד כַּנַ"ל כָּתַבְתִּי בְּרָהִיטָנָא וכו' עכ"ל: וְהִגִּיעוּ כָּפוּל שָׁנָה עָלָיו הַכָּתוּב לְעַכֵּב בְּמִכְתָּבוֹ (מִיּוֹם ה' פָּרָשַׁת בָּא שֵׁת תרנ"ג) וְז"ל כְּבָר הֶאֱרַכְתִּי בְּמִכְתָּבִי אֵלָיו כִּי הָיָה מִן

הַנָּכוֹן הַשְּׁנוֹת שָׁם הַסֵּפֶר לְטוֹבָה בְּשֵׁם שְׁדֵה חֶמֶד בה"ה בִּמְקוֹם יו"ד כִּי יֵשׁ לָחוֹשׁ לְמַה שֶׁכָּתוּב בַּיּוֹ"ד סִי' רע"ו וְהַמַּכְרִיךְ מַשְׁלִיךְ הַדַּפִּים כַּנּוֹדָע וכו' עכ"ד יצ"ו וְעַל פִּי דְּבָרָיו מָקוֹם יֵשׁ בְּרֹאשׁ לָדוּן וְלוֹמַר אוּלַי מִטַּעַם זֶה הוּא שֶׁכָּתְבוּ אֵיזֶה מֵרַבָּנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו בְּמִכְתְּבֵיהֶם אֵלַי כְּתִיב שֵׁם הַסֵּפֶר שְׁדֵה חֶמֶד בה"ה כנז"ל: וְאָנֹכִי עָפָר נִבְהַלְתִּי לִקְרַאת דִּבְרֵי מִכְתָּבוֹ הַשֵּׁנִי הַבָּא אֵלַי רִאשׁוֹנָה וּבִהְיוֹתִי טָרוּד מְאֹד וְלֹא אוּכַל לְעַיֵּן בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים בִּפְרָט שֶׁכָּתַב שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּמִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן וְאֵין הַדְּבָרִים הָהֵם לְמַרְאֵה עֵינַי לִשְׁפּוֹט בָּהֶם כְּפִי קוֹצֶר הִשַּׂגְתִּי לָכֵן אָמַרְתִּי אֱלֹהַּ לִי אֶל הַר הַמּוֹר שֶׁמְּוֹרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶשְׁאַל אֶת פֶּה קָדְשָׁם וְכַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלַי אֶעֱשֶׂה כֵּן עָשִׂיתִי וּמִדִּי דְּבָרִי עִם אֵיזֶה מֵרַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו בִּזְמַן הַנָּ"ל (בִּהְיוֹתִי מְסַלְסֵל בֵּערִישׁ פִּי דָּבָר הָרַב הַמְעַרְעֵר יצ"ו הֵן פֶּרֶץ יוֹצֵאת וְהַמַּכְשֵׁלָה תַּחַת יָדִי) הוֹדַעְתִּי צַעֲרִי לָהֶם וְשִׁלַּחְתִּי לְהַדְרַת גְּאוֹנָם דִּבְרֵי הַמְעַרְעֵר וּבְקַשָּׁתִים כִּי יוֹדִיעוּנִי חַוּוֹת דַּעְתָּם הַקְּדוֹשָׁה וְגָמַרְתִּי בְּדַעְתִּי שֶׁכַּאֲשֶׁר יְזַכֵּנִי ה בְּרַחֲמָיו לְהַדְפִּיס עוֹד אֵיזֶה חֲלָקִים אָז טֶרֶם הַתְחָלַת הַהַדְפָּסָה אֶשְׁאַל עַל זֶה עוֹד מִכַּמָּה רַבָּנִים גְּדוֹלִים לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא וְהַבְּרִיּוֹת אַךְ כִּי אָרְכוּ הַיָּמִים מִלְּתָא מַגִּי אַזְדָּא עַד אַחַר שֶׁכְּבָר הַחִלּוֹתִי בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַדְפֵּס (הַקְּאַרְעַקְטִין) כֶּרֶךְ הַשֵּׁנִי מְחֻלַּק הַכְּלָלִים.

וּבָרוּךְ ה' שֶׁהֶחֱזִיר לִי אָבַדְתִּי וְנִזְכַּרְתִּי מִזֶּה וְשָׁלַחְתִּי לְרַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ מִיָּדִידִי נַפְשִׁי יצ"ו לִשְׁאוֹל חַוּוֹת דַּעְתָּם הַקְּדוֹשָׁה וְעַנּוֹתָם תִּרְבֶּנִי בִּתְשׁוּבָה מֵאַהֲבָה וְאִם יִרְצֶה ה' אַעְתִּיק דִּבְרֵי קָדְשָׁם בְּסֵדֶר זְמַן מִכְתְּבֵיהֶם קוֹדֶשׁ קַמָּא דַּאֲתָא לִידַאי וַאֲחַר שֶׁשָּׁלַחְתִּי מִכְתָּבִי הָרִאשׁוֹן (בְּעִנְיָן זֶה) לְאֶחָד הַמְיֻחָד רֹאשׁוֹ לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה מַר קַשִּׁישָׁא יוֹסֵף צַדִּיקָא אבד"ק שְׁאֶוויל יצ"ו נִתְעוֹרַרְתִּי אֲשֶׁר עִירְעוּר הָרַב הַמְעַרְעֵר יצ"ו יִפּוֹל עַל כַּמָּה סְפָרִים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים אֲשֶׁר קָרְאוּ בִּשְׁמוֹתָם כַּיּוֹצֵא לָזֶה וְלָמָּה לֹא חָשׁוּ לְמַה שֶׁחָשַׁשׁ הָרַב הַנָּ"ל יצ"ו: פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי הַסֵּפֶר הַנּוֹרָא סֵדֶר הַדּוֹרוֹת בְּשֵׁמוֹת הַסְּפָרִים (שֶׁבְּסוֹף סֵדֶר תַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים) וְרָאִיתִי מַרְאוֹת אֱלֹקִים סְפָרִים רַבִּים מֻחְכָּמִים וְרַבָּנִים וּגְאוֹנִים אֲשֶׁר סְפָחוּ שֵׁם אֱלֹקִים בְּצֵירוּף תֵּיבָה אוֹ תֵּיבוֹת וְקָרְאוּ בּוֹ שֵׁם הַסֵּפֶר וְכֵן בְּשֵׁם אֵל וְכַיּוֹצֵא וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַסְּפָרִים אֲשֶׁר רָאִיתִי שָׁם.

א') בֵּית אֱלֹקִים אַרְבָּעָה סְפָרִים מֵאַרְבָּעָה מְחַבְּרִים (וְכֵן שְׁאָר סְפָרִים הַכְּפוּלִים אֲשֶׁר אַזְכִּיר בְּזֶה הֵם כָּל אֶחָד לַמְחַבֵּר אַחֵר). ב') בֵּית אֵל.

ג') בֵּית ה' שְׁנֵי סְפָרִים. ד') דֶּרֶךְ ה'.

ה') הֵיכַל ה' שְׁנֵי סְפָרִים. ו') זֶה הַשַּׁעַר לה'.

ז') חַסְדֵי ה' שְׁנֵי סְפָרִים. ח') ה' נִיסִּי.

ט') יְחוּד אלקו"ת. יו"ד) יָמִין ה'.

י"א) יְמִין ה' רוֹמֵמָה. י"ב) יֵשַׁע אֱלֹקִים שְׁנֵי סְפָרִים.

(שָׁם יִרְחֵס הַסֵּפֶר הַשֵּׁנִי לְמוֹהר"ר חַיִּים פִּיזוּנְטִי וּכְפִי הַנִּרְאֶה נִמְשַׁךְ בָּזֶה אַחַר מַה שֶׁכָּתַב בס' שַׁלְשֶׁלֶת הַקַּבָּלָה אָמְנָם בְּסֵפֶר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה הַמְּוַזְּכָר לְהַלָּן רָאִיתִי שֶׁהִשִּׂיג עַל הַשַּׁלְשֶׁלֶת הַקַּבָּלָה שֶׁלֹּא הִשְׂגִּיחַ יָפֶה וְהָא לְמוֹהר"ר מֹשֶׁה פִּיזוֹנְטִי).

י"ג) יֵשַׁע יָהּ. י"ד) כְּבוֹד אֱלֹקִים אַרְבָּעָה סְפָרִים.

ט"ו) מְבַקֵּשׁ ה' אַרְבָּעָה סְפָרִים. ט"ז) מוֹעֲדֵי ה'.

י"ז) מוֹשָׁעוֹת אֵל. י"ח) מַחֲנֵה אֱלֹקִים.

י"ט) מִכְתָּבֵאֱלֹקִים. כ') מִלְחֲמוֹת ה' חֲמִשָּׁה סְפָרִים.

כ"א) מַעֲרָכוֹת הָאֱלֹקוּת כ"ב) מַעֲשֵׂי ה'. כ"ג) מִפְעָלוֹת אֱלֹקִים.

כ"ד) מִפְעָלוֹת ה'. כ"ה) מַרְאוֹת אֱלֹקִים אַרְבָּעָה סְפָרִים.

כ"ו) מַתַּת יָהּ. כ"ז) נָזִר אֱלֹקִים.

כ"ח) פְּלַג אֱלֹקִים. כ"ט) פִּתְחֵי יָהּ.

ל') קוֹל ה' בְּכֹחַ שְׁלֹשָׁה סְפָרִים. ל"א) רוֹמְמוּת אֵל.

ל"ב) שַׁבָּתוֹת ה' שְׁנֵי סְפָרִים. ל"ג) תְּהִלּוֹת ה'.

ל"ד) תַּנְחֲמוֹת אֵל שְׁלֹשָׁה סְפָרִים. וּלְפִי הַנִּרְאֶה הַסֵּפֶר תַּנְחֲמוֹת אֵל שֶׁמֵּבִיא בִּשְׁמוֹ בַּקֶּונְטְרֵיס נֶפֶשׁ הַיָּפָה שֶׁבְּסוֹף סֵפֶר אֲבוֹת הָרֹא"שׁ ח"ג בְּמַעֲרֶכֶת הַשִּׁי"ן אוֹת ב' דַּף קל"ג הוּא הַסֵּפֶר הַשְּׁלִישִׁי הַמְּוֻזָּכָר בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת הִנֵּה בְּכָל הַסְּפָרִים הַנַּ"ל תִּמְצָא קְפִידַת הָרַב הַמְעַרְעֵר מָקוֹם לָנוּחַ וְהִנֵּהּ רוֹאֶה אֲשֶׁר רַבֵּנוּ קַמָּאֵי וּבָתְרָאֵי הַנַּ"ל לֵית דְּחַשׁ לָהּ וְיָדוּעַ שֶׁעַל כָּל הַנָּהוּג לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בַּמָּקוֹם כְּתִיבַת הַשֵּׁם שָׁלֵם כְּמוֹ שְׁלֹשָׁה יודי"ן וְכַיּוֹצֵא יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לַהֲבִיאוֹ לִידֵי בַּזָּיוֹן חֲלִילָה וְנִרְאֶה דִּכְמוֹ כֵן בָּמֶה שֶׁנּוֹהֲגִים לִכְתּוֹב ה' בְּמָקוֹם הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַקּוֹרֵא הַשֵּׁם כְּדַרְכּוֹ: עוֹד רָאִיתִי בְּסֵפֶר נֶחְמָד לְמַרְאֶה ח"ב בְּדַף ז"ן ע"ב (בד"ה וְחַזֵּיהּ הָוֵית) שֶׁמֵּבִיא סֵפֶר אַהֲבַת ה' אֲשֶׁר הוּבְאוּ דְּבָרָיו בְּפַחַד יִצְחָק אוֹת הַגִּימֶ"ל בְּעֵרֶךְ גָּדוֹל הַמְצֻוֶּה וְעוֹשֶׂה אַף בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת כָּתוּב סֵפֶר זֶה וְאֵינוֹ כָּתוּב אַהֲבַת ה' אֶלָּא אַהֲבַת הַשֵּׁם וּכְיוֹצֵא בּוֹ רָאִיתִי בְּסֵדֶר הַדּוֹרוֹת סֵפֶר מִלְחֶמֶת הַשֵּׁם וְעוֹד סֵפֶר הַשֵּׁם שְׁנַיִם וּלְפִי הַנִּרְאֶה בְּכַיּוֹצֵא לָזֶה לֹא יְעַרְעֵר הָרַב הַנַּ"ל יצ"ו וּבְאוֹצָר הַסְּפָרִים בָּאוֹת ה"ה מֵבִיא סֵפֶר הַשְׁגָּחַת ה' וְכֵן מֵבִיא שָׁם כְּבוֹד אֱלֹקִים כֵּן מֵבִיא שָׁם סֵפֶר קוֹל אֱלֹקִים בְּאַיַּת הַמֵּ"ם: וְאֵלֶּה דִּבְרֵי מִכְתְּבֵי רַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו בְּמִכְתָּב לְחוֹק.

מִכְתָּב א יוֹם ד' ה' נִיסָן תרנ"ג שָׁאֲוֵויל שלו' עַד בְּלִי יָרֵחַ לִכְבוֹד וכו' מוהרח"ח מִדִּינֵי שְׁלִיטָ"א אבד"ק קר"ב שלו' וּבְרָכָה לְעַד. הִגִּיעַנִי מכתי"ק אַחֲרֵי אֲשֶׁר חָכִיתִי זְמַן רַב לִשְׁמוֹעַ מִשְּׁלוֹמוֹ וכו' נִידּוֹן קְרִיאַת הס' שַׁדֵּי חֶמֶד אַף כִּי הַכּוֹתֵב כָּתַב שֶׁשָּׁלַח לוֹ מִכְתַּב נִידּוֹן זֶה בַּאֲרִיכוּת אֲבָל אֵינֶנִּי רוֹאֶה שׁוּם מָקוֹם פִּקְפּוּק בָּזֶה שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁיָּחוּל קִדֻּשָּׁה אִם לֹא עַל יְדֵי כַּוָּנַת אָדָם שֶׁמְּכַוֵּין עַצְמוֹ לְהַקְדִּישׁוֹ חוּץ מִבְּכוֹר דִּבְפֶטֶר רֶחֶם תָּלֵי רַחֲמָנָא וַהֲרֵי בְּהָיָה מִתְכַּוֵּין לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְשָׂכַח לִכְתּוֹב הדלי"ת דְּקַיְימָא לַן דְּמוֹחֲקוֹ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קִדֵּשׁ הַשֵּׁם הָא אִם כָּתְבוּ סְתָם אָמְרִינַן דִּסְתָמָא לִשְׁמָן קַיְימִי וְאַף שֶׁנּוֹהֲגִין סִילְסוּל לְהַשְׁמִיט בַּחֲתִימָה בְּשֵׁמוֹת אוֹת ה"ה וּכְדוֹמֶה אֲבָל בְּשֵׁמוֹת הַסְּפָרִים לֵית מַאן דְּחַשׁ לָזֶה כְּמוֹ שׁוּ"ת עֵדוּת בְּיהוֹסֵף מהג"ר יוֹסֵף אַלְמוֹשְׁנָינוּ וְכֵן בְּשֵׁמוֹת הַרְבֵּה סְפָרִים בֵּית אֵל בֵּית שְׁמוּאֵל יַד אלי' זֵכֶר יְשַׁעְיָה פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ פְּנֵי אַרְיֵה שַׁאֲגַת אַרְיֵה נוֹדַע בִּיהוּדָה בֵּית יְהוּדָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה זִכְרוֹן יְהוּדָה וְכַדּוֹמֶה לְאֵין מִסְפָּר וְעַיֵּין בְּסוֹף הַקְּדָמַת סִפְרֵי זֵכֶר יְהוֹסֵף וַאֲשֶׁר קוֹדֶם הַדְּפָסָתוֹ יְיַעֲצֵתִי עִם כַּמָּה רַבָּנִים גְּדוֹלִים אִם כְּדַאי לְהַזְכִּירוֹ בְּשֵׁם יְהוֹסֵף לְשַׁתֵּף שֵׁנִי שֵׁמוֹתַי וְאָמְרוּ כֻּלָּם שֶׁאֵין שׁוּם חֶשֶׁד: וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַטָּהוֹר בְּסוֹף הַקְּדָמַת סִפְרוֹ

וְקָרָאתִי שָׁם הַסֵּפֶר זָכָר יְהוֹסֵף כִּי הוּא כּוֹלֵל שְׁנֵי שֵׁמוֹת חֲתִימָתִי כַּאֲשֶׁר יִשְׁתַּתֵּף הַשֵּׁם יְהוֹסֵף לְפָנָיו גַּם כֵּן וְכִדְרָשֶׁת רז"ל בְּסוֹטָה ל"ה עַל הַכָּתוּב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ שְׁנִיתָנוֹסֵף לוֹ אוֹת וְעַיֵּין שָׁם יו"ד ע"ב וְעַיֵּין בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב עַל אהע"ז בְּשֵׁם יְהוּדִית שֶׁכָּתַב שֶׁאִפְשָׁר שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁלֹּא יְהֵא שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּיַחַד וכו' וְעַיֵּין בְּחִידּוּשֵׁי לְשַׁבָּת י"א ב' (עַיֵּין בְּגוּף סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ בד' כ"ד ע"ג ופ"ד) וְעַיֵּין בְּבֵית שְׁמוּאֵל בָּאוֹת יְהוֹשֵׁעַ אִם חוֹתֵם אֶת עַצְמוֹ יֵאוֹשֵׁעַ שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִין בַּחֲתִימָתוֹ וְאַף דְּמִי שֶׁחוֹתֵם עַצְמוֹ (כֵּן) הוּא מְשׁוּם כְּבוֹד הַשֵּׁם שֶׁלֹּא לְהָיוֹת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם י' (יו"ד ס') סְמוּכִים יַחַד עַל כָּל פָּנִים מְבֹאָר דְּמִדֶּרֶךְ הַכָּבוֹד לְהַקְפִּיד כֵּן גַּם בְּתִחִלַּת הַתֵּיבָה וְגַם אֵין נָפְקָא מִינַּהּ בֵּין שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אוֹ אֲפִילּוּ בִּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת דְּגַם הֵם מְשֻׁמּוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים וּמִקְרוֹב הִשַּׂגְתִּי סֵפֶר יָקָר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה (נִדְפַּס בִּשְׁנַת התרנ"ד) וְרָאִיתִי שְׁמַזְכִּיר שֵׁם.

א') סֵפֶר יֶשַׁע אֱלֹקִים (אֲשֶׁר לֹא הֵזִכַּר בְּדִבְרֵי הָרַב סֵדֶר הַדּוֹרוֹת וְהוּא) לְהָרַב יְהוֹנָתָן פְּרֶענְקֶל עי"ש בְּמַעֲרֶכֶת הָעַיִן ד' פ' ע"א תּוֹךְ אוֹת י"ז. ב') מָשִׁיחַ ה לְהַמְחַבֵּר סֵפֶר כְּתוֹנֶת יוֹסֵף וְעוֹד סְפָרִים.

ג') מוֹעֲדֵי ה' לְהָרַב מוהר"י נָאגָאר ד') מִכְתַּב אֱלֹקִים (אַחַר שֶׁרָשַׁמְתִּי סֵפֶר זֶה בְּחָשְׁבִי כִּי הוּא חָדָשׁ לֹא נִמְנָה בְּסִפְרֵי הַקְּדָמוֹנִים שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הָרַב הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה לְהָבִיא רַק סְפָרִים חֲדָשִׁים לֹא שִׁיְעֲרוּם הָרִאשׁוֹנִים שֶׁקְּדָמוּהוּ שׁוּב הִתְבּוֹנַנְתִּי שֶׁהוּא הַסֵּפֶר מִכְתַּב אֱלֹקִים שֶׁהִזְכִּיר הָרַב סֵדֶר הַדּוֹרוֹת וְהָרַב הַנַּ"ל לֹא רָאָה דְּבָרָיו בָּזֶה ה') צֶמַח ה לִצְבִי לְהָרַב צְבִי אַשְׁכְּנַזִי.

וָי"ו) תְּהִלּוֹת ה' לְהָרַב בַּעַל ס' שַׁבָּט מוּסָר וְעוֹד סְפָרִים רַבִּים: הֲרֵי לְפָנֵינוּ סְפָרִים רַבִּים אֲשֶׁר נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹת אֲשֶׁר לְפִי הַנִּרְאֶה גַּם עֲלֵיהֶם יֵשׁ לְעָרְעֵר כַּאֲשֶׁר עָרְעֵר הָרַב יצ"ו עַל קְרִיאַת הַשֵּׁם שַׁדַּי חֶמֶד בַּיו"ד וְכָל כִּי הָא וַדַּאי מִדְּלָא חָשׁוּ לָהּ רַבָּנָן קַמָּאֵי שָׁמַעְתְּ מִינָּהּ דְּשַׁפִּיר דָּמֵי וְאַף שֶׁיֵּשׁ בְּיַד הַדּוֹחֶה לִדְחוֹת דְּאֵין רְאָיָה מִכָּל אֵלּוּ הַסְּפָרִים שֶׁהֲרֵי כָּל חֲשַׁשׁ הָרַב הַמְעָרְעֵר הוּא עַל שְׁמַשְׁלִיךְ הַכּוֹרֵךְ סְפָרִים אֶת הַדַּף שֶׁלְּפָתַח הַשַּׁעַר הַכָּפוּל וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר שֶׁמִּקְרוֹב הוּא שֶׁהִנְהִיגוּ לְהַדְפִּיס אֶת פֶּתַח הַשַּׁעַר כָּפוּל כָּל בַּיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים אוּלַי לֹא הָיוּ נוֹהֲגִים לְהַדְפִּיס אֶלָּא דַּף אֶחָד פֶּתַח הַשַּׁעַר וְלָכֵן לֹא הָיָה מָקוֹם לָחוּשׁ בְּקוֹרְאָם שָׁם סִפְרֵיהֶם בְּשִׁיתּוּף אֵיזֶה שֵׁם קָדוֹשׁ מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה מִכָּל מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דְּאֵין לָחוּשׁ בְּנִדּוֹן דִּידַן כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִקְרָא עַל שׁוּם שֵׁם קדוּשׁ וְתֵיבַת שַׁדַּי חֲזִלִין גְּמוּרִים הֵיא: בְּהוֹדִיעִי אוֹתָם דָּבָר מִכְתָּב (הַשֵּׁנִי) שֶׁל הָרַב הַמְעַרְעֵר מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּבִשְׁמוֹת הַסְּפָרִים לֵיכָּא קְפִידָא בְּזֶה וְלָא דָּמֵי לְאַדְרַכְתָּא בִּשְׁטָרוֹת (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ד' ח"י ע"ב שֶׁהָיוּ מַזְכִּירִין שֵׁם שָׁמַיִם בִּשְׁטָרוֹת וּבְטָלוּ זֶה מִשּׁוּם שְׁלֹמָחָר פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוָטָל בָּאֲשָׁפָה) וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה בִּכְבוֹדוֹ וּכְבוֹד תּוֹרָתוֹ כְּאַחַת וּכְמוֹ שֶׁהֲוָרְגְּלוּ רֹוב מְחַבְּרִים לִקְרוֹא סִפְרֵיהֶם בְּאוֹפֶן כָּזֶה בְּאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ עכ"ל (נַחֲזוֹר לִדְבְרֵי מִכְתָּבוֹ): וּמִכָּל שֶׁכֵּן בס' שְׁדֵי חֶמֶד שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שׁוּם כַּוָּנָה לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם רַק כְּפִי הוֹרָאָתוֹ בְּשִׁין שְׁמָאלִית שֶׁאֵין אָדָם בְּעוֹלָם שֶׁיָּחוּשׁ לִנְהֹג סִילְסוּל שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר הַתֵּיבוֹת בְּמִלּוֹאָם וּכְיוֹצֵא בּוֹ מִצַּד שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה נִכְתַּב כֵּן בְּאוֹתִיּוֹת אֵלּוּ שֶׁאַף הַנּוֹהֲגִים סִלְסוּל הוּא רַק בִּשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם שֶׁקָּרוֹב הַדָּבָר שֶׁנִּיתְּנוּ מִתְּחִלָּה לְשַׁתֵּף שֵׁם שָׁמַיִם עִם אֵיזֶה תֹּאַר יַחַד וּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה לְשֵׁם עָצֶם מֵאָדָם אֵין דּוֹרְשִׁים בִּשְׁמוֹת וְאֵין זֶה בִּכְלַל בָּטְלָה אַדְרַכְתָּא מִשְׁטָרָא שְׁשָׁם הָיוּ

מְכַוְּנִים לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם מַמָּשׁ וּלְבַד זֶה הוּא חֲשַׁשׁ רָחוֹק וְקָלוּשׁ כִּי הַרְבֵּה שְׁדֵרָכָם לְהַזְהִיר הָאוֹגְדִי סְפָרִים לִכְרֹוךְ גַּם הַדַּפִּים הַקְּדוּמִים הַכְּפוּלִים וְגַם אוֹתָם שֶׁאֵינָם כּוֹרְכִים הַדַּף הַקָּדוּם הַכָּפוּל מִכָּל מָקוֹם אֵין בָּזֶה חֲשַׁשׁ מֻוטָל בָּאַשְׁפָּה אַף שְׁיִתְּנוּ אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁגּוֹנְזִין שְׁאָר סְפָרִים שֶׁבָּלוּ שֶׁמְּשַׁמְּשִׁים אוֹתָם בְּקֻנְדָּשָׁה וְאֵין כְּדַאי לְדַבֵּר בָּזֶה כָּל עוֹד שֶׁלֹּא רָאִינוּ דִּבְרֵי הַמְפַקְפֵּק אֲשֶׁר לֹא בֵיאֵר מֵאַיִן בָּא בְּבַקָּוֶרֶת כְּזֹאת וכו': יוֹסֵף זְכַרְיָ' בלאאמ"ר הָרַב מו"ה נָתָן שְׁטְעָרִין אבד"ק הַנָּ"ל.

מַכְתֵּב ב מֵהַגָּאוֹן הַנָּ"ל יצ"ו. וְאַחַר שֶׁהוֹדַעְתִּי לוֹ שֶׁקִּבַּלְתִּי מִכְתָּב שֵׁנִי מֵהָרַב הַמְעַרְעֵר וְהוּא הַמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן הַכָּתוּב לְמַעְלָה) הֵשִׁיב בְּמִכְתָּבוֹ מִיּוֹם י"ט לְמכ"י תרנ"ג וְז"ל: כְּבָר כָּתַבְתִּי לוֹ שֶׁאֵינֶנִּי רוֹאֶה שׁוּם מָקוֹם לָחוּשׁ בָּזֶה וְלָמָּה לֹא הִתְעוֹרֵר בַּחֲשַׁשׁ זֶה גַּם עַל קְרִיאַת סִפְרוֹ מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ שֶׁגַּם הַשֵּׁם י"ה מִשְּׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִים וְהָרַבֵּה סְפָרִים מִגְּדוֹלֵי הַמְחַבְּרִים בְּכַיּוֹצֵא בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁהִזְכַּרְתִּי לוֹ בְּמִכְתָּבִי מִסֵּפֶר בֵּית אֱלֹקִים מֵהָרַב המבי"ט וְכֵן הָרַבֵּה בְּשֵׁם אֵל שֶׁגַּם הוּא מִשְּׁמוֹתשֶׁאֵין נִמְחָקִים כְּמוֹ מִדְרָשׁ שְׁמוּאֵל בֵּית שְׁמוּאֵל תּוֹרַת נְתַנְאֵל קֶרֶבַן נְתַנְאֵל תִּפְאֶרֶת שְׁמוּאֵל מָקוֹם שְׁמוּאֵל חֲגוֹרַת שְׁמוּאֵל נַחֲלַת עַזְרִיאֵל נַחֲלַת אוּרִיאֵל בִּנְיַן אֲרִיאֵל שֵׁם מִשְׁמוּאֵל אלי' רַבָּה תּוֹרַת יְקוּתִיאֵל תַּנָּא דְּבֵי אלי' דַּמֶּשֶׂק אֱלִיעֶזֶר יַד אֱלִיעֶזֶר חֲמוּדֵי דָּנִיֵּאל תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל נָצַח יִשְׂרָאֵל שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל אוֹר יִשְׂרָאֵל בֵּית יִשְׂרָאֵל סֵפֶר רזיאל יַד אלי' עֲטֶרֶת אלי' וְכַדּוֹמֶה וּבְפָרָט בְּשֵׁם י"ה שֶׁהָרַבֵּה שֵׁמוֹת סְפָרִים בְּשֵׁם זֶה כְּמוֹ אַהֲבַת יְהוֹנָתָן וְתִפְאֶרֶת יְהוֹנָתָן וּמַטֵּה יְהוּדָה גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה חִינּוּךְ בֵּית יְהוּדָה יְהוּדָה יַעֲלֶה קוֹל יְהוּדָה שְׁאֵרִית יְהוּדָה סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ מְנוֹרַת זְכַרְיָה נָפֶשׁ חַיָּה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן לְאֵין מִסְפָּר וְהַמְעַרְעֵר בְּעַצְמוֹ שֶׁהֵבִיא מִסֵּפֶר שְׁדֵה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכֵּן רָאוּי לִקְרֹוא סִפְרוֹ שַׁדַּי חֶמֶד וְלָמָּה נִיחָא לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא מִשֵּׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִין וּמַה שֶּׁהֵרָאָה בְּקִיאוּתוֹ שֶׁהוּבָא בְּקִצּוֹת הַחֹשֶׁן סי' רמ"ד סק"ג שֶׁהֵבִיא מֵהַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ שֶׁהִזְכִּירוּ וּכְנִרְאֶה לֹא רָאָה בְּפֵירוּשׁ הרא"ף עַל הַיְרוּשַׁלְמִי זְרָעִים שֶׁמִּזְכִּירוֹ כַּמָּה פְּעָמִים וּבְהַקְדָּמַת הַמַּגִּיהַ לְסִפְרוֹ שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ עַל דְּרוּשִׁים כָּתַב שֶׁחִבֵּר סִפְרוֹ שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ עַל כָּל הַיְרוּשַׁלְמִי וְלֹא בָּא בִּדְפוּס רַק חֵלֶק מִמֶּנּוּ עַל סֵדֶר זְרָעִים: וְאָמְנָם לֹא אֵדַע מַה חָפְצוֹ לְהִסְתַּיֵּעַ מִזֶּה עַל קְרִיאַת שֵׁם שָׂדֶה מִצַּד שֶׁקָּרָא שְׁמוֹ שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ וְהַיְינוּ מִצַּד שֶׁמָּצִינוּ זֶה הַשֵּׁם בִּשְׁמוּאֵל א' סי' ו' פָּסוּק י"ח בְּשָׂדֶה יְהוֹשֻׁעַ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּקְרִיאַת הַשֵּׁם שַׁדַּי חֶמֶד שֶׁמָּצִינוּ בִּישַׁעְיָה ל"ב שֶׁחָמַד הוּא תֹּאַר עַל הַמַּיִן מֵהַשָּׂדוֹת בִּכְלָל שֶׁפֵּירוּשׁוֹ שָׂדוֹת שֶׁל חֶמֶד אֲבָל מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא מְפֹרָשׁ בַּמִּקְרָא כְּמוֹ בַּיְחִזְקֵאל הָיָה נָאוֹת לִכְתֹּוב שָׂדֶה חֲמוּדָה וְאֵין בְּיָדֵנוּ לְחַדֵּשׁ שָׁם עַל צַד הַדָּרוֹת מִזֶּכֶר וּנְקֵבָה יַחַד כִּי שָׂדֶה הִיא נְקֵבָה וְחֶמֶד הוּא זָכָר וְאַף שֶׁמָּצִינוּ בַּתּוֹרָה בְּשֵׁמוֹת לִפְעָמִים זָכָר וּנְקֵבָה בְּפָסוּק אֶחָד עַיִן רַשְׁ"י שְׁמוֹת ל"ה י"ז אֶת עַמּוּדָיו וְאֶת אַדְנֵיהָ וְשָׁם סי' ל"ד י"ט בראב"ע וּמִלַּת מִקֶּנְךָ בָּא בַּמָּקוֹם הַזֶּה עַל נְקֵבָה וכו' וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ: וּמַה שֶּׁצִּיֵּין לְשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה סי' כ"ד שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה רוֹאֶה אֲנִי שֶׁלֹּא הָיָה הַסֵּפֶר לְמַרְאֵה עֵינָיו וְרַק מַה שֶּׁרָאָה בַּפִּתְחֵי תְשׁוּבָה סי' רע"ו סק"ט יֵשׁ לָזֶה כִּיּוּוּן הֲרֵי הֶחְמִירוּ הַפּוֹסְקִים אֲפִילּוּ בְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻדָּשׁ כַּמְבֹאָר בַּיּוֹ"ד סי' רע"ו וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּמְעִיל צְדָקָה סי' כ"ד וּמֻחָמַת שֶׁרָאָה בַּפִּתְחֵי תְשׁוּבָה שֶׁבְּסִי' כ"ד דָּחָה רְאָיָתוֹ וְהֶעֱלָה דְּאָסוּר וְלָזֶה צִיֵּין בסי' כ"ד אֲבָל הוּא טָעוּת דְּבְסִי' כ"ד עָסִיק לְעִנְיַן שְׁאֵלָה אַחֶרֶת שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ לְכָאן וְיַעֲוִיַּין שָׁם בסי' כ"ג שֶׁהֵבִיא תְּשׁוּבַת הג"ר מֵאִיר דְּפְרוֹסָעַיִן שֶׁהָיוּ רוֹצִים לְצַיֵּיר בֵּית הַכְּנֶסֶת וְעַל הַכּוֹתָלִים הָיָה כָּתוּב כְּתָב יָשָׁן שֵׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִים אִם מֻתָּר לָטוּחַ עֲלֵיהֶן סִיד וְלִכְאוֹרָה דְּאֵין אִיסּוּר

בָּזֶה דַּהֲרֵי כָּל הַשֵּׁמוֹת צְרִיכִין לִכְתּוֹב לְשֵׁם קְדֻשָּׁה וְאִם לֹא עָשָׂה כֵּן ס"ת פְּסוּלָה רֵישׁ סִי' רע"ו וְאֶפְשָׁר דְּלֵית בֵּיהּ קְדֻשָּׁה כְּלָל וּלְמוֹחֲקוֹ נָמֵי שָׁרֵי וְנִרְאֶה דְּאַף שֶׁהֵבִיא הט"ז שָׁם בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם דְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם קְדֻשָּׁה אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּמַיְירֵי שֶׁטָּעָה לִכְתּוֹב שֶׁלֹּא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ כְּלָל לִכְתּוֹב שֵׁם אֲבָל אִם מִתְכַּוִּין לִכְתּוֹב שֵׁם אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר בְּתְחִלַּת כְּתִיבָתוֹ שֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם אַף דס"ת פְּסוּלָה מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן אִיסּוּר מְחִיקָה בִּקְדֻשָּׁה קָאֵי דְּהָא בֵּית יוֹסֵף כָּתַב קָצַת פְּלֻגְתָּא בְּזֶה אִי צָרִיךְ לִכְתּוֹב לִשְׁמָהּ כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִים שָׁמְעַת מִינָּהּ שֶׁאִיסּוּר מְחִיקָה אֵינוֹ תָּלוּי בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם אַךְ לְפִי זֶה קָשֶׁה מִסּוֹטָה ל"ה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹרָה בִּשְׁבְעִים לָשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ סִידוּ אוֹתָם בְּסִיד שָׁמְעַת מִינָּהּ דְּפָשׁוּט דְּאֵין בָּזֶה אִיסּוּר אֶלָּא דְּמִשָּׁם אֵין רְאָיָה דְּסִיד בַּסִּיד הִיא מְחִיקָה כֵּיוָן דְּלְאַחַר שֶׁיִּגָּרֵר הַסִּיד רְשׁוּמוֹ נִיכָּר וכו' עכ"ל בְּקִצָּרָה: וְהִנֵּה שָׁם לֹא נִזְכַּר רַק הֵיכָא שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם אַף שֶׁמִּתְכַּוֵּן לִכְתּוֹב שָׁם אֲבָל כְּשֶׁלֹּא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ כְּלָל לִכְתּוֹב שָׁם מְפֹרָשׁ בִּדְבָרָיו דְּאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן שֶׁנִּכְתַּב בְּפֵרוּשׁ לְשֵׁם כַּוָּנָה אַחֶרֶת עַל שֵׁם שָׁדוֹת וְעַיִן שָׁם בסי' כ"ב שֶׁהֵשִׁיב לוֹ וְז"ל אֲשֶׁר בָּדַק לָן אִם לָסוּד הַבַּיִת הַכְּנֶסֶת עַל הַשֵּׁמוֹת יה"ר מִטּוּחַ הַסִּיד עַל הָאֲבָנִים מִשָּׁם אֵין רְאָיָה כְּלָל דְּנִדַּאי אוֹתוֹ הַסִּיד הָיָה טוּחַ עַל הָאֲבָנִים דְּבָקֵל יוּכַל לְהָסִיר וְיִשָּׁאֵר הַכְּתָב שֶׁתַּחְתָּיו שָׁלֵם כְּמוֹ שֶׁהֵשִׁיב ר"י שֶׁקָּלְפוּ הַסִּיד וַהֲרֵי הוּא כְּמוֹ הַמְדֻבָּק שַׁעֲנָה עַל הַשֵּׁם כמ"ש שֶׁיַּד לְדַבֵּק שַׁעֲנָה עַל שֵׁם שַׁדַּי שֶׁבַּמְּזוּזָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ טָהוֹר כָּל כָּךְ וּכְכוֹרֵךְ מַפָּה עַל הַשֵּׁם אֲבָל עַל כְּתִיבַת דָּיוֹ בְּוַדַּאי סִיד לַח מוֹחֲקוֹ וּמְאַבְּדוֹ מַמָּשׁ וְעוֹד סוֹף שֶׁהַסִּיד מְכַלֶּה הַדְּיוֹ שֶׁתַּחְתָּיו כְּטָבַע הַסִּיד וְעוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַלְּפוֹ שֶׁיִּשָּׁאֵר הַכְּתָב שָׁלֵם תַּחְתָּיו וכו' עי"ש עוֹד בָּזֶה מַה שֶּׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ כְּלָל לְעִנְיַן זֶה.

וְהִנֵּה בְּשׁוּ"ת פֶּרַח מַטֶּה אַהֲרֹן ח"א סִי' מ"ה נִדְפַּס תְּשׁוּבָתוֹ בַּאֲרִיכוּת כַּנִּרְאֶה שֶׁנִּתְוַסְּפוּ לוֹ דְּבָרִים אַחַר כָּךְ בְּעִנְיַן הַשְּׁאֵלָה מֵהַעֲבָרַת הַסִּיד עַל שֵׁמוֹת שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ וְכָתַב גַּם כֵּן לְחַלֵּק בֵּין סְתָמָא לְהֵיכָא שֶׁסָּבוּר לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְטָעָה וְלֹא הֵטִיל בּוֹ דָּלִית וּכְרֵישׁ זְבָחִים מְשׁוּם דְּאִינְּתִיק לְשֵׁם גֵּירוּשִׁין דְּהַהִיא וכו' וְהָאֲרִיךְ דְּלִרְשַׁ"י אִם נִכְתַּב הַשֵּׁם סְתָם כָּשֵׁר בְּדִיעֲבַד וְכֵן פָּסַק הַבַּיִת חָדָשׁ וְאִם כֵּן פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ וכו' וְהֵבִיא מֵהַשָּׁ"ךְ ס"ק י"ב שֵׁם שֶׁל קֹדֶשׁ שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם קְדֻשָּׁה מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן דַּוְקָא אֲבָל לָגוּז וְלִגְנוּז שָׁרֵי אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן וע"כ מַיְירֵי שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדֻשָּׁה הַיְינוּ הֵיכִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וכו' וְעַל כָּל פָּנִים בְּנִדּוֹן דִּידַן גַּם לְהַשָּׁ"ךְ מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ גַּם בְּלִי צוֹרֶךְ תִּיקּוּן כֵּיוָן שֶׁנִּתְכַּוֵּן עַל שָׁדוֹת וּבִפְרָט דְּכָאן אֵינוֹ עוֹמֵד בְּכָל גַּוְונֵי רַק לַחֲשַׁשׁ שֶׁיָּבִיא הַכּוֹרֵךְ סְפָרִים לִידֵי גְּנִיזָה בְּתוֹךְ שְׁאָר עָלִין מְקֻוָּזָרִין וּכְדִין סְפָרִים שֶׁבָּלוּ וְעַל כָּל פָּנִים לֹא יְנַהֲגוּ בּוֹ מִנְהַג בְּזָיוֹן וְלֹא לִמְחִיקָה וְגַם בִּנְכְתַּב סְתָמָא מֻתָּר לְשָׁ"ךְ לְגָנְזוֹ וְכַנַּ"ל: גַּם מַה שֶּׁתָּמַהּ הָרַב פֶּרַח מַטֶּה אַהֲרֹן עַל הַסְּמָ"ק שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא מִדַּעַת מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְהָא לֹא גָּרַע מֵאִם כָּתַב הַשֵּׁם שֶׁלֹּא בִּדְיוֹ אוֹ מְצַוְּיָרִים בְּמָשִׁי עַל יְדֵי תְּפִירָה וְעַל כֵּן מֻכְרָח לְחַלֵּק בֵּין שֶׁלֹּא כָּתַב כְּלָל לְשֵׁם הַשֵּׁם וכו' וְלֵיתָא דַּאֲפִילּוּ שֶׁלֹּא מִדַּעַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם כּוֹתֵב אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כְּלָל הָוֵי כְּמִתְעַסֵּק דְּגָרַע מִסְתָּמָא וְהָוֵי כְּאִילּוּ כָּתַב בְּפִירוּשׁ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ וּכְמוֹ בְּקָדָשִׁים דְּמִתְעַסֵּק פָּסוּל כְּחֻלִּין י"ג וכמש"ש בַּתּוֹסָ' דְּגָרַע מִסְתָּמָא דְּמִתְעַסֵּק הַיְינוּ שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהוּא חֻלִּין דְּזֶהוּ שֶׁכָּתַב הב"י בְּשֵׁם סְמָ"ק אַזְהָרָה לְמוֹחֵק הַשֵּׁם וְהַיְינוּ שֶׁכָּתַב מִדַּעַת אֲבָל שֶׁלֹּא מִדַּעַת לֹא וְכֵן בְּמִשְׁנַת חֲכָמִים הִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה פֶּרֶק ה' ל"ת ג' בְּיָבִין שְׁמוּעָה דַּף י"ב

סוֹף ע"ב הִשִּׂיג בָּזֶה עַל הַפָּרַח מַטֶּה אַהֲרֹן שֶׁחָשַׁב הַסָּמָ"ק לְטוֹעֶה וּלְדַעְתּוֹ שְׁפָתָיו בָּרוּר מִלֹּוּ וְכִמְדֻמֶּה שֶׁנֶּעֱלַם מֵהַפָּרַח מַטֶּה אַהֲרֹן דְּהַתּוֹ' גִּיטִּין כ"ג ובפ' אֵין מַעֲמִידִין וְרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ו' מִיְּסוֹדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֶבְיא יעוש"ב וְעַיֵּין בֵּית יוֹסֵף יו"ד סי' רע"ו בְּשֵׁם הר"י אֶסְקֶאנְדַּאֲרִי שֶׁהֶבְיא רְאָיָה דְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ הוי' צְרִיכִים לְקַדֵּשׁ וְעַיֵּין בְּתַנָּא תּוֹסָפְתָּא בְּרָכוֹת פֶּרֶק ג' הֲלָכָה כ"ב משש"ב וְעַיֵּין בְּגִדּוּלֵי טָהֳרָה בְּשוּ"ת סי' ל"ו בְּדָבָר הַכְּלִי פפייפענקאפ"ף שֶׁכָּתַב עָלָיו הַשֵּׁם שֶׁהָיָה פָּשׁוּט אֶצְלוֹ דְּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְיֵשׁ בָּרַיְיתָא דַּעֲרָכִין ו' שָׁם שֶׁכָּתוּב עַל יְדוֹת הַכֵּלִים יָגוּד אַיְירֵי שֶׁנִּכְתַּב לְשֵׁם קְדֻשָּׁה וְכֵן הֵבִיאָה הָרַמְבַּ"ם וְסַיֵּים דְּאַף אִם הָיָה שֶׁל מַתָּכוֹת וְהִתִּיךְ אוֹתוֹ לוֹקֶה וְעַל כָּרְחִין דְּמוּקֵי בָּרַיְיתָא שֶׁכָּתוּב לְשֵׁם קְדֻשָּׁה וְכֵן הַשָּׁ"ךְ הִתִּיר בְּפִשִׁיטוּת בְּשֵׁם שֶׁלֹּא נִכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה לִמּוֹחֲקוֹ וְשׁוּב עַיֵּין בְּתוֹסָ' שָׁם וּמִכָּאן אִם כּוֹתְבִין ס"ת וְגוֹרְרִין מְקוֹם הַשֵּׁם שֶׁאָסוּר לִכְתּוֹב בְּמְקוֹמוֹ וְעַל כָּרְחִין דְּאַיְירֵי שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה דְּמֻתָּר לִמּוֹחֲקוֹ וּלְגָרְרוֹ וְעַל כָּרְחִין שֶׁמְּפָרְשִׁים דְּגַם הַבָּרַיְיתָא מַיְירֵי בַּכָּתוּב של"ש וַאֲפִילּוּ הָכִי יָגוּד וְחוֹלְקִים עַל הָרַמְבַּ"ם וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּנָפַל דִּיּוֹ עַל הַשֵּׁם דְּמֻתָּר לִמּוֹחֲקוֹ וּלְגָרְרוֹ וְאַיְירֵי בְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה וְאֵין מַחֲלוֹקֶת בֵּין הַתּוֹסָ' וְהָרַמְבַּ"ם וְעַיֵּין בְּמִלֶּאכֶת שָׁמַיִם כְּלָל ט' סק"ל בְּמַה שֶׁכָּתַב הַטַּ"ז בסי' רע"ו סק"ב אָמְנָם לְשָׁ"ךְ סקי"ב דַּוְקָא לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל לְהָקֵל אִם עַל כָּל פָּנִים יָדַע בִּשְׁעַת הַכְּתִיבָה שֶׁכּוֹתֵב הַשֵּׁם זוּלַת כַּוָּנָה הַמַּנְגֶּדֶת כְּמוֹ דְּכֵיוָן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְשָׁכַח הדלי"ת הוֹאִיל שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהוֹצִיא מַחְשַׁבְתּוֹ מְכַוָּנֶת כְּתִיבַת הַשֵּׁם וכ"נ דַּעַת הָרַדְבָּ"ז ח"א שע"ז ותשב"ץ ח"א סי' קע"ז וּבִפְרִי חָדָשׁ הִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה וכו' ומ"ש בְּשֵׁם יַעֲקֹב חֵלֶק יו"ד סנ"ד בְּכַוָּנַת הַשָּׁ"ךְ תָּמוּהַּ וכו' וְאוּלַי גַּם דִּבְרֵי הַטַּ"ז וְשָׁ"ךְ מִתְפָּרְשִׁים בְּאוֹפֶן הַדְּמֵי לְמִתְכַּוֵּן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְזֶה שֶׁכָּתַב בִּבְנֵי יוֹנָה דַּף כ"א ע"ד שֶׁאִם גַּם בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לֹא חָשַׁב אֶלָּא יָדָיו עוֹשׂוֹת מְלָאכְתָּן הָוֵי כְּמֶלֶאכֶתהַקּוֹף מִכָּל מָקוֹם עֲדַיִן אָסוּר לְמָחֲקוֹ אֲבָל אִם כִּיוֵּן מַחְשַׁבְתּוֹ לְמִלָּה אַחֶרֶת שֶׁכִּיוֵּן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְלֹא הִטִּיל בּוֹ דלי"ת מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וכו' ועיי"ש בס"ק ל"ב בד"ה כָּתַב בְּתִשׁוּ' חִינּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סע"ב דְּדַוְקָא כְּשֶׁנִּתְכַּוֵּן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וכו' מְהַנִּי הַעֲבָרַת הַקְּלִמּוֹס וכו' יעו"ש מַה שֶׁתָּמַהּ עָלָיו וְהֶאֱרַכְתִּי בְּמָקוֹם אַחֵר בִּתְשׁוּבָה ואכמ"ל: וּמִכָּל מָקוֹם אִם כִּי אֵין שׁוּם מָקוֹם חָשׁוּשׁ כְּלָל בְּשֵׁם שַׁדַּי חֲמֵד יוֹתֵר מִשְּׁאָר שְׁמוֹת הַסְּפָרִים בְּשֵׁם י"ה וְאַל שֶׁעִיקַּר נְתִינַת וְהַנַּחַת הַשֵּׁמוֹת בָּאֲנָשִׁים הָיָה לְשַׁתֵּף שֵׁם ה' בִּשְׁמוֹתָם כְּמוֹ מֵחֲנִיָּה זְכַרְיָה וְכַדּוֹמֶה שֶׁהֲוֹרְכְּבוּ מִשְּׁתֵּי תֵּיבוֹת וּמִכָּל מָקוֹם לֵית מַאן דְּחָשׁ לְהָא אַחַר שֶׁנַּעֲשׂוּ לְשֵׁם הָעֶצֶם וּבִפְרָט מִצַּד חֲשַׁשׁ כְּרִיכַת הַדַּף הַקָּדוֹם דְּלָא דָּמֵי לְאַדְרַכְתָּא דְּכָאן לֵיכָּא חֲשַׁשׁ מֻטָּל בָּאַשְׁפָּה רַק שֶׁלֹּא לָבֹא לִידֵי גְּנִיזָה וּמִכָּל מָקוֹם לְהָפִיס דַּעַת הַמְעַרְעֵר בְּנָקֵל לְתַקֵּן זֹאת לְצַוּוֹת עַל הַמַּדְפִּיס שֶׁיַּשְׁגִּיחוּ בְּהַדַּף הַקָּדוֹם מֵהַשַּׁעַר שֶׁיְּשִׁימוּ לְמַעְלָה עַל הַשִּׁין בְּסוֹף הָאוֹת נְקֻדַּת הַחִירֵק לְהוֹרוֹת עַל שִׁין שְׁמָאלִית אֲשֶׁר זֶה רָאוּי בְּלָאו הָכִי מִצַּד עַצְמוֹ לִרְשׁוֹם הָאוֹת כֹּהֵן אֲשֶׁר עַל כַּיּוֹצֵא בּוֹ נֶאֱמַר וְהַנְּקֻדָּנִים תּוֹפְסִים אוֹתוֹ עַל כָּךְ וּבָזֶה יָצָאנוּ מִכָּל הַחֲשָׁשׁוֹת גַּם מִצַּד הַפּוֹעֲלִים מֵהַדְּפוּס שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִטְעוֹת בְּעֵת סִידּוּר הַשֵּׁם שַׁדַּי שֶׁלֹּא לִקְרוֹת שֶׁלֹּא כַּהוֹגֶן וכו': יוֹסֵף זְכַרְיָ' בלאאמ"ו הָרַב מו"ה נָתָן שֶׁטֶעֶרִין זַ"ל אבדק"ק הַנָּ"ל.

מַכְתֵּב ג מֵהַגָּאוֹן הַנָּ"ל יצ"ו גַּם בְּמִכְתָּבוֹ הַיָּקָר מִיּוֹם ט"ל למב"י תרנ"ג בְּגִלְגּוּל הַדְּבָרִים כָּתַב וְז"ל: וְנִידּוֹן קְרִיאַת הַשֵּׁם שַׁדַּי חֲמֵד אֵין כְּדַאי לְהַרְבּוֹת דְּבָרִים עוֹד בִּדְבָרִים פְּשׁוּטִים שֶׁאֵין בָּהֶם מָקוֹם לְהִסְתַּפֵּק וְעַיֵּין שוּ"ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ ח"א סי' ו' בְּעִנְיַן ס"ת שֶׁנִּכְתַּב בֵּית אֵל

בִּשְׁנֵי שִׁיטִין במ"ש הב"י אה"ע סי' קכ"ט עַל התה"ד סי' קפ"ח ועי"ש במ"ש לְחַלֵּק לְשֵׁם פְּדָהצוּר וְצוֹרִי שְׁדֵי לִידִידֶיהָ שֶׁנִּקְרָא שְׁלֹמֹה בִּשְׁתֵּיהֶן עַל שֵׁם וה' אָהֲבוּ וּמַה שֶׁכָּתַב שָׁם דְּמִכָּל מָקוֹם לָא הָוֵי קָדֵשׁ לְעִנְיַן שֶׁאָסוּר לְמָחֲקוּ כֵּיוָן דְּבִכְלַל הַשֵּׁם הִיא כְּמוֹ עִמָּנוּאֵל בְּוַדַּאי נִקְרָא עַל שֵׁם הַמָּקוֹם וְכֵן שְׁמוּאֵל עַל שֵׁם כִּי מה' שְׁאִלְתִּיו וּכְיוֹצֵא בוֹ וְאַף דְּאֶפְשָׁר לִדְחוֹת לְחַלֵּק בֵּין עִמָּנוּאֵל קָרָא לְמַה שֶׁקּוֹרִין עַכְשָׁיו עַל שְׁמוֹ מִכָּל מָקוֹם לָא אִישְׁתְּמַט אָח מֵהַפּוֹסְקִים לִכְתֹּוב כֵּן וְאֶפְשָׁר דהב"י שֶׁאָמַר יָהּ קָדֵשׁ אֵינוֹ פֵּירוּשׁ נַעֲנִין דְּאָסוּר לְמָחֲקוּ אֶלָּא רוֹצֶה לוֹמַר דְּאֵין פֵּירוּשׁוֹ אֲהָבוֹת הַרְבֵּה חַלָּא עַל שֵׁם הַמָּקוֹם הוּא וכו' יעש"ב ואכמ"ל יוֹתֵר בָּזֶה עכ"ל יצ"ו וכו': יוֹסֵף זְכַרְיָ' בלאאמ"ו הָרַב מו"ה נָתָן שֶׁטְעָרִין זַ"ל אבדק"ק הַנָּ"ל.

מִכְתָּב ד. יוֹם א' י"ג סִיוָן תרנ"ג קֶאֲמִינָקָא.

הַיּוֹם הִשַּׂגְתִּי מִכְתַּב הָרַב הַמְעַרְעֵר עַל קְרִיאַת שֵׁם סִפְרוֹ שַׁדַּי חֶמֶד בַּיּוֹ"ד הִנֵּה מִלְּבַד דְּאֵין בּוֹ קְדֻוְשַׁת הַשֵּׁם (וְיֵשׁ בָּזֶה אֲרִיכוּת דְּבָרִים אכמ"ל) אֲפִילּוּ לִקְרֹוא שָׁם אֵיזֶה סֵפֶר בִּקְדֻוְשַׁת שֵׁם גַּם כֵּן אֵין אִיסּוּר אַטּוּ מִשּׁוּם דְּנִמְצָאִים אֲנָשִׁים דְּלָא מְעַלֵּי נֶאֱסֹור לְהַזְכִּיר שֵׁם בְּסֵפֶר הֲלֹא הֵמָּה מְזַלְזְלִים וְכוֹרְכִים בַּסְּפָרִים גַּם מְעַלֵּי הַסְּפָרִים בְּעַצְמָם הַנִּמְצָא בָּהֶן כַּמָּה שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְכֵן מָצִינוּ לַאֲבִי הַגָּאוֹן בַּעַל שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב שֶׁהִדְפִּיס סִפְרוֹ בְּחַיָּיו (וְהוּא בְּעַצְמוֹ הָיָה גַּם כֵּן גָּאוֹן גָּדוֹל וְנִפְלָא ה"ה כקש"ת מוהר"ר אַרְיֵה לְיֵבוֹשׁ נְאַטְהֶנְזָאֶהֵן) וְקָרָא שְׁמוֹ בֵּית אֵל גַּם מָצִינוּ לְאֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים בַּעַל המבי"ט שֶׁקָּרָא סִפְרוֹ הַשֵּׁנִי בֵּית אֱלֹקִים עַל כֵּן אַל יִפְנֶה לִדְבָרִים אֵלּוּ: הִנְנִי הַכּוֹתֵב בִּנְחִיצָה רַבָּה יְדִידוֹ הדו"ש מֹשֶׁה נַחוּם ירושלמסקי החופ"ק מִכְתָּב ה שיל"ת יועש"ק מ"א למ"ט מוֹנִים שְׁנַת "כֹּה תְּבָרְכוּ" לפ"ק אֶזְאָרְקֵאוּו שלו' עַד אֵין חֵקֶר וּבְרָכָה עַד בְּלִי דָי כְּבוֹד אֲהוּבִי רַב חֲבִיבִי נְצַמֵּד בְּעוֹמֶק לְבָבִי וכו' מו"ה חַיִּים חִזְקִיָּ' מִדִּינֵי שלי"ט אב"ד דק"ק קְארֶאסוּב בְּאֶזְאַר הַמְחַבֵּר פ' מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ וּשְׁדֵי חֶמֶד.

אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשָּׁלוֹ' כְּמִשְׁפַּט הָאַהֲבָה. יִקְרַת מִכְתָּבוֹ קִבַּלְתִּי שָׂמַחְתִּי לִרְאוֹת מִשְּׁלוֹמוֹ יִתֵּן ה' שֶׁאֶזְכֶּה לִשְׁמֹוְעַ מִכְּבוֹדוֹ אַךְ טוֹב סֶלָה הִנֵּה יְדִידֵנוּ עז הַגָּאוֹן יוֹסֵף צַדִּיקָא שלי"ט אבד"ק שֶׁאִוּוֹל סִיְפֵּר לִי בְּתוֹךְ מִכְתָּבוֹ אֵיךְ שֶׁרַב אֶחָד עִרְעֵר עַל קְרִיאַת שֵׁם סִפְרוֹ שַׁדַּי חֶמֶד מִיּוֹ"ד (סי' רע"ו) וְיָעַץ לְמַר לְכַנּוֹת הַחֲלָקִים הַנִּשְׁאָרִים שְׂדֵה חֶמֶד וְהַגָּאוֹן זֵכֶר יְהוֹסֵף הֵשִׁיב לְמַר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם מֵיְחוֹשׁ וְאֵין צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת וְכָתַב לִי פִּלְפֶּלֶת כָּל שָׁהוּ מַה שֶּׁהֵשִׁיב לְמַר וְהֵבַנְתִּי מִתּוֹךְ מִכְתָּבוֹ שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁגַּם אָנֹכִי אַגְלֶה דַּעְתִּי בָּזֶה וְהֵשַׁבְתִּי לוֹ שֶׁגַּם דַּעְתִּי הָעֲנִיָּה מַסְכֶּמֶת לָזֶה וְכָתַבְתִּי טַעְמֵי וְנִימּוּקִי וְהֵשִׁיב לִי הָרַב הַגָּאוֹן זֵכֶר יְהוֹסֵף שֶׁדִּבְרֵי הוֹ בּוֹ בְּעֵינָיו וַאֲשֶׁר כָּתַב לְמַר שְׁלִיטָ"א שֶׁיְּבַקֵּשׁ אוֹתִי שֶׁאֶשְׁלַח תְּשׁוּבָתִי לִכְבוֹדוֹ לָזֹאת הִנֵּה מְצֻוֶּוָה וְעוֹשֵׂה וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן צַדִּיק חָפַצְתִּי (אַף שֶׁטָּרְחָהּ רַבָּה וּגְדוֹלָה הִיא עָלַי לִכְתֹּוב בְּעַצְמִי בִּכְתָב רַשִׁ"י כִּי אֵין לִי מַעְתִּיק שֶׁיּוּכַל לִכְתֹּוב כְּתָב זֶה) וכו' וְזֶה הַחֹלִי בְּעֵזֶר צוּרִי וְגוֹאֲלֵי: א) קִבַּלְתִּי מִכְתָּב מִיְּדִידֵנוּ הַגָּאוֹן הָאַדִּיר מְאוֹר הַגּוֹלָה הַמְחַבֵּר זֵכֶר יְהוֹסֵף שְׁלִיטָ"א שֶׁקִּבֵּל מִכְתָּב מִכְּבוֹד תּוֹרָתוֹ שֶׁרַב אֶחָד עִרְעֵר עַל שֵׁם סִפְרוֹ דְּמַר שֶׁקָּרְאוּ שַׁדַּי חֶמֶד דִּנְהִי שֶׁאֵינוֹ שֵׁם מְקֻוְדָּשׁ מִכָּל מָקוֹם הֶחְמִירוּ הַפּוֹסְקִים בַּיּוֹ"ד (סי' רע"ו) וְלָכֵן יָעַץ אֶת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ שֶׁיִּקָּרֵא שְׁאָר הַחֲלָקִים שָׂדֶה (בה"ה) חֶמֶד וְעַל זֶה הֵשִׁיב לוֹ הַגָּאוֹן זֵכֶר יְהוֹסֵף שְׁלִיטָ"א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַזָּהָב כְּבָר הֵשַׁבְתִּי לוֹ שֶׁאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ כְּלָל שֶׁאֵין הַשֵּׁם נִתְקַדֵּשׁ כֵּיוָן

שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְקֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם כְּמוֹ בְּכוֹתֵב הוי' וְהָיָה רְצוֹנוֹ לִכְתּוֹב יְהוּדָה שֶׁמּוֹחֲקוֹ כַּמְבוֹאָר בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פֶּ"ה ה"ג) וְלָא אָמְרִינַן רַק דְּסְתָמָא לִשְׁמוֹ קָאֵי וְלֹא כְּשֶׁמְּכַוְּנִין בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא לְשֵׁם קֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם וְאֵינוֹ עוֹלֶה כְּלָל בְּמַחְשַׁבְתּוֹ מִזֶּה בִּכְתִיבַת שַׁדַּי חֲמֵד שֶׁהוּא מל"ה יְשַׁעְיָה ל"ב עַל שָׁדוֹת שֶׁל חֶמֶד וְלֹא מָצִינוּ שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ מֵעַצְמוֹ רַק בַּבְּכוֹר דִּבְפֶטֶר רֶחֶם תָּלִי רַחֲמָנָא (וּמִלְּבַד לְמַה שֶׁהֶעֱלוּ רש"א כֵּן רַק לְשֵׁם הוי' דְּסְתָמָא לִשְׁמָהּ וְלֹא בְּשְׁאָר שֵׁמוֹת) וְרֹוב הַסְּפָרִים נִקְרְאוּ בְּשֵׁם בֵּית אֵל וְכַדּוֹמֶה פְּנֵי יְהוֹשֵׁעַ נוֹדַע בִּיהוּדָה וְכַדּוֹמֶה לְאֵין מִסְפָּר וְעַיֵּין בְּסוֹף הַקְּדָמָתִי בְּסִפְרֵי זֵכֶר יְהוֹסֵף דל"ד לְאַדְרַכְתָּא בְּשִׁטָּרוֹת כר"ה י"ח דְּהָתָם הַחֲשָׁשׁ שֶׁיִּהְיֶה מֻוָּטָל בְּאַשְׁפָּה כְּשֶׁפּוֹרֵעַ חוֹבוֹ מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁמוֹת הַסְּפָרִים דְּמִכָּל מָקוֹם הָיָה צָרִין גְּנִיזָה כְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה וְכִי הַאי גַּוְונָא וּבִכְרָט דִּבְקְרִיאַת שְׁמוֹת הַסְּפָרִים עַל שֵׁם הָאֲנָשִׁים וְלֹא לְשֵׁם קֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם לֵיכָּא לְמֵאן דְּחָשׁ לִנְהוֹג סִלְסוּל וּלְהַחְמִיר בָּזֶה עכ"ל הַטָּהוֹר שֶׁל כְּבוֹד יְדִידֵנוּ גָּאוֹן עֵזֵינוּ מוֹפֵת הַדּוֹר הגאבד"ק שָׁאוּוֹל שְׁלִיטָ"א וְהֶבַנְתִּי שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁאָשִׂים עִיּוּנִי בָּזֶה בְּגוֹדֶל עַנּוֹתוֹ וְאַף שֶׁדִּבְרֵי קָדְשׁוֹ אֵין צְרִיכִים חִיזּוּק אָמַרְתִּי לְהַצִּיעַ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתִי בָּזֶה בס"ד וְאַעְתִּיק פֶּה אֲשֶׁר הֲשִׁיבוֹתִי לוֹ בָּזֶה וְזֶה לְשׁוֹנִי: ב) מַה שֶּׁכָּתַב כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ שֶׁאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ בְּזֶה שֶׁאֵין הַשֵּׁם נִתְקַדֵּשׁ כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְקֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם כִּדְאִיתָא בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים (פֶּ"ה ה"ג) וְלָא אָמְרִינַן רַק וּסְתָמָא לִשְׁמוֹ קָאֵי וְלֹא כְּשֶׁמְּכַוְּנִין בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא לְשֵׁם קֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם עכ"ל דְּמַר גְּאוֹנוֹ שְׁלִיטָ"א דְּבָרָיו בְּרוּרִים כַּשֶּׁמֶשׁ הִנֵּה מְקוֹר דָּבָר זֶה הוּא מַסֶּכֶת סוֹפְרִים שֶׁהֵבִיא כ"ג וְכֵן הֶעֱלָה הַטַּ"ז בַּיו"ד (סי' רע"ו סק"ב) בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי פֶּרֶק וָא"ו דְּהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה דְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה אֵין בּוֹ קְדֻוּשָּׁה וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א מִוִּילְנָא בְּבֵיאוּרוֹ (שָׁם אוֹת ו"ו) יעו"ש אִם כֵּן מְבוֹאָר לְהֶדְיָא דְּאֵין בּוֹ קְדֻוּשָּׁה מִמֵּילָא מֻוָּתָר לְמָחֲקוֹ וְהוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן מֻוָּתָר וְאֵין בּוֹ מֵיחוּשׁ כְּלָל וְאַף דִּבְשִׁפְתֵי כֹּהֵן (סי' רע"ו ס"ק י"ב) כָּתַב בְּשֵׁמוֹת שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בִּקְדֻוּשָּׁה דְּאָסוּר לְמוֹחֲקָן רַקלְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן יע"ש נִרְאֶה דְּדַוְקָא לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן מֻוָּתָר וא"כ בְּנִדּוֹן דִּידַן יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁיִּהְיֶה נִמְחָק שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם תִּיקּוּן: ג) אוּלָם יְעַיֵּין בְּשוּ"ת שָׁב יַעֲקֹב (חֵלֶק יו"ד סי' נ"ד) שֶׁהֶעֱלָה דְּמַה שֶׁכָּתַב הַשָּׁ"ד דַּוְקָא בְּנִתְכַּוְּנוּ לִכְתּוֹב הַשֵּׁם רַק שֶׁלֹּא נִכְתַּב לִקֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם אֲבָל כָּל שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ כְּלָל לִכְתּוֹב שֵׁם אָז מֻוָּתָר לִמְחֹק אַף שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן וְהוֹכִיחַ כֵּן מִמַּסֶּכֶת סוֹפְרִים (פֶּרֶק ה' הֲלָכָה ג' וַהֲלָכָה ז') שֶׁדַּוְקָא בַּהֲלָכָה ז אָמְרוּ עַל מְנָת לְתַקֵּן כֵּיוָן דְּהַשֵּׁם נִכְתַּב כָּרָאוּי רַק דְּיוֹ נָפַל עָלָיו מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּהֲלָכָה ג' דְּלָא הָיָה כַּוָּנָתוֹ לִכְתּוֹב רַק יְהוּדָה מ"ה מֻוָּתָר לִמְחֹק וְלֹא הִזְכִּיר עַל מְנָת לְתַקֵּן דִּבְזֶה מֻוָּתָר אַף שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְתַקֵּן יע"ש וְשׁוּב הֵבִיא מַה שֶּׁמָּצָא בְּשׁוּ"ת הרשד"ם בַּשְּׁאֵלָה דִּידִיהּ שֶׁהָיָה רוֹצֶה לִכְתּוֹב יְהִיֶה וְכָתַב הַשֵּׁם דְּמַתִּיר לִמְחֹק וּמְפָרֵשׁ טַעְמֵיהּ דְּלָא אָסְרוּ לִמְחֹק אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְתַּב בְּכַוָּנָה לְשֵׁם קֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם מַמָּשׁ וְלֹא אוֹתִיּוֹת אוֹ תֵּיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אוֹתִיּוֹת מֵהַשֵּׁם כו שֶׁאִם לֹא כֵּן כָּל מְקוֹם שֶׁיִּהְיֶה כָּתַב אֵל יִהְיֶה אָסוּר שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַמּוֹרִים עַל הַשֵּׁם וְהוּא מִן הַשְּׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִין וְכֵן כָּל אוֹתִיּוֹת מְתֵיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יו"ד הֵ"א סְמוּכִים כְּמוֹ יְהוּדָה יִהְיֶה אָסוּר לִמְחֹק וְזֶה דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ שַׁחַר עכ"ל מהרשד"ם וְהַשָּׁב יַעֲקֹב יע"ש וְהוּא מַמָּשׁ כְּעֵין נִדּוֹן דִּידַן בְּשֵׁם שַׁדַּי חֲמֵד דְּאַף שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם קֻדְּוּשַׁת הַשֵּׁם רַק לְשֵׁם יְרוּשָׁלַיִם מֻוָּתָר לִמְחֹק וְאֵין א שׁוּם מֵיחוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ: ד) וְיעַיֵּין כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ בְּשׁוּ"ת הָרַדְבָּ"ז (ח"א סי' ע"ז) שֶׁהֶעֱלָה בְּאֵם צָרִיךְ לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְטָעָה וְכָתַב שֵׁם הוי' אִם בְּשָׁעָה שֶׁכָּתַב שֵׁם הוי' נִתְכַּוְּנוּ לְמַה שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב דְּהַיְינוּ יְהוּדָא הַדָּבָר בָּרוּר שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ כו' אֲבָל אִם

הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב שָׁם וְכָתְבוּ סְתָם בְּלֹא כַּוָּנָה נִתְקַדֵּשׁ מִמֵּילָא וְאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ מִפְּנֵי שֶׁכְּתִיבַת הָאוֹתִיּוֹת מוֹלִיךְ אוֹתָן לְקֻדֻּשָּׁתָן כו' יעו"ש וְאִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן כֵּיוָן דְּהָיָה כַּוָּנָתוֹ לְשָׁדוֹת חֻמָּד וְלֹא הָיָה כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם אֵינוֹ דּוֹמֶה לִסְתָמָא וּמְשׁוּם הָכִי מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְאִם כֵּן בָּזֶה גַּם הַשָּׁ"ךְ מוֹדֶה דְּמֻתָּר לִמְחוֹק בְּנִדּוֹן דִּידַן אַף בְּמָקוֹם דְּאֵינוֹ לְתַקֵּן וְאֵין בּוֹ חֲשָׁשׁ כְּלָל: ה) וּיעַיֵּין כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ בְּמַחֲנֵה אֶפְרַיִם הִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה וְז"ל ולענ"ד דְּכֹל שֶׁכָּתַב אֶת הַשֵּׁם שֶׁלֹּא בְּכַוָּנַת הַשֵּׁם שֶׁלֹּא הָיָה מְכַוִּין לִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם בְּהָא וַדַּאי מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְכִדְכָתְבוּ הַסָּמָ"ק וְהָרַשְׁבָּ"ץ אֲבָל בְּכָתַב אֶת הַשֵּׁם בְּכַוָּנָה וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא כּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם אֲפִילּוּ תֵּימָא דִּלְעִנְיַן סֵפֶר תּוֹרָה לָא מְהַנֵּי עַד שֶׁיְּכַוֵּין לְהַקְדִּישׁוֹ לְעִנְיַן מְחִיקָה אָסוּר דְּכֵיוָן שֶׁכָּתְבוּ בְּכַוָּנָה הֲרֵי זֶה מְקֻדָּשׁ עכ"ל יע"ש שֶׁהֵאֲרִיךְ בָּזֶה.

אִם כֵּן מְבֹאָר כְּדִבְרֵי כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ וְאֵין חֲשָׁשׁ כְּלָל בְּנִדּוֹן דִּידַן: ו) וּיעַיֵּין כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ בְּשׁוּ"ת פְּרִי צַדִּיק (בחי' לַיו"ד סי' רע"א סי"ב) שֶׁכָּתַב וְז"ל הַכּוֹתֵב יְהוּדָה וְלֹא כָּתַב בּוֹ דלי"ת יִתְלֶה לְמַעְלָה מִכָּאן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּאִם כָּתַב אֶחָד מִן הַשֵּׁמוֹת שֶׁלֹּא בְּכַוָּנַת שָׁם וְהָיָה בְּטָעוּת שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הָרָאוּי לִכְתּוֹב דְּמֻתָּר לְמָחֲקוֹ דְּמִסְתָּמָא כָּל שֶׁנִּכְתַּב בְּטָעוּת בְּמָקוֹם דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְכָתְבוֹ לֹא לְשֵׁם קְדֻשָּׁה נִכְתַּב וּכְמוֹ זֶה שֶׁדַּעְתּוֹ לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְכָתַב הַשֵּׁם וּמַה לּוֹ לְחַלְּלוֹ וְלַחֲזוֹר וְלַעֲשׂוֹתוֹ שֵׁם חוֹל אוֹ לְמָחֲקוֹ דְּכֵיוָן דְּמוֹכְחָא מִילְּתָא דְּלֹא נִתְקַדֵּשׁ מֻתָּר לְמָחֲקוֹ וְעוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת פ"ד דְּשָׁבוּעוֹת וְכֵן הִתַּרְתִּי לְמַעֲשֶׂה לִמְחוֹק שֵׁם אֱלֹהִים שֶׁנִּכְתַּב בְּמָקוֹם אֵלָיו וְאַחַר כָּךְ שָׁמַעְתִּי שהרשד"ם הִתִּיר כַּיּוֹצֵא בָּזֶה וְהֵבִיא רְאָיָה רְאשׁוֹנָה שֶׁכָּתַבְתִּי עכ"ל הָרַב פְּרִי צַדִּיק א"כ מְבֹאָר שָׁם כְּדִבְרֵי כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ כְּלָל בְּנִדּוֹן דִּידַן: ז) וּיעַיֵּין בְּשׁוּ"ת וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה (חיו"ד סי' נ"ב) שֶׁכָּתַב שֶׁהָרַבָּנִים שְׁבוּת יַעֲקֹב וְשָׁב יַעֲקֹב וְשׁוּ"ת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִשְׁיגוּ עַל הַשָּׁ"ךְ בַּיּוֹ"ד (סי' רע"ו ס"ק י"ב) הַנָּ"ל מִגִּטִּין (דַּף נ"ד ע"ב) וּבְסֵפֶר רַשְׁבָּ"ץ עַל כְּתֻבּוֹת גִּיטִּין הֵבִיא בְּשֵׁם אָחִיו הַגָּאוֹן שֶׁמְּתָרֵץ קֻוֹשְׁיָתָם וְהִסְכִּים לְהַשָּׁ"ךְ וְהָרַשְׁבָּ"ץ הִשִּׂיג עָלָיו וְדוֹחֶה דִּבְרֵי הַשָּׁ"ךְ בִּשְׁתֵּי יָדַיִם לוֹמַר שֶׁהוּא יָחִיד נֶגֶד גְּדוֹלִים הַנָּ"ל אוּלָם הָרַב וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה (הוּא בֶּן הַמְחַבֵּר) הִסְכִּים לְמ"ש הַגָּאוֹן אָחִיו שֶׁל הָרַשְׁבָּ"ץ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשָּׁ"ךְ וּמְתָרֵץ קֻוֹשְׁיָתָם מִגִּטִּין שָׁם בִּשְׁנֵי אוֹפַנִּים וְהֵבִיא הָרַבֶּה רְאָיוֹת לְהַשָּׁ"ךְ יע"ש אִם כֵּן אָתֵי שַׁפִּיר כְּדִבְרֵי כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ כְּלָל בְּנִדּוֹן דִּידַן: ח) הִנֵּה אַף שֶׁהָרַב וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה הֵבִיא דְּהָרַב שָׁב יַעֲקֹב הוּא גַּם כֵּן מֵהַחוֹלְקִים עַל שִׁיטַת הַשָּׁ"ךְ אוּלָם בְּמִחִילַת כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ זֶה אֵינוֹ וְאַדְּרַבָּה הוּא מַסְכִּים לְהַשָּׁ"ךְ וּמְתָרֵץ קֻוֹשְׁיַית הַשּׁוֹאֵל שֶׁהִקְשָׁה עַל הַשָּׁ"ךְ מִגִּטִּין (דַּף נ"ד ע"ב) הַנָּ"ל אוּלָם רָאִיתִי בְּשָׁב יַעֲקֹב שָׁם הֵבִיא תְּשׁוּבָה מֵהַגָּאוֹן מוה' אַבְרָהָם בְּרוֹדָא זצ"ל וְז"ל וּמַה שֶּׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ דְּשֵׁם הַנִּכְתָּב בְּטָעוּת לָאו שֵׁם הוּא וְלֹא קָדוֹשׁ כְּלָל תְּמֵהֵנִי הֲלֹא מְפֹרָשׁ בַּסָּמָ"ג (לָאוִין ס"ג) שֶׁאִם כָּתַב שֵׁם עַל הַיְרִיעָה וַאֲפִילּוּ בְּטָעוּת שֶׁכָּל הַיְרִיעָה קְדוֹשָׁה וְדָקְדֵּק כֵּן מִלְּשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם כו' עכ"ל יע"ש בְּשָׁב יַעֲקֹב אוּלָם לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵינוֹ הַשָּׂגָה עַל הַשָּׁ"ךְ מִדִּבְרֵי הַסָּמָ"ג דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַסָּמָ"ג הוּא שֶׁכָּתַב עַל הַיְרִיעָה אֲפִילּוּ בְּטָעוּת פִּירוּשׁ כְּגוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב יְהוּדָא וְטָעָה וְסָבַר שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְתּוֹב שֵׁם הוי' וְהָיָה כַּוָּנָתוֹ לִכְתּוֹב שָׁם רַק שֶׁהָיָה בְּטָעוּת כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב יְהוּדָא בְּמָקוֹם הַזֶּה וַהֲוָה אֲמִינָא כֵּיוָן שֶׁבִּכְתָּב שֶׁלֹּא בְּמְקוֹמוֹ אֵינוֹ קָדוֹשׁ וְאַשְׁמְעִינַן דַּאֲפִי' הָכִי קָדוֹשׁ כָּל הַיְרִיעָה וְצָרִיךְ גְּנִיזָה וְהַסְּבָרָא דְּלָא גָּרַע מִשֵּׁם הַנִּכְתָּב עַל יְדוֹת הַכֵּלִים כִּדְאִיתָא בַּיּוֹ"ד (סי' רע"ו סי"ג) אֲבָל לְעוֹלָם שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא כְּיוָן לִכְתּוֹב שֵׁם אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה וּמוֹדֶה הַסָּמָ"ג דְּמֻתָּר לְמָחֲקוֹ וְעַיֵּין בט"ז

(שָׁם ס"ק ב') וְיִרְאֶה דְּדִבְרֵי בְּרוּרִים וּמְתוֹרָץ קֻוְשְׁיַיִת הַגָּאוֹן מוהר"א בְּרוֹדָא עַל הַשָּׁ"ךְ: ט) וִיעַיֵּין בס' יֵשׁ סֵדֶר לַמִּשְׁנָה הִלְכוֹת יְסוֹדֵי תּוֹרָה שֶׁמֵּבִיא בְּשֵׁם הַפְּרִי חָדָשׁ דְּדַעְתּוֹ אֲפִילּוּ שֵׁם הַנִּכְתָּב שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ הוּא אִיסּוּר תּוֹרָה בִּמְחִיקָה וְדָחָה דְּבָרָיו דְּכָל הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עָלָיו יע"ש וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת חֶמְדַּת שְׁלֹמֹה (חיו"ד סי' כ"ח) שֶׁהֶעֱלָה כְּשִׁיטַת הַשָּׁ"ךְ וְהֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו מִן הַיְרוּשַׁלְמִי בְּפֶרֶק הַבּוֹנֶה יע"ש וְכֵן נִרְאֶה בְּשׁוּ"ת חַוּת יָאִיר (סי' ט"ז) כְּהַשָּׁ"ךְ יע"ש עוֹד מָצָאתִי כְּדִבְרֵי כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ בְּשׁוּ"ת רַבֵּינוּ חַיִּים ראפאפורט (סי' מ"ה בחיו"ד) וְאַעֲתִיקוֹ לְקַמָּן (בָּאוֹת י"ב) בַּאֲרִיכוּת: י) הַיֹּוְצֵא לָנוּ מִזֶּה דְּרוֹב פּוֹסְקִים רֻוְבָּם כְּכֻוְלָּם מַסְכִּימִים דְּכָל שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם הַשֵּׁם רַק לְשֵׁם דָּבָר אַחֵר מֻוְתָּר לִמְחוֹק כְּמוֹ שֶׁהֶעֱלֵיתִי בְּשֵׁם הַטַּ"ז (בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי) וְהַגְּרָ"א מִוִּוילְנָא והרשד"ם וְהַשָּׁב יַעֲקֹב (בְּדַעַת הַשָּׁ"ךְ) וְהָרַדְבָּ"ז וְהַמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם וְהַחַוּת יָאִיר וְהָרַב פְּרִי צַדִּיק וְרַבֵּינוּ חַיִּים כֹּהֵן רֶאפְפוּרָט וְהָרַב וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה וְהַגָּאוֹן אָחִיו שֶׁל הָרַשְׁבָּ"ץ וְהָרַב יֵשׁ סֵדֶר לַמִּשְׁנָה וְהַחֲמֻדֹת שְׁלֹמֹה (דְּלָא כהפר"ח וְהַגָּאוֹן מוהר"א בְּרוֹדָא והשבו"י וְהָרַשְׁבָּ"ץ וּכְנֶסֶת יְחֶזְקֵאל) וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כְּבוֹד גְּאוֹנוֹ: יא) וְאַף לְפִי מַה שֶׁהֶעֱלָה בְּשׁוּ"ת הרשד"ם (חיו"ד סי' קפ"ד) לָדוּן עַל דָּבָר הַקּוֹשְׁרֵי סְפָרִים לַעֲשׂוֹת טָבְלָה וּמְאַבְּדִים אוֹתָם בְּיָדַיִם כו' יע"ש וְאַף לְפִי מַה שֶׁכָּתְבוּ בס' מָגֵן גִּבּוֹרִים (סי' קנ"ד בש"ג סק"ב) שֶׁנִּשְׁאֲלוּ דְּהַמִּנְהָג לְהַדְפִּיס קֻוְנְטְרֵיסִים פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ לְנִסָּיוֹן אִם יֵשׁ אֵיזֶה טָעוּת בַּדְּפוּס וְאַחַר תִּיקּוּן הַדְּפוּס מַנִּיחִין מִן הַצַּד אִם רַשָּׁאִים לְשָׂוְרְפָן וְהֵשִׁיבוּ דְּוַדַּאי אָסוּר לְשָׂוְרְפָן דְּהֵם בִּכְלַל כִּתְבֵי קֹדֶשׁ וֶהֱבִיאוֹ שֶׁמָּצְאוּ כֵּן בס' לִקּוּטֵי פַּרְדֵּס יע"ש אִם כֵּן לִכְאוֹרָה גַּם בְּנִדּוֹן דִּידַן יֵשׁ לֶאֱסֹוּר לְאַבֵּד בְּיָדַיִם אוּלָם מִזֶּה אֵין רְאָיָה לְהַחְמִיר בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּמַיְיְרֵי מִכִּתְבֵי קֹדֶשׁ אוֹ מִגְּמָרָא וּפֵירוּשֵׁיהֶן דִּלְהַכֹּל יֵשׁ לָהֶם בַּזְּמַן הַזֶּה דִּין כִּתְבֵי קֹדֶשׁ כִּדְכָתַב הַסְּמָ"ג בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת דְּמַצִּילִין אוֹתָם וְעַל כָּרְחִין דְּיֵשׁ לָהֶם קְדֻוְשָּׁה לָכֵן אָסוּר לְשָׂוְרְפָן בְּיָדַיִם.

אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּלֵיכָּא חֲשַׁשׁ מַה שֶׁנִּדְפַּס שַׁדַּי חֶמֶד בְּתוֹךְ גּוּף הַסֵּפֶר דְּזֶה וַדַּאי לֹא יֵלֵךְ לְאִיבּוּד רַק הַחֲשָׁשׁ עַל שַׁעַר הַסֵּפֶר שֶׁהוּא כָּפוּל זֶה יֵלֵךְ לְאִיבּוּד אֵצֶל הַקּוֹשְׁרִים וְהָא שְׁעַר הַסֵּפֶר אֵין לוֹ דִּין כִּתְבֵי קֹדֶשׁ שֶׁלֹּא כָּתוּב עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה וְתֵיבַת שַׁדַּי חֶמֶד מֻוְתָּר לִמְחוֹק כְּמוֹ שֶׁהֶעֱלֵיתִי בְּשֵׁם רוֹב פּוֹסְקִים א"כ לֵיכָּא חֲשָׁשׁ אִם יֵלֵךְ לְאִיבּוּד וְעַיֵּין בְּשׁוּ"ת תשב"ץ סי' ב' מֵעִנְיַן גָּרַם מְחִיקָה וּבְשׁוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם (חֵלֶק יוֹ"ד סי' ס"א) הִשִּׂיג עָלָיו וּבְשׁוּ"ת וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה (חיו"ד סי' נ"ב) תֵּירֵץ דִּבְרֵי התשב"ץ: יב) אוּלָם לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל כָּל הַנָּ"ל דִּנְהִי דְּהַשֵּׁם שַׁדַּיחֶמֶד נוֹבֵעַ מִקְּרָא דִּישַׁעְיָה תִּינַח מִי שֶׁהוּא בַּר אוֹרְיָין וְיָדַע זֶה אוּלָם עַל פִּי רוֹב הִבָּעֲלִי מְלָאכוֹת בְּהַדְּפוּסִים הֵם בּוּרִים וְלֹא יָבִינוּ פֵּירוּשׁ הַמִּלּוֹת וְכַאֲשֶׁר יֶחֱזוּ אוֹתִיּוֹת שַׁדַּי חֶמֶד יִסְבְּרוּ שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וּמִמֵּילָא כֵּיוָן שֶׁכַּוָּוְנָתָם עַל שֵׁם קָדוֹשׁ שׁוּב אָסוּר לְמָחֲקוּ אַף שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב עַל יְדוֹת הַכֵּלִים כִּדְאִיתָא (בסי' רע"ו סְעִיף י"ג) דִּגְדוֹלָה מִזּוֹ חָיְישִׁינַן דְּאַף בִּכְתָבָן עַכּוּ"ם שֶׁמָּא כְּתָבוֹ לִקְדֻוְשָּׁה כִּדְכָתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה הִלְכוֹת גֵּירוּשִׁין (פֶּרֶק ג' הֲלָכָה ט') וְהַבֵּית שְׁמוּאֵל (סי' קכ"ג) וְכַמְבֹוָאר בַּעֲרָכִין (ד' ו"ו) וּבְחַוּת יָאִיר סי' ט"ז וִיעַיֵּין בְּשׁוּ"ת רַבֵּינוּ חַיִּים כֹּהֵן ראפאפורט (בחיו"ד סי' מ"ה) שֶׁנִּשְׁאַל בְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּכְתַּב שֵׁם הֲוָיָה בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב יִהְיֶה וְהֶעֱלָה דְּאִי הֲוָה יָדוּעַ דְּהַסּוֹפֵר נִתְכַּוֵּין לִכְתּוֹב יִהְיֶה אֶלָּא דְּטָעָה לִכְתּוֹב וָי"ו בְּמָקוֹם יוֹ"ד הָוֵי הַדִּין פָּשׁוּט מִמַּסֶּכֶת סוֹפְרִים דְּרַשַּׁאי לְגָרְרוֹ אֶלָּא דְּאִיכָּא סָפֵק שֶׁמָּא הָיָה הַסּוֹפֵר כְּסָבוּר דְּצָרִיךְ לִכְתּוֹב שֵׁם וְנִמְצָא שֶׁכָּתַב הַשֵּׁם בְּכַוָּוְנָה וְאִם כֵּן אָסוּר לְגָרְרוֹ וְצָרִיךְ קְדֵירָה יע"ש אִם כֵּן לִכְאוֹרָה

בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּיֵשׁ לָחוּשׁ בְּבַעֲלֵי מְלָאכָה מֵהַדְּפוּס שֶׁהֵם בּוּרִים שֶׁיִּטְעוּ שֶׁהוּא שָׁם שַׁדַּי אָסוּר
לְמְחֹק וְהַדִּין עִם הָרַב הַמְעַרְעֵר: יג) אָמְנָם בֶּאֱמֶת זֶה אֵינוֹ וּבְנִדּוֹן דִּידַן יֵשׁ לְהָקֵל לְפִי מַה
שֶׁהֶעֱלָה בַּיּוֹ"ד (סי' רע"ו ס"ב) בָּרַמָ"א וְז"ל כָּתַב שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְשֵׁם קְדֻשָּׁה אֵינוֹ
פָּסוּל דְּהָוֵי כְּמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ דְּאֵינָן קְדוֹשִׁים (ב"י בְּשֵׁם רַשְׁבָּ"ץ) יע"ש בט"ז
סק"ב לְפִי זֶה בְּנִדּוֹן דִּידַן אַף אִם הָיָה כַּוָּנָתוֹ בְּעֵת הַדְּפָסַת תֵּיבַת שַׁדַּי לְשֵׁם קוֹדֶשׁ גַּם כֵּן
מֻוָּתָּר לְמָחֲקוֹ דְּהָוֵי כְּמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ דְּאֵינָן קְדוֹשִׁים: יד) אוּלָם לִכְאוֹרָה יֵשׁ
לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּהַגָּהוֹת הט"ז וְז"ל מְאֹד תָּמוּהַּ מִפֶּרֶק קַמָּא דְּתְמוּרָה
הַמַּקְדִּישׁ בַּעֲלַת מוּם לַמִּזְבֵּחַ אַף שְׁלוֹקֶה הֲרֵי זֶה נִתְקַדְּשָׁה וְתִפָּדֶה בְּעֶרְכּוֹ הַכֹּהֵן וְיוֹצֵא לְחֻלִּין
וְיָבֹא בְּדָמֶיהָ קָרְבָּן כו' אֶלָּא דְּמִצַּד אַחֵר נִרְאֶה דְּאֵין כָּאן קְדֻשָּׁה כֵּיוָן דְּהָוֵי עֲבֵירָה דְּמַקְדִּישׁ
שֵׁם עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים גָּרַע מִבַּעֲלֵי מוּמִין עכ"ל יע"ש וּלְפִי זֶה דַּוְקָא בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּהָוֵי כְּמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידַן בְּשֵׁם שַׁדַּי חָמֵד דְּאֵינוֹ עֲבֵירָה אִם
מַקְדִּישׁ תֵּיבַת שַׁדַּי לְשֵׁם שָׁדַי לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה לוֹמַר דְּהָוֵי כְּמַקְדִּישׁ מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ בְּשִׁלְמָא
לְשִׁיטַת הָרַאֲבָ"ד בְּהִלְכוֹת תְּמוּרָה שֶׁהֶעֱלָה דְּאִם טָעָה וְסָבַר שֶׁמֻּוָּתָּר לְהַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין
לַמִּזְבֵּחַ וְהִקְדִּישׁ דְּאֵינוֹ קָדוֹשׁ כְּלָל דְּהָוֵי הֶקְדֵּשׁ טָעוּת יע"ש בַּכֶּסֶף מִשְׁנֶה וּבְלֶחֶם מִשְׁנֶה
אָתֵי שַׁפִּיר בְּנִדּוֹן דִּידַן כְּמוֹ שֶׁהֶעֱלִיתִי אוּלָם לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם שָׁם דְּסוֹבֵר בָּזֶה דְּלָא הָוֵי
הֶקְדֵּשׁ טָעוּת כֵּיוָן דְּרָצָה לְהַקְדִּישׁוֹ יע"ש א"כ בְּנִדּוֹן דִּידַן לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּהָוֵי כְּמַתְפִּיס
מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ וְהָדְרָא קוּשְׁיָתִי לְדִלְכְתָּא: טו) אָמְנָם בְּשׁוּ"ת יַד אֶלְיָהוּ (סי' פ"ט) הָעֱלָה
בְּדַעַת הָרַמָ"א כֵּיוָן שֶׁהִקְשָׁה גַּם כֵּן דְּאִלּוּ מַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין צָרִיךְ פִּדְיוֹן וּמְתָרֵץ דְּיֵשׁ
לוֹמַר דְּהָוֵי הֶקְדֵּשׁ בְּטָעוּת הוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה וּבְגִלְיוֹן רש"א יע"ש נִרְאֶה שֶׁסּוֹבֵר בְּדַעַת
רַמָ"א לַהֲלָכָה כְּדַעַת הָרַאֲבָ"ד הַנָּ"ל וְאָתֵי שַׁפִּיר בְּנִדּוֹן דִּידַן לְהָקֵל: טז) שׁוּב רָאִיתִי בְּמְקוֹר
דִּינוֹ שֶׁל הָרַמָ"א שֶׁהוּא בְּשׁוּ"ת תשב"ץ (ח"א סי' קע"ז) וְכָתַב שָׁם וְז"ל עוֹד שָׁאַלְתָּ מַהוּ
לְמְחֹק שֵׁמוֹת שֶׁנֶּאֶמְרוּ בע"ז כו' וְכֵן כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי וכו' (וְהֵשִׁיב) דַּע שֶׁאֵין
הַשֵּׁם מִתְקַדֵּשׁ אֶלָּא א"כ נִתְכַּוְּנִין הַכּוֹתֵב לְקַדְּשׁוֹ כו' וּמִיהוּ אִם נִתְכַּוְּנִין לְקַדֵּשׁ שָׁם שֶׁאֵינוֹ
קָדוֹשׁ כְּמוֹ עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם כו' מִסְתַּבְּרָא דְּלָא מְהַנֵּי כַּוָּנָה דִּידִיהּ לְקַדֵּישִׁינְהוּ
דַּהֲוָה לֵיהּ כְּמַתְפִּיס בַּעֲלֵי מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ דְּלָא מְקַדְּשִׁי כו' וּבְשֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ מַחֲלוֹקֶת בֵּין
הַחֲכָמִים אוֹ הַמְפָרְשִׁים אִם הֵם קֹדֶשׁ אוֹ חוֹל מִסְתָּמָא יֵשׁ לָחוּשׁ לְמוֹחֲקָן שָׁמָּא הַכּוֹתֵב
נִתְכַּוֵּן לְקַדְּשָׁם אֲבָל אִי יָדְעִינַן בֵּיהּ בְּסִפְרָא דְּכַתְּבִינְהוּ שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְקַדְּשָׁם מִשּׁוּם דְּסוֹבֵר
דְּחוֹל הֵן וַדַּאי שָׁרֵי לְמוֹחֲקָן כְּהַלְלָוֵיהּ דִּכְתִיב בִּתְהִלִּים דְּכָתַב ר"מ וּלְפִי דַּעְתִּי כְּקוֹל שַׁדַּי
אָסוּר לְמוֹחֲקָן וְכֵן כָּל אוֹתָן שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁהֵם לְשׁוֹן חֹוָק לְפִי שֶׁיֵּשׁ מִדְּרָשׁוֹת דְּעוֹשִׂים אוֹתָם
לְשׁוֹן קוֹדֶשׁ וּמִסְתָּמָא סְפָרָא דְּכַתְּבִינְהוּ קַדְּשִׁינְהוּ עכ"ל שֶׁל הַתשב"ץ יע"ש מוּכָח מִזֶּה
דְּדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מִדְּרָשׁוֹת חֲלוּקוֹת אָז אִם הַסּוֹפֵר קִדְּשִׁינְהוּ אָסוּר לְמָחֲקוֹ נִרְאֶה מִזֶּה
שֶׁבְּתֵיבַת כְּקוֹל שַׁדַּי אִם לֹא הָיָה נִמְצָא מִדְּרָשׁ שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתוֹ קוֹדֶשׁ אַף אִם הָיָה כַּוָּנַת
הַסּוֹפֵר לְהַקְדִּישׁוֹ הָיָה מֻוָּתָּר לְמָחֲקוֹ דְּהָוֵי כְּמַתְפִּיס בַּעֲלֵי מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ לְפִי זֶה בְּנִדּוֹן דִּידַן
בְּשַׁדַּי חָמֵד דְּמִקּוֹרוֹ מִלְּשׁוֹן הַפָּסוּק בִּישַׁעְיָה (ל"ב) דִּלְיִכָּא שׁוּם דָּרֹשׁ וְשׁוּם פֵּירוּשׁ בָּעוֹלָם
דְּיִהְיֶה שֵׁם קוֹדֶשׁ א"כ פָּשׁוּט דְּאַף אִם הָיָה כַּוָּנַת הַמַּדְפִּיס שֶׁיִּהְיֶה קוֹדֶשׁ גַּם כֵּן לָא הָוֵי
קוֹדֶשׁ וְלֵיכָּא שׁוּם חֲשָׁשׁ בְּנִדּוֹן דִּידַן לְמַה שכ' הָרַב הַמְעַרְעֵר (לְפִי זֶה צְרִיכִים לוֹמַר בֶּאֱמֶת
לְתָרֵץ קוֹשְׁיַית הַגָּאוֹן הט"ז הַנָּ"ל דְּצָרִיךְ פִּדְיוֹן כְּמוֹ שֶׁתֵּירֵץ הט"ז שָׁם בְּעַצְמוֹ דְּהַפֵּירוּשׁ
דְּאֵין קְדֻשָּׁה קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף אֶלָּא קְדֻשַּׁת דָּמִים וּבְסֵפֶר תּוֹרָה לֹא שַׁיָּיךְ קְדֻשַּׁת דָּמִים

וְאָתֵי שַׁפִּיר אוֹ כְּמוֹ שֶׁתֵּירֵץ הָרַב יַד אֱלִיָּהוּ דְּהָוֵי הֶקְדֵּשׁ טָעוּת אִם כֵּן אִם הָיָה לוֹ כַּוָּנָה לְהַקְדִּישׁ תֵּיבָה שֶׁאֵינָהּ קוֹדֶשׁ לְשׁוּם פֵּירוּשׁ הָוֵי הֶקְדֵּשׁ טָעוּת וּמֻתָּר לְמָחֳקוּ): יז) בְּאוֹפָן אַחֵר נִרְאֶה לְתָרֵץ דְּאֵין חֶשְׁשׁ אַף אִם הַפּוֹעֵל שֶׁמִּדְפִּיס יִהְיֶה לוֹ כַּוָּנָה עַל שֵׁם קֶדֻשָּׁה דְּכֵינָן שֶׁהַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א אֵין כַּוָּנָתוֹ בַּשֵּׁם שֶׁקָּרָא שַׁדַּי חֶמֶד לְשֵׁם קֶדֻשַּׁת שֵׁם רַק לְשָׁדוֹת חֶמֶד א"כ אַף אִם הַמַּדְפִּיס יְכַוֵּן עַל תֵּיבַת שָׁרֵי לְקַדְּשׁוֹ אֵין הֶקְדֵּשָׁה חָלָה עָלָיו דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ כְּמוֹ בְּאַזְמְנֵיהּ וְצַר בי' כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סי' מ"ב) יע"ש וְכֵן קַיְימָא לַן אֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ כְּבָבָא מְצִיעָא (דַּף ו') וא"כ הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן הַפּוֹעֵל הָעוֹסֵק בְּמְלֶאכֶת הַדְּפוּס אֵינוֹ נוֹתֵן מִשֶּׁלּוֹ כְּלוּם רַק הַפְּעֻלָּה לְבַד רַק בַּעַל הַמַּדְפִּיס נוֹתֵן הַכֹּל וא"כ בַּעַל הַמַּדְפִּיס אֵין כַּוָּנָתוֹ ג"כ שֶׁיְּקַדֵּישׁ הַפּוֹעֵל אֶת תֵּיבַת שְׁדֵי חֶמֶד וכ"ש שֶׁדַּעַת הַמְחַבֵּר אֵינוֹ כֵּן אִם כֵּן הָוֵי שָׁלִיחַ שֶׁשִּׁינָּה מִדַּעַת הַמְשַׁלֵּחַ הַשְׁלִיחוּת בָּטֵל כח"מ (סי' קפ"ב) וא"כ לָא מְהַנֵּי מַה שֶׁהַפּוֹעֵל הָיָה מְקַדֵּשׁ זֶה הַתֵּיבָה כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ וּמִצַּד שְׁלִיחוּת לָא מְהַנֵּי כֵּיוָן דְּהָוֵי שָׁלִיחַ שֶׁשִּׁינָּה וּכְעֵין זֶה אִיתָא בְּסֵפֶר אָמְרֵי בִינָה (ח"א חֵלֶק א"ח סי' י"א) בְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּכְתַּב עַל קֶלֶף שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה וְכָתַב כֵּיוָן דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה אֵינוֹ שֶׁלּוֹ אֵין הַקֶּדֻשָּׁה יָכוֹל לָחוּל דְּאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ יע"ש וְאַף שֶׁאִיסּוּר הֲנָאָה אִם מִיקָּרֵי אֵינוֹ שֶׁלּוֹ תָּלוּי בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבְּוָותָא וַאֲפִי' הָכִי הֶעֱלָה כֵּן כָּל שֶׁכֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּבֶאֱמֶת אֵינוֹ שֶׁלּוֹ בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קֶדֻשָּׁה: יח) לְכְאוֹרָה יֵשׁ לִדְחוֹת תֵּירוּץ זֶה דְּנִהְיֶ דְּקַיְימָא לַן אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ מִכָּל מָקוֹם בְּמַעֲשֶׂה אוֹסֵר כְּחֻלִּין (ד' מ' ע"א) דְּלְרַב הוּנָא אֲפִילּוּ עָשָׂה מַעֲשֶׂה כָּל דְּהוּ אָסְרָה יעו"ש אִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּעָשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה הַדְּפָסָה יָכוֹל לֶאֱסוֹר וְיַעַיֵּן בְּרָאָבָ"ד בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה זָרָה (פֶּרֶק ח' הֲלָכָה א') וּכְפִי מַה שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם דְּאִם עָשָׂה מַעֲשֶׂה וְצַר בֵּיהּ יָכוֹל לֶאֱסוֹר דְּקָנָאוֹ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה יע"ש וְהוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן: יט) אָמְנָם בֶּאֱמֶת דִּיחוּי זֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה דְּהָא רוֹב פּוֹסְקִים הֶעֱלוּ דְּפָסְקִינַן כר"נ ור"ע ור"י דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ אֲפִילּוּ בְּמַעֲשֶׂה רַבָּה דְּלָא כְּרַב הוּנָא כְּדִמְפוֹרָשׁ שָׁם בְּחֻלִּין בְּהָרָ"ן וְהָרֹא"ש יע"ש וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א בְּתוֹרַת הַבַּיִת הָאָרוֹךְ וְכֵן נִרְאֶה מֵרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת שְׁחִיטָה (פֶּרֶק ב' הֲלָכָה כ"א) יע"ש וּמַה שֶׁהִקְשֵׁיתִי מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בסי' מ"ב דְּהֵיכָא דְּעָשָׂה שִׁינּוּי יָכוֹל לֶאֱסוֹר אֵינוֹ קוֹשְׁיָא דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּזֶה דַּוְקָא הֵיכִי שֶׁעָשָׂה מַעֲשֶׂה שִׁינּוּי שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּנִהְיֶ דְּהַדְּפִיס תֵּיבַת שַׁדַּי חֶמֶד מִכָּל מָקוֹם הָוֵי שִׁינּוּי הַחוֹזֵר דְּאֶפְשָׁר לְמָחֳקוּ עַל יְדֵי אֵיזֶה תַּחְבּוּלָה כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן בְּבָבָא קַמָּא (ד' צ"ג ע"ב) וְשָׁאנֵי צָבַע הוֹאִיל וְיָכוֹל לְהַעֲבִירוֹ עַל יְדֵי צָפוֹן יעו"ש וְכֵיוָן דְּאֵינוֹ קוֹנֶה אוֹתוֹ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה שׁוּב אַף הַמָּגֵן אַבְרָהָם מוֹדֶה בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְאָוְסְרוֹ וּלְהֶקְדֵּישׁוֹ וְאִם כֵּן אָתֵי שַׁפִּיר בְּנִדּוֹן דִּידַן דִּבְרֵי קְדֻשּׁוֹ שֶׁהֶעֱלָה דְּלֵיכָא שׁוּם חֶשְׁשׁ בְּנִדּוֹן דִּידַן וְאֵין צָרִין לְשִׁנּוּת הַשֵּׁם שַׁדַּי חֶמֶד: כ) לְכְאוֹרָה יֵשׁ לִדְחוֹת הֶיתֵּר הַנַּ"ל עַל פִּי דִּבְרֵי הָרֹא"ש בְּפֶרֶק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ דִּפְלוּגְתָּא דְּרַבְּוָואתָא אִי אָמְרִינַן אֲוִמָּן קוֹנֶה בִּשְׁבַח כְּלִי ובאה"ע (סי' כ"ח סָעִיף ט') מֵבִיא שְׁתֵּי דֵּעוֹת וְהָוֵי סְפֵיקָא דְּדִינָא יע"ש אִם כֵּן לְמַאן דְּאָמַר אֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי הָוֵי כְּשֶׁלּוֹ כֵּיוָן דְּהַמַּדְפִּיס הָוֵי אֲוִמָּן וְקוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִישׁוּב יָכוֹל לְקַדְּשׁוֹ וְיַעֲוִיַּן בְּסֵפֶר גֵּט פָּשׁוּט (סי' ק"ד סק"ט) הוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה שָׁם סק"ז לְפִי מַה שֶׁהֶעֱלָה בְּשֵׁם בְּנוֹ לְחַלֵּק דַּאֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר אֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי הַיְינוּ כְּשֶׁנּוֹתֵן הָאֲוִמָּן שׁוּם דָּבָר אֲבָל בְּכִי הַאי גַּוְונָא דְּהַנַּיָּיר וְהַדְיוֹ שֶׁל בַּעַל מַה שֶׁלּוֹקֵחַ הַסּוֹפֵר הוּא שְׂכִירוּת יָדָיו וְאֵין לוֹ שׁוּם קִנְיָן בְּשֶׁבַח הַגֵּט כְּבָבָא קַמָּא (צ"ט) גַּבֵּי הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצַבָּע יע"ש אִם כֵּן

הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן כֵּיוָן דְּהַפּוֹעֵל אֵינוֹ נוֹתֵן שׁוּם דָּבָר אִם כֵּן אֵינוֹ קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְאַף דְּהַמַּדְפִּיס נוֹתֵן הַדְּיוֹ (טוּשׁ) מִכָּל מָקוֹם הַמַּדְפִּיס אֵינוֹ מְכַוֵּיִן לְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם מַה שֶּׁבֶּאֱמֶת אֵינוֹ שָׁם וְאִם כֵּן לֹא עֲשָׂאוֹ שָׁלִיחַ לְהַפּוֹעֵל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁוֹ: כא) אוּלָם הָרַב גֵּט פָּשׁוּט הִשִּׂיג שָׁם עַל בְּנוֹ הַגָּאוֹן דְּוַדַּאי כִּי אָמְרִינַן אֲוִמָּן קוֹנֶה בִּשְׁבַח כְּלִי הַיְיְנוּ אֲפִילּוּ אִם לֹא יִתֵּן הָאֲוִמָּן שׁוּם דָּבָר כִּדְמוֹכַח מֵהַהִיא דַּעֲשֵׂה לִי שִׁירִים וּנְזָמִים כו אֶלָּא מִיהָא בָּעֵינַן שֶׁיַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה גָּדוֹל וְחָשׁוּב וְגֵט הוּא מַעֲשֶׂה גָּדוֹל יע"ש וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן מַה שֶּׁמִּדְפִּיֵּס עַל סֵפֶר גַּם כֵּן הוּא מַעֲשֶׂה חָשׁוּב וְאֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי אִם כֵּן הָדְרָא קֻוּשְׁיָיתִי לְדֻוְכְתָּא דְּשׁוּב יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יַקְדִּישׁ אֶת הַשֵּׁם: כב) אִיבְרָא זֶה אֵינוֹ קֻוּשְׁיָא דִּכְבָר הִשִּׂיג הָרַב תּוֹרַת גִּיטִּין (בסי' ק"ך סק"ו) עַל הָרַב גֵּט פָּשׁוּט וְכָתַב לְתָרֵץ דִּלְגַבֵּי הַצֶּמֶר סַמָּנִין הוּא דְּעָבְדִי לֵיהּ לְהַשָּׁבַח וְאֲוִמָּן לָא קָנֵי בָּהּ וְלָא מִידֵי אֲבָל עֵצִים כֵּיוָן דְּלָא צְרִיכִי לְסַמָּנִין רַק לְאֲוִמָּנוּתוֹ שֶׁל אֲוִמָּן אֲוִמָּנוּתוֹ זֶה הַסַּמָּנִין ע"כ וְאִם כֵּן בְּגֵט כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְסַמָּנִין הַיְיְנוּ הַדְּיוֹ שַׁפִּיר אָמְרִינַן דְּהַדְּיוֹ עֲבִיד לֵיהּ לְהַשָּׁבַח וְהַסּוֹפֵר אֲגַר יָדוֹ שְׁקִיל כְּמוֹ בְּסַמָּנִין דִּצְבַע יע"ש אִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּגַם כֵּן צָרִיךְ לַסַּמָּנִין הַיְיְנוּ הַדְּיוֹ שַׁפִּיר אָמְרִינַן דְּהַדְּיוֹ עֲבִיד לֵיהּ הַשֶּׁבַח וְשׁוּב לָא אָמְרִינַן בָּזֶה אֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי וְאָתֵי שַׁפִּיר מַה שֶּׁהֶעֱלֵיתִי בְּעָנְיִי דְּהַפּוֹעֵל שֶׁמִּדְפִּיֵּס אֵין בְּכֹחוֹ לְהַקְדִּישׁ אֶת הַשֵּׁם כֵּיוָן דְּאֵינוֹ שֶׁלּוֹ: כג) עוֹד יֵשׁ לְתָרֵץ לְפִי מַה שֶּׁהֶעֱלוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל פִּי דִּבְרֵי הַקְצוֹת הַחֹשֶׁן (סי' ש"ו) דְּכֹל שֶׁאֵין מֵנִיעַ לוֹ שְׂכִירוּת בְּעַד הַפְּעֻוְלָּה אֵין אֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי יע"ש לְפִי זֶה בְּאִם הָאֲוִמָּן קִלְקֵל הַכְּלִי אֵינוֹ קוֹנֶה בְּהַכְּלִי כְּלוּם לְפִי זֶה אָתֵי שַׁפִּיר בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּקִיְדֵּשׁ אֶת הַתֵּיְבָה שַׁדַּי חֶמֶד לְשֵׁם מַה שֶּׁאֵין פֵּירוּשׁוֹ כֵּן הָוֵי קִלְקוּל כֵּיוָן דְּדֶרֶךְ שַׁעַר הַסֵּפֶר יֵלֵךְ לְאִיְבּוּד וּבִשְׁבִיל קִיְדֵּשׁ אוֹתוֹ לְשֵׁם יוּכַל לָבוֹא לְמִכְשׁוֹל שׁוּב אֵין אֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי בָּזֶה וְשׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְקַדְּשׁוֹ: כד) עוֹד יֵשׁ לְתָרֵץ עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב בְּשׁוּ"ת הָרֹא"שׁ (כְּלָל מ"ב סי' מ"ו) בְּנוֹתֵן טַבְלָא לְאֲוִמָּן לְצַיֵּיר עָלָיו וְאָסְרָה הָאֲוִמָּן עָלָיו קוֹדֶם שֶׁיִּפְרַע לוֹ שְׂכָרוֹ וְכָתַב דְּאַף לְמַאן דְּאָמַר אֲוִמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי הַיְיְנוּ הֵיכָא שֶׁיֵּשׁ מַמָּשׁוּת בַּשֶּׁבַח וכו' אֲבָל הָכָא לֹא עָשָׂה אֶלָּא צִיֵּיר בְּסַמָּנִין וְאֵין בּוֹ מַמָּשׁ אִם אֵין שֶׁבַח סַמָּנִין עַל גַּבֵּי צֶמֶר כו' דַּחֲזוּתָא לָאו מִלְּתָא הִיא יע"ש וְאַף שֶׁבְּשׁוּ"ת מַהֲרַ"שׁ הַלֵּוִי (חֵלֶק ח"מ סי' ז') תַּמָּה עָלָיו מִבָּבָא קַמָּא (דַּף צ"ט) יְעֻוַּיִן בִּקְצוֹת הַחֹשֶׁן (סי' ש"ו) שֶׁמִּתְרַצּוּ וְאַף שֶׁבִּנְתִיבוֹת הַמִּשְׁפָּט שָׁם דּוֹחֶה דְּבָרָיו יְעַיֵּיִן כ"ג בְּסֵפֶר חִידּוּשֵׁי הָרִי"ם (מִמָּרָן קָדוֹשׁ רשכב"ה וצ"ל) באה"ע (סי' ק"ו) שֶׁתֵּירְצוּ בְּטוּב טַעַם וָדַעַת יע"ש אִם כֵּן אָתֵי שַׁפִּיר בְּנִדּוֹן דִּידַן דִּפְעֻוְלַּת מַה שֶּׁמִּדְפִּיֵּס הָאוֹתִיּוֹת הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ דַּחֲזוּתָא לָאו מִלְּתָא הִיא וְאֵינוֹ קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁוֹ וּמִמֵּילָא אֵין צָרִיךְ לָחוּשׁ לְדִבְרֵי הָרַב הַמְעַרְעֵר וְאֵין צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת שָׁם סִפְרוֹ גַּם לְהַבָּא רַק יֶתֶר הַחֲלָקִים גַּם כֵּן יִהְיוּ נִקְרָאִים שַׁדַּי חֶמֶד בְּלִי שׁוּם חֲשָׁשׁ: כה) אַחַר כִּתְבֵי זֹאת קִבַּלְתִּי מִכְתַּב קָדְשׁוּ רָאִיתִי אֲשֶׁר הֶעְתִּיק בִּקְצָרָה דִּבְרֵי הָרַב הַמְעַרְעֵר נ"י וְז"ל וּנְהִי שֶׁאֵינוֹ שֵׁם מְקֻוְדָּשׁ מִכָּל מָקוֹם הֶחְמִירוּ הַפּוֹסְקִים בַּיּוֹ"ד (סי' רע"ו) וּכְמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה (סי' כ"ד) ע"כ הַטּוֹב לִקְרוֹא בְּשֵׁם שְׂדֵה חֶמֶד כְּמוֹ הָרַב שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ כְּמוּבָא בִּקְצוֹת הַחֹשֶׁן (סי' רמ"ד סק"ג) כו' וְיָדַעְתִּי מָקוֹם לְפַלְפֵּל בֵּין שָׁם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקֻוְדָּשׁ לַאֲשֶׁר עַל שֵׁם שָׂדֶה הוּא (וְכָתַב מַר וְכַמּוּבָן שֶׁכַּוָּנָתוֹ לָמָּה שֶׁהִזְכִּיר בְּמִכְתָּבוֹ הַקּוֹדֵם דִּבְכִי הַאי גַוְנָא כֻּוְלֵי עָלְמָא מֻוְתָּר לְמָחֲקוּ גַּם שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן) אַךְ מִהְיוֹת טוֹב וכו' ע"כ בִּכְרַכִּים הַבָּאִים יִשְׁנֶה הַשֵּׁם לְטוֹבָה בְּשֵׁם שְׂדֵה חֶמֶד כַּנַ"ל כָּתַבְתִּי בִּרְהִיטְנָא כו' ע"כ לְשׁוֹן הַמְעַרְעֵר בִּקְצָרָה: כו) הִנֵּה

כ"ג יָפֶה תְּמַהּ עַל הָרַב הַמְעַרְעֵר שֶׁהֵבִיא מס' שָׁבוּעוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְלָמָּה נִיחָא לֵיהּ בְּקֻרְיַאת שְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ שֶׁשָּׁם יָהּ מְשֻׁמּוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִין כו' וְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה כ"ג בְּטוּב טַעַם: כז) וְנִרְאֶה לְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי לְהוֹסִיף דְּעַל פִּי דִּין אֵין רְשׁוּת לְהַמְחַבֵּר הי"ו לְשַׁנּוֹת אֶת שֵׁם סִפְרוֹ מֵחֲשֵׁשׁ זֶה שֶׁל הַמְעַרְעֵר בָּמָּה שֶׁעַל פִּי הַדִּין אֵין בּוֹ חֲשָׁשׁ כַּנַ"ל רַק מִצַּד מִדַּת חֲסִידוּת נָגַע בָּהּ מְשׁוּם מְהֻיּוֹת טוֹב בָּמָּה שֶׁלֹּא נָהֲגוּ כֵּן גְּאוֹנֵי עוֹלָם אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אַנְשֵׁי שֵׁם מִדּוֹר דּוֹר וְכֵן גְּאוֹנֵי זְמַנֵּינוּ שֶׁלֹּא חָשׁוּ לַחֲסִידוּת זֶה וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא כ"ג הַרְבֵּה סְפָרִים שֶׁנִּמְצְאִים כֵּן בְּשֵׁמּוֹת וְגַם אֲנִי כִּוַּנְתִּי לְדִבְרֵי קָדְשׁוֹ בס' בֵּית אֱלֹקִים מֵהָרַב המבי"ט זצ"ל וְאִם יִשָּׁנֶה הַמְחַבֵּר הי"ו שָׁם סִפְרוֹ חֲלָקִים הַבָּאִים לִשְׁדֹּה חֶמֶד יִהְיֶה נִיכָּר לְכָל דִּמְפַנֵּי חֲשַׁשׁ זֶה הוּא וְגַם יָכוֹל לִהְיוֹת דְּדִבְרֵי הָרַב הַמְעַרְעֵר נִתְפַּרְסְמוּ וְיִהְיֶ' זִלְזוּל לָרִאשׁוֹנִים וְגַם שַׁיָּיךְ בָּיָה מְשׁוּם יֵוְהָרָא כִּבְרָכוֹת (ד' ט"ו ע"ב) לֹא כָּל הָרוֹצֶה לְיַטּוֹל אֶת הַשֵּׁם יְטוֹל ויע"ש בְּרַשָּׁ"י (בד' י"ז ע"ב) ד"ה לֹא כָּל הָרוֹצֶה וְאַף שֶׁהַמְחַבֵּר הי"ו הֶחְזַק וכו' מִכָּל מָקוֹם רָאִינוּ כַּמָּה גְּאוֹנִים וְצַדִּיקִים שֶׁחָבְרוּ סְפָרִים וְלֹא חָשׁוּ לָזֶה וְאֵין לְדָחוֹת דְּבְנִדּוֹן דִּידַן הָוֵי כְּמוֹ שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְלֹא שַׁיָּיךְ בְּזֶה מְשׁוּם יֵוְהָרָא כִּדְאָמְרִינַן שָׁם פּוּק חֲזִי וכו' זֶה אֵינוֹ דְּבְנִדּוֹן דִּידַן מִקְּרֵי קוּם וַעֲשֵׂה דִּיהֵי נִיכָּר מִדְּשִׁינָּה הַשֵּׁם: כח) וְאֵין לְדָחוֹת דְּהָא קַיְימָא לַן בא"ח (סי' ע' סעי' ג') דְּגַם חָתָן חַיָּיב לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע זוֹ אֵינָהּ הַשָּׁנָה דְּהָא מְפֹרָשׁ בש"ע הַטַּעַם שֶׁעַכְשָׁיו שָׁגַם שְׁאָר בְּנֵי אָדָם אֵינָם מְכַוְּונִים כָּרָאוּי גַּם הַכּוֹנֵס אֶת הַבְּתוּלָה חַיָּיב וְהוּא מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּשָׁם דְּאִם אֵינוֹ קוֹרֵא מֵחֲזִי כְּיֵוְהָרָא שְׁמַרְאֶה שֶׁמְּכַוֵּין בְּכָל שָׁעָה יע"ש וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן אִם יְשַׁנֶּה הַשֵּׁם יִהְיֶה מֵחֲזִי כְּיֵוְהָרָא שֶׁחוֹשֵׁשׁ לְמַה שֶׁלֹּא חָשְׁשׁוּ כָּל הָנֵי רַבָּנְוָאתָא: כט) עוֹד נלפע"ד לְהָבִיא רְאָיָה דְּכֵינָן שֶׁנִּקְבַּע כֵּן לַהֲלָכָה שֶׁלֹּא לָחוּשׁ לָזֶה אֵין לְשַׁנּוֹת.

מִיָּבָמוֹת (ד' ק"ב) אִם יָבֹא אֵלִיָּהוּ וְיֹאמַר אֵין חוֹלְצִין בְּסַנְדָּל אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁכְּבָר נָהֲגוּ הָעָם עכ"ל וְאַף שֶׁהָתָם הַטַּעַם כֵּינָן דִּבְהוֹרָאָה אֵין אֵלִיָּהוּ מַכְרִיעַ נֶגֶד סַוּגְיָא דְּעָלְמָא כְּחַד חַם כֵּן הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן כֵּינָן שֶׁהֶעֱלֵיתִי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב כ"ג שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם חֲשָׁשׁ עַל פִּי הַדִּין וְרַק מְשׁוּם מְהֻיּוֹת טוֹב מִצַּד מִדַּת חֲסִידוּת נָגַע בֵּיהּ וְכֵינָן דְּכָל הָנֵי גְּאוֹנִים לֹא הִשְׁגִּיחוּ בְּזֶה וּכְבָר נָהֲגוּ הָעָם כֵּן אֲפִילּוּ אִם יָבֹא אֵלִיָּהוּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְשַׁנּוֹת וְיֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ יֵוְהָרָא: ל) עוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מְהֵימְנָא דְּאֵין לְהַחְמִיר בְּנִדּוֹן דִּידַן כְּמוֹ שֶׁהֶעֱלָה כ"ג דְּהִנֵּה בְּבָבָא מְצִיעָא (ד' ס"ז ע"ב) רָבִינָא אָכִיל בְּנִכְיְיתָא וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת תֵּימָא דְּלֵעֵיל אָמְרִינַן דְּצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן אֲפִילּוּ בְּנַכְיְיתָא לָא נֵיכוֹל וְעוֹד דְּלֵעֵיל אִיפְּלִיגוּ בְּקִיצּוּתָא רַב אַחָא וְרָבִינָא וַאֲפִילּוּ דְּשָׁרֵי מוֹדֶה בְּנִכְיְיתָא דְּאָסוּר לְכָל הַפָּחוֹת לְצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן וְאוֹמֵר רַבֵּינוּ תָּם דְּרָבִינָא לֹא הָיָה רוֹצֶה לְיַטּוֹל אֶת הַשֵּׁם וְלַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ צוּרְבָּא מֵרַבָּנַן עכ"ל יע"ש אִם כֵּן מוּכָח מִזֶּה דְּבַמֶּה שֶׁלֹּא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת לְצוּרְבָּא מֵרַבָּנַן לֶאֱכוֹל בְּנִכְיְיתָא רָבִינָא אָכִיל שֶׁלֹּא לְיַטּוֹל הַשֵּׁם וְאַף דְּבְנוֹדַּאי הָיָה יָדוּעַ לְכָל הָעוֹלָה כַּמָּה רַב גּוּבְרִיהּ דְּרָבִינָא וְיעַיֵּין בְּשׁוּ"ת חַיִּים שָׁאַל (ח"א סי' א') מַה שֶּׁהוֹכִיחַ מִזֶּה אִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּלִיכָּא שׁוּם נִדְנוּד אִיסּוּר לִקְרוֹת שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֶמֶד כַּאֲשֶׁר הוֹכַחְנוּ בְּנוֹדַּאי עָדִיף טְפֵי שֶׁלֹּא לְדַקְדֵּק בָּזֶה לְשַׁנּוֹת הַשֵּׁם כְּדֵי שֶׁלֹּא לְיַטּוֹל אֶת הַשֵּׁם: לא) עוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה דְּעָדִיף שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת הַשֵּׁם מִדְּבְרֵי הָרָ"ן (סו' פֶּרֶק א') דְּקִדּוּשִׁין מִכָּאן אָמְרוּ אֵין בַּעֲלֵי אֻמָּנוּת רְשָׁאִין לַעֲמוֹד מִפְּנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשָׁעָה שֶׁעוֹסְקִים בְּמְלָאכְתָּם דְּכָתַב דְּאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר דְּאַף בְּשֶׁל עַצְמוֹ אֵינוֹ רַשַּׁאי מַמָּשׁ קָאָמַר כֵּינָן דְּמִדִּינָא פָּטוּר דְּמַקְשִׁינַן קִימָה לְהֵידּוּר וְרוֹב בַּעֲלֵיאֻמָּנוּת אֵין עוֹמְדִין אִם זֶה עוֹמֵד יִרְאוּ הַלָּלוּ כְּמִזַּלְזְלִין בִּכְבוֹד תַּלְמִידֵי חֲכָמִים יעי"ש דבס' קוֹל אֵלִיָּהוּ הֵבִיא מִדִּבְרֵי

הָרָ"ן אֵלּוּ רְאָיָה לְנִדּוֹן דִּידֵיהּ דְּאֵין תַּלְמִיד חָכָם רַשַּׁאי לְהַחְמִיר לַעֲמֹוד כָּל עֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה הוֹאִיל דְּכָל הַצִּבּוּר יוֹשְׁבִים יִרְאוּ ח"ו כִּמְזַלְזְלִין בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה יע"ש וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן אִם יְשַׁנֶּה הַשֵּׁם יִהְיֶה נִיכָּר שֶׁהוּא מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ זֶה שֶׁל הַמְעַרְעֵר וְיִהְיֶה זִלְזוּל לָרִאשׁוֹנִים וְלִגְדוֹלֵי הַדּוֹר בַּזְּמַן הַזֶּה שְׁלִיטָ"א שֶׁלֹּא חָשׁוּ לָזֶה.

לב) לִכְאוֹרָה יֵשׁ לִדְחוֹת רְאָיָה זוֹ דְּהָא בס' אָמְרִי בִּינָה (חֵלֶק א"ח סי' י"ג אוֹת ד') הִשִּׂיג עַל הָרַב קוֹל אֵלִיָּהוּ מִדִּבְרֵי הַטַּ"ז (בסי' קמ"ו) דִּלְדַעַת מָהָרָ"ם מִן הַדִּין חַיָּיב לַעֲמֹוד מִדִּכְתִיב וּבְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל הָעָם וַעֲמִידָה הוּא כִּפְשׁוּטוֹ רָאוּי לִנְהֹוג כֵּן וְכֵן מְבֹוָאָר בָּרַמָ"א שָׁם וְיֵשׁ מַחְמִירִין וְעוֹמְדִין כו' וּמִלְּבַד זֶה הָא הָרָ"ן לָא בְּרִירָא לֵיהּ סְבָרָא זוֹ ובש"ע יוֹ"ד סי' רמ"ד סְעִיף ה' פָּסַק לְהֶדְיָא דְּלָא כְּוָוֹתֵיהּ יע"ש אִם כֵּן נִסְתַּר לִכְאוֹרָה רְאָיָה זוֹ מִדִּבְרֵי הָרָ"ן וְהַקּוֹל אֵלִיָּהוּ: לג) אָמְנָם דִּיחוּי זֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה דְּהָא לָא דּוֹחֶה דְּבָרָיו רַק מִפְּנֵי דִּלְדַעַת מָהָרָ"ם מִן הַדִּין חַיָּיב לַעֲמֹוד וְכֵן מְבֹוָאָר בָּרַמָ"א כַּנַ"ל אוּלָם בְּנִדּוֹן דִּידַן דִּכְבָר הֶעֱלֵיתִי דְּדַעַת רֹוב פּוֹסְקִים רֻוְבָּם כְּכֻוְלָּם דְּאֵין חֲשָׁשׁ בְּנִדּוֹן דִּידַן אִם כֵּן יֵשׁ בָּזֶה חֲשַׁשׁ יֻוְהֲרָא אַף לְשִׁיטַת הָרַב אָמְרִי בִּינָה כֵּיוָן דְּהָרִאשׁוֹנִים גַּם הָאַחֲרוֹנִים לֹא חָשׁוּ לָזֶה: לד) לִכְאוֹרָה יֵשׁ לִדְחוֹת רְאָיָה זוֹ דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּכֵיוָן דְּכֻוְלֵי עָלְמָא יוֹשְׁבִים בְּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְהוּא יַעֲמֹוד נִרְאִין הַלָּלוּ כִּמְזַלְזְלִין בִּכְבוֹד הַתּוֹרָה אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידַן נְהִי שֶׁשְּׁאָר מְחַבְּרִים לֹא נָהֲגוּ כֵּן מִכָּל מָקוֹם לָא מִקְּרֵי זִלְזוּל כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בְּיַחַד וּרְאָיָה לְחִילּוּק זֶה מִדִּבְרֵי הרש"ח הוּבָא במג"א (סי' קפ"ד סק"ד) בְּסָפֵק אִם בֵּירַךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ גַּם הַבְּרָכָה שֶׁל דְּרַבָּנָן כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּיַחַד עִם הַבְּרָכוֹת שֶׁל דְּאוֹרָיְיתָא שֶׁלֹּא יִהְיֶה זִלְזוּל לִדְרַבָּנָן יע"ש: לה) אוּלָם זֶה אֵינוֹ הַשָּׂגָה דְּפָשׁוּט דְּגַם בְּנִדּוֹן דִּידַן מִקְּרֵי הַכֹּל בְּיַחַד כֵּיוָן שֶׁיּוּכַל לִהְיוֹת בְּיַחַד הַחִבּוּרִים שֶׁכְּלוּל בָּהֶם שֵׁמוֹת עִם הַסִּפְרֵי שַׁדַּי חֶמֶד וְשֵׁנִית שֶׁהַמְחַבֵּר שַׁדַּי חֶמֶד הי"ו מֵבִיא בְּסִפְרוֹ הַרְבֵּה סְפָרִים שֶׁכְּלוּל בָּהֶם שֵׁמוֹת וְיִהְיֶה זִלְזוּל לִשְׁאָר הַמְחַבְּרִים וְעַיֵּין בְּתֻוְמִים בִּכְלָלֵי תְּקָפוֹ כֹּהֵן (ס"ק קכ"ד) וְאָתֵי שַׁפִּיר רְאָיָיתִי מִדִּבְרֵי הָרָ"ן וְהַקּוֹל אֵלִיָּהוּ: לו) עוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה דְּאֵין הָגוּן לְהַחְמִיר בְּנִדּוֹן דִּידַן לְשַׁנּוֹת שָׁם ס' שַׁדַּי חֶמֶד דְּהִנֵּה רָאִיתִי מַה שֶּׁכָּתַב הַגָּאוֹן הַמֻּוְבְהָק הַקָּדוֹשׁ כקש"ת מוה' חִידָ"א זצ"ל בְּסִפְרוֹ שֵׁם הַגְּדוֹלִים (עֵרֶךְ זִכְרוֹנוֹת) וְזַ"ל עַתָּה אֲשֶׁר עֵינֵינוּ הָרוֹאוֹת שֶׁמִּזְּמַן הַגְּאוֹנִים כָּל מְחַבֵּר סֵפֶר כּוֹתֵב שְׁמוֹ עָלָיו יֵשׁ לְהַחְזִיק בְּמִנְהָגָם וְשָׁאנֵי הַתְּנָאִים אָמוֹרָאִים שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַחֲסִידִים (סי' שכ"ו) דְּיֵשׁ מֵהֶם מִי שֶׁנָּהַג זֶה שֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ דִּלְפִי עִלְיוֹנָתָם הַמֻּוְפְלָא הָיוּ נִזְהָרִים גַּם בָּזֶה הַדִּקְדּוּק וְכַוָּנָתָם לַשָּׁמַיִם אַךְ מִזְּמַן הַגְּאוֹנִים עַד עַתָּה לֹא מָצִינוּ מִי שֶׁנִּזְהַר בָּזֶה וְכִמְעַט מִי שֶׁרוֹצֶה לִנְהֹוג כָּךְ בְּדוֹר יָתוֹם יִהְיֶה רָמוֹת רוּחָא כִּי מוֹרֶה שֶׁכְּבָר הוּא שָׁלֵם וְרוֹצֶה לְקַיֵּים גַּם זֶה הַדִּקְדּוּק דְּלָא יִבָּצֵר שֶׁלֹּא יִוָּוְדַע בְּדוֹרוֹ וְאַף דְּלִבּוֹ לַשָּׁמַיִם וְכַוָּנָתוֹ לְטוֹבָה אִיכָּא לְזוּת שְׂפָתַיִם שֶׁרוֹצֶה לְהַרְאוֹת חֲסִידוּת יוֹתֵר מִכַּמָּה גְּאוֹנֵי וּגְדוֹלֵי עוֹלָם עכ"ל הַזָּהָב וְהָאַדֶּרֶת יע"ש מִדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִלְמוֹד שֶׁאַף שֶׁנִּמְצָא בס' הַחֲסִידִים שֶׁהַגָּוֶן לַעֲשׂוֹת כֵּן וַאֲפִילּוּ הָכֵי יִהְיֶה רָמוֹת רוּחָא אִם נַעֲשֶׂה כֵּן מַה שֶׁאֵינוֹ מִצַּד הַדִּין רַק מִצַּד מִדַּת חֲסִידוּת וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּגַם כֵּן מִצַּד הַדִּין אֵין בּוֹ שׁוּם חֲשַׁשׁ כַּנַ"ל וְרַק מִצַּד מִהְיוֹת טוֹב דְּהוּא מִדַּת חֲסִידוּת וְאֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהַחְמִיר בָּזֶה מַה שֶׁרֹוב גְּאוֹנֵי אֶרֶץ לֹא נָהֲגוּ כֵּן וְאִיכָּא בֵּיהּ רָמוּת רוּחָא: לז) עוֹד יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה שֶׁאֵין לְהַחְמִיר בְּנִדּוֹן דִּידַן מִדִּבְרֵי הָרַמָ"א בַּיּוֹ"ד (סי' רט"ו) שֶׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ נִזְהָרִים מִלִּכְתֹּוב בְּאִגְּרוֹת וּשְׁטָרוֹת שֵׁם שָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי בִּזָּיוֹן וְכֵן כָּתַב הָרַב הַלְּבוּשׁ יע"ש וְקָשֶׁה דְּהָיָה לוֹ לְהָרַמָ"א לִכְתֹּוב דְּגַם לְכַנּוֹת שֵׁם

סֵפֶר יֵשׁ לִיזָהֵר לִקְרֹוא בְּשֵׁם שָׁלוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי בְּזָיוֹן וְהוּא יוֹתֵר רִבּוּתָא אֶלָּא עַל כָּרְחִין דִּבְסֵפֶר לֵיכָּא שׁוּם חֲשָׁשׁ וְסֶרֶךְ אִיסּוּר וְכֵן רָאִינוּ סֵפֶר דִּבְרֵי שָׁלוֹם לְהַגָּאוֹן מָהָר"י אַדְרַבִּי וְדַוְקָא בְּאִגְרוֹת וּשְׁטָרוֹת יֵשׁ קְפִידָא כִּדְכָתַב הָרַמָ"א הַיּוֹצֵא לָנוּ מִזֶּה דְּאֵין לְשַׁנּוֹת שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֶמֶד לִשְׁדֵה חֶמֶד רַק כְּדֵי לְהָפִיס דַּעְתּוֹ שֶׁל הָרַב הַמְעַרְעֵר יַעֲשֶׂה כְּמוֹ שכ' כ"ג לְהַדְפִּיס חִירִיק עַל הַשִּׁין בְּרֹאשׁ שְׁמֹאלוֹ שֶׁאָז יִוָּדַע לְבַעֲלֵי מְלָאכוֹת מִבֵּית הַדְּפוּס שֶׁאֵינוֹ שָׁם רַק שֶׁמּוֹרֶה עַל הַשָּׁדוֹת שֶׁל חֶמֶד וְלֹא יוּכְלוּ לִטְעוֹת דְּהוּא שָׁם וְטוֹב לְהַגִּיד לְהַבָּעֲלֵי מְלָאכוֹת פֵּירוּשׁוֹ שָׁדוֹת שֶׁל חֶמֶד וְעַל יְדֵי שֶׁנִּדְפַּס חִירִיק בְּרֹאשׁ שְׁמֹאלוֹ יִהְיֶה לָהֶם בְּזִכָּרוֹן פֵּירוּשׁוֹ וְתוּ לֵיכָּא שׁוּם חֲשָׁשׁ וְזֶה בָּרוּר בעזה"י: אֵלֶּה דִּבְרֵי יְדִידוֹ אוֹהֲבוֹ מְקֻרָב לֵב וְנֶפֶשׁ דוש"ת בְּאַהֲבָה רַבָּה שְׁלֹמֹה אַבְרָהָם ברד"ז רְזַעַכְטָא הַמְחַבֵּר ס' שוּ"ת בְּכוּרֵי שְׁלֹמֹה.

אָמַר הַמְחַבֵּר בְּקֻונְטְרֵסִי כָּתַבְתִּי בד"ה הֲרֵי לְפָנֵינוּ וכו' שֶׁיֵּשׁ לִדְחוֹת שֶׁבִּזְמַנָּם לֹא הָיוּ נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת הַפֶּתַח הַשַּׁעַר כָּפוּל וְהַפֶּתַח הָיָה תָּמִיד עִם גּוּף הַסֵּפֶר וְלֹא הָיָה מָקוֹם לָחוּשׁ שֶׁיָּבוֹא לִידֵי בְּזָיוֹן כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ עַתָּה שֶׁכּוֹרְכִּין הַסְּפָרִים מַשְׁלִיךְ לְאִיבּוּד הַפֶּתַח הַשַּׁעַר הַכָּפוּל.

וידידי הרה"ג מָנָן אַבְרָהָם יצ"ו לֹא נִרְאֶה בְּעֵינָיו דִּיחוּי זֶה וְלָכֵן מַכְרִיחַ כֵּן מִדִּבְרֵי הָרַמָ"א וּמִמַּחֲבְרֵי סְפָרִים בְּשֵׁם שָׁלוֹם וְעַיֵּין לְקַמָּן בְּמִכְתָּב כ"ב לִידִידִי הַגָּאוֹן אבד"ק לאמזא יצ"ו בד"ה וְלִכְאוֹרָה עֲדַיִן: מַכְתֵּב ו בעזהי"ת יוֹם ו' עש"ק כ"ו לְחֹדֶשׁ כִּסְלֵו שְׁנַת הַ'תרנ"ו פֶּה פינסק קארלין שֶׁלְּמָתָא וּבִרְכָתָא כְּפֵילָא לְכָבוֹד וכו' כְּבוֹד ש"ת מו"ה יְחִזְקִיָּהוּ דַּי מוֹדֵינָא שְׁלִיטָ"א: יִקָּרַת מִכְתָּבוֹ קִבַּלְתִּי לְנָכוֹן וְנִתְאַחַר קָצַת בְּלֶכְתּוֹ דַּרְדְּ עֲקַלָּתוֹן בַּדָּבָר אֲשֶׁר כּוֹתֵב כִּי אֶחָד מְעוֹרֵר עַל הַשֵּׁם אֲשֶׁר פִּי כת"ר יְקֻבָּנוּ שַׁדַּי חֶמֶד מֵחֲשָׁשׁ מְחִיקַת הַשֵּׁם אֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ כֵּינָן שֶׁנִּכְתַּב בְּפִירוּשׁ לְשֵׁם חוֹל וְהַמַּחְמִירִים זֶה דַּוְקָא בְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב סְתָם שֶׁזֶּה אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ אַף שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִסְמֹךְ עָלָיו בְּמָקוֹם שֶׁנִּצְרָךְ שָׁם קָדוֹשׁ וְזֶה מְבֹאָר בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּ"ה ה"ג בְּדִין הֲוָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב הַשֵּׁם וְנִתְכַּוֵּין לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְלֹא נָתַן בּוֹ ד' שֶׁסּוֹבְרִים חֲכָמִים שֶׁמּוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בַּתְּשׁוּבָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצֻרָף לָזֶה וְזֶה פָּשׁוּט הַאִם אָסוּר לִמְחֹק תֵּיבַת אֵל אוֹ שַׁדַּי גַּבְרָא בֵּינַיְיהוּ וְכֵן בְּשֵׁם צוּרִיאֵל אוֹ עַמְּנוּאֵל וְכַדּוֹמֶה וּמְבֹאָר בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פ"ד שֶׁמֻּתָּר לִמּוֹחֲקָן רַק הַחֲשָׁשׁ שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ לִכְאוֹרָה שֶׁמָּא יִקָּרַע תֵּיבָה הַזּוֹ לִבְדָהּ וְיִוָּשְׁלֵךְ לְאַשְׁפָּה וַיַּחְשְׁבוּ שֶׁשֵּׁם קָדוֹשׁ מוּטָל לָאַשְׁפָּה וְגַם חֲשָׁשׁ הַזֶּה מִלִּבִּי שָׁלַדְתִּי אֵין לָחוּשׁ לָזֶה כְּלָל שֶׁהֲרֵי כּוֹתֵב בִּשְׁטָרוֹת חוֹל שָׁדַי אֲנִי מוֹכֵר לְךָ (קִידּוּשִׁין כ"ז ע"א וְנִשְׁאַר מְקוֹמוֹת וְסֵפֶר מְעִיל צְדָקָה שֶׁכּוֹתֵב כת"ר אֵינוֹ תַּחַת יָדִי לְעַיֵּין מַה שֶּׁכָּתוּב בּוֹ) וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְהִתְעַקֵּשׁ דְּדַוְקָא בִּשְׁטַר חוֹב חָשְׁשׁוּ חֲז"ל בר"ה דַּף ח"י ע"ב מִשּׁוּם שֶׁעוֹמֵד לִיפָּרַע לְמָחָר וְיִהְיֶה מֻוטָּל בְּאַשְׁפָּה כִּלְשׁוֹן הַגְּמָרָא וּלְמָחָר זֶה פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוטָּל בָּאַשְׁפָּה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁטָרֵי מֶכֶר שֶׁאֵין עוֹמְדִים לְהִתְבַּטֵּל אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא גָּזְרוּ אֲבָל זֶה אֵינוֹ א) שֶׁגַּם בִּשְׁטַר חוֹב אִם הָיָה מְשַׁעְבֵּד לוֹ הַשָּׂדֶה הָיָה כּוֹתֵב שָׂדַי וְאִם כֵּן הָיָה הַחֲשָׁשׁ בְּמִקּוֹמוֹ ב) כֵּינָן שֶׁהוֹכַחְתִּי שֶׁמִּדִּינָא אֵין חֲשָׁשׁ שֶׁיִּהְיֶה מֻוטָּל בְּאַשְׁפָּה כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ שֵׁם קוֹדֶשׁ וְלֹא דָּמֵי לְאַדְרַכְתָּא דִּשְׁטָרֵי דר"ה הַנַּ"ל שֶׁהָיָה נִכְתָּב לְכַוָּנַת שֵׁם קוֹדֶשׁ וְרַק אִם בָּאנוּ לָחוּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא נִמְצָא בַּגְּמָרָא שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁמֻּוטָּל שָׁם קָדֵשׁ בָּאַשְׁפָּה כְּפִי לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוטָּל בָּאַשְׁפָּה מוּבָן כִּי אֵין לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִקָּרַע תֵּיבָה אַחַת מִן הַשְּׁטָר רַק חֲשָׁשׁוּ לְכָל הַשְּׁטָר שֶׁמָּא יוּטָל בָּאַשְׁפָּה וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ בְּנִדּוֹן שֶׁל כת"ר

שֶׁאִם כָּל הַדַּף יוֹטֵל בְּמָקוֹם נִבְזֶה הָא וַדַּאי שֶׁאֵין זֶה שֵׁם קֹדֶשׁ רַק שֵׁם שָׁוֶה וְלָכֵן אֵין לָחוּשׁ לָזֶה כְּלָל נִרְאֶה לִי שֶׁאִם יִרְצֶה כת"ר לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ מִמִּדַּת חֲסִידוּת יָכוֹל לִכְתּוֹב שְׁדֵי-חֶמֶד בְּמַקָּף וְכֵן נִכְתַּב בס' יְשַׁעְיָה קַפִּיטֶל ל"ג וְאִם יִרְצֶה לְתַקֵּן יוֹתֵר יִכְתּוֹב לְמַעְלָה נְקֻדָּה שִׁין שְׂמָאלִית וְתַחַת הַשֵּׁם הַנְּקֻדּוֹת שֶׁלּוֹ גַּם כֵּן שֶׁאַף אִם יִקְרַע יִהְיֶה נִיכָּר מִן הַנְּקֻדּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁתַּחְתָּיו שֶׁאֵין זֶה שֵׁם קָדוֹשׁ וְלָחוּשׁ שֶׁמָּא יִקְרְעוּ וְיִשָּׁאֵר רַק הַתֵּיבָה בְּלִי הַנְּקֻדּוֹת אֵין לָחוּשׁ כְּלָל דְּאִם כֵּן מִי שֶׁשְּׁמוֹ עִמָּנוּאֵל וְצוּרִיאֵל אוֹ אֵלְיָהוּ וְכַדּוֹמֶה לֹא יַחְתּוֹם שְׁמוֹ בְּאוֹתָהּ מַחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא יֵלְשְׁלֵךְ לָאַשְׁפָּה חֲצִי הַשֵּׁם וְדוֹק בָּזֶה וְיִהְיֶה לִבּוֹ בָּטוּחַ כִּי לֹא יֵאָנֶה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן: וְהִנְנִי בָּזֶה יְדִידוֹ דור"ש בְּאַהֲבָה רַבָּה וּמְבָרְכוֹ בְּשֵׁיבָה טוֹבָה בַּאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים בְּטוֹבָה כְּחֻפְצוֹ וְחֵפֶץ אוֹהֲבוֹ מֹלֵב וְנֶפֶשׁ דָּוִד פְּרִידְמָאן חופ"ק הַנָּ"ל וְאֵלֶּה דִּבְרֵי תְּשׁוּבָתוֹ הַנָּ"ל.

נִשְׁאַלְתִּי בְּסוֹפֵר שֶׁנִּסְתַּפֵּק לוֹ בְּשֵׁם אֶחָד אִם קִידְּשׁוּ בְּהַכְתִּיבָה לִשְׁמוֹ אִם לֹא מַה יַּעֲשֶׂה. תְּשׁוּבָה נִרְאֶה לִי דבה"ג שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמוֹחֲקוֹ יַעֲבוֹר עָלָיו קוֹלְמוֹס וּמְקֻדָּשׁוֹ דְּגָרְסִינַן בְּגִיטִּין דַּף כ' ע"א אר"ח גֵּט שֶׁכָּתַב שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְהֶעֱבִיר עָלָיו קֻלְמוֹס לִשְׁמָהּ בָּאנוּ לְמַחְלוֹקֶת ר"י וְרַבָּנָן דְּתָנֵן הָרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם וְנִתְכַּוֵּן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְטָעָה וְלֹא הֵטִיל בָּהּ דלי"ת מַעֲבִיר עָלָיו קֻלְמוֹס וּמְקֻדָּשׁוֹ דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין הַשֵּׁם מִן הַמֻּבְחָר אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב דִּילְמָא לָא הֵיא עַד כָּאן לָא קָאָמְרִי רַבָּנָן הָתָם דְּבָעֵינַן זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ וְלֵיכָּא אֲבָל הָכָא לָא וְהַנָּה כְּפִי הַמְּבֹאָר מִמַּחֲלוֹקֶת ר"ח ור"א בר"י דר"ח סוֹבֵר דְּרַבָּנָן פְּסִלִי אַף בְּדֵיעֲבַד מִשּׁוּם דְּסָבְרִי דְּאֵין זֶה כָּתַב כָּלָל וְסוֹבְרִים דְּלִקְדֵּשׁ הַשֵּׁם אֵין תַּקָּנָה אֶלָּא לְקַדְּשׁוֹ בִּכְתִיבָה גְּמוּרָה לָכֵן קָאָמְרִי בִּירוּשַׁלְמִי שַׁבָּת דְּלִרַבָּנָן פָּסוּל הָנְהוּ אַף בְּדֵיעֲבַד וּמַה שֶּׁאָמְרוּ לוֹ אֵין הַשֵּׁם מִן הַמֻּבְחָר בְּשִׁיטָתוֹ הֵשִׁיבוּ אוֹתוֹ וּלְרַבָּנָן אֵין תַּקָּנָה אֶלָּא לִמְחוֹק לְגַמְרֵי הַשֵּׁם וְלִכְתּוֹב אַחֵר בְּקֻדֻּשָּׁה כֵּן הוּא בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם וּבְמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ה' אֲבָל לר' אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יַעֲקֹב נִרְאֶה שֶׁלֹּא נָחְלְקוּ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה אֵיזֶה תַּקָּנָה טוֹבָה יוֹתֵר אִם לִמְחוֹק וְלִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם עַל הַמָּחָק אוֹ לְהַעֲבִיר בַּקֻּלְמוֹס וְסָבְרִי רַבָּנָן דְּיוֹתֵר טוֹב לִמְחוֹק אֶת הַשֵּׁם וּלְכָתְבוֹ עַל הַמָּחָק מִלְּהַעֲבִיר עָלָיו בְּקוּלְמוֹס דְּסָבְרִי דְּאַף בְּשֵׁם אֶחָד מִיְּחָזֵי כִּמְגֻנָּמָר ור"י סוֹבֵר דִּבְשֵׁם אֶחָד לָא מִיְּחָזֵי כִּמְגֻנָּמָר וְלָכֵן עָדִיף יוֹתֵר לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס וּלְקַדֵּשׁ מִלִּמְחוֹק אֲבָל בְּדֵיעֲבַד אֵין כָּאן מַחְלוֹקֶת דְּאַף רַבָּנָן מוֹדוּ דְּאִם הֶעֱבִיר בְּקוּלְמוֹס אַף שֶׁאֵין הַשֵּׁם מִן הַמֻּבְחָר עִם כָּל זֶה שַׁפִּיר דָּמֵי וּכְמוֹ כֵן נוֹכַל לוֹמַר דְּהֵיכָא דְּאִי אֶפְשָׁר לִמְחוֹק אַף רַבָּנָן יוֹדוּ דְּשַׁפִּיר דָּמֵי אַף לְכַתְּחִלָּה לְהַעֲבִיר עָלָיו בְּקֻלְמוֹס כֵּינָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּתַקָּנָה אַחֶרֶת לָזֶה וְהִנֵּה לְעִנְיַן פָּסַק הֲלָכָה אִם כר"ח אוֹ כר"א בר"י לְעִנְיַן גֵּט פּוֹסֵק הר"ח דְּזֶה סָפֵק ר"ל דְּהָוֵי סָפֵק גֵּט וְהֵבִין הָרַשְׁבָּ"א שֶׁהַטַּעַם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַכְרִיעַ אִם כר"ח אוֹ כר"א בר"י אוֹ דְּאֶפְשָׁר דְּאַף ר"א בר"י לֹא אָמְרָה אֶלָּא בְּדֶרֶךְ דְּחִיָּה בְּעָלְמָא בַּלְשׁוֹן וְדִילְמָא וְהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק בְּפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת גֵּירוּשִׁין דְּגַבֵּי גֵּט אֵין זֶה גֵּט וְהֵבִין מִמֶּנּוּ הָרַשְׁבָּ"א דְּסוֹבֵר כר"ח וְקַיְימָא לַן מִסְתָּמָא כְּרַבָּנָן לְגַבֵּי דר"י וְטַעַם הַדָּבָר מִשּׁוּם דִּכְתָב ע"ג כְּתָב בְּדָיוֹ ע"ג דְּיוֹ אֵין זֶה כָּתַב וְסוֹבֵר הָרַב כֵּן לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א דְּמֵימְרָא דר"א בר"י נִדְחֵית מִסְתָּמָא דְּסֵוּגְיָא דְּשַׁבָּת דַּף ק"ד ע"ב דִּכְתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב לָא הָוֵי כְּתָב לְרַבָּנָן.

וְאִם כֵּן לְכאוֹרָה בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּאוֹפָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִמְחוֹק אֵין שׁוּם תַּקָּנָה לָזֶה אֲבָל המ"מ אוֹמֵר בְּטַעְמוֹ שֶׁל הָרַב שֶׁגּוֹרֵס בְּהַגְּמָרָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר דע"כ לֹא נָחְלְקוּ רַבָּנָן ור"י אֶלָּא בְּסֵפֶר תּוֹרָה דְּכָל הָעִנְיָן הוּא מִשּׁוּם זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (עַיֵּין בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה

בַּהַגָּהָה א') אֲבָל גַּבֵּי גֵּט כְּרִיתוּת בָּעֵינַן וְלֵיכָּא כֵּן נִרְאֶה לִי שֶׁהָיְתָה גִּירְסַת הָרַמְבַּ"ם וּבֶאֱמֶת פּוֹסֵק כר"א בר"י דְּגַבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה אֵין צָרִיךְ שׁוּם כְּתָב לְתַקֵּן הַשֵּׁם וְסַגִּי בְּאֵיזֶה תִּקּוּן שֶׁיִּהְיֶה שֶׁמֵּחָדְשׁוֹ לִשְׁמָהּ מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּגֵט דְּאִם כָּתַב הָאַחֲרוֹן אֵינוֹ כָּתַב אֵין זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת שֶׁהֲרֵי הַסֵּפֶר כְּרִיתוּת צָרִיךְ הַבַּעַל לְכָוְתְבוֹ וְהַכְּתִיבָה שֶׁלֹּא הָיְתָה לִשְׁמָהּ נִתְבַּטְּלָה וְעַל כָּל פָּנִים אִם אֵין זֶה כָּתַב אִם כֵּן לֹא כָּתְבוּ הַבַּעַל כְּלָל מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּסֵפֶר תּוֹרָה וּבָזֶה אָתֵי שַׁפִּיר פְּשִׁיטוּת הַמִּשְׁנָה בְּשַׁבָּת דַּף ק"ד ע"ב דִּכְתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב פָּטוּר וְכָל מַה דְּקָאָמְרִי רַבָּנָן אֵין זֶה מִן הַמֻּוְבְחָר וְאֵין צָרִיךְ לִדְחוֹק כְּמוֹ שֶׁנִּדְחֲקוּ בִּירוּשַׁלְמִי דְּשַׁבָּת הַנָּ"ל דְּרַבָּנָן לְשִׁיטַת ר"י אָמְרוּ וְשָׁם בַּיְּרוּשַׁלְמִי ר"י בַּר זַבְדָּא לָא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן) דִּבְמָקוֹם דְּבָעֵינַן כְּתִיבָה כְּתָב עַל גַּבֵּי כְּתָב לָא הָוֵי כָּתַב רַק דִּבְסֵפֶר תּוֹרָה הַשֵּׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אֵין צָרִיךְ לְכָוְתְבוֹ לִשְׁמָהּ רַק לַעֲשׂוֹת בָּהּ מַעֲשֶׂה לִשְׁמָהּ וְסַגִּי גַּם בְּהַעֲבָרַת קֻוְלְמוֹס עָלָיו לְקַדְּשׁוֹ וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה נִידָן שֶׁלָּנוּ בְּמַחֲלוֹקֶת הַפּוֹסְקִים הַנָּ"ל תְּלוּיָה אֲבָל אַף כִּי תַּלְמִיד אָנֹכִי וְאֵין הַכְרָעַת תַּלְמִיד הַכְרָעָה אֲבָל עִם כָּל זֶה תַּלְמִיד שֶׁאָמַר דָּבָר אֵין מַזְחִיחִין אוֹתוֹ וכו' נִרְאֶה לִי לְהַכְרִיעַ כְּפִי שֶׁהֵבִין המ"מ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם מִסֻּוְגְיַיְת הַגְּמָרָא גִּיטִּין דַּף נ"ד בְּהַהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דר"א וְאָמַר לֵיהּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכָּתַבְתִּי לִפְלוֹנִי אַזְכָּרוֹת שֶׁבּוֹ לֹא כְּתַבְתִּים לִשְׁמָן וכו' וְאִי אַתָּה נֶאֱמָן לְהַפְסִיד הַסֵּפֶר תּוֹרָה אֲמַר לֵיהּ ר"י נְהִי דְּהִפְסִיד שְׂכַר אַזְכָּרוֹת וכו' שֶׁאֵין אַזְכָּרוֹת שֶׁלֹּא כְּתוּבִין לִשְׁמָהּ אֵינוֹ שָׁוֶה כְּלוּם וְלַעֲבֹוּר עָלֶיהָ קוּלְמוֹס וּלְקַדְּשָׁם כְּמַאן דְּלָא כר"י דְּתַנְיָא הֲרֵי שֶׁהָיָה וכו' אפ"ת ר"י ע"כ לָא קָאָמַר ר"י אֶלָּא בַּחֲדָא הַזְכָּרָה אֲבָל דְּכֻוְלֵי סֵפֶר תּוֹרָה לָא דְּמִיחְזֵי כִּמְנֻוְמָּר וְהִנֵּה הַסֻּוְגְיָא זוֹ תָּמוּהַּ הָאֶחָד כֵּיוָן דְּלָא יָדַע בְּהַהוּא לְחַלֵּק בֵּין חֲדָא אַזְכָּרָה לְכֻוְלֵי סֵפֶר תּוֹרָה לְיִקְשֶׁה בִּפְשִׁיטוּת לְתַקֵּן הַשֵּׁם ר"ל לְרַבָּנָן יִמְחוֹק הַשֵּׁמוֹת כֻּוְלָּם וְיִכְתּוֹב אֲחֵרִים לִשְׁמָהּ וְכֵן מַה זֶּה דְּמַקְשֶׁה הַגְּמָרָא וְלַעֲבֹוּר עֲלַיְיהוּ קוּלְמוֹס וּלְקַדְּשׁוֹ נֵימָא דְּלָא כר"י מַה זּוֹ קֻוְשְׁיָא אִם נֵימָא דְּלָא כר"י מִסְּתָמָא הֲלָכָה כְּרַבָּנָן לְגַבֵּי דר"י אֲבָל כְּפִי שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם כְּפִי שֶׁהֵבִין מִמֶּנּוּ המ"מ אָתֵי שַׁפִּיר דִּסְתָמָא דִּגְמָרָא סוֹבֵר כר"א בר"י דְּלֹא נֶחְלְקוּ ר"י וַחֲכָמִים אֶלָּא בִּלְכַתְּחִילָּה ר"ל אֵיזוֹ תַּקָּנָה טוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת לָזֶה אִם הַמְּחִיקָה אוֹ הַעֲבָרָה בְּקוּלְמוֹס אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּתִיקּוּן הַמְּחִיקָה כֻּוְלֵי עָלְמָא מוֹדִים דְּעָבְדִינַן הַתַּקָּנָה בְּהַעֲבָרַת קֻוְלְמוֹס דִּלְתַקֵּן הָאַזְכָּרָה שֶׁתִּהְיֶה לִשְׁמָהּ לֹא צָרִיךְ כְּתִיבָה כְּלָל וְעֻוְבְדָּא הָוֵי דְּאָמַר דְּהַרְבֵּה אַזְכָּרוֹת לֹא כָּתַבְתִּי לִשְׁמָן לֹא כֻּוְלָּם אַךְ לֹא בֵּירֵר אֵיזֶה מֵהָאַזְכָּרוֹת לֹא כָּתַב לִשְׁמָן לָכֵן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְמוֹחֲקָן וְכֵיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמוֹחֲקָן כֻּוְלֵי עָלְמָא מוֹדוֹ דְּסַגִּי בְּתַקָּנָה דְּהַעֲבָרַת קֻוְלְמוֹס כְּדֵי שֶׁלֹּא לְגוֹנְזָן וְלָכֵן מַקְשֶׁה שַׁפִּיר וְלַעֲבֹוּר עֲלַיְיהוּ קוּלְמוֹס וּלְקַדְּשִׁינְהוּ ר"ל כֵּיוָן דְּאֵין תַּקָּנָה בִּמְחִיקָה אַף רַבָּנָן מוֹדוּ וְלָכֵן מַקְשֶׁה לֵימָא דְּלָא כר"י (ר"ל דְּזֶה תָּמוּהַּ דְּהָא כה"ג אַף רַבָּנָן מוֹדוּ) (עַיֵּין בסי' הַתְּשׁוּבָה בַּהַגָּהָה ב') וְאִם כֵּן גַּם נִידּוֹן שֶׁלָּנוּ כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְמוֹחֲקוֹ מֵחֲמַת הַסָּפֵק אֲזַי אַף רַבָּנָן מוֹדִים דְּשַׁפִּיר דָּמֵי לְהַעֲבִיר עַל הַשֵּׁם קוּלְמוֹס וּלְקַדְּשׁוֹ וְכֵן נִרְאֶה לִי לְהוֹרוֹת בָּזֶה לְמַעֲשֶׂה.

הָאֶחָד שֶׁכֵּן נִרְאֶה מִפַּשְׁטוּת הַסּוּג א כמ"ש וְהַשֵּׁנִי אַף להר"ח וְסִיַּיְעְתּוֹ הָא הָוֵי בְּנִדּוֹן שֶׁלָּנוּ סְפֵק סְפֵיקָא הָאֶחָד דְּשֶׁמָּא הַהֲלָכָה כר"י בר"י וּלְדִידֵיהּ בְּוַדַּאי כָּל הַמַּחֲלוֹקֶת הוּא דַּוְקָא בִּלְכַתְּחִילָּה לֹא בְּאוֹפֶן שֶׁלָּנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּאוֹפֶן בְּאוֹפֶן אַחֵר וְהַשְּׁלִישִׁי דְּאַף אִם הֲלָכָה כר"ח דִּלְרַבָּנָן אֵין מוֹעִיל הַעֲבָרַת הַקּוּלְמוֹס אַף בְּדִיעֲבַד עִם כָּל זֶה יֵשׁ לְצָרֵף עוֹד הַסָּפֵק דְּשֶׁמָּא קָדְשׁוּ כְּדִין וְכִמְעַט יֵשׁ חֲזָקָה דְּמִסְּתָמָא הַמָּצוּי לִכְתּוֹב סֵפֶר תּוֹרָה עוֹשֶׂה כַּדִּין וְלָכֵן לְדַעְתִּי בָּרוּר דְּיַעֲבִיר קוּלְמוֹס עַל הַשֵּׁם וִיקַדְּשׁוּ (עַיֵּין בסו' הַתְּשׁוּבָה בַּהַגָּהָה ג').

וה' יַצִּילֵנוּ מִשְּׁגִיאוֹת וְיָאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיזַכֵּנוּ לַעֲסוֹק בְּתוֹרָתוֹ לִשְׁמָהּ בְּאֵין מוֹנֵעַ אכי"ר: יוֹם ועש"ק עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי ה' תרל"ג. א"ה יְדִיד נַפְשִׁי הָרַב הַגָּאוֹן וכו' ר' אָרִיֵה בעה"מ באה"ט עַל תו"כ כָּתַב לִי דַּעְתּוֹ לְקַדּוֹר הַשֵּׁם עִם אֵיזֶה תֵּיבוֹת מִלְפָנָיו וּמֵאֲחָרָיו וּלְהַנִּיחַ מַטְלִית עָלָיו וְלִכְתּוֹב עַל הַמַּטְלִית אֲבָל לִי לֹא נִרְאֶה זֶה דְּלָא מָצִינוּ בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים לַחְטֹּב הַשֵּׁם אֶלָּא בְּנִכְתַּב דַּוְקָא בְּטָעוּת וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ וְאִם כֵּן יֵלֵךְ לְגַנִּיזָה בע"כ עִם הַיְרִיעָה הִילְכָךְ לֹא אִכְפַּת לָנוּ לְקַדְּרוּ וּלְגָנְזוֹ לְבַדּוֹ אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ סָפֵק שָׁמָּא נִכְתַּב כְּדִינוֹ אֲזַי אָסוּר לְקַדְּרוּ וּלְגָנְזוֹ עַל כֵּן נִרְאֶה לִי לְהוֹרוֹת הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּפָנִים: דָּוִד פְּרִידְמָאן.

הגה"ה א' עַיֵּין בסה"ת ה"ת סי' ר"ה שֶׁנִּרְאֶה גַּם כֵּן הוֹלֵךְ בְּדַרְכּוֹ זֶה שֶׁסּוֹבֵר דְּעַל חֹק תּוֹכוֹת ל"מ הַעֲבָרַת קֻוְלְמוֹס לְתַקֵּן וְרַק עַל שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שְׁאֵין זֶה אֶלָּא פְּסוּל מְשׁוּם זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ מְהַנֵּי הַעֲבָרַת הַקֻּוְלְמוֹס ודו"ק ע"כ הַגָּהָה א': הגה"ה ב' עַיֵּין בְּהָרִיטְבָ"א שָׁם דְּקָאָמַר לָכֵן לֹא הִקְשָׁה דְּלִמְחוֹק הָאַזְכָּרוֹת וְלִכְתּוֹב אֲחֵרִים דבה"ג דְּמוֹחֵק כָּל הָאַזְכָּרוֹת וְכוֹתֵב כָּל הָאַזְכָּרוֹת עַל מָקוֹם הַמָּרָק יָדַע הַגְּמָרָא דְּקִפְסוּל מְשׁוּם דְּהָוֵי מְגַנֶּמֶר אַדְּ בְּהַעֲבָרַת הַקֻּוְלְמוֹס עַל הָאוֹתִיּוֹת ס"ד דְּאַף בְּכֻלּוֹ אַזְכָּרוֹת שַׁפִּיר דָּמֵי וְעַל זֶה מְתָרֵץ דְּאַף לְהַעֲבִיר בַּקּוּלְמוֹס אִי אֶפְשָׁר אַף דְּלָא הָוֵי מְגַנֶּמֶר מַמָּשׁ עִם כָּל זֶה אָסוּר דְּמֶחֱזֵי כִּמְגַנֶּמֶר גַּם כֵּן אָתֵי שַׁפִּיר לְדָרְכֵינוּ דְּלָכֵן מַקְשֶׁה נִימָא דְּלָא כר"י דְּבָזֶה הָאוֹפָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בִּמְחִיקָה כִּי הֵיכִי דְּלָא לְיֶהֱוֵי מְגַנֶּמֶר אַף רַבָּנָן מוֹדִים דְּיָכוֹל לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס וּלְקַדֵּשׁ אַדְּ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּפָנִים יוֹתֵר מְחֻנָּוָר וּמְתוֹרָץ בָּזֶה קֻוֹשְׁיַית הַמָּרְדְּכִי דְּלֶהֱוֵי כְּמוֹ בְּחוֹמֶשׁ בְּעָלְמָא ובמ"ש אָתֵי שַׁפִּיר כֵּיוָן דְּהַרְבֵּה אַזְכָּרוֹת יֵשׁ שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ אִם כֵּן יֵשׁ עֲלֵיהֶם קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה וְיֵשׁ בָּהּ פְּסוּלִים וְאָסוּר לִנְהֹג בָּהּ כְּמוֹ בְּחוֹמֶשׁ וְלָכֵן טְעוּנָה גְּנִיזָה וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר בְּאוֹפָן אַחֵר דְּדַוְקָא כְּשֶׁכָּתַב הַשֵּׁם שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ ר"ל בְּכַוָּנָה לִכְתּוֹב יְהוּדָה אָז יוּכַל לִמְחֹק כֵּיוָן שֶׁנִּכְתַּב בְּפֵירוּשׁ לְשֵׁם חוֹל מַה שְּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁלֹּא כָּתַב לְשֵׁם חוֹל רַק כָּתַב סְתָמָא יָכוֹל לִהְיוֹת דְּאַף שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ וְאֵין הַסֵּפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁרָה אֲבָל עִם כָּל זֶה אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ דְּלָא גָּרַע מִשֵּׁם הַכָּתוּב עַל יְדוֹת הַכֵּלִים שֶׁאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דְּלָכֵן מַקְשֶׁה שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּסִבָּרַת ר"י כֵּיוָן דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר וְכֵן מְתוֹרָץ קֻוֹשְׁיוֹת הַמָּרְדְּכִי דְּלָמָּה הִפְסִיד הַשָּׁכָר כֻּלּוֹ וְיִהְיֶ' לוֹ כְּמוֹ חוֹמֶשׁ בְּעָלְמָא דְּאָסוּר לִנְהֹג בּוֹ רַק קְדֻשַּׁת הַחוֹמֶשׁ לְהִתְלַמֵּד בּוֹ הַתִּינוֹקוֹת כֵּיוָן שֶׁנִּכְתַּב עַל כָּל פָּנִים סְתָמָא עַד כָּאן הגה"ה ב'.

יוֹם ועש"ק כ"ג בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי ה' תרל"ג הַנַּ"ל: הגה"ה ג' וְאֶפְשָׁר לְדַקְדֵּק בָּזֶה וְלוֹמַר דְּהָוֵי חֲשַׁשׁ מוֹחֵק בָּזֶה כְּמוֹ בִּדְיוֹ עַל גַּבֵּי סִיקָרָא דְּחַיָּיב בְּשַׁבָּת מְשׁוּם מוֹחֵק גַּם כֵּן (גִּיטִּין י"ט ע"א) וְאַף שֶׁבִּדְיוֹ עַל גַּבֵּי דְּיוֹ פָּטוּר לְגַמְרֵי עיי"ש בְּרַשִּׁ"י ד"ה פָּטוּר וכו' שֶׁהֲרֵי הִיא כְּבַתְּחִילָּה לֹא כָּתַב וְלֹא מָחַק אֲבָל אֵין זֶה מֻכְרָח דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּהָוֵי מוֹחֵק רַק דְּלָא הָוֵי מוֹחֵק עַל מָנַת לִכְתּוֹב עיי"ש בְּתוֹסְפוֹת ד"ה מוֹחֵק הוּא וְחָשַׁב עַל מָנַת לִכְתּוֹב שֶׁסּוֹפוֹ לִכְתּוֹב עָלָיו בִּדְיוֹ מַה שְּׁאֵין כֵּן בִּדְיוֹ עַל גַּבֵּי דְּיוֹ וְאִם כֵּן יָכוֹל לִהְיוֹת דְּגַבֵּי שֵׁם יִתָּסֵר מְשׁוּם מוֹחֵק ה' אֲבָל עִם כָּל זֶה לְמַעֲשֶׂה הָעִיקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּפָנִים הָאֶחָד דְּמִדִּבְרֵי רַשִּׁ"י נִרְאֶה שֶׁסּוֹבֵר דְּאֵין זֶה מוֹחֵק וְעוֹד נִרְאֶה לִי דְּכָל מוֹחֵק שֶׁתִּיכְף בְּעֵת הַמְּחִיקָה נִכְתַּב מַחֲדָשׁ לֹא נֶאֱסַר בַּשֵּׁם כֵּיוָן שֶׁלֹּא נֶאֱסַר אֶלָּא מְשׁוּם לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לה' אֱלֹהֵיכֶם עִיקַּר אִיסּוּר לֹא נֶאֱסַר אֶלָּא בְּמוֹחֵק דֶּרֶךְ הַשְׁחָתָה לֹא כְּמוֹ שֶׁמּוֹחֵק עַל מְנָת לְתַקֵּן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּחִידּוּשַׁי לְמַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת דַּף כ"ה מַהֲמָ' פ"ה שֶׁהֲרֵי אַף בַּהֵיכָל מֻוּתָּר לִסְתּוֹר עַל מְנָת לִבְנוֹת וְאַף

לְהַמְפַקְפְּקִים זֶה דַּוְקָא בְּמוֹחֵק עַתָּה וְהַכְּתִיבָה תָּבֹא לְאַחַר זְמַן מַה שֶׁאֵין כֵּן כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם נַעֲשִׂים בְּבַת אַחַת הַמְּחִיקָה וְהַכְּתִיבָה שֶׁאֵין כָּאן הַשְׁהָיָה כְּלָל דְּוַדַּאי שַׁפִּיר דָּמֵי לָכֵן הָעִיקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בִּפְנִים וְדו"ק.

ע"כ הגה"ה ג': מַכְתֵּב ז בְּסָעֲדָא דה' יוֹם א' ד' דַּחֲנֻכָּה "נֵרוֹת" לפ"ק חארקאוו. לְקַדֵּם רְחִימָא דְּנַפְשַׁאי וכו' כש"ת מוהר"ר חַיִּים חזקיאו שְׁלִיטָ"א אבד"ק קָאראָסיבְזָאר יצ"ו אחדשה"ט באה"ר וּבְחִיבָּה יְתֵירָה, גּוֹדֶל ת"ח לִכְבוֹדוֹ אֲשֶׁר בִּשְׂרַנִי בשו"ט כִּי בעזה"י הָחֵל לְהַדְפִּיס שְׁאָר סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ שַׁדַּי חֶמֶד יְזַכֵּהוּ השי"ת לְגָמְרוֹ.

וְנִזְכֶּה בְּחַסְדֵי ה' לְאוֹרוֹ. כְּשֶׁיָּצָא לָאוֹר בעזהי"ת: וְעַתָּה בָּאתִי עַל ד"ת דְּבָדַק לָן מַר ע"ד שֶׁכָּתַב לוֹ רַב אֶחָד אֲשֶׁר לְפִי מ"ש הַפּוֹסְקִים בַּיּוֹ"ד (סי' רע"ו) וּבְשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה (סי' כ"ד) דְּאַף שָׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻוָּדָּשׁ אֵין לְמָחֲקוֹ וּלְזֹאת הָיָה לוֹ לִקְרָא סִפְרוֹ הק' שְׁדֵה חֶמֶד בְּהָא וְלָא שַׁדַּי חֶמֶד בַּיּוֹ"ד שֶׁהַכּוֹרֵךְ סְפָרִים קוֹרֵעַ הַדַּף הָרִאשׁוֹן וּמֻוָּטָל בְּבִזָּיוֹן וְהִנְנִי לְהָשִׁיב מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ וְהִנְנִי כּוֹתֵב בְּלִי עִיּוּן כִּי טְרִידְנָא טוּבָא בְּמִילֵי דְּמָתָא.

וְיָדַעְנָא וכו'. א') הִנֵּה בְּשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה (סי' כ"ג וסי' כ"ד) לֹא כָּתְבוּ רַק בְּשֵׁם שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ כַּדִּין אֲבָל עַל כָּל פָּנִים כַּוָּנָתוֹ הי' לִכְתּוֹב הַשֵּׁם וְאִם כֵּן אֵינוֹ עִנְיָן לְנִדּוֹן דִּידַן אָמְנָם בַּגִּלָּיוֹן מָהַרְשָׁ"א בַּיּוֹ"ד הַנִּדְפָּס מֵחָדָשׁ בְּווִילְנָא (סי' רע"ו ס"ט) כָּתַב וְז"ל וע"ת מ"ע (סי' ל"ו) וכו' דְּגַם בְּלֹא נִכְתַּב לְשֵׁם ה' כָּל שֶׁצּוּרַת שָׁם עָלָיו יֵשׁ בּוֹ אִיסּוּר מְחִיקָה עכ"ל דְּמַשְׁמַע לְכֹאוֹרָה מִדְּבָרָיו כָּל שֶׁצּוּרַת שָׁם עָלָיו אֲפִילּוּ לֹא נִכְתַּב לְכַוָּנַת שֵׁם כְּלָל וּבמחכ"ת לֹא בֵּיאֵר כָּל הַצּוֹרֵךְ דְּז"ל הרמ"ע ז"ל שָׁם כָּל שֶׁצּוּרַת אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם מוֹכַחַת עָלָיו וְנַעֲשֵׂית בְּכַוָּנָה שֶׁהוּא שֵׁם אָסוּר לְקַלְקְלוֹ עכ"ל (וְשָׁם מַיְירֵי בְּשֵׁם הוי' דְּהִדְבִּיק הַהֵהִין כְּמוֹ חִתִּין וּגְרָרָם אַחַ"כ דְּאֵין קְדֻוָּשָׁתָן הַקּוֹדֶם מְהַנֵּי) וְיַעֲוֵ"י בְּשׁוּ"ת מהרשד"ם חיו"ד (סי' קפ"ו) וְז"ל הַדָּבָר בָּרוּר כַּשֶּׁמֶשׁ שָׁמָּה שֶׁאָסְרוּ לִמְחוֹת שֵׁם מִן הַשְּׁמוֹת לֹא אָמְרוּ אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְתְּבוּ בְּכַוָּנָה לְשֵׁם קְדֻוָּשָׁה מַמָּשׁ (נִרְאֶה דְּכַוָּנָתוֹ שָׁם ק' אַף שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ מַמָּשׁ וּנְבַהֵשׁ' מְעִיל צְדָקָה ור"ע הַנָּ"ל) וְלֹא אוֹתִיּוֹת וְתֵיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אוֹתִיּוֹת מִשֵּׁם וְלֹא נִכְתְּבוּ לְכַוָּנַת קְדֻוָּשַׁת הַשֵּׁם דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי כָּל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶה כָּתוּב אֵל יהי' אָסוּר שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַמּוֹרִים עַל שֵׁם אֵל וְהוּא מִן הַשְּׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִין וְכֵן כָּל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִתֵּיבָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ יוֹד הָא סְמוּכוֹת זוֹ לְזוֹ כְּמוֹ יְהוֹדֶךָ יהי' אָסוּר לִמְחֹק שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת י"ה שֶׁאֵינוֹ נִמְחָק וְזֶה דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ שַׁחַר וכו' עכ"ל נִרְאֶה כַּוָּנָתוֹ כָּל מָקוֹם שֶׁיִּהְיֶ' כָּתוּב אַל יְהִי אָסוּר הַיְינוּ כְּמוֹ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה אַל נָא אֲחִי וְכַדּוֹמֶה כֵּיוָן דְּאֵין כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם כְּלָל מֻוָּתָּר לִמּוֹחֲקוֹ וְהוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידַן שָׁדַי חֶמֶד שֶׁהוּא בִּישַׁעְיָ' (נ"ב י"ב) עַל שֵׁם שָׁדוֹת בְּרִבּוּי וּבְסָמִיכוּת שָׁבָא בַּיּוֹ"ד לְסוֹף וְאֵינוֹ עִנְיָן כְּלָל לְשֵׁם ה' וְדָמֵי מַמָּשׁ לְזֶה אֶל זֶה דְּלֹא לְשֵׁם אֵל הָכִי נָמֵי אֵין לָחוּשׁ: ב) אָמְנָם בְּבִכּוּר שׁוֹר בְּחִידּוּשָׁיו לְסַנְהֶדְרִין (ד' ס"ה) הֵבִיא דְּבָרֵי הַבַּיִת חָדָשׁ באו"ח (סי' פ"ד) דְּאָסוּר לִקְרוֹת אָדָם שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם בְּבֵית הַמֶּרְחָץ וְהֵבִיא רְאָיָה וְכָתַב וְז"ל וְעוֹד קָצַת רְאָיָה מִגְּמָרָא סוֹטָה (ד' יו"ד) דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן שִׁמְשׁוֹן עַל שְׁמוֹ כָּל הקב"ה נִקְרָא וּפָרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּהָכִי קָאָמַר אִי כ' עַל הקב"ה שִׁמְשׁוֹן דְּלָא יִמְחֶה דְּקָשֶׁה דִּלְמָא הָאֱמֶת כֵּן דְּאֵין לוֹמַר דְּהַמַּקְשֶׁה פְּסִיקָא לֵיהּ בְּשׁוּם מָקוֹם דְּשָׁרֵי כִּדְכָתַב מָהַרְשָׁ"א שָׁם וכו' דְּהָא הַשְׁתָּא הוּא דְּחִידֵּשׁ רי"ו לוֹמַר דְּשִׁמְשׁוֹן עַל שֵׁם הקב"ה נִקְרָא וְהַנִּרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה שֵׁם שִׁמְשׁוֹן הַכָּתוּב עַל שִׁמְשׁוֹן בֶּן מָנוֹחַ לֹא יִמְחֶה וְזֶה פְּסִיקָא לֵיהּ דְּכָל שִׁמְשׁוֹן

הַנִּזְכָּר בִּקְרָא נִמְחָק וא"כ מאי קָא פָּרִיךְ כֵּינָן דְּהַכָּוָונָה הי' עַל הָאָדָם וְלֹא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֶלָּא דְּכָל שֶׁכָּתַב הַשֵּׁם אֲפִילּוּ כַּוָּנָתוֹ עַל הָאָדָם אֵינוֹ רָאוּי לִמְחוֹק וכו' עכ"ל הַבְּכוֹר שׁוֹר וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים דְּבִגְמָרָא שֹׁם אִיתָא שְׁמִשּׁוֹן עַל שֵׁם שֶׁל הקב"ה נִקְרָא שֶׁנֶּאֱמַר כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן וכו' אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה אֶלָּא מֵעַיִן כְּמוֹ שֶׁל הקב"ה מָה הקב"ה מֵגִין עַל כָּל הָעוֹלָם כו' ופירש"י עַל שְׁמוֹ כָּל הקב"ה מַשְׁמַע שֶׁכִּינָּהוּ בִּשְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה מַמָּשׁ מֵעַיִן שְׁמוֹ שֶׁאֵין שֶׁמֶשׁ שֵׁם מַמָּשׁ אֶלָּא מָגֵן וּמַצִּיל עכ"ל רַשׁ"י מַשְׁמַע לְהֶדְיָא דְּלָא יִמָּחֶה קָאֵי עַל תֵּיבַת שֶׁמֶשׁ אִם שֶׁמֶשׁ הוּא שֵׁם מַמָּשׁ שֶׁל הקב"ה וְכֵן נִרְאֶה לְהֶדְיָא מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם (וּבְמַהֲרְשָׁ"א נִרְאֶה שֶׁהוּא טָעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לִהְיוֹת ש"ש) אֲבָל שִׁמְשׁוֹן דְּהוּא שֵׁם אָדָם (אֲפִילּוּ אִם הָיָה שֶׁמֶשׁ שֵׁם מַמָּשׁ) לָא עָדִיף מִשֵּׁם אֱלִיעֶזֶר עַל שֵׁם כִּי אֱלֹקֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וְכֵן יְהוּדָה עַל שֵׁם אוֹדֶה אֶת ה' דְּמַשְׁמַע דְּנִכְלַל הוֹרָאָה עִם שֵׁם הָוָיָה וּמִכָּל מָקוֹם נִמְחָקִין דְּאַף אִם נִתְכַּוְּנִין ל זוֹב שֵׁם ה' וְקִדְּשׁוּ וְכָתַב יְהוּדָה מוֹחֲקִין ה' אַחֲרוֹנָה (וּלְדַעַת המ"ע מֻוּדְחֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה מֵהַדֶּלֶת ה') וְהָרֹא"ש בִּתְשׁוּבָה (כְּלָל ג' סי' ט"ו) הֵבִיא דִּבְרֵי הָרַב מַצְלִיחַ דְּשֵׁם שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים אֵינוֹ נִמְחָק וְהָרֹא"ש פְּלִיג עָלָיו וּסְבִירָא לֵיהּ דְּנִמְחָק וְסֵיֵּם וְז"ל וְלֹא מָצִינוּ מִי שֶׁאוֹסֵר לִמְחוֹק שָׁלוֹם וּבְכָל אִגְּרוֹת כּוֹתְבִין שָׁלוֹם וְנִזְרָקִין וְנִמְחָקִין וְאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁלוֹם הוּא שֵׁם וכו' כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ שֵׁם הָעֶצֶם אֶלָּא עַל יְדֵי הַפְּעֻלָּה נִקְרָא כָּךְ הָוָה לֵיהּ כְּמוֹ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר עכ"ל וַאֲפִילּוּ לְהָרַב מַצְלִיחַ דְּכָתַב כֵּן עַל פִּיּוּטָא בְּשִׁבּוּעוֹת (ד' ל"ה ע"ב) כָּל שְׁלֹמֹה הָאֲמוּרִין בְּשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ וכו' חוּץ מִזֶּה וכו' הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וכו' הֲרֵי אַף בְּשִׁיר הַשִּׁירִי' אוֹתָן שֶׁהַכַּוָּנָה לִשְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הוּא חוֹל וּמֻתָּר לִמּוֹחֲקוֹ אַף שֶׁנִּקְרָא מַמָּשׁ עַל שֵׁם הקב"ה לְדַעַת הָרַב מַצְלִיחַ דִּשְׁלֹמֹה הוּא שֵׁם מַמָּשׁ וְכֵן נָמֵי לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' סוֹטָה (יו"ד ע"א) וְיַעֲוִין בס' מֵאֵיל הַמְּלוּאִים (סו' פֶּרֶק ל"ב ד' ע"ח ע"א) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר מִגְדַּל עֹוז להרי"ע עָמְרָן דְּפָסַק כְּדַעַת רַבֵּינוּ מַצְלִיחַ דְּאָסוּר לִמְחֹק שֵׁם שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וְשֵׁם שָׁלוֹם וְהוּא פְּלִיג עָלָיו וּמֵבִיא כֵּן מתשב"ץ (ח"א סי' קע"ז) וְכָתַב עוֹד וְז"ל וְעַיֵּין בִּנְקֻדַּת הַכֶּסֶף לְכִתֹּב וכו' דְּיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּהַתּוֹסָ' כָּתְבוּ כֵּן (דְּשָׁלוֹם אֵינוֹ נִמְחָק וּבְגָרָרָא דְּלָא חֲשִׁיב שָׁלוֹם תָּנָא וְשַׁיֵּיר) בְּדַעַת הַמַּקְשָׁן וכ"נ לפע"ד דְּאִם לֹא כֵּן מַה זֶּה שֶׁתֵּרְצוּ דְּיֵשׁ לוֹמַר תָּנֵי וְשַׁיֵּיר תִּקְשֶׁה מַאי שַׁיַּיר דְּהַאי שַׁיַּיר אֶלָּא עַל כָּרְחִין דְּכָתְבוּ כֵּן לְדַעַת הַמַּקְשָׁן וְיֵשׁ לוֹמַר דְּשַׁיֵּיר גַּם כֵּן שְׁמְשׁוֹן וְדוּק הֵיטֵיב בָּזֶה עכ"ל וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי לֹא דַּק הֵיטֵב.

א) הָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ לְהַמַּקְשָׁן דְּנִמְחֶה אִם כֵּן לֹא שַׁיֵּיר שֶׁמֶשׁ (אוֹ שְׁמְשׁוֹן לִדְבָרָיו). ב) הָא אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּשַׁיֵּיר שְׁלֹמֹה וּכְדַעַת הָרַב מַצְלִיחַ.

ג) אִי סְבִירָא לֵיהּ דִּלְדִינָא כְּלוּם נִמְחָק אַמַּאי אָמְרִינַן אֶלָּא מֵעַיִן שְׁמוֹ לְתָרֵץ לֵיהּ אַלִּיבָּא דֶּאֱמֶת דְּנִמְחָק לָכֵן צָדְקוּ דִּבְרֵי הַנִּקֻּדּוֹת הַכֶּסֶף דְּשָׁלוֹם אֵינוֹ נִמְחָק הוּא דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁאֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהַכַּוָּנָה לִשְׁמוֹ שֶׁל ה' וְלֹא הֵיכָא דְּהוּא שֵׁם אָדָם כְּמוֹ שָׁלוֹם אוֹ הֵיכָא שֶׁכּוֹתְבִין שָׁלוֹם בֵּין זֶה לָזֶה אוֹ שָׁלוֹם בַּמְּדִינָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַדְבָּ"ז (ח"א סי' ר"כ) בַּפִּתְחֵי תְשׁוּבָה סוֹף סי' רע"ו יֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר בְּצִיּוּן תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ"ז.

דְּאָז מֻתָּר לְכָתְבוֹ מָלֵא וְלָא חָיְישִׁינַן לְזָרְקוֹ לָאַשְׁפָּה וְעַל כָּרְחִין שֶׁכָּתַב כֵּן לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת דְּסָבְרִי דְּאִם אֶפְשָׁר לְפָרְשׁוֹ לְשֵׁם ה' אָסוּר לְמָחֲקוֹ דִּלְדַעַת הָרֹא"ש כָּל שָׁלוֹם מֻתָּר לְמָחֲקוֹ וּלְזָרְקוֹ: ג) וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (ד' י"ח ע"ב) בִּשְׁנַת כָּךְ וְכָךְ לְיוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל לְאֵל עֶלְיוֹן

וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר אָמְרוּ לְמָחָר זֶה פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוטָּל בָּאַשְׁפָּה וּבִיטְּלוּם וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עָשׂוּ יוֹם טוֹב אַף עַל גַּב דְּהַשְּׁמוֹת שֶׁל הַלֹּוֶה כָּתְבוּ בַּשְּׁטָר אַף שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם שְׁלֹמֹה אֶלְיְעֶזֶר יְהוּדָה אֵלִיָּהוּ וְלֹא חָשׁוּ שֶׁיִּהְיֶ' הַשְּׁטָר מֻוטָּל בְּאַשְׁפָּה אָמְנָם אֶפְשָׁר לוֹמַר הֵיכִי דְּלָא אֶפְשָׁר שֶׁאֲנִי וּבֶאֱמֶת אָנוּ רוֹאִין דְּרוֹב הָעוֹלָם נִזְהָרִין וְכוֹתְבִין יְהוּדָא בְּאֶלֶף וְכֵן כת"ר חוֹתָם חזקיאו בְּאָלֶף וּבְשֵׁם אֵלִיָּהוּ חוֹתְמִין אַלִּיאוֹ אוֹ אלי' בְּרִשְׁימָה אָמְנָם נִרְאֶה דַּאֲפִילּוּ לְחוּמְרָא וְסִלְסוּל בְּעָלְמָא אֵין נִזְהָרִין אֶלָּא בְּשֵׁם אָדָם כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים נִקְרָא כֵּן שֶׁיִּהְיֶה נִכְלָל בּוֹ שֵׁם הַוָי"ה בָּרוּךְ הוּא (וְגַם בְּזֶה אָנוּ רוֹאִין דְּדַוְקָא בְּשֵׁם אָדָם שֶׁנִּכְלָל בּוֹ שֵׁם יו"ד ה"א וָא"ו וכו' אָז מְשַׁנִּין בִּכְתִיבָה וַחֲתִימָה כְּמוֹ יְהוּדָא יְחִזְקִ' אלי' גדל' וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה מִשּׁוּם דְּשֵׁם הוי' הוּא שֵׁם הָעֶצֶם מ"ש מַה שֶּׁאֵין כֵּן שֵׁם מִיכָאֵל יְחֶזְקֵאל וְכַדּוֹמֶה כּוֹתְבִין מָלֵא וְכֵן אֶלְיְעֶזֶר שָׁלוֹם שְׁלֹמֹה ואע"ג דְּשֵׁם אֵל הוּא ג"כ שֵׁם הָעֶצֶם וְאֵינוֹ נִמְחָק מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּיאוּר וּפֵירוּשׁ דְּהַיְינוּ בְּכָל הַכֹּחַ וְהַיְכוֹלֶת כְּמוֹ לָאֵל יָדִי אֵלַי הָאָרֶץ וְכֵיוָן שֶׁנִּכְתַּב וְנִכְלַל בְּשֵׁם אָדָם אָמְרִינַן בֵּי רַק הַבֵּיאוּר מִי שֶׁהַכֹּחַ בְּיָדוֹ וַהֲוָה כְּמוֹ שָׁלוֹם בַּפְּנֵי עַצְמוֹ לְדִבְרֵי הָרֹא"ש מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֵל בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא שָׁם מַמָּשׁ וְאֵינוֹ נִמְחָק לְכֻלֵּי עָלְמָא דְּהוּא בַּעַל הַכּוֹחוֹת כֻּלָּם וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן אֶלָּא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵין לְהַאֲרִיךְ וְדוֹחַק) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּנְדוֹן דִּידַן שֶׁהוּא פֵּירוּשׁ אַחֵר לְגַמְרֵי שַׁדַּי חֶמֶד עַל שֵׁם שָׂדֶה דּוֹמֶה מַמָּשׁ לְתֵיבַת בָּא אֶל פַּרְעֹה דְּתֵיבַת אֵל אֵין בּוֹ קֻדֻּשָּׁה וְאֵין לְיַחֵר מִלְּזָרְקוֹ וַאֲפִילּוּ אִם נִפָּרֵשׁ בְּדִבְרֵי הָרַמָ"א (בְּסוֹף סי' רע"ו) שֶׁכָּתַב וְיֵשׁ נִזְהָרִין אֲפִילּוּ בְּמִלַּת שָׁלוֹם שֶׁלֹּא לִגְמוֹר כְּתִיבָתוֹ הַיְינוּ בְּכָל מִלּוֹת שָׁלוֹם אֲפִילּוּ שָׁלוֹם בֵּין זֶה לָזֶה אוֹ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם אוֹ שֵׁם אָדָם שָׁלוֹם וּדְלֹא כְּהָרַדְבָ"ז מִכָּל מָקוֹם הַיְינוּ דַּוְקָא מִלַּת שָׁלוֹם הֵיכָא דְּהַכַּוָּנָה שָׁלוֹם (שָׁלוֹם) כֵּיוָן דִּלְכָךְ נִקְרָא ה' שָׁלוֹם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם וְאִם כֵּן פֵּירוּשׁ אֶחָד לָהֶם (וְצָרִיךְ עִיּוּן מַה שֶּׁאֵין נִזְהָרִין מִלְּכְתּוֹב אֲדוֹנִי אָבִי אוֹ סְתָם אֲדוֹנִי אַף שֶׁגַּם שֵׁם ה' הוּא גַּם כֵּן עַל שֵׁם אֲדָנוּת שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הוּא אֲדוֹן הַכֹּל וּכְדִכְתִיב הָאָדוֹן ה' וְאוּלַי אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלִכְךְ כּוֹתְבִין אֲדוֹנִי מָלֵא וְי"ו) אֲבָל אִם כּוֹתֵב שָׁלוֹם חוֹב לְשׁוֹן תַּשְׁלוּם אוֹ שֵׁם שָׁלוֹם בְּפַתָּח וַדַּאי אֵין חֲשַׁשׁ לְכֻלֵּי עָלְמָא וְאִם כֵּן בִּנְדוֹן דִּידַן שַׁדַּי חֶמֶד הָוֵי כְּמוֹ אֲדָנֵי כֶּסֶף אֲדָנֵי פָּז וּכְמוֹ אֶל פַּרְעֹה אַל נָא דְּאֵין בָּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ לְזָרְקוֹ וּלְמָחֲקוֹ לְכֻלֵּי עָלְמָא.

ד) גַּם מָצִינוּ סְפָרִים שְׁמוֹתָם כְּשֵׁדֵי חֶמֶד. א) שְׁדֵי יְתוֹמִים (נִדְפַּס בְּאַלְטוֹנָא תקכ"ו) תַּקָּנוֹת חֶבְרָה מְגַדְּלֵי יְתוֹמִים.

ב) יֵשׁ תח"י שו"ת אֲדָנֵי פז מהרה"ג ר' אֶפְרַיִם הַעקְשִׁיר דַּיָּין דְּקָהָל אַלְטוֹנָא וְעָלָיו הַסְכָּמַת בַּעַל כנס"י. ג) זיו שַׁדַּי פֵּירוּשׁ עַל פִּי קַבָּלָה עַל מַאֲמְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חָנָא.

ד) וְיוֹתֵר מִזֶּה רָאִינוּ לְרַבִּינוּ הרמ"ע קָרָא סִפְרוֹ צְבָאוֹת ה' (וְקַיְמָא לַן דְּצְבָאוֹת אֵינוֹ נִמְחָק) וְהוּא כְּמַעַט פֵּירוּשׁ אֶחָד עִם ה' צְבָאוֹת. ה) וּבַר מִן כֹּל דִּין יְעַוַּיֵן בְּשׁוּ"ת הָרַמְבַּ"ם (סי' ז') דִּכְתָב אַשּׁוּרִית יֵשׁ בּוֹ קֻדֻּשָּׁה וּלְכָךְ לֹא עָשׂוּ עַל מַטְבְּעוֹת כִּי אִם כְּתָב עִבְרִי (הַיְינוּ לִיבוֹנָאָה) וְלֹא כְּתָב אַשּׁוּרִית וְיעו"ש דְּרַבִּינוּ יוֹסֵף הַלֵּוִי עִכֵּב מִלְּכְתּוֹב גֵּט בִּכְתָב אַשּׁוּרִית וְז"ל וְאָמַר לָהֶם וְאֵיךְ נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּזֶה מִכְתַּב אֱלֹקִים וְיָבֹא לְזִלְזוּל כו' עכ"ל הָרַמְבַּ"ם (וְהוּבָא בב"י אה"ע סי' קכ"ו) (וּלְדִידַן שֶׁכּוֹתְבִין אַשּׁוּרִית אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּלִכְךְ גּוֹנְזִין אוֹתוֹ וְאֵין נוֹתְנִים לְיַד הָאִשָּׁה רַק מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי זִלְזוּל וְהַטַּעַם שֶׁלֹּא יְדַקְדְּקוּ בּוֹ דְּקֻדּוּקֵי רֵיב וּמַצָּה צָרִיךְ עִיּוּן דְּהָא גַּם בְּהַמַּעֲשֶׂה בֵּית דִּין כּוֹתְבִין הַשֵּׁמוֹת כְּמוֹ שֶׁכּוֹתְבִין

בַּגֵּט וְאוּלַי אֲפִילּוּ דְּקָדוּקִים בְּעָצְם הַכְּתִיבָה) וּלְפִי זֶה אֵין לִזָּרֹק לָאַשְׁפָּה הַדַּף הָרִאשׁוֹן הַנִּדְפָּס בִּכְתָב אַשּׁוּרִית וְאִם כֵּן אֵין לָחוּשׁ כְּלָל לָזֶה סוֹף דָּבָר לענ"ד אֵין סִפְרוֹ הק' שַׁדַּי חֶמֶד (אֲשֶׁר בָּרוּךְ ה' נִתְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּלְרוֹב עוֹנֶג לְכָל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) אֵינוֹ צָרִיךְ ח"ו לְשִׁינּוּי הַשֵּׁם וכת"ר יִטַּע מִטְּעֵי שִׂכְלוֹ נִטְעֵי נֶאֱמָנִים עַל שַׁדַּי חֶמֶד אֲשֶׁר יְחַמְּדוּהוּ כָּל אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעֵינֵיהֶם כְּלוֹת לִרְאוֹתוֹ כָּלוּל בַּהֲדָרוֹ בְּעֵזֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּחֻפְצוֹ וְחֻפַּץ אָחוּז בְּאַהֲבָתוֹ דּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ וְטוֹבָתוֹ בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעַזָּה מְקֻרָב וְלֵב עָמֹק: אַבְרָהָם יְחֶזְקֵאל בהר"ש זַ"ל אַרְלֶאזָאראוו.

וּבְמִכְתָּבוֹ מִיּוֹם שְׁמִינִי לְחֹדֶשׁ הָעֲשִׁירִי הַנַּ"ל שָׂלַח מִלּוּאִים לְדִבְרֵי קָדְשׁוֹ שֶׁבְּמִכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן וְהִגִּיעַ לִידֵי אַחַר שֶׁכְּבָר הֶעְתַּקְתִּי בְּקֻנְטְרִיסִי זֶה מִכְתָּבִים מֵרַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו לָכֵן אַעְתִּיק דב"ק לְהַלָּן (בְּמִכְתָּב טו"ב): מִכְתָּב ח.

בְּשֵׁם ה' יוֹם ד' עֶרֶב חֲנֻכָּה שְׁנַת "שָׁשׁוֹן" לפ"ק לִיאַדִּי. כְּבוֹד וכו' כק"ש ר' חַיִּים חִזְקִיָּהוּ מִדִּינִי הי"ו נָצַח סֶלָה אָמֵן.

מִכְתָּב קָדְשׁוֹ הִגִּיעַנִי וְהִנֵּה אוֹדוֹת שֵׁם סִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ "שַׁדַּי חֶמֶד" הִנֵּה הַבַּיִת יוֹסֵף בַּיו"ד סי' ער"ו כָּתַב בְּשֵׁם הַסָּמָ"ק דִּבְכָתַב הַשֵּׁם שֶׁלֹּא מִדַּעַת הָוֵי כְּמִתְעַסֵּק וּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ דְּגָרַע מִסְתָּמָא וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ דְּאֵינוֹ קָדוֹשׁ וְכֵן כָּתַב בְּשוּ"ת הָרַדְבָּ"ז הַחֲדָשׁוֹת סוֹף סי' תקצ"ו וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מִשְׁנַת חֲכָמִים שֶׁהוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה שָׁם סק"ט וְכֵן כָּתַב בְּשוּ"ת ר' חַיִּים כֹּהֵן זַ"ל בְּחֵלֶק יו"ד סי' מ"ה וְכֵן כָּתַב בְּשוּ"ת בַּיִת שָׁלֵמָה מַהְדּוּרָא בָּתְרָא חֵלֶק ב' סִימָן קס"ג וְסִימָן קס"ה וּמִקּוֹדֶם הוּא מִמַּסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ה' הֲלָכָה ג' עיי"ש רַק דִּכָתְבוּ זֶה לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵיהֶם אָמְנָם בְּנִדּוֹן דִּידַן קִילָא טוּבָא דְּהָא מְפֹרָשׁ בְּשוּ"ת הָרַדְבָּ"ז הַחֲדָשׁוֹת סי' ר"כ הוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה בְּסוֹף סִימָן ער"ו ס"ק כ"ח דְּאִם בָּא לִכְתּוֹב שֵׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וכו' וּכְיוֹצֵא בּוֹ שֶׁהוּא סִיפּוּר דְּבָרִים אֵין צָרִיךְ לִיזָּהֵר שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מְכַוֵּין לַשֵּׁם כְּלָל וְלָא חָיְילָא עֲלֵיהּ קְדֻשָּׁה עכ"ד וְכֵן מַמָּשׁ בַּנִּידּוֹן דִּידַן דְּהַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁבְּהִתְיבוּת שְׁדַי חֶמֶד הָוֵי הַכַּוָּנָה רַק עַל שָׂדֶה וְהוּא רַק סִיפּוּר דְּבָרִים שֶׁהוּא שַׁדַּי חֶמֶד לָכֵן לפע"ד בָּרוּר דְּאֵין בָּזֶה חֲשָׁשׁ כְּלָל וְכִיהוּדָה וְעוֹד לִקְרָא הִנְנִי מְצֻטָּרָף לְדַעַת כת"ר הי"ו: דִּבְרֵי אוֹהֲבוֹ כְּנַפְשׁוֹ שְׁלֹמֹה פְּרַעֲיִידְעָשׁ חוֹנֶה פֶּה ק"ק לִיאַדִּי מִכְתָּב ט.

בְּעֶזֶר הַשֵּׁם יוֹם ב' ה' חֲנֻכָּה תרנ"ו מִינְסְק. הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וכו' עַל כְּבוֹד יְדִידִי וַחֲבִיבִי וכו' כקש"ת מוהר"ר חַיִּים חזקיאו מִדִּינִי הַמְכוֹנָה חח"מ נ"י.

אחדשה"ט ושת"ה בְּאַהֲבָה כָּעֵת מַמָּשׁ הִגִּיעַנִי מִכְתָּבוֹ הִנֵּה הָא דְּצִיֵּין לס' מְעִיל צְדָקָה סִי כ"ד הס' הַלָּז אֵינוֹ בְּיָדִי אָמְנָם בִּכְדֵי לְהָפִיק רְצוֹנוֹ הִנְנִי לְהַשִּׁיבוֹ תֵּיכֶף אֲשֶׁר לְדַעְתִּי בָּרוּר וּפָשׁוּט שֶׁאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ בָּזֶה וְשׁוּם פְּקָפּוּק כִּי עַד כָּאן לֹא הֶחְמִירוּ רַק בְּשֵׁם מַמָּשׁ רַק שֶׁלֹּא נִכְתַּב בְּקֻדֻּשָּׁה אֲבָל מַה שֶּׁאֵין כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם כְּלָל וְגַם לְפִי כַּוָּנָתוֹ אֵינֶנּוּ שָׁם כְּלָל פָּשׁוּט וּבָרוּר דָּאשׁוּם אִיסּוּר הַגַּע עַצְמְךָ בָּמָּה שֶׁכּוֹתְבִים בְּכָל הַמִּכְתָּבִים אֶל כְּבוֹד וכו' נִיחוּשׁ אִם יְהֵא נִקְרָע הַמִּכְתָּב וְיִשָּׁאֵר תֵּיבַת אֵל לְחוּד הָוֵי שֵׁם מֻוָּטָל בְּאַשְׁפָּה ח"ו בְּאִם נִקְרָאֵהוּ בציר"י תַּחַת הָאָל"ף יִהְיֶה שָׁם אֶלָּא וַדַּאי דְּאֵין בָּזֶה בֵּית מֵיחוּשׁ כְּלָל וְהָכָא נָמֵי דִּכְוָותֵיהּ עַל כֵּן יְהֵא לִבּוֹ נָכוֹן וּבָטוּחַ דְּאֵין שׁוּם חֲשָׁשׁ וּפְקָפּוּק עַד שֶׁכְּמַעַט אֵינֶנּוּ כְּדַאי לְדַבֵּר מִזֶּה: וִיקַבֵּל

כתר"ה בִּרְכַּת הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹ' מֵאֲדוֹן הַשָּׁלוֹ' וְיָפוּצוּ מְעַיְינוֹתָיו חוּצָה כְּנַפְשׁוֹ הָרָמָה וְנֶפֶשׁ יְדִידוֹ עוֹז יְרֻוחָם יְהוּדָה לֵיב חופ"ק.

מִכְתָּב י. ניקאלייב.

בע"ה לְכְבוֹד וכו' הר"ר חַיִּים חַזְקִיָּאוּ מִדִּינֵי ס"ט נ"י: מִכְתָּבוֹ הַנִּכְבָּד הִגִּיעַנִי וְשָׂמַחְתִּי כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי כִּי הִרְחִיב ה' לוֹ וְהוּא מַתְחִיל לְהַדְפִּיס סִפְרוֹ הַבָּהִיר כֵּן יַעַזְרֵהוּ ה' לְבָרֵךְ עַל הַמֻּגְמָר וְיַדְפִּיס כָּל חִידּוּשָׁיו לְהָאִיר פְּנֵי תֵּבֵל בְּחִידּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ וַאֲשֶׁר דָּרַשׁ מִמֶּנִּי אִם לְשַׁנּוֹת שָׁם סִפְרוֹ אֲשֶׁר קָרְאוּ בְּשֵׁם שָׁדֵי ח ד לְפֶלְא בְּעֵינַי עַל כְּבוֹד הַדַּרְתּוֹ אֲשֶׁר יָשׂוּם לִבּוֹ לְמִילֵי כְּאִלּוּ אֲשֶׁר כִּמְעַט אֵינוֹ כְּדַאי לְהַשְׂחִית הַנְּיָיר וְהַדְּיוֹ עַל דְּבָרִים כָּאֵלּוּ אַךְ עַנְוָתָנוּתוֹ יִגְרוֹם לְזֶה אֲשֶׁר גַּם עַל זֶה יָשִׂים עֵינוֹ אַךְ לְדִינָא אֵין לָזֶה מָבוֹא כְּלָל כַּאֲשֶׁר נוֹדַע לְכָל בֵּי רַב: וּבָזֶה הִנְנִי הדש"ת וּמְבַקֵּשׁ וּמַעֲתִּיר עֲבוּרוֹ אֲשֶׁר יַעַזְרֵהוּ ה' לְעֵת זִקְנָתוֹ וְיַחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיו וְיֵשֵׁב כָּל יָמָיו עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה הַצָּעִיר יִשְׂרָאֵל אַיְזִינְשְׁטֵיין.

וּמַר בְּרִיהּ דְּרָבָא הָאַבְרֵךְ הַמֻּפְלָג מוהר"ר אֱלִיָּהוּ יצ"ו בִּרְאוֹתוֹ מִכְּתָבִי לְמַר אָבִיו הַגָּאוֹן יצ"ו שִׂרְטֵט וְכָתַב מְסִפְּרֵי הַקְּדָמוֹנִים רוֹמְמוּת אֵל לְרַבֵּינוּ מָהָרָ"ם אַלְשֵׁיךְ בֵּית חֲלָקִים לְרַבֵּינוּ המבי"ט וְכֵן ס' כְּבוֹד אֱלֹקִים יְמִין ה' רוֹמֵמָה וְעוֹד צִיֵּין כַּמָּה סְפָרִים וּכְיוֹנָה דַּעְתּוֹ לְדַעַת רַבָּנָן קַדִּישֵׁי הַמּוּבָאִים בִּדְבָרֵינוּ שֶׁאַף שֶׁאֵין לָחוּשׁ מִדִּינָא לְיַתֵּר שְׁאֵת יֵשׁ לָשִׂים נְקֻדַּת שְׁמֹאל עַל הַשִּׁין לְהוֹרוֹת שֶׁנִּקְרֵאת שְׂמָאלִית אֵלּוּ תּוֹרַף דְּבָרָיו יצ"ו: מִכְתָּב יא.

בעזה"י ד בדר"ח טֵבֵת תרנ"ו בְּאֶבְרוֹסְק. ה' יִתֵּן בִּרְכָתוֹ מִמַּעַל לִכְבוֹד וכו' מוהר"ר חַיִּים חַזְקִיָּאוּ מִדִּינֵי שֶׁיִּחְיֶ' יְהִי ה' עִמּוֹ וּבְכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַצְלִיחַ אַחֲדָ"ש כת"ר שֶׁיִּחְיֶה הִנֵּה קִבַּלְתִּי מִכְתַּב כת"ר שֶׁיִּחְיֶה וְהִנֵּה גַּם לְדַעְתִּי אֵין שׁוּם חֶשְׁשׁ בָּזֶה דאע"ג דְּגַם שָׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻדָּשׁ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְמוֹחֵק מִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא אִם הוּא שָׁם אֲבָל כָּאן לָאו שֵׁם הוּא וְלֹא נִתְכַּוֵּון כְּלָל לְשֵׁם וְיִעֲוַיִּן שׁוּ"ת ר' מְנַחֵם עֲזַרְיָה סי' ל"ז עַתָּה הִנְנִי לְיַשֵּׁר כֹּחַ כת"ר שֶׁיִּחְיֶה וכו' וה' יַאֲרִיךְ יְמֵי כת"ר בְּטוֹב וּבַנְּעִימִים וְיִזְכֶּה בְּיָה בְּתוֹרָתוֹ וְצִדְקָתוֹ וְיִמָּלֵא ה' כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּב כת"ר שַׁי וְכַאֲשֶׁר מְבָרְכוֹ פּוֹרֵשׁ שְׁלוֹמוֹ יְדִידוֹ דּוֹרֵשׁ שְׁלוֹם תּוֹרָתוֹ בְּאַהֲבָה רְפָאֵל שַׁפִּירָא מַכְתֵּב יב.

בעזה"י אוֹר לְיוֹם ג' וְיוֹם הַשִּׁשִּׁי לִימֵי חֲנֻכָּה וְיוֹם א' דר"ח טֵבֵת שְׁנַת שָׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה לפ"ק. שָׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתֵךְ הוּא נִיהוּ כְּבוֹד וכו' מוה"ר חַיִּים חזקיאו מִדִּינֵי נ"י אב"ד ור"מ דק"ק קראסובאזאר יצ"ו בעהמ"ח כַּמָּה סְפָרִים נֶחְמָדִים לוֹ וּלְכָל הַנִּלְוִים אֵלָיו יִהְיֶה חַיִּים וְשָׁלוֹם עַד הָעוֹלָם אכיה"ר.

ואחדש"ת הָרָמָה בָּאתִי לְאַחְזוֹקֵי לְמַר נ"י טִיבוּתָא רַבְּתִי עַל הַבְּשׂוֹרָה טוֹבָה דְּבִישֵׁר לָנוּ אֵיךְ שֶׁזָּכָהוּ ד' לְהַעֲלוֹת עַל מִזְבַּח הַדַּפִּים סִפְרוֹ הַיָּקָר שַׁדֵּי חֶמֶד ח"ב מִמַּעַרְכוֹת הַבָּאוֹת אַחַר הַנִּדְפָּסִים אֲשֶׁר רַבִּים וְכֵן שְׁלֵמִים מְצַפִּים וּמְיַחֲלִים לְיוֹם שֶׁיֵּצֵא כָּל הַמַּעֲרָכוֹת מִסִּפְרוֹ שַׁדֵּי חֶמֶד עַד אוֹת הַתָּי"ו לְאוֹר הַדְּפוּס לְמַעַן שֶׁלֹּא יִהְיֶה ס"ת חָסֵר אֲפִילּוּ אוֹת אַחַת יַעַן כִּי סִפְרוֹ הַנַּ"ל הוּא נִצְרָךְ מְאֹד לְכָל דּוֹרְשֵׁי תּוּשִׁיָּה וְכָל מְבַקֵּשׁ דְּבַר ה' זוֹ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה יְפַנֶּה אֶל סִפְרוֹ הַנַּ"ל וּמָצָא בּוֹ כָּל מְבֻקָּשׁוֹ וְכַמָּה הִלְכָתָא גְּבִירְתָּא אִיכָּא לְמִשְׁמַע מִינַּיְהוּ וד' יִגְמֹר בַּעֲדוֹ לְהוֹצִיא לְאוֹר הַדְּפוּס בְּשָׁלֵימוּת בְּחִישׁ וּמַהֵר כֻּלּוֹ כָּלוּל בַּהֲדָרוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּהָנוּ מִמֶּנּוּ רַבִּים מִיָּד וּלְדוֹרוֹת עוֹלָם אכיה"ר: וְעַל דְּבַר שְׁאֵלָתוֹ שֶׁשָּׁאַל לָנוּ וּלְדַעְתֵּינוּ אוֹדוֹת אֲשֶׁר

רַב אֶחָד עַרְעָר עַל דָּבָר שֶׁקָּרָא שֵׁם סִפְרוֹ שַׁדַּי חֻמָּד וְאַף שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַמִּקְרָא בִּישַׁעְיָה
(ל"ב י"ב) מִכָּל מָקוֹם אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ הוּא שֵׁם קָדוֹשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר וְאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ וְצָרִיךְ
לְשָׁמְרוֹ מִבְּזָיוֹן וּרְאָיְתִי מִשֶּׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא לְשֵׁם קְדֻשָּׁה דְּאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב
הַשָּׁ"ךְ בְּיו"ד סי' רע"ו: הִנֵּה בָּאתִי לְהָשִׁיבוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ לָחוּשׁ לְדִבְרֵי הָרַב הַמְעָרְעֵר כְּלָל
וּכְלָל כִּי הַדָּבָר פָּשׁוּט דְּתֵיבָה שֶׁנִּכְתְּבָה בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּמִקְרָא לְשֵׁם חוֹל אַף דִּבְמָקוֹם אַחֵר
מִשְׁתַּמֵּשׁ לְקֹדֶשׁ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה וּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ דְּהַגַּע בְּעַצְמְךָ בְּתֵיבַת אֵל אוֹ אֶל
שֶׁהֲוָזְכַּר בַּמִּקְרָא כַּמָּה פְּעָמִים הֲכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת דְּיֵשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה וְאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ מִשּׁוּם
דִּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא שֵׁם קָדוֹשׁ זֶה וַדַּאי לֹא וּמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם שֶׁכּוֹתְבִין תֵּיבוֹת אֵלּוּ בְּאִגֶּרֶת
שָׁלוֹם וּבִשְׁטָרוֹת וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי בִּזָּיוֹן וַהֲרֵי בִּמְגִלַּת תַּעֲנִית פֶּרֶק ז' וּמַיְתִי לָהּ
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף י"ח אִיתָא דְּעָשׂוּ יוֹם טוֹב שֶׁבָּטְלוּ אַדְכָּרְתָּא מִן שְׁטָרָיָא דְּמַלְכֵי בֵּית
חַשְׁמוֹנַאי תִּקְנוּ בַּתְּחִלָּה לִכְתּוֹב בִּשְׁטָרוֹת בִּשְׁנַת כָּךְ וְכָךְ לְיוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל לְאֵל עֶלְיוֹן
וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר אָמְרוּ לְמָחָר זֶה פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוָּטָל בָּאֲשָׁפָה וּבִיטְּלוּם
וְלֹא מָצִינוּ שֶׁחָשְׁשׁוּ חֲכָמִים לִכְתּוֹב בִּשְׁטָרוֹת תֵּיבַת אֵל אוֹ תֵּיבַת אֵל וְתֵיבָה כָּזוֹ מָצוּי הַרְבֵּה
בִּשְׁטָרוֹת ובחג"ש וְעַל כָּרְחִין דְּכֵיוָן דְּמִמַּה שֶׁכּוֹתְבִין לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו נִיכָּר שֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר
מִשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה כְּלָל וְהָרְאָיָה שֶׁהֵבִיא מִשְּׁפְתֵי כֹהֵן סי' רע"ו אַדַּרְבָּה
תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ דְּהָא הַשָּׁ"ךְ כ' שָׁם דָּם שֶׁל חוֹל כְּמוֹ וַהֲיִיתֶם כֶּאֱלוֹקִים אוֹ אֱלוֹקִים אֲחֵרִים
הַנִּכְתָּב בַּמִּקְרָא אֵין בּוֹ מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה כְּלָל וּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ (וּמְפוֹרָשׁ בַּפּוֹסְקִים דְּאַף אִם
יְקֻדַּשׁ שָׁם זֶה אֵינוֹ קָדֵשׁ וְהוּא כְּמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין) מִשּׁוּם דְּמוּכָח מֵהָעִנְיָן דְּמַיְירֵי מִשּׁוּם
חוֹל וְקַל וָחוֹמֶר הַדְּבָרִים בְּתֵיבַת אֵל וְאַל אוֹ שְׁדַי חֻמָּד וְכַיּוֹצֵא דְּיֵשׁ גַּם שִׁינּוּי בִּנְקֻדּוֹת
מִשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ דְּהָתָם בְּצֵירֵי וְהָכָא בְּפַתָּח אוֹ בְּסָגוֹל וְכֵן בִּשְׁדַי חֻמָּד גַּם כֵּן יֵשׁ שִׁינּוּי דְּהָתָם
בַּפַּת"ח וְהָכָא בְּצֵירֵי וְאַף דְּהַנִּקֻּדּוֹת לֹא נִכְתַּב בַּסְּפָרִים מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּנִמְסַר לְמֹשֶׁה
רַבֵּינוּ בַּעַל פֶּה דְּכֵן צָרִיךְ לִקְרוֹת כָּל תֵּיבוֹת שֶׁבְּפַת"ח וְעַל זֶה אָמְרִינַן בַּשַּׁ"ס דְּיֵשׁ אֵם
לַמִּקְרָא בְּסֵנְהֶדְרִין וּבְסַנְהֶדְרִים וּבְכַמָּה דְּוּכְתֵי הָוֵי כְּמוֹ דִּכְתִיב בְּהֶדְיָא בְּסֵפֶר תּוֹרָה כֵּן
וְלֹא שַׁיָּךְ לָחוּל עָלָיו קְדֻשָּׁה כְּלָל דְּמִלְּבַד דְּמוּכָח מֵהָעִנְיָן דְּאֵינוֹ שֵׁם קָדוֹשׁ עוֹד מֵהַתֵּיבָה
עַצְמָהּ מוּכָח שֶׁאֵינוֹ שֵׁם קָדוֹשׁ דְּהָא יֵשׁ שִׁינּוּי בִּנְקֻדּוֹת שֶׁלּוֹ מִשֵּׁם הַקֹּדֶשׁ: וּרְאָיָה מְפוֹרֶשֶׁת
לָזֶה מִדִּבְרֵי שוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ח"ב סי' ר"ב וְהוּבָא בַּפִּתְחֵי תְשׁוּבָה בְּיו"ד סי' רע"ו ס"ק כ"ח
דְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לִיזָּהֵר בְּתֵיבַת שָׁלוֹם (ור"ל לִיזָּהֵר לְאָמְרוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ אוֹ לְכָוְתְבוֹ שְׁאֵילַת
שָׁלוֹם בְּאִגֶּרֶת שָׁלוֹם) הַיְינוּ בְּמִתְכַּוֵּין לְכָוְתְבוֹ לְשֵׁם שְׁאֵלַת שָׁלוֹם דִּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְכַּוֵּין
לָתֵת שָׁלוֹם לַחֲבִירוֹ מֵאֵת בַּעַל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמַר בֹּועַז לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם אֲבָל אִם בָּא
לִכְתּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם אוֹ בֵּין פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהוּא סִיפּוּר דְּבָרִים אֵין צָרִיךְ
לִיזָּהֵר שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּין לַשֵּׁם וְלֹא חָל עָלָיהָ קְדֻשָּׁה וכו' עכ"ל שָׁם וְזֶה מְפוֹרָשׁ כִּדְבָרֵינוּ
דְּהָא תֵּיבַת שָׁלוֹם הוּא מִשֵּׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִין כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּסוֹטָה דַּף יו"ד וְאַף עַל
פִּי כֵן אִם כּוֹתֵב תֵּבַת שָׁלוֹם שֶׁלֹּא לְשֵׁם שְׁאֵילַת שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ רַק שֶׁכּוֹתֵב שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם
בָּעוֹלָם אוֹ בֵּין פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי וְכַיּוֹצֵא בְּזֶה אֵין בּוֹ מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה כְּלָל וּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְאַף
שֶׁאֵין שִׁינּוּי בִּנְקֻדּוֹת רַק דְּנִיכָּר מֵהָעִנְיָן וְכָל שֶׁכֵּן בְּתֵיבַת שָׁדַי חֻמָּד וְתֵיבַת אֵל וְאַל דְּוַדַּאי
אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה כְּלָל (וְנִרְאֶה לִי בָּרוּר דִּלְדַעַת הָרַדְבַּ"ז זהַנַּ"ל לְאָדָם שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם
מֻתָּר לִקְרוֹתוֹ כִּשְׁמוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ וְכֵן מֻתָּר לִכְתּוֹב בְּאִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים תֵּיבַת שָׁלוֹם לְאָדָם
שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמָ"א שָׁם בְּסִימָן רע"ו דְּיֵשׁ לִיזָּהֵר בְּמִלַּת שָׁלוֹם שֶׁלֹּא לִגְמֹר

כְּתִיבָתוֹ הַיְינוּ אִם כּוֹתֵב לְשֵׁם שְׁאִילַת שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ) וְכֵן מוּכָח עוֹד מִדִּבְרֵי ר' מַצְלִיחַ שֶׁהוּבָא בְּשׁוּ"ת הָרִי"ף כְּלָל ג' סי' ט"ו שֶׁדַּעְתּוֹ דְּשָׁלְמָה הָאָמוּר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים אֵינוֹ נִמְחָק לְפִי שֶׁהוּא קוֹדֶשׁ כְּדַאָמְרִינַן בִּשְׁבוּעוֹת דַּף ל"ה דְּכָל שְׁלֹמֹה הָאָמוּר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים קוֹדֶשׁ וּמְפָרֵשׁ דְּהוּא קוֹדֶשׁ מַמָּשׁ דְּאֵינוֹ נִמְחָק וְאִם כֵּן הֵיאַךְ יְפָרְנֵס לְמַאי דְּסַיֵּים שָׁם הַשַּׁ"ס חוּץ מִכַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא חוֹל וְלִכְאוֹרָה מַאי נָפְקָא מִינָּהּ שֶׁהוּא חוֹל בְּכָאן מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁבְּמָקוֹם אַחֵר הוּא קוֹדֶשׁ אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ אֶלָּא וַדַּאי דִּבְמָקוֹם שֶׁמּוּכָח דְּלָא מַיְירֵי בְּשֵׁם הַקּוֹדֶשׁ מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ.

וְהָרֹא"שׁ שָׁם בִּתְשׁוּבָה חוֹלֵק עָלָיו וְסוֹבֵר דְּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וַאַף בְּמָקוֹם דְּהוּא קָדֵשׁ מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ שֵׁם הָעֶצֶם שֶׁל הקב"ה דְּהַשַּׁ"ס לֹא אָמַר רַק דְּכָל שְׁלֹמֹה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים אֵין הַכַּוָּנָה עַל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ רַק עַל הקב"ה וּפֵירוּשׁוֹ הוּא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שְׁלוֹ אֲבָל אֵינוֹ שֵׁם הָעֶצֶם רַק דְּמִכַּוֵּנָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם שְׁלֹמֹה עַל שֵׁם שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ וְהִלְכָךְ אֵין בּוֹ שׁוּם קְדוּשָּׁה וְהִפְרִיז עַל הַמִּדָּה עוֹד דַּאֲפִילּוּ בְּשֵׁם שָׁלוֹם שֶׁהוּא שֵׁם הָעֶצֶם דְּהָא כְּתִיב וַיִּקְרָא לוֹ ד שָׁלוֹם מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ דְּלֹא מָצִינוּ מִי שֶׁאוֹסֵר לִמְחוֹק שָׁלוֹם וּבְכָל אִגְּרוֹת כְּתוּבִים שְׁלִים וְזוֹרְקִין וְנִמְחָקִין מִשּׁוּם דְּשָׁלוֹם נָמֵי אַף שֶׁהוּא שֵׁם מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנִּקְרָא רַק עַל שֵׁם הַפְּעֻלָּה שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם כָּל בַּעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת הָוֵי כְּמוֹ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּמְחָקִין וּבְגִלְיוֹן שׁוּ"ת הָרֹא"שׁ שֶׁלִּי עָמַדְתִּי עַל רְאָיָתוֹ שֶׁתִּיבַת שָׁלוֹם מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ מֵהָא שֶׁכּוֹתְבִין בְּאִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים דִּלְכְאוֹרָה אֵינָהּ רְאָיָה כְּלָל דְּאַף אִי נֵימָא דְּהוּא קוֹדֶשׁ וְאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ הַיְינוּ בְּתֵיבַת שָׁלוֹם שֶׁנִּכְתַּב עַל הקב"ה כְּגוֹן בְּקִרָא דְּוַיִּקְרָא ל"ו ד' שָׁלוֹם אֲבָל בְּתֵיבַת שָׁלוֹם דְּעָלְמָא דְּמַיְירֵי בְּעִנְיַן שֶׁל חוֹל לָא עָדִיף מִשֵּׁם גָּמוּר שֶׁנִּכְתַּב עַל דְּבַר חוֹל כְּגוֹן וַהֲיִיתֶם כֻּאֲלָקִים וְכַיּוֹצֵא דְּמוּתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְאִם כֵּן אֵינוֹ רְאָיָה מֵהָא דְּכוֹתְבִין תֵּיבַת שָׁלוֹם בְּאִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים וְשׁוּב רָאִיתִי דְּדִבְרֵי רַבֵּינוּ הָרֹא"שׁ בְּרוּרִים דְּסוֹבֵר גַּם כֵּן דְּתֵיבַת שָׁלוֹם שֶׁכּוֹתְבִים לִשְׁאוֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵירוֹ הַכַּוָּנָה עַל הקב"ה דְּנִקְרָא שָׁלוֹם יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּלוֹנִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בִּתְשׁוּבַת הָרַדְבָּ"ז הַנָּ"ל דְּדַוְקָא לֵיתֵן שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ אָסוּר בְּבֵית הַמֶּרְחָץ וְשׁוּב רָאִיתִי לְרַשְׁ"י בְּסוֹף מַכּוֹת (וְאֵינוֹ מפירש"י רַק מהריב"ן) דַּף כ"ג ע"ב דְּעַל הָא דְּאָמְרוּ שָׁם דג' דְּבָרִים עָשׂוּ בֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה וְהִסְכִּימוּ בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה עַל יָדָם וְאֶחָד מֵהֶם הוּא שֶׁהִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם וּרְאָיָה מִבֹּועַז דְּאָמַר לַקּוֹצְרִים ד' עִמָּכֶם פֵּירֵשׁ הריב"ן שָׁם מִתְּחִלָּה דְּהַיְינוּ לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם מַמָּשׁ דְּיֵאמַר לוֹ יָשִׁים ד עָלֶיךָ שָׁלוֹם וְשׁוּב כָּתַב לא' שְׁאִילַת שָׁלוֹם בְּשֵׁם הַיְינוּ דְּחַיָּיב אָדָם לִשְׁאוֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵירוֹ בַּשֵּׁם וְאָנוּ נָמֵי כִּי שָׁיְילִינַן אַהֲדָדֵי מַדְּכָרִינַן שֵׁם דְּשָׁלוֹם שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה דִּכְתִיב וַיִּקְרָא לוֹ ה' שָׁלוֹם עכ"ל הַמְפָרֵשׁ שָׁם וְנִרְאֶה דְּמָפָרֵשׁ דְּזֶה שֶׁהִתְקִינוּ לִשְׁאוֹל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בְּשֵׁם אֵינוֹ רוֹצֶה לוֹמַר שָׁם מַמָּשׁ רַק דְּיֹאמַר לוֹ שָׁלוֹם עָלֶיךָ וְזֶה גּוּפָא הוּא שְׁאִילָה בַּשֵּׁם דְּשָׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה וְזֶה סַיְיעְתָּא לְדִבְרֵי הָרַדְבָּ"ז הַנָּ"ל דְּאִם שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹם חֲבֵרוֹ וְנוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם הָוֵי כְּמוֹ דְּמַזְכִּיר לְהַשֵּׁם מַמָּשׁ וּלְפִיכָךְ אָסוּר לֵיתֵן שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ אֲבָל לְהַזְכִּיר תֵּיבַת שָׁלוֹם שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם שְׁאֵלַת שָׁלוֹם מֻתָּר בְּבֵית הַמֶּרְחָץ וְכֵן כְּשֶׁכּוֹתֵב בְּאִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים תֵּיבַת שָׁלוֹם דְּאֵינוֹ מֵעִנְיַן שְׁאֵלַת שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ מֻתָּר לְמָחוֹק וְעַל פִּי זֶה עוֹלֶה לָנוּ דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ כְּמוֹ חֹומֶר בעה"י דְּהָרֹא"שׁ מַקְשֶׁה שַׁפִּיר דְּהֵיאַךְ כּוֹתְבִין שְׁאִילַת שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ בְּאִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים דְּזֶה נֶחְשָׁב לַשֵּׁם מַמָּשׁ וְעַל כָּרְחִין דְּתֵיבַת שָׁלוֹם נִמְחָק וְאַף דְּמַיְירֵי עַל הקב"ה מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ נֶחְשָׁב רַק לְכִינּוּי כְּמוֹ הַגָּדוֹל

וְהַגִּבּוֹר וְאָמְנָם דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בְּסוֹטָה הַנָּ"ל דְּאָסוּר לִמְחֹוק וְנִרְאֶה דִּלְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת גַּם כָּל תֵּיבוֹת שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים אָסוּר לְמוֹחֲקָן וּכְדַעַת הָרַב ר' מַצְלִיחַ וּבָזֶה נִתְיַיְשֵׁב מַה שֶׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הַתּוֹסָפוֹת בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ דְּמִשּׁוּם הָכִי לָא חֲשִׁיב לְתֵיבַת שָׁלוֹם בַּהֲדֵי שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָן נִמְחָקִין מִשּׁוּם דְּתָנֵי וְשִׁיֵּיר וְלִכְאוֹרָה תֵּימַהּ דְּמַאי שַׁיַּיר דְּהַאי שַׁיַּיר וְאָמְנָם לְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי שֶׁהַתּוֹסָפוֹת סוֹבְרִים דְּגַם תֵּיבַת שְׁלֹמֹה שֶׁבְּשִׁיר הַשִּׁירִים אֵינוֹ נִמְחָק נִיחָא דְּשִׁיֵּיר נָמֵי לְשֵׁם שְׁלֹמֹה וְאָמְנָם בֶּאֱמֶת לוּלֵא דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת הָיִיתִי אוֹמֵר דִּבְלָאו הָכִי לָא קַשְׁיָא מֵהָא דְּלָא חֲשִׁיב לְתֵיבַת שָׁלוֹם בַּהֲדֵי שֵׁמוֹת שֶׁאֵין נִמְחָקִין לְפִי מש"כ לְעֵיל דְּאֵין תֵּיבַת שָׁלוֹם קָדוֹשׁ רַק בְּמָקוֹם דְּנִכְתַּב לְשֵׁם שְׁאֵלוֹת שָׁלוֹם אֲבָל בִּסְתָם שָׁלוֹם שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם שְׁאִילַת שָׁלוֹם מֻוְתָּר לְמוֹחֲקוֹ לְפִיכָךְ לָא פְסִיקָא לֵיהּ לְמַחְשְׁבֵיהּ בַּהֲדֵי שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָן נִמְחָקִין דְּאִידָךְ שֵׁמוֹת רֻוְבָּן נִכְתָּבִין בְּתָנָ"ךְ לְשֵׁם קְדֻוְשָׁה וְאַף דְּשֵׁם א' וֶאֱלֹקִים נִמְצָא לִפְעָמִים דְּהוּא חוֹל מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ אֶלָּא מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּשֵׁם שָׁלוֹם עַל פִּי הָרֹוב הוּא חוֹל רַק בִּמְקוֹמוֹת מוּעָטִים נִמְצָא דְּהוּא קוֹדֶשׁ כְּגוֹן בַּקְּרָא (דִּבְרֵי הַיָּמִים א' י"ב) וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָּוִד וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעוֹזְרֶיךָ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְגַם מַה דְּלֹא הֻוְזְכַּר בַּגְּמָרָא דְּאָסוּר לְהַזְכִּיר שְׁלֹמֹה בְּבֵית הַמֶּרְחָץ גַּם כֵּן נִיחָא מִשּׁוּם דְּבֶאֱמֶת כָּל שְׁלֹמֹה הוּא שֵׁם חוֹל רַק שְׁלֹמֹה הַנִּזְכָּר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וְזֶה בְּלָאו הָכִי אָסוּר לוֹמַר בְּבֵית הַמֶּרְחָץ דְּכָל פָּסוּק שֶׁבַּתָּנָ"ךְ אָסוּר לוֹמַר בְּבֵית הַמֶּרְחָץ אַף שֶׁלֹּא נִזְכַּר בּוֹ שֵׁם קָדוֹשׁ כְּלָל וְכָל זֶה פָּשׁוּט וְעוֹד רְאָיָה לְנִדּוֹן דִּידַן מִדִּבְרֵי הַחֲתַם סוֹפֵר בְּלִיקּוּטִים וְהוּא חֵלֶק שִׁשִּׁי סִימָן ה' דְּהֵבִיא שָׁם רְאָיָה דְּתֵיבַת בַּיִת א' שֶׁבַּמִּקְרָא אֵינוֹ שֵׁם קִדּוּשׁ רַק נֶחְשָׁב לְתֵיבָה אַחַת דְּשֵׁם הָעִיר נִקְרָא כָּךְ בִּשְׁנֵי תֵּיבוֹת אֵלּוּ וְנָפְקָא מִינַּהּ דְּאֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ וְהֵבִיא רְאָיָה דְּהָא בִּטְּלוּ מִלְּהַזְכִּיר שֵׁם שָׁמַיִם בַּשְּׁטָרוֹת וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹוְאָר בְּשַׁ"ס דר"ה הַנָּ"ל וְאִם כֵּן הֵיאַךְ עוֹשִׂין בְּעִיר בַּיִת א' בְּגִטִּין וּשְׁטָרוֹת דְּהָא צָרִיךְ לִכְתֹּוב בְּגֵט שָׁם הָעִיר אֶלָּא וַדַּאי דְּאֵינוֹ קָדוֹשׁ וְהִנֵּה אַף שֶׁרְאָיָיתוֹ הַלֵּזוּ הוּא תָּמוּהַּ מְאוֹד מִכַּמָּה טְעָמִים דַּחֲדָא דְּמַאי קֻוְשְׁיָא דִּבְמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר שָׁאנֵי וְאֵין דָּנִין אֶפְשָׁר מִשֶּׁאִי אֶפְשָׁר דִּבְמָקוֹם שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּהֶכְרֵחַ צָרִיךְ לִכְתֹּוב וּלְשָׁוְמְרוֹ אַחַר כָּךְ שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי בִּזָּיוֹן כְּמוֹ כָּל כִּתְבֵי הַקֹּוְדֶשׁ וְעוֹד נִרְאֶה דְּנֶעֱלָם מִמֶּנּוּ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ט' דְּשַׁבָּת הֲלָכָה א' וּבַמִּדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת לֵךְ עַל פָּסוּק וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה דְּעִיר בַּיִת א' אַחַר מַעֲשֶׂה דְּעָכָן כִּינּוּ אוֹתָהּ לְשֵׁם גְּנַאי וּקְרָאוּהָ בֵּית אוֹן דִּכְתִיב בִּיהוֹשֻׁעַ ז' הָעַי אֲשֶׁר עִם בֵּית אָוֶן מִקֶּדֶם לְבֵית א' וְכֵן כְּתִיב (בִּיהוֹשֻׁעַ ד ט"ו) וְאַל תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן ופירש"י שָׁם וְהַמְּצוּדוֹת דְּהוּא בַּיִת א' דְּהֶעֱמִיד שָׁם יָרָבְעָם אֶת הָעֲגָלִים וְלָכֵן כִּינּוּ שֵׁם הָעִיר לִגְנַאי וּקְרָאוּהָ בֵּית אוֹן וְאִם כֵּן אַחַר מַעֲשֶׂה דְּעָכָן נִשְׁתַּקַּע שֵׁם בַּיִת א' מִמֶּנָּה וְלֹא שַׁיָּיךְ לְהַקְשׁוֹת דְּמַה יַעֲשׂוּ אַנְשֵׁי בַּיִת א' בְּגִיטִּין וּשְׁטָרוֹת שֶׁלָּהֶם דָּמֵי יֵימַר דְּאִיכָּא עִיר דִּשְׁמָהּ בַּיִת א' בְּעוֹלָם דַּהֲרֵי שֵׁם הָעִיר בַּיִת א' שֶׁמִּקֶּדֶם נִתְבַּטֵּל שְׁמָהּ וְחָזְרוּ לִקְרוֹתָהּ בְּשֵׁם בֵּית אָוֶן וְגַם בְּעִיקַּר הַדִּין שֶׁהוֹצִיא מִזֶּה דְּתֵיבַת א' שֶׁבְּשֵׁם בַּיִת א' הוּא חוֹל אֵינוֹ בָּרוּר לַהֲלָכָה דְּאַדְּרַבָּה בְּסֵפֶר מְלֶאכֶת הַקֹּוְדֶשׁ לְהַגָּאוֹן מוהר"א פְּלַעַקְלָעָשׁ זצ"ל שֶׁחִיבֵּר עַל קְדֻוְשַׁת הַשֵּׁמוֹת הוֹכִיחַ בִּרְאָיוֹת דְּהוּא קוֹדֶשׁ וְעִיקַּר הוֹכָחָה שֶׁלּוֹ הוּא מֵהָא דְּתַנְיָא בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ה' הֲלָכָה יוֹ"ד אֵלּוּ שֵׁמוֹת הַנֶּחֱלָקִין בַּיִת א' וכו' ר' יוֹסֵי אוֹמֵר דְּאֵין נֶחְלָקִין וּבִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק א' כְּתִיב דְּנֶחְלָקִין כְּדַעַת הת"ק וּמִדְּנֶחְלָקִין שָׁמַעְתָּ מִינָּהּ דְּתֵיבַת א' הוּא קוֹדֶשׁ וְהַכַּוָּונָה בַּיִת שֶׁנִּגְלָה שֵׁם ה' וּכְמוֹ דִּכְתִיב בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם א' בֵּית א' כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹקִים כֵּן כָּתַב מְלֶאכֶת הַקֹּוְדֶשׁ הַנָּ"ל אֲבָל לֹא הֵבִיא

שׁוּם רְאָיָה לָזֶה דִּלְדַעַת הת"ק דְּנֶחֱלָקִין עַל כָּרְחִין דְּהוּא קָדֵשׁ וּתְמֵיהֵנִי דְּהָיָה לוֹ לְהָבִיא רְאָיָה מִגְּמָרָא מְפֹוֶרֶשֶׁת בִּפְסָחִים דַּף קי"ז אָמַר רַב יְדִידְיָ' נֶחְלָק לִשְׁנַיִם לְפִיכָךְ יְדִיד חוֹל וְיוֹ"ד קֹדֶשׁ וְזֶה רְאָיָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ תְּשׁוּבָה וּמְאֹד תְּמֵיהֵנִי עַל הַגָּאוֹן בַּעַל חֲתַם סוֹפֵר בַּיּוֹ"ד סי' ע"ר שֶׁכָּתַב שָׁם שֶׁמֵּהַסּוֹפְרִים שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין לְתֵיבַת א' שֶׁבְּבֵית א' מוּכָח דְּאֵין נֶחֱלָקִין רַק צָרִיךְ לִכְתֹּוב בְּתֵיבָה אַחַת וְהִנֵּה דְּבָרָיו זַ"ל תְּמוּהִים וּמַרְפְּסָן אִיגָּרֵי דְּהֵוְצְרַךְ לְהוֹצִיא זֶה מֵהַסּוֹפְרִים הֲלֹא בָּרַיְיתָא עֲרוּכָה הִיא בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים וְאַדְּרַבָּה דַּעַת הת"ק דְּנֶחֱלָקִין וְכֵן פָּסַק בַּיְּרוּשַׁלְמִי וְעוֹד הַאֵיךְ בָּנָה יְסוֹד עַל הַסּוֹפְרִים דִּמְנָא לַן דְּעוֹשִׂין כְּדִין דְּהָא בֶּאֱמֶת לְפִי מַה שֶׁפָּסַק בִּירוּשַׁלְמִי דְּנֶחֱלָקִין מוּכָח לְהֶדְיָא דְּצָרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּכְמוֹ דְּאָמַר רַב בִּפְסָחִים בְּשֵׁם יְדִידְיָהּ וְעוֹד יֵשׁ סְתִירָה בִּדְבָרָיו שֶׁבְּכָאן לְמַה שֶׁכָּתַב בְּלִיקּוּטִים הַנָּ"ל דְּשָׁם בְּרִירָא לֵיהּ דְּאֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּבְכָאן מַשְׁמַע דְּאֵינוֹ בָּרוּר לוֹ מִדְּהֵוְצְרַךְ לְהָבִיא רְאָיָה מֵהַסּוֹפְרִים וְלָכֵן דִּבְרֵי הַחֲתַם סוֹפֵר הַנָּ"ל צַלְעוֹ (אָמַר הַמְחַבֵּר סֵפֶר מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אֵין אֶצְלִי וְאַתָּה תֶּחֱזֶה לְהָרַב פְּרִי מְגָדִים סי' קמ"ג בְּאֵשֶׁלאַבְרָהָם אוֹת ט' שֶׁכָּתַב דְּבֵית אֵל הַכָּתוּב בְּפָרָשַׁת וְיָצָא (כ"ח י"ט) וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל אֵינוֹ קוֹדֶשׁ וּרְאָיָה מֵהַתַּרְגּוּם שֶׁלֹּא תִּרְגֵּם בֵּית אֱלָהָא אֶלָּא בֵּית אֵל וְעַיֵּין לְקַמָּן בְּמַכְתֵּב כ"ג בד"ה וְלִכְאוֹרָה): וְעַל כָּל פָּנִים מַה שֶּׁמַּשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּאִם אֵינוֹ קָרוּשׁ מֻוְתָּר לְמוֹחֲקוֹ וּלְכָוְתְבוֹ בִּשְׁטָרוֹת וְאֵין צָרִיךְ לְשָׁוְמְרוֹ מִבִּיזָּיוֹן וְאַף דְּהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ בְּמָקוֹם (אַחֵר) אֱמֶת וְיַצִּיב לַהֲלָכָה דְּכֵן מוּכָח גַּם כֵּן מִדִּבְרֵי שׁוּ"ת הָרַדְבָ"ז וְהָרַב מַצְלִיחַ שֶׁבִּתְשׁוּבַת הָרֹא"שׁ וְכֵן מוּכָח מִכַּמָּה דֻּוכְתֵי בַּשַּׁ"ס וְגַם הוּא פָּשׁוּט מִצַּד הַסְּבָרָא וְלָכֵן לֹא יָחוּשׁ כְּלָל לְדִבְרֵי הַמְעַרְעֵר וְשֵׁם שַׁדַּי חֶמֶד יִשָּׁאֵר עַל מְקוֹמוֹ וְאֵין לְהוֹרִידוֹ מִקְּדֻוְשָּׁתוֹ שֶׁזָּכָה לְהִקָּרֵא עַל סֵפֶר הַקָּדוֹשׁ דְּמַר נ"י דַּהֲלֹא מָצִינוּ דְּהַיּוֹ"ד מִשֵּׁם שָׁרִי אִמֵּנוּ דהקב"ה צִוָּה לְאַבְרָהָם לִקְרוֹתָהּ שָׂרָה הָיָה עוֹמֵד וְצָוַח עַד שֶׁהֵוְצְרַךְ הקב"ה לְהַעֲמִיד הַיּוֹ"ד בְּשֵׁם הוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן וְלִקְרוֹתוֹ יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ דְּאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשָׁה מ"ז דְּהַיּוֹ"ד שֶׁל שָׁרִי הָיָה טַס וּפוֹרֵחַ סְבִיב כִּסְאוֹ שֶׁל הקב"ה עי"ש וּבְסַנְהֶדְרִין דַּף ק"ז עַמּוּד א' וְלָכֵן גַּם כת"ר נ"י לֹא יַחְלִיף הַיּוֹ"ד בַּהֵ"א: וְאָכֵן מַה שֶּׁכָּתַב כת"ר נ"י בְּמִכְתָּבוֹ שֶׁהַקּוּנְטְרֵס שֶׁבְּדַעְתּוֹ לְהִדְפִּיסוּ בַּסּוֹף חִיבּוּרוֹ רוֹצֶה לִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם פְּאַת הַשַּׁדַּי קְצָת יֵשׁ לְפַקְפֵּק כֵּיוָן שֶׁתֵּיבַת הַשְּׁדֵי לֹא נִמְצָא בַּמִּקְרָא בְּשׁוּם מָקוֹם יֵשׁ לָחוּשׁ לְמַרְאִית הָעַיִן דְּיִסְבְּרוּ דְּהוּא שֵׁם קִדּוּשׁ והה' שֶׁמִּתְּחִילָּה הוּא הֵ"א הַיְּדִיעָה כְּמוֹ ה' דְּהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ דִּמְקוֹר הַשֵּׁם הוּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ והה' הוּא בָּא לְשִׁימּוּשׁ וְאָמְנָם שׁוּב רָאִיתִי שֶׁאֵין לָחוּשׁ גַּם לָזֶה מֵאַחַר דִּבְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ ש' לֹא נִמְצָא בְּשׁוּם מָקוֹם בַּהֵ"א הַשִּׁימּוּשׁ וְלֵיכָּא מַרְאִית הָעַיִן בָּזֶה כְּלָל: וּבְיוֹתֵר אֲנִי תָּמֵהַּ עַל הָרַב הַמְעַרְעֵר דִּבְיוֹתֵר הָיָה לוֹ לְהִתְעוֹרֵר עַל רַבּוֹתֵינוּ הַגְּאוֹנִים הַקַּדְמוֹנִים שֶׁקָּרְאוּ לְחִיבּוּרֵיהֶם בְּשֵׁם קוֹדֶשׁ מַמָּשׁ וְלֹא חָשְׁשׁוּ דְּשֶׁמָּא יָבוֹאוּ אוֹתָם עָלִים לִידֵי בִּזָּיוֹן כְּמוֹ הַגָּאוֹן המבי"ט זצ"ל קָרָא לְשֵׁם סִפְרוֹ אֲשֶׁר חָבֵר עַל הי"ג עִקָּרִים בְּשֵׁם בֵּית אֱלֹקִים וְהִדְפִּיסוּ בְּעַצְמוֹ בִּשְׁנַת של"ו וְכֵן נִמְצָא כַּמָּה סְפָרִים בְּשֵׁם בֵּית א' וּבְשֵׁם רוֹמְמוּת א' וְהֵוְזְכְּרוּ בְּסֵפֶר אוֹצָר הַסְּפָרִים וּבֶאֱמֶת שֶׁטַּעְמָם וְנִימּוּקָם עִמָּם דַּהֲרֵי כָּל הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְחַבְּרוּ עַל ד' הַתַּלְמוּד וְהַמִּדְרָשִׁים וְסִפְרֵי הָאֱמֶת וְהַפּוֹסְקִים יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם קְדֻוְשָּׁה כְּמוֹ כָּל סִפְרֵי תָּנָ"ךְ וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹוָאר בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ה' מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה וְאִם כֵּן צָרִיךְ לְשָׁוְמְרָן וְלִנְהֹוג בָּהֶם קְדֻוְשָּׁה כְּמוֹ כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ מַמָּשׁ וְאִם כֵּן מַה בְּכָךְ א קוֹרֵא שֵׁם הַסֵּפֶר בְּשֵׁם קָדוֹשׁ דַּהֲלֹא בֵּין כָּךְ וְכָךְ צָרִיךְ לְשָׁוְמְרוֹ מִמִּנְהָג בִּזָּיוֹן וּמַה שֶׁחָשַׁשׁ הַמְעַרְעֵר מֵשִׂים דְּהַשַּׁעַר הוֹלֵךְ לְאִיבּוּד אֵצֶל הַכּוֹרֵךְ סְפָרִים הִנֵּה בֶּאֱמֶת בִּסְפָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ בְּשֵׁם

הַקְּוָדֵשׁ מַמָּשׁ בְּוַדַּאי מְחֻיָּב לִשְׁמֹור גַּם בְּהַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן וּלְגוֹנָתָם כְּמוֹ בַּעֲלֵי הַקְּאַרְעָקְטִין וְדַפִּין הַמְקֻלְקָלִין שֶׁצָּרִיךְ לְגוֹנָן אוֹ שֶׁלֹּא לְהַדְפִּיס שְׁנֵי שְׁעָרִים כְּלָל אֲבָל בְּשֵׁם שַׁדַּי חֶמֶד כְּבָר כָּתַבְנוּ דְּאֵין בּוֹ מְשׁוּם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם כְּלָל וְאֵין בּוֹ חִיּוּב כְּלָל לְשָׁמְרוֹ מִמְּנָהָג בְּזָיוֹן וְהַנִּרְאֶה לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי כָּתַבְתִּי בָּזֶה: כֹּה דִּבְרֵי הדו"ש וְקָשׁוּר בְּאַהֲבָתוֹ כָּל הַיָּמִים וּמְבָרְכוֹ בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים שְׁלֹמֹה הַכֹּהֵן מ"ץ דפ"ק וְוִילְנָא אַחַר אִיזֶה יָמִים כָּתַב מִילּוּאִים לְמַכְתָּבוֹ הָרִאשׁוֹן וְהוּא עַל מַה שֶּׁכָּתַב (בד"ה וְלָכֵן) דהה' דְּהַשְׁדֵּי הִיא הַיְדִיעָה וְז"ל כָּעֵת רָאִיתִי דְּעַל תֵּיבַת שַׁדַּי (וְהַיְינוּ שָׁדֶה שֶׁלִּי) לֹא שַׁיָּיךְ כְּלָל לִכְתֹּוב הֵ"א הַיְדִיעָה כַּיָּדוּעַ וְלִכְתֹּוב בְּלֹא הֵ"א יֵשׁ לָחוּשׁ לְמַרְאוֹת עַיִן מֵאַחַר שֶׁלֹּא נִמְצָא בַּכָּתוּב פְּאַת שַׁדַּי וְלָכֵן יוֹתֵר נִרְאֶה לִי דְּיִקָּרֵא שֵׁם הַקּוּנְטְרֵס פְּאַת הַשָּׂדֶה בַּהֵ"א לְבַסּוֹף אֲבָל בְּסֵפֶר שְׂדֵי חֶמֶד יִשָּׁאֵר כְּשֶׁהָיָה עכ"ד יצ"ו וַאֲנִי הַדַּל לֹא נִטְפַּלְתִּי כָּעֵת לְהִתְיַישֵׁב בדב"ק וְאֶקְרָא לְמְאַהֲבַיִן רַבָּנֵי גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יִחְיוּ יְחַיּוּ דַּעְתָּם הַטְּהוֹרָה גַּם בָּזֶה טֶרֶם שֶׁאֶשְׁלַח לְבֵית הַדְּפוּס הַקּוּנְטְרֵס פְּאַת הש' הַנַּ"ל וּכְהַכְרָעָתָם אֶעֱשֶׂה בְּעֶזְרַת הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְעַד: מִכְתָּב יג.

ב"ה ועש"ק ג' טֵבֵת תרנ"ו ברעזאן. אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים לִכְבוֹד יד"ע ויד"נ וכו' מו"ה חַיִּים חֲזָקְיָ' שְׁלִיטָ"א.

לְשִׂמְחַת לִבִּי הִגִּיעַנִי מִכְתָּבוֹ הַטָּהוֹר בְּקוֹל מְבַשֵּׂר טוֹב כִּי הָחֵל לְהַדְפִּיס לְהַלְּאָה חִיבּוּרוֹ הַיָּקָר כֵּן יְגְמֹור ה' בַּעֲדוֹ לַטּוֹב וְיַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: וַאֲשֶׁר כָּתַב בְּשֵׁם רַב אֶחָד שֶׁעָרְעֵר עַל שֵׁם הַסֵּפֶר שַׁדַּי חֶמֶד שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ זִילְזוּל הַנָּה בְּתִשְׁוּ' מְעִיל צָדָקָה שָׁם סי' כ"ג מְפֹרָשׁ דְּדַוְקָא בְּמְכוּוָּן עַל כָּל פָּנִים לִכְתֹּוב שָׁם אֶלָּא שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְקַדְּשׁוֹ אָז עַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן מְחִיקָה קָאֵי בְּקִדֻּשָּׁתוֹ אֲבָל בְּלֹא נִתְכַּוְּנוּ לִכְתֹּוב שֵׁם כְּלָל לְכוֹלֵי עָלְמָא שָׁרֵי לִמְחֹוק וּבְנִדּוֹן דִּידַן יַגִּיד עָלָיו רֵיעוֹ תֵּיבַת חֶמֶד שֶׁהוּא שַׁדַּי וְאִם לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִקְרַע תֵּיבַת חֶמֶד וְיִשָּׁאֵר תֵּיבַת שָׁרֵי לְבַדּוֹ הוּא חֲשָׁשָׁה רְחוֹקָה דְּאִם כֵּן יֶאֱסֹור לִכְתֹּוב בְּמִכְתָּב תֵּיבַת אֵל כְּבוֹד אוֹ מָחָר אהי' שָׁם אוֹ יהי' אֲצִלִי דְּשָׁמָּא יִקְרַע מִקְצָתוֹ וְיִטְעוּ שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ וּבִפְרָט דִּבְמָקוֹם דְּאִיכָּא לְמִתְלִי בְּהֶיתֵּרָא לֵיכָּא חֲשָׁשָׁא וַחֲשָׁדָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב מוהרש"א שַׁבָּת דַּף ק"ל ע"ב בְּרַשֵּׁ"י ד"ה וְאִיְיתוּהָ וכ"ה במג"א סי' תס"ט וְדִבְרֵי הַטַּ"ז א"ח סי' רמ"ד סק"ב צ"ע גַּם יֵשׁ לְצָרֵף דִּבְרֵי מהרשד"ם יו"ד סי' קפ"ד דְּבִדְפוּס אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה וְאַף שֶׁרֹּוב הָאַחֲרוֹנִים לֹא סְבִירָא לְהוּ כֵּן וְעַיֵּין בט"ז יו"ד סוֹף סי' רע"א וּמָגֵן אַבְרָהָם רֵישׁ סי' רפ"ד וסי' ל"ב סקנ"ו וסי' קנ"ד סקי"ד וג"פ סי' קכ"ה סְעִיף קָטָן ט"ו אֲבָל אֲנִי מָצָאתִי בְּרוֹקֵחַ סי' ר"פ דְּדִפּוּס אֵינוֹ כָּתֹב וְאַף דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר בְּמְחִיקָה כְּמוֹ בח"ת אֲבָל מִלְּבַד דְּגַם בָּזֶה יֵשׁ דִּיעוֹת לְהָקֵל עַיֵּין שַׁ"י סי' נ"ג וב"א יו"ד סי' ס"א וְעוֹד דְּהָכָא לֵינָא אֶלָּא חֲשָׁשׁ גְּרָמָא עַיֵּין שַׁבָּת דַּף ק"כ וּתְשׁוּ' ב"א שָׁם וּכְבָר אָמְרוּ בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ב' דִּשְׁבִיעִית הֲלָכָה ד' אֵין מֵחֲדָשִׁין וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הַגְּזֵרָה וְלָכֵן גַּם אֲנִי מַסְכִּים עִם כְּבוֹדוֹ שֶׁאֵין בָּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ כְּלָל וְדִבְרֵי הַמְעָרְעֵר בְּטֵלִין: וְעָלֵינוּ יַעֲרֶה רוּחַ מִמָּרוֹם וְיִנָּהֲלֵנוּ אֶל נָוֶה שַׁאֲנָן בְּבִיאַת יְנוֹן בב"א כְּנַפְשׁוֹ הַטְּהוֹרָה וְנָפֶשׁ אוֹהֲבוֹ הדו"ש הק' שָׁלוֹם מָרְדְּכַי הַכֹּהֵן אבד"ק הַנַּ"ל.

מִכְתָּב יָד. ב"ה אוֹר לְיוֹם ד' וָא"ו חֲנֻכָּה ששו"ן לפ"ק סינעטין.

הִנְנִי נוֹטָה כְּנַהַר שָׁלוֹם לִכְבוֹד וכו' מוהר"ר חַיִּים חֲזָקְיָאוּ מִדִּינֵי שְׁלִיטָ"א ה' יָאֵר פָּנָיו אִתּוֹ סֶלָה. קִבַּלְתִּי מִכְתָּבוֹ הַיָּקָר לִי הַיּוֹם וּבוֹ נִתְבַּשַּׂרְתִּי אֲשֶׁר כְּבוֹדוֹ הֵתְחִיל לְהַדְפִּיס סִפְרוֹ הַיָּקָר שַׁדַּי חֶמֶד מְמַעֲרָכוֹת גְּדוֹלוֹת הַבָּאוֹת אַחַר הַנִּדְפָּסִים וְגַם בְּדַעְתּוֹ לְהַדְפִּיס דִּבְרֵי גְּדוֹלֵי זְמַנֵּינוּ

וּבְתוֹכָם דִּבְרֵי קָטָן כָּמוֹנִי אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לִכְבוֹדוֹ אֶת אֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי יָד כֹּהָה לְפַלְפֵּל בְּחִבּוּרוֹ הַיָּקָר וּמַה שֶּׁעָלְתָה מְצוּדָתִי לְהִתְעַלֵּס בְּאַהֲבָתָהּ שֶׁל תּוֹרָה מֵעִנְיָן לְעִנְיָן וְהִנְנִי לִכְבוֹדוֹ בְּבִרְכָתִי בִּרְכַּת הֶדְיוֹט יה"ר שֶׁיִּגְמוֹר ה' בַּעֲדוֹ לְגָמְרָהּ וִיבָרֵךְ חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה שֶׁיִּתְקַבְּלוּ דְּבָרָיו בְּעֵינֵי חַכְמֵי הַדּוֹר וְיִתְבַּדְּרוּן שֶׁמְּעַתְּתֵי' בְּעָלְמָא וְרַבִּים יֵאוֹתוּ לְאוֹרוֹ: וּבַדָּבָר אֲשֶׁר חַיִּים שָׁאַל מִמֶּנִּי כְּבוֹדוֹ הי"ו וְהוֹדִיעֵנִי כִּי רַב אֶחָד קָרָא עַרְעָר בְּקֹרִיאַת סִפְרוֹ בְּשֵׁם שַׁדַּי חֶמֶד בַּיּוֹ"ד שֶׁיֵּשׁ חֲשַׁשׁ זִלְזוּל שֶׁכּוֹרֵךְ הַסְּפָרִים קוֹרֵעַ הַדַּף הָרִאשׁוֹן כַּנָּהוּג וְנִמְצָא שָׁם מֻוטָל בְּבִזָּיוֹן אַף שֶׁאֵין הַשֵּׁם מְקֻדָּשׁ כִּי הוּא עַל שֵׁם שַׁדַּי חֶמֶד הַכָּתוּב בִּישַׁעְיָה מכ"מ הַפּוֹסְקִים בַּיּוֹ"ד סִי' ער"ו הֶחְמִירוּ אַף בְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻדָּשׁ וְדַעַת הָרַב הַנַּ"ל לִקְרוֹת הַסֵּפֶר בְּשֵׁם שְׁדֵה חֶמֶד לענ"ד אֵיני רוֹאֶה שׁוּם מָקוֹם חֲשָׁשׁ כֵּיוָן דְּהַכַּוָּנָה הִיא עַל שֵׁם שָׂדֶה וְהַנִּקּוּד הֵם בִּשְׁוָא תַּחַת הַשִּׁי"ן וצי"ר תַּחַת הַדָּל"ת לָא חֲשִׁיב שָׁם כְּלָל וּמַאי אִיכְפַּת לָן בְּמַה שֶּׁיְּכוֹלִין לִקְרוֹתוֹ עַל שֵׁם שָׂדַי מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּנִקְרָא גַּם כֵּן עַל שֵׁם שָׂדֶה לָא חֲשִׁיב שָׁם כְּלָל וּגְדוֹלָה מִזּוֹ כָּתַב הָרַדְבָּ"ז ח"ר בסי' ר"ך לְעִנְיַן שֵׁם שָׁלוֹם דְּאִיתָא בָּרַמָ"א סִי' ער"ו דְּיֵשׁ נִזְהָרִין שֶׁלֹּא לִגְמוֹר כְּתִיבָתוֹ וְהוּא מִתּוֹסָפוֹת סוֹטָה דַּף יו"ד דְּשֵׁם שָׁלוֹם הוּא מִשֵּׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים זֶה דַּוְקָא בִּזְמַן שֶׁאַל שָׁלוֹם דִּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְכַּוְּנִין לָתֵת שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ מֵאֵת בַּעַל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמַר בּוֹעַז לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם אֲבָל אִם בָּא לִכְתּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם אוֹ בֵּין פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהוּא סִפּוּר דְּבָרִים אֵינוֹ צָרִיךְ לְיַזְהֵר שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מְכַוְּנִין לַשֵּׁם וְלֹא חָיֵיל עָלָיו קֻדֻּשָּׁה עכ"ד וְיֵשׁ לִי לְהָבִיא רְאָיָה עוֹד לִדְבָרָיו מִמַּה שֶּׁכָּתַב הָאֶשְׁכּוֹל בְּהִלְכוֹת סֵדֶר הַסְּדָרִים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הָא דְּלָא נִכְתַּב שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה בִּמְגִלַּת אֶסְתֵּר הוּא מִשּׁוּם שֶׁאָמְרוּ דְּאָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם בְּאִגֶּרֶת שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַשֵּׁם מֻטָּל בְּאַשְׁפָּה ח"ו הָכָא נָמֵי כֵּיוָן דִּמְגִלַּת אֶסְתֵּר נִקְרֵאת אִגֶּרֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא חִלּוּק בֵּינָהּ לְשִׁאָר אִגְּרוֹת לֹא רָצוּ לִכְתּוֹב בָּהּ שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה וְלִכְאוֹרָה הָא כְתִיב וְדוֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ אִם כֵּן מַה יַּעֲשֶׂה לְשִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת סוֹטָה הַנַּ"ל דְּשָׁלוֹם הוּא גַּם כֵּן שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה וְאֵינוֹ נִמְחָק וְלָמָּה נִכְתַּב בַּמְּגִלָּה אֶלָּא וַדַּאי כֵּיוָן דְּהַכַּוָּנָה רַק לְסִיפּוּר דְּבָרִים לָא חָשִׁיב שֵׁם וְלֹא חָיֵיל עָלָיו קֻדֻּשָּׁה וְיֵשׁ לְדַחוֹת דְּהַהִּ שִׁיטָה בְּאֶשְׁכּוֹל הַנַּ"ל סְבִירָא דְּלָא כְּשִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת סוֹטָה הַנַּ"ל רַק כְּהָרֹא"ש בִּתְשׁוּבָה כְּלָל ג' שֶׁהוּבָא בַּשָּׁ"ד שָׁם ס"ק ט"ז וְעַיֵּין בִּנְקֻדַּת הַכֶּסֶף שָׁם וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף אוֹרַח חַיִּים סִי' פ"ה אוֹת ט' מִכָּל מָקוֹם אַף בְּלֹא רְאָיָה דִּבְרֵי הָרַדְבָּ"ז בִּרוּרִין הֵן וְעַיֵּין בְּטוּרֵי זָהָב א"ח סִי' פ"ה שָׁם שֶׁכָּתַב כְּהַאי גַּוְונָא לְחַלֵּק בֵּין חִיסּוּר שְׁאִילַת שָׁלוֹם בְּמֶרְחָץ אֲבָל לִקְרוֹת אָדָם שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם מֻתָּר בַּמֶּרְחָץ עי"ש וְאַף לְדִבְרֵי הַבְּכוֹר שׁוֹר בְּסַנְהֶדְרִין ס"ה שֶׁהִשִּׂיג עַל הַטַּ"ז וְאוֹסֵר לִקְרוֹת אָדָם בִּשְׁמוֹ שָׁלוֹם בְּמֶרְחָץ הוּא מִשּׁוּם שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם הקב"ה ע"ש וּבְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם אֲבָל בִּמְכַוְּנִין לְסִפּוּר דְּבָרִים בְּוַדַּאי אֵין בּוֹ שׁוּם קְדוּשָּׁה וְאִם כֵּן מִכָּל שֶׁכֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּאֵינוֹ מְכַוְּנִין לְשֵׁם כְּלָל רַק לְשָׂדֶה לָא חָיֵיל עָלָיו קֻדֻּשָּׁה כְּלָל וְזֶה פָּשׁוּט וְעַיֵּין בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ד' קָתָנֵי כָּל שֵׁמוֹת הֶדְיוֹטוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הֲרֵי אֵלּוּ נִמְחָקִין וּבְכִסֵּא רְחָמִים מַהֲגָאוֹן אַזּוּלַאי הֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם התשב"ץ ח"א סִי' קע"ז שֶׁכָּתַב שְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם כְּגוֹן צוּרִישַׁדַּי וְעַמְּנוּאֵל וְאֵלְיָהוּ שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּקְרָאִים בְּשֵׁם הקב"ה שְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם הֵם וְלֹא נִתְקַדְּשׁוּ וּבָרַדְבָּ"ז ח"א סִי' ע"ז ובפמ"א ח"א סִי' מ"ה כָּתְבוּ דְּאַף אִי נֵימָא בְּשֵׁם שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ דְּאָסוּר לְמוֹחְקוֹ הוּא דַּוְקָא בִּסְתָמָא אֲבָל בְּהָיְתָה לוֹ כַּוָּנָה לְתֵיבָה אַחֶרֶת וְלֹא לְשֵׁם כְּלָל מֻתָּר לְמוֹחְקוֹ ע"ש וְעַיֵּין בְּסֵפֶר בְּנֵי יוֹנָה שֶׁפָּסַק בִּנְתַכַּוְּנוֹן לִכְתּוֹב אֲדוֹנִי רָם וְכָתַב רַק אֲדֹנָי וְלֹא כָּתַב עֲדַיִן רָם מֻתָּר לְמוֹחְקוֹ

ע"ש וְאִם כֵּן מִכָּל שֶׁכֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן דְּהַכָּוָנָה לְתֵיבָה אַחֶרֶת וְנִקְרָא בִּנְקֻדּוֹת אֲחֵרוֹת דְּאֵין בּוֹ שׁוּם קְדֻשָּׁה: הֵן אֱמֶת דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין רְאָיָה מִמְּחִיקָה לְעִנְיַן שֶׁיִּהְיֶה מוּטָל בְּאַשְׁפָּה וּבְבִזָּיוֹן דְּנִרְאֶה דְּזֶה חָמִיר מִמְּחִיקָה כַּנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה רְאָיָה מִמַּה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפִים וְהַנְּתִיבוֹת בחו"מ סי' כ"ז לְהוֹכִיחַ תּוֹכַחַת מְגֻלֶּה עַל מַה שֶּׁפּוֹתְבִין שֵׁמוֹת בְּאוֹתִיּוֹת בְּלָשׁוֹן לַעַ"ז כְּגוֹן גאט (בא"ן אוֹ אדי"ע) וְהָאוֹתִיּוֹת מוּטָל בְּאַשְׁפָּה עיי"ש וְהָא הַשְׁפָּתִי כֹּהֵן בַּיּוֹ"ד סי' קע"ט ס"ק י"א פּוֹסֵק דְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב בִּלְשׁוֹן חוֹל מֻתָּר לִמּוֹחְקוֹ ע"ש אֶלָּא נִדְאִי דְּאַף דְּמֻתָּר לִמּוֹחְקוֹ מִכָּל מָקוֹם כָּל עוֹד שֶׁלֹּא מוֹחֲקוֹ יֵשׁ בּוֹ קְצָת קְדֻשָּׁה וְאָסוּר לְהַטִּילוֹ בִּבְזָיוֹן וְכֵן רָאִיתִי לְחָכָם אֶחָד שֶׁכָּתַב מִכֹּחַ זֶה לְהוֹכִיחַ דְּהַטָּלָה בִּבְזָיוֹן גָּרַע מִמְּחִיקָה וְעַיֵּן בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה סי' ער"ו סקי"א וּבְחָכְמַת אָדָם דִּין מְעוֹנֵן מִנָּחָשׁ וְיֵשׁ עוֹד לִכְאוֹרָה לְהַכְרִיחַ כֵּן מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּשַׁבָּת דַּף ק"כ דְּגֶרֶם מְחִיקָה מֻתָּר מִשּׁוּם דִּכְתִיב לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן עֲשִׂיָּה הוּא דְּאָסוּר הָא גְּרָמָא שָׁרֵי וְאִם כֵּן לִכְאוֹרָה מַה חָּשְׁשׁוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף י"ח בְּהָא דְּהָיוּ כּוֹתְבִין בִּשְׁטָרוֹת שֵׁם ה' דְּזֶה פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ וְהַשְׁטָר מֻטָּל בְּאַשְׁפָּה עַל כָּל פָּנִים הָא אֵין עוֹשִׂין כֵּן בְּיָדַיִם לְהַטִּילוֹ בָּאַשְׁפָּה רַק שֶׁאֵין מַשְׁגִּיחִין עַל הַשְׁטָר וּמִמֵּילָא נִמְצָא מֻטָּל בְּאַשְׁפָּה וְלָא הָוֵי רַק כִּגְרָמָא וְגָרַם מְחִיקָה מֻתָּר אֶלָּא וַדַּאי דְּרַק גָּרַם מְחִיקָה מֻתָּר אֲבָל לֹא לְהַטִּילוֹ בִּבְזָיוֹן אפי' עַל יְדֵי גְּרָמָא אָסוּר בָּזֶה גָּרַע מִמְּחִיקָה וְכַנַ"ל אָמְנָם י"ל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַשִּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק אַרְבַּע מִיתוֹת דְּגֶרֶם מְחִיקָה אֵינוֹ מֻתָּר רַק בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ צוֹרֶךְ בְּדָבָר כְּגוֹן שָׁם בַּשַּׁ"ס שַׁבָּת לְעִנְיַן טְבִילָה אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ הֶיזֵּק וְעַיֵּין בְּכַסָּא רַחֲמִים לְהַגָּאוֹן אַזּוּלַאי בְּפֶרֶק ה' דְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְכָתַב דְּמַהֲרַדְבָ"ז מוּכָח דְּאֵינוֹ מֻתָּר גָּרַם מְחִיקָה רַק בְּמָקוֹם צוֹרֶךְ מְצָוָה קְצָת וּמַהַשָּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים הַנַּ"ל מוּכָח דְּשָׁרֵי אַף לְצוֹרֶךְ דָּבָר הָרְשׁוּת וְעַל כָּל פָּנִים צוֹרֶךְ בָּעִינַן אִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הַנַּ"ל לֹא הָיָה שׁוּם צוֹרֶךְ בַּדָּבָר לְהַזְכִּיר שֵׁם ה' בִּשְׁטָרוֹת לְכָךְ בִּטְלוּהוּ וּבָזֶה נִסְתְּרוּ גַּם כֵּן דִּבְרֵי הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא חֵלֶק אוֹרַח חַיִּים סי' י"ז מַה שֶּׁכָּתַב בְּנוֹ הַגָּאוֹן בְּהָא שֶׁהִשְׁמִיטוּ הַטּוּר וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הָא דְּגֶרֶם מְחִיקָה מֻתָּר וְכָתַב דְּמוּכָח מִמְּגִלָּה דַּף כ"ו דְּגְרָמָא אָסוּר מִמַּה דְּאִיתָא הָתָם סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה גּוֹנְזִין אוֹתָהּ בְּקֶבֶר ת"ח וּמוּכָח דְּגַם גְּרָמָא אָסוּר ע"ש וּלְפִי הַנַּ"ל אֵין רְאָיָה דְּשָׁלֹא לְצוֹרֶךְ וַדַּאי גַּם גְּרָמָא אָסוּר וּבְחִבּוּרִי כָּתַבְתִּי לְתָרֵץ דִּבְרֵי התשב"ץ ח"א סי' ב' שֶׁכָּתַב דְּלָא שָׁרֵי גְּרָמָא אֶלָּא הֵיכָא דְּבָלְאוּ הָכִי עוֹמֵד לְהִמָּחֵק כְּמוֹ בְּשַׁבָּת שָׁם בְּהָיָה שֵׁם כָּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ אֲבָל הֵיכִי דְּאֵין עוֹמֵד לְהִמָּחֵק אָסוּר גְּרָמָא וּבְתְשׁוּבַת בֵּית אֶפְרַיִם יו"ד סי' ס"א תָּמַהּ עָלָיו דְּאִם כֵּן מַאי פָּרִיךְ הַשַּ"ס בְּשַׁבָּת שָׁם דר"י אדר"י דְּאָסַר גָּרַם כִּבּוּי וּבִגְרָמָא מְחִיקָה שָׁרֵי וּמַאי קוּשְׁיָא דְּמְחִיקָה לְכָךְ מֻתָּר מִשּׁוּם דְּבָלְאוּ הָכִי עוֹמֵד לְהִמָּחֵק ע"ש בְּדָבָרָיו וּלְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּמִנְחַת חִנּוּךְ מִצְוָה תל"ז בְּמוֹחֵק אֶת הַשֵּׁם מִלְּבַד הַלָּאו דְּלֹא תַעֲשׂוּן כֵּן עוֹבֵר ג"כ בַּעֲשֵׂה דְּאַתֶּם ה' אֱלֹקֵיכֶם תִּירָא דְּלָא גָּרַע מִמּוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה דְּעוֹבֵר בַּעֲשֵׂה זוֹ ע"ש וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר תּוֹרַת חֶסֶד להרה"ג מִלּוּבְּלִין וּמְתָרֵץ בָּזֶה קֻשְׁיַת הַתּוֹרַת חַיִּים בְּסַנְהֶדְרִין דַּף קי"ג בְּהָא דְּאָמַר ר"א עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מְזוּזָה אַחַת אֵינָהּ נַעֲשֵׂית עִיר הַנִּדַּחַת דְּאִי אֶפְשָׁר לְקַיְּמָם בָּהּ וְשָׂרַפְתָּ אֶת כָּל שְׁלָלָהּ דְּהַמְּזוּזָה אִי אֶפְשָׁר לְשָׁרְוף מִשּׁוּם דִּכְתִיב לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן וְהִקְשָׁה הת"ח דְּנִיתֵי עֲשֵׂה דְּשָׁרְיְפַת עִיר הַנִּדַּחַת וְלִידָחֵי לֹא תַעֲשֶׂה דְּלֹא תַעֲשׂוּן כֵּן וְעַל פִּי הַנַּ"ל אָתֵי שַׁפִּיר דְּאִיכָּא גַּם עֲשֵׂה דְּאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא וְאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַעֲשֶׂה עכ"ד וּדְבָרָיו נְכוֹנִים וְעַל פִּי זֶה מְיֻשָּׁב מַה שֶּׁקָּשָׁה לִי בַּשַּ"ס סַנְהֶדְרִין דַּף קי"ב ע"ב דְּאָמַר הָתָם ר"ש בְּהֶמְתּוֹ וְלֹא בְּהֶמַת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר

שְׁלָלָה פְּרָט לְכֶסֶף הֶקְדֵּשׁ וְכֶסֶף מַעֲשֵׂר וְלָמָּה לִיהּ לְמַעֵט כֶּסֶף הֶקְדֵּשׁ מִשְּׁלָלָה הָא בְּלָאו הָכִי אִיכָּא לָאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וּכְמוֹ בַּמְּזוּזָה דְּאָמַר הַשַּׁ"ס דְּאָסוּר לְשָׁרְפָהּ מִשּׁוּם לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וְהָכָא נָמֵי בְּכָל הֶקְדֵּשׁ וְכִדְאָמְרִינַן בִּפְסָחִים וּבְמַכּוֹת דְּהַשּׁוֹרֵף עֲצֵי הֶקְדֵּשׁ עוֹבֵר מִשּׁוּם לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וּבְסֵפֶר אֶחָד אַחֲרוֹן מַחֲנֵה חַיִּים שְׁמוֹ מֵרֹב אֶחָד מֵאֶרֶץ הַגֵּר רָאִיתִי שֶׁכָּתַב דִּבְקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת לֵיכָּא מִשּׁוּם לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן רַק בִּקְדֻשַּׁת הַגּוּף וּבַשַּׁ"ס דְּאָמַר הַשּׁוֹרֵף עֲצֵי הֶקְדֵּשׁ לוֹקֶה מִשּׁוּם לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן מַיְרֵי בַּעֲצֵי הַמַּעֲרָכָה וְלֵיתָא לִדְבָרָיו וְעַיֵּין בִּפְאֵר הַדּוֹר לְרַבֵּינוּ הָרַמְבַּ"ם סִי' ע"ו שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא דְּהַשּׁוֹרֵף עֲצֵי הֶקְדֵּשׁ לוֹקֶה מַיְרֵי בְּקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת עיי"ש וְגַם בְּהָא דְּאָמְרִינַן שָׁם בְּמַאי עָסְקִינַן אִילֵימָא בִּתְמִימִין שְׁלַל שָׁמַיִם הוּא וּפֵירֵשׁ רַשִּׁ"י מִשְּׁלָלָהּ נָפְקָא וְלָמָּה לִיהּ מִשְּׁלָלָהּ הָא בְּלָאו הָכִי אִית בֵּיהּ מִשּׁוּם לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וְעַיֵּין בְּשַׁ"ס ע"א דַּף י"ג דְּאִיתָא שָׁם בְּבְהֵמַת קָדָשִׁים אִיכָּא לֹא תַּעֲשֶׂה דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וּלְפִי הַנַּ"ל אָתֵי שַׁפִּיר דְּמִשּׁוּם הַלָּאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן הָוֵי שָׁרֵי מִשּׁוּם דַּעֲשֵׂה דְּשָׁרֵיפַת עִיר הַנִּדַּחַת דָּחֵי לָאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וּלְכָךְ צָרִיךְ לְמַעֵט מִשְּׁלָלָהּ וְדַוְקָא בְּמְזוּזָה קָאָמַר הַשַּׁ"ס דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּאִיכָּא בָּהּ גַּם עֲשֵׂה דְּאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר הֶקְדֵּשׁ דְּלֵיכָּא רַק הַלָּאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן שַׁפִּיר עֲשֵׂה דּוֹחֶה אוֹתוֹ וְעַיֵּין בְּרַשִּׁ"י שָׁם בְּסַנְהֶדְרִין דַּף קי"ג ד"ה דִּכְתִיב שֶׁכָּתַב וּבְמְזוּזָה הוֹאִיל וְנִכְתַּב בָּהּ אַזְכָּרוֹת אִי אֶפְשָׁר לְשָׁרְפָהּ מִשּׁוּם קְרָא דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וַאֲנַן בָּעֵינַן שְׁלָלָהּ וְלֵיכָּא דְּהַאי שְׁלַל שָׁמַיִם הוּא וּדְבָרָיו צְרִיכִים עִיּוּן לְכְאוֹרָה דְּהַשַּׁ"ס קָאָמַר הַטַּעַם מִשּׁוּם דִּכְתִיב לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן וְרַשִּׁ"י הוֹסִיף מִשּׁוּם דְּשְׁלַל שָׁמַיִם הוּא וְיֵשׁ לוֹמַר בְּכַוָּנָתוֹ דְּסוֹבֵר מִשּׁוּם דִּכְתִיב לֹא תַּעֲשׂוּן כו וְאָסוּר לְשָׁרְפוֹ עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה שְׁלַל שָׁמַיִם (וְיִסְבּוֹר ר"א דְּאַף בְּכָל שְׁלַל שָׁמַיִם כְּגוֹן הֶקְדֵּשׁוֹת אִם נִמְצָא בָּהּ אֵינָהּ נַעֲשֵׂית עִיר הַנִּדַּחַת מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּים בָּהּ וְשָׂרַפְתָּ אֶת כָּל שְׁלָלָהּ וְהַבֵּן) וְהָא דְּהֶוְצְרֵךְ רַשִּׁ"י לְזֶה הוּא מִשּׁוּם קֻוּשְׁיַת הַתו"ח הַנַּ"ל דִּלְיָתֵי עֲשֵׂה וְלִידְחֵי לֹא תַּעֲשֶׂה עַל כֵּן קָאָמַר דְּהָוֵי שְׁלַל שָׁמַיִם וְלֵיכָּא עֲשֵׂה כְּלָל וַאֲפִ דְּהָא דְּנַעֲשָׂה שְׁלַל שָׁמַיִם הוּא רַק מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְשָׁרְפָהּ וְאִם נִימָא דְּאָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי לֹא תַּעֲשֶׂה א"כ אַמַּאי מִקְרֵי שְׁלַל שָׁמַיִם אַדְּכַוָּנַת רַשִּׁ"יהוּא כֵּינָן דְּבָעְלְמָא אָסוּר לְשָׁרְפָהּ וְאֵיכָּא לָאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן עַל כֵּן מִקְרֵי לְעִנְיַן עִיר הַנִּדַּחַת שְׁלַל שָׁמַיִם וְלֵיכָּא עֲשֵׂה כְּלָל וְעוֹד אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּאָסוּר לְשָׁרְפָהּ בְּיָדַיִם מִשּׁוּם עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה דְּאֶפְשָׁר לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶם עַל יְדֵי גְּרָמָא דְּשָׁרֵי כְּבִשַּׁבָּת הַנַּ"ל (דּוֹמֶה לָזֶה כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בִּפְסָחִים דַּף פ"ה ע"א ד"ה כְּשֶׁהוּא דְּאֶפְשָׁר לְקַיֵּים שְׁנֵיהֶם עַל יְדֵי גּוּמַרְתָּא ע"ש) וְאִם כֵּן כֵּינָן דְּעַל כָּל פָּנִים אָסוּר לְשָׁרְפָהּ בְּיָדַיִם עַל כֵּן מִקְרֵי שְׁלַל שָׁמַיִם וְשׁוּב לֵיכָּא עֲשֵׂה כְּלָל וְאָתֵי שַׁפִּיר גַּם כֵּן קֻוּשְׁיָתִי הַנַּ"ל מַה דְּמַעֲט הֶקְדֵּשׁ מִשְּׁלָלָהּ וְלֹא מִקְרָא דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן דְּמִשּׁוּם זֶה הָוֵי עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה כַּנַ"ל וְעִיקַּר הַטַּעַם גַּם בְּמְזוּזָה הוּא מִשּׁוּם דְּשְׁלַל שָׁמַיִם הוּא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִּׁ"י וְעַיֵּין בָּזֶה: נַחֲזוֹר לַהַנַּ"ל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּאִיכָּא גַּם עֲשֵׂה דְּאַתְּ ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא יֵשׁ לְעַיֵּין בְּהָא דְּאָמְרִינַן דְּגְרָמָא שָׁרֵי מִשּׁוּם לֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן עַשָּׂיָה הוּא דְּאָסוּר הָא גְּרָמָא שָׁרֵי אַכַּתִּי נְהִי דְּאֵינוֹ עוֹבֵר בְּלָאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן בִּגְרָמָא מִכָּל מָקוֹם לָמָּה לֹא יִהְיֶה אָסוּר מִשּׁוּם הָעֲשֵׂה דְּאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא דְּבַעֲשֵׂה לָא כְּתִיב לְשׁוֹן עַשָּׂיָה וי"ל דְּזֶה בֶּאֱמֶת טַעַם התשב"ץ הַנַּ"ל דְּלָא שָׁרֵי גְּרָמָא רַק הֵיכִי דְּבָלָאו הָכִי עוֹמֵד לְהִמָּחֵק וְנִרְאֶה דְּבֶאֱמֶת מִשּׁוּם הַלָּאו דְּלֹא תַּעֲשׂוּן כֵּן אֵין לְחַלֵּק בֵּין עוֹמֵד לְהִמָּחֵק אוֹ לֹא דְּאַף דְּעוֹמֵד לְהִמָּחֵק אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ דְּהַלָּאו קָאֵי עַל הַמְּצוֹת עֲשֵׂה דְּוַאֲבַדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא הַנִּכְתָּב בע"א ובע"א וַדַּאי אַף דְּבָלָאו

הָכִי אָזְלָא לְהִתְעַקֵּר וְלֵיאָבֵד מִכָּל מָקוֹם הַמְּצָוָה לְאַבְּדָהּ בְּיָדַיִם וְעַל זֶה קָאֵי הַלָּאו דְּלֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לה' אֱלֹקֵיכֶם וְאִם כֵּן אַף דְּעוֹמֵד לְהַמָּחֵק אָסוּר וְלָא שָׁרֵי אֶלָּא מִשּׁוּם גַּרְמָא דְּרַק עֲשָׂיָה הוּא דְּאָסְרָה תּוֹרָה אֲבָל מִשּׁוּם הָעֲשָׂה דְּאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא בְּזֶה שַׁפִּיר שָׁרֵי מִשּׁוּם דִּבְלָאו הָכִי אָזֵיל לְהִמָּחֵק אֵין כָּאן מִשּׁוּם בִּזָּיוֹן הַשֵּׁם וּלְכָךְ מֻוָתָּר גְּרָמָא וְדַמְיָא לְהָא דְּאִיתָא בְּפִסָּחִים דַּף ט"ו בְּחָבִיּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנּוֹלַד לָהּ סְפֵק טֻמְאָה דְּאַף דִּכְתִיב מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמוֹתָי וּבָעֵי שִׁמּוּר מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דִּבְלָאו הָכִי הִיא טְמֵאָה מִסָּפֵק וְאֵינָהּ עוֹמֶדֶת אֶלָּא לְהִדָּלֶקָה אָמַר ר"י דְּאִם הָיְתָה מֻנַּחַת בְּמָקוֹם הַמֻּוָּצָנָע יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם הַתָּוֹרָפָה ע"ש וְהֵיכִי דְּאָזְלָא לְאִיבּוּד סְבִירָא לֵיהּ דְּשָׁרֵי גַּם לְטַמְּאָהּ בְּיָדַיִם ע"ש וְהָכָא נָמֵי כָּאן כֵּיוָן דִּבְלָאו הָכִי עוֹמֵד לְהִמָּחֵק הָוֵי כְּמַאן דְּאָזִיל לְאַבֵּד לְכָךְ לֵיכָּא הָעֲשָׂה רַק הַלָּאו וּמִשּׁוּם הַלָּאו שׁוּב גְּרָמָא שָׁרֵי וְאָתֵי שַׁפִּיר דִּבְרֵי הַתשב"ץ וּל"ק קֻוּשְׁיַת הב"א הַנָּ"ל כַּמּוּבָן וְאָתֵי שַׁפִּיר נָמֵי מַה דְּהִשְׁמִיטוּ הַטּוּר וש"ע מִלְּהַשְׁמִיעֵנוּ דְּגְרָמָא בְּמָחִיקַת הַשֵּׁם שָׁרֵי וּלְפִי זֶה אָתֵי שַׁפִּיר דְּאַף דְּלֵיכָּא לָאו דְּלֹא תַעֲשׂוּן כֵּן מִכָּל מָקוֹם אָסוּר מִשּׁוּם הָעֲשָׂה דְּאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא וְהַבֵּן:

הֶאֱרַכְתִּי קְצָת מֵעִנְיָן לְעִנְיָן כְּדַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה וּלְדִינָא הַדָּבָר בָּרוּר וּפָשׁוּט כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דְּלֵיכָּא בָּזֶה מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ דְּאִינוֹ שָׁם כְּלָל דַּהֲרֵי בְּכָל אִיגְּרוֹת כּוֹתְבִין אֵל בסגו"ל אוֹ בְּפָתַח אַף דְּיכוֹלִין לִקְרוֹתוֹ בְּצֵירֵי וְהָוֵי שֵׁם אֶלָּא וַדַּאי כֵּיוָן דְּאֵין הַכַּוָּנָה לְשֵׁם וְנִקְרָא בְּנִיקּוּד אַחֵר לֵית בֵּיהּ חֲשָׁשׁ כְּלָל וְהַמָּהָרָ"שׁ אַלְגָּאזִי חָבֵר סֵפֶר הֲלִיכוֹת אֵלִי דְּהָוֵי שָׁם מַמָּשׁ וְלֹא חָשַׁשׁ כְּלָל לָכֵן אֵינִי יוֹדֵעַ דַּעַת הָרַב הָאוֹסֵר בְּזֶה כִּי לְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי לֵית בָּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ וּפְקֻפּוּק כְּלָל וּכְלָל וכו' שֶׁכֵּן דַּעְתִּי הָעֲנִיָּה מַסְכֶּמֶת שֶׁאֵין צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת שֵׁם סִפְרוֹ וְכִקְרִיאַת סְפָרָיו הָרְאשׁוֹנִים יִקָּרֵא גַּם אֶת זֶה: הִנְנִי בָּזֶה יְדִידוֹ דוש"ת בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעַזָּה בִּלְתִּי סָרָה מִבָּרְכוֹ בְּכָל טוּב וַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים כִּוּלְהִי שְׁנֵי לְטוֹבָה קַאֲמִינְקָא.

אַבְרָהָם מָענְדֶל הַלֵּוִי שְׁטַיינְבָּעָרְג אבד"ק הַנָּ"ל. שׁוּב מָצָאתִי בַּסֵּפֶר מִילֵּי דַּחֲסִידוּתָא מהגה"ק אבד"ק בּוֹטְשָׁאטְשׁ עַל סֵפֶר חֲסִידִים סי' תתקי"ז שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּכַיּוֹצֵא בָּזֶה לְעִנְיַן שֵׁמוֹת הַנִּדְפָּסִים כְּגוֹן אֱלֹקִים וְצִבָאוֹת וּבָאִין לִידֵי מְחִיקָה עַל יְדֵי שֶׁאוֹגְדִים בְּעָלִים הַנִּדְפָּסִים וְכָתַב לְהָקֵל כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ וְסַיֵּם דְּסֵוָגְיָא דְּעָלְמָא שְׁנוֹהֲגִין לְהָקֵל הִיא הַכְרָעָה גְּדוֹלָה מֵאַד שעב"י בְּנֵי נְבִיאִים ע"ש: יְדִידוֹ אוה"ן בֶּאֱמֶת הַנָּ"ל.

מִכְתָּב טו בְּשֵׁם ה' יוֹם ג' דר"ח טֵבֵת תרנ"ו וולָאדִימִיר. יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל כְּבוֹד יְדִיד ה' וִידִיד נַפְשִׁי וכו' מוהר"ר חַיִּים חִזְקִיָּהוּ מִדִּינֵי שְׁלִיטָ"א אב"ד דק"ק קאראסובאזאר יצ"ו.

אחדשה"ט וּשְׁלוֹם תּוֹרָתוֹ הק' בְּאַהֲבָה רַבָּה. מִכְתָּבוֹ הַיָּקָר קִבַּלְתִּי הַיּוֹם וְשָׂמַחְתִּי עָלָיו כְּעַל כָּל הוֹן בְּהוֹדַע לִי עַל יָדוֹ כִּי תְּהִלּוֹת לָאֵל בָּרִיא אוּלָם הָנָהוּ וְכִי הוּא הֶעֱלָה עַל מִזְבַּח הַדְּפוּס הַחֵלֶק ב' מִסִּפְרוֹ הַיָּקָר שַׁדַּי חֶמֶד יִתֵּן ה' וְיַאֲרִיךְ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו בַּנְּעִימִים וְיַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר.

יְדִיד נַפְשִׁי מַה שֶּׁבִּיקֵּשׁ מֵאִתִּי לַחוּת דַּעְתִּי הַקְּלוּשָׁה אוֹדוֹת מַה שֶּׁקָּרָא לְסִפְרוֹ "שַׁדַּי חֶמֶד" אֲשֶׁר רַב אֶחָד קָרָא עַל זֶה תַּגָּר עַל זֶה יַעַן כִּי כּוֹרֵךְ הַסְּפָרִים קוֹרֵעַ הַדַּף הָרִאשׁוֹן וְנִמְצָא שֵׁם שַׁדַּי מֻוָּטָל בְּבִזָּיוֹן וְאַף שֶׁאֵין שָׁם מְקֻוָּדָּשׁ כִּי הוּא עַל שֵׁם שַׁדַּי חֶמֶד הַכָּתוּב בִּישַׁעְיָה מִכָּל מָקוֹם הַפּוֹסְקִים הֶחֱמִירוּ אַף בְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻוָּדָּשׁ כְּמוֹ שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה בְּשׁוּ"ת מְעִיל צְדָקָה סִי כ"ג אֵלּוּ דִּבְרֵי הָרַב הַמְעַרְעֵר.

הִנֵּה אַף כִּי טָרוּד גָּדוֹל אָנֹכִי כָּעֵת וְלֹא יִרְשֶׁנִי הָעֵת לְעַיֵּן בָּזֶה יַעַן וכו' וְיָדַי מְלֵאוֹת עֲבוֹדָה לְהָשִׁיב לְכָל אִישׁ וְאִישׁ בְּכָל זֹאת לַעֲשׂוֹת רְצוֹן צַדִּיק חָפַצְתִּי וְהִנְנִי לְהוֹדִיעוֹ כִּי לְדַעְתִּי הַקָּלוּשָׁה אֵין בְּדִבְרֵי הָרַב הַמְעֹרְעֵר שׁוּם מַמָּשׁ דְּהָא הַשָּׁ"ךְ בְּיו"ד (סי' רע"ו ס"ק י"ב) הָעֶלָּה דְּשֵׁם שֶׁל חוֹל אֶלָּא שֶׁהוּא נִכְתָּב בִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים כְּגוֹן וְהָיִיתֶם כֵּאלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע ע"כ רָאִיתִי פָּנֶיךָ כִּרְאוֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וְכִי הַאי גַּוְונָא מֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְאַף שֵׁם שֶׁל קוֹדֶשׁ וְנִכְתָּב בְּפֵירוּשׁ לָכֶם חוֹל כָּתַב הַחוֹת יָאִיר הוּבָא בְּסֵפֶר בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה בְּיו"ד שָׁם דְּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ וְהַמְעִיל צְדָקָה דְּמַחְמִיר הוּא רַק כְּשֶׁכָּתַב שֵׁם קוֹדֶשׁ בִּסְתָם וְלֹא אָמַר בִּתְחִילַת כְּתִיבָתוֹ שֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם אֲבָל כְּשֶׁכָּתַב בְּפֵירוּשׁ לְשֵׁם חוֹל אוֹ בְּשֵׁם חוֹל שֶׁנִּכְתַּב כְּשֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים אַף הַמְעִיל צְדָקָה מוֹדֶה דְּמֻתָּר לְמוֹחֲקוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַשָּׁ"ךְ וְהַחוֹת יָאִיר וכ"ש בְּהַשֵּׁם שַׁדַּי חֻמָּד שֶׁזֶּה לָא הָוֵי אַף שֵׁם חוֹל שֶׁהוּא נִכְתַּב בִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים דְּשֵׁם חוֹל לָא מִיקְרֵי אֶלָּא שֶׁבְּיאוּרוֹ הוּא כְּשֵׁם הַקּוֹדֶשׁ כְּמוֹ וְהָיִיתֶם כֶּאֱלֹהִים אֲבָל שַׁדַּי חֻמָּד שֶׁהַשֵּׁם שַׁדַּי כָּאן בְּיאוּרוֹ שָׂדֶה וּבְנִסְמָךְ לְמִלַּת חֻמָּד בָּא בַּיו"ד שַׁדַּי אֵין זֶה עִנְיָן לֹא לְשֵׁם קוֹדֶשׁ וְאַף לֹא לְשֵׁם חוֹל וּרְאָיָה לָזֶה הֲלֹא מְבוֹאָר בְּמַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה (י"ח ע"ב) דַּחֲכָמִים קָבְעוּ יוֹם ג' בְּתִשְׁרֵי לְיוֹם טוֹב מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מַזְכִּירִין שֵׁם שָׁמַיִם אֲפִילּוּ בִּשְׁטָרוֹת וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר אָמְרוּ לְמָחָר זֶה פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוטָּל בָּאַשְׁפָּה וּבִיטְּלוּם וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עָשׂוּהוּ יוֹם טוֹב ע"ש וּלְדַעַת הָרַב הַמְעֹרְעֵר תִּיקְשֵׁי הָא דְּאִיתָא בְּמַסֶּכֶת קִידּוּשִׁין (כ"ו ע"א) בִּשְׁטָר כֵּיצַד כָּתַב לוֹ עַל הַנְּיָיר אוֹ עַל הַחֶרֶס אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה שָׂדֵי מְכוּרָה לָךְ שָׂדֵי נְתוּנָה לָךְ הֲרֵי זֶה מְכוּרָה וּנְתוּנָה וְאַמַּאי תִּקְנוּ לָשׁוֹן זֶה בִּשְׁטָר הֲלֹא לְאַחַר זְמַן יִמְצָא שְׁטָר זֶה מֻוטָּל בְּאַשְׁפָּה וְשֵׁם שָׂדֵי מֻוטָּל בְּבִזָּיוֹן וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק קָצָת בֵּין שְׁטַר חוֹב לִשְׁטַר מֶכֶר בְּכָל זֶה יוֹתֵר הָוָה לְהוּ לְתַקֵּן לִכְתּוֹב בִּשְׁטַר מֶכֶר שָׂדֶה שֶׁלִּי מָכוּר לְךָ אֶלָּא עַל כָּרְחִין דְּזֶה לָא הָוֵי לֹא שֵׁם קוֹדֶשׁ וְאַף לֹא שֵׁם חוֹל כֵּיוָן שֶׁהַתֵּיבָה הַכְּתוּבָה אַחֲרָיו מוֹכִיחַ שֶׁבְּיאוּר הַךְ תֵּיבָה שַׂדֵי הוּא שָׂדֶה שֶׁלִּי וְהָכָא נָמֵי בְּהַשֵּׁם שָׂדֵי חֻמָּד דִּכְוָותֵיהּ וְאַף שֶׁרְצוֹנִי הוּא לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ אָתוּ בת"ת אָמְנָם מִפְּנֵי שֶׁאָנֹכִי טָרוּד כָּעֵת אָמַרְתִּי לְקַצֵּר: וְהִנְנִי אוֹמֵר שָׁלוֹם לְמַר וּלְכָל הַנִּלְוִים אֲלָיו וְהִנְנִי יְדִידוֹ לָנֶצַח אוֹהֲבוֹ ודוש"ת יִשְׂרָאֵל חַיִּים דַּיְיכָעש החופ"ק הַנָּ"ל מִכְתָּב טז ה' לִי בְּעוֹזְרִי ה' בְּשַׁבָּת ו' חֲנֻכָּה ר"ח טֵבֵת שְׁנַת לראו"ת טו"ב מִיר.

אוֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים טוֹבִים וּמְתֻקָּנִים לִידִיד ה' וְעַמּוֹ אוֹהֲבֵי וִידִידִי וכו' מוהר"ר ר' חַיִּים חֻזְקָיָאוֹ מִדִּינֵי שֶׁיִּחְיֶ' לאוי"ט וּנְעִימִים יָנוּב בְּשֵׂיבָה טוֹבָה וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה כְּזִקְנֵי לְטוֹבָה קָאָמִינָא וְלָעַד יְצַיֵּן נָזְרוֹ שְׁלָמָא לְמַר שְׁלָמָא לְמַר וּלְכָל דַּי לֵיהּ יִתְעַנְּגוּ עַל כָּל טוּב סֶלָהאוֹרוּ עֵינִי מִכְתַּב יְקָרָתוֹ אֵלַי כְּתִיב בְּאַהֲבָה כָּל בָּתֵּי נַפְשִׁי נִמְלְאוּ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה בְּהִוָּדְעִי לִי מִשְׁלוֹמוֹ יָאֵר ה' פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה וכו' ומַה מְּאֹד שָׂמַח לִבִּי בְּבוֹא אֵלַי יְקָרַת קָדְשׁוֹ וַיֶּגֶל כְּבוֹדִי מֵאֲשֶׁר יָקַרְתִּי בְּעֵינָיו נִתְכַּבַּדְתִּי לְקַרְאָנִי בֵּין הַבָּאִים וְלָתֵת גַּם הֶעָרוֹתַי הַדַּלּוֹת בַּדְּפוּס אֲשֶׁר מְאֹד אֶשְׂמַח דְּלֵימְרוּ שְׁמַעְתָּא בִּשְׁמֵי לַאֲשֶׁר לְפִי הַרַפְתָּקָאוֹת דַּעְדוּ עָלַי לְעֵת עַתָּה אֵין בְּיָדִי עֲדַיִן לְהוֹצִיא לָאוֹר גַּם מְעַט מִזְּעִיר מֵאֲשֶׁר בֵּרְכַנִי ה' יִתְבָּרַךְ בְּחַסְדּוֹ בִּזְכוּת אֲבוֹתַי זַ"ל: עַל דְּבַר אֲשֶׁר עַנּוֹת צַדְקוֹ תְּרַבְּנִי לְהָפִיס דַּעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה בְּדָבָר שֶׁם סִפְרוֹ דְּמַר שַׁדַּי חֻמָּד אֲבָר רַב אֶחָד קָרָא עָלָיו עַרְעָר מִפְּנֵי זִלְזוּל שֵׁם שַׁדַּי שֶׁמֻּוטָּל בְּבִזָּיוֹן שֶׁכּוֹרְכֵי סְפָרִים קוֹרְעִין הַדַּף הָרִאשׁוֹן וּמֻוטָּל בְּבִזָּיוֹן וכו' וכו' וַהֲרֵי גַּם בְּכָל שֵׁם שֶׁאֵינוֹ מִשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשוּ"ת מְעִיל צְדָקָה סי' כ"ד וכו' לע"ד אֵין בָּזֶה שֵׁמֶץ חֲשָׁשׁ כְּלָל וּכְלָל וְאֵינוֹ עִנְיָן לְנִדּוֹן דִּידַן בְּשׁוּם דְּמִיוֹן שָׁם שְׁקִיל וְטָרֵי בְּשֵׁמוֹת

הַקְּדוֹשִׁים שֶׁנִּכְתְּבוּ שָׁלֹא לְשֵׁם קְדֻשָּׁה בְּוַדַּאי יָפֶה דָּן שָׁם שֶׁגַּם אִם לֹא קִדְּשׁוּ וְלֹא כָּתְבוּ הַסּוֹפֵר בְּכַוָּנָה מִכָּל מָקוֹם בִּקְדֻשָּׁתוֹ עוֹמֵד שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל בּוֹ אֲבָל בְּאֹם לֹא נִכְתַּב כְּלָל לְשֵׁם שֵׁם קוֹדֶשׁ רַק הוּא תֵּיבָה אַחֶרֶת הַדּוֹמָה רַק בְּאוֹתִיּוֹתָיו לְשֵׁם קוֹדֶשׁ וּמְפוֹרָשׁ נִכְתַּב לְאוֹתָהּ תֵּיבָה וְאִי אֶפְשָׁר כְּלָל לִקְרוֹתוֹ לְשֵׁם קוֹדֶשׁ כְּפִי נִדּוֹן דִּידַן שָׁם שַׁדַּי חֶמֶד שֶׁהוּא לָשׁוֹן הַכָּתוּב הָדָר הוּא בס' יְשַׁעְיָה וַיַּגִּיד עָלָיו רִיעוֹ שֵׁם חֶמֶד הַנִּלְוֶה אֵלָיו כִּי נִקְרָא שַׁדַּי וְאֵין שׁוּם מָקוֹם לִטְעוֹת וְלַחְשׁוֹב עָלָיו שֶׁהוּא שֵׁם קָדוֹשׁ אִם כֵּן מַה דְּמוּת נֶעֱרוּךְ לוֹ לֶאֱסוֹר וְלוֹמַר לוֹ מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה וְכָל הָאוֹמֵר דָּבָר זֶה אֵינוֹ אֶלָּא מִן הַמִּתְמִיהִים וְלָא דָּמֵי כְּלָל לְהָא דְּמַגִּילַת תַּעֲנִית פֶּרֶק י"ב וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף י"ח ע"ב בג' בְּתִשְׁרֵי בָּטְלוּ אַדַּרְכְתָּא מִן שְׁטָרַיָּיא לְפִי שֶׁגְּזָרָה מַלְכוּת שֶׁלֹּא יהי' שֵׁם שָׁמַיִם שָׁגוּר בְּפִיהֶם וּכְשֶׁנִּצְחוּם מַלְכֵי חַשְׁמוֹנַאי תִּקְּנוּ לְהַזְכִּיר אֲפִילּוּ בְּשִׁטָרוֹת וְהָיוּ כּוֹתְבִין בִּשְׁנַת כָּךְ וְכָךְ לְיוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל לְאֵל עֶלְיוֹן וּכְשֶׁשָּׁמְעוּ חֲכָמִים בַּדָּבָר אָמְרוּ לְמָחָר פּוֹרֵעַ זֶה חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוָּטָל בָּאֲשְׁפָּה וכו' וְאִם כֵּן הָכָא נָמֵי הָעֶלָּה הָרִאשׁוֹנָה מַעֲטֶפֶת הַסֵּפֶר שֶׁמַּשְׁלִיכִים אוֹתָם אוֹגְדֵי הַסְּפָרִים לָאָרֶץ יֵשׁ זִלְזוּל כְּבוֹד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ חַס וְשָׁלוֹם כֵּן הֶעֱלָה אוֹתוֹ הָרַב הַמְעַרְעֵר אֶת הַמְּדֻמֶּה אֲבָל לָא דָּמֵי כִּי אוּכְלָא לִדְנָא הָתָם לְכַתְּחִלָּה נִכְתַּב שֵׁם קָדוֹשׁ מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן אֵינוֹ מִן הַשֵּׁם כְּלָל רַק אוֹתִיּוֹתָיו הֵם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְאִי אֶפְשָׁר כְּלָל לְפָרְשׁוֹ לְשֵׁם קָדוֹשׁ וּבְוַדַּאי גַּם לְדַעַת תּוֹסְפוֹת סוֹטָה דַּף יו"ד ע"א דְּשָׁלוֹם הוּא שֵׁם וְלָכֵן כָּתַב הָרַב נְקֻוַדַּת הַכֶּסֶף בַּיו"ד סוֹף סי' רע"ו לִיזָּהֵר מִלִּכְתּוֹב שֵׁם שָׁלוֹם בְּאִגְּרוֹת וּכְמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִים כָּל יְרֵא וְחָרֵד לִכְבוֹד ה' יִתְבָּרַךְ הוּא רַק כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּכְתִיבָתוֹ הוּא לִמְלַת שָׁלוֹם שֶׁגַּם שָׁלוֹם שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים אִישׁ לְרֵעֵהוּ עִיקָּרוֹ הוּא שֵׁם אֲבָל לְמִי שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם וַדַּאי אֵין שׁוּם אִיסּוּר לְכָתְבוֹ בְּמִכְתָּב וּתְהִלּוֹת לָאֵל שֶׁמָּצָאתִי כֵּן בַּפִּתְחֵי תְשׁוּבָה יו"ד שָׁם שֶׁכָּתַב כֵּן בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ"ז הַחֲדָשׁוֹת סי' ר"ב עוֹד יוֹתֵר מִזֶּה ע"ש וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן שֶׁבְּנִדּוֹן דִּידַן אֵין מְקוֹם חֲשָׁשׁ כְּלָל: וְעוֹד דְּהָתָם בַּעַל הַשִּׁטָר ה"ה קוֹרְעוֹ וּמַשְׁלִיכוֹ לָאַשְׁפָּה בְּוַדַּאי כַּנָּהוּג בְּכָל אָדָם שֶׁקּוֹרְעוֹ לְגַזָּרִים וְכֵן הוּא בְּכֵירוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל לְמָחָר פּוֹרֵעַ זֶה חוֹבוֹ וְנִמְצָא שְׁטָר קָרוּעַ מֻוָּטָל בָּאַשְׁפָּה וְכֵן הוּא בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית שָׁם לְמָחָר פּוֹרֵעַ זֶה חוֹבוֹ וְקוֹרֵעַ אֶת שְׁטָרוֹ (לְפִי הַנִּרְאֶה חָסֵר סִיּוּם הַדְּבָרִים שֶׁבַּגְּמָרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה שָׁם וְנִמְצָא מֻוָּטָל בָּאַשְׁפָּה אוֹ מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשֵּׁם קָצְרוּ בְּמוּבָן) אֲבָל הַמַּעֲטֶפָה שֶׁל סְפָרִים הַרְבֵּה אוֹגְדִים אוֹתוֹ עִם הַסֵּפֶר וַאֲפִילּוּ אוֹתָם שֶׁאֵינָם אוֹגְדִים אוֹתוֹ מַשְׁלִיכִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ הָעֲלִים הַנִּדְפָּסִים בִּקְדֻשָּׁתָם אֲשֶׁר נִזְהָרִים בִּקְדֻשָּׁתָם כְּפִי הָאֶפְשָׁרִי וְעַל כָּל פָּנִים הוּא בְּשֶׁלְּמוּתוּ וּמִי יְזַלְזֵל גַּם בְּהַטָּפֵל לַסֵּפֶר וְגַם בְּתִיק שֶׁל סְפָרִים יִשְׁאָאֵל עִם קָדוֹשׁ זְהִירִים לְכַבְּדָם הָא לָמָּה דּוֹמָה לְמַה שֶׁכָּתַב הַשִּׁפְתֵי כֹהֵן יו"ד סוֹף סי' רפ"ג בְּשֵׁם אא"ז הַלְּבוּשׁ ז"ל דְּאֵין אִיסּוּר לְרַקְּדָם פְּסוּקִים רַק עַל טַלִּית שֶׁמֻּוְתָּר לְכַנְּסוֹ עִמּוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא וְאִם כוי' יָבוֹא לִידֵי זִלְזוּל הַפְּסוּקִים אֲבָל עַל הַמַּפּוֹת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהֵם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְאָסוּר לְנַהֵג בָּהֶם קַלּוּת רֹאשׁ מֻוָּתָּר וְאִם כֵּן בְּנִדּוֹן דִּידַן שֶׁהַמַּעֲטָפָה שֶׁל הַסֵּפֶר אָסוּר לְנַהֵג בּוֹ בְּזָיוֹן וַדַּאי דְּאֵין לְדַמּוֹתוֹ לִשְׁטָרוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם קְדֻשָּׁה וּמַשְׁלִיכִים אוֹתָם וַהֲרֵי הוּא מַמָּשׁ כְּדִבְרֵי הַשָּׁ"ךְ בְּשֵׁם אא"ז וע"כ אֵין בְּנִדּוֹנוֹ שֶׁל כְּבוֹדוֹ שלי"ט שׁוּם עֶרְעוּר וּפְקָפּוּק לְדַעְתִּי הַקָּלוּשָׁה: וּמִזְקַנִּים אֶתְבּוֹנֵן אֲשֶׁר מָצִינוּ גְּאוֹנֵי עֶלְיוֹן עוֹד קָרְאוּ שָׁם סִפְרֵיהֶם בִּשְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהֵם רַבִּים מְאֹד וְלֹא חָשְׁשׁוּ כְּלָל לָזֶה וְאַזְכִּיר בְּפֶה מְעַט מֵהֶם סֵפֶר מַעֲשֶׂה ה' לְהג"ר אֱלִיעֶזֶר אַשְׁכְּנַזִי שֶׁהָיָה בִּזְמַן מָרָן הב"י בֵּית אֵל לְהמבי"ט וְכֵן גַּם לְהר"מ אִלְמוֹשְׁנִינָא מְבַקֵּשׁ ה' לְהרר"ש חַאגִּיז בֶּן הג"מ רי"ע חאגי"ז וְכֵן מֵהַמְקֻבָּל הַגָּדוֹל הָרָמָ"ק

זַ"ל רוֹמְמוּת אֵל לְרַבֵּינוּ הַאַלְשֵׁיךְ ס' מַתִּתְיָה עַל הַתּוֹרָה יֶשַׁע אֱלֹקִים מִכְתַּב אֱלֹקִים כְּבוֹד אֱלֹקִים חַסְדֵי ה' וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם בסי' קכ"ח ס"ק כ"ה מֵבִיא סֵפֶר יָמִין ה' רוֹמֵמָה (וְכֵן בסי' תרנ"א ס"ק ל"א וט"ס מ"ש שָׁם וְהַסִּי' יָמִין וצ"ל וּבְסֵפֶר) הֲלִיכוֹת אֵלִי לְמָהָרָ"ש אַלְגָּאזִי וְרִאשׁוֹן לָרִאשׁוֹנִים רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל הָרַמְבַּ"ן קָרָא סִפְרוֹ מִלְחֶמֶת ה' וְאוּלַי יֹאמַר הַמְעַרְעֵר מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן הַדְּפוּס בִּימֵיהֶם גַּם זֶה אֵינוֹ עוֹד נִמְצְאוּ סְפָרִים לַעֲשָׂרוֹת גַּם בְּדוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים מִצַּדִּיקֵי וּגְאוֹנֵי עוֹלָם שֶׁלֹּא חָשְׁשׁוּ כְּלָל לָזֶה וְקָרְאוּ סִפְרֵיהֶם בְּשֵׁם ה' וְיִמְצָאוּם לְמַכְבִּיר בס' סדהד"ר ושה"ג להגחיד"א ובשה"ג הֶחָדָשׁ וּבָאוֹצָר הַסְּפָרִים הֶחָדָשׁ וְאַטּוּ כְּרוֹכְלָא נַחְשִׁיב וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיָּפֶה כָּתַב כְּבוֹדוֹ שֶׁיִּחְיֶ' שֶׁאֵין לָחוּשׁ לָזֶה כְּלָל וּכְלָל וְאִם לִבּוֹ נוֹקְפוֹ אוּלַי יַדְפִּיס בָּעִלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּקְרֵאת הַמַּעֲטָפָה שָׂדֶה בַּהֵ"א וּבִשְׁאָר הַסֵּפֶר שָׂדִי בַּיּוֹ"ד כִּי כֵן נָאֶה לוֹ עַל שֵׁם לְשׁוֹן הַכָּתוּב אוֹ יוֹתֵר טוֹב לְהַדְפִּיס נְקֻוְדּוֹת תַּחַת מִלַּת שַׁדַּי שֶׁבְּהַשְּׁעָרִים וּמַה בְּכָךְ וְאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בְּאֹוְפֶן אַחֵר לע"ד: וְאַדָּאָתָן עֲלָהּ הַךְ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מָצָאתִי לְאַחֲרוֹנִים שה"ר מִכָּאן דִּלְשׁוֹן אַזְכָּרָה שֶׁבַּגְּמָרָא אֵינוֹ דַּוְקָא שֵׁם הֲוָיָה ע"ע וְאָמְנָם בְּפֵירוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל הֵבִיא הַלָּשׁוֹן שֶׁהוּא כֹּהֵן לה' עֶלְיוֹן וְאִם כֵּן אֵין רְאָיָה מִכָּאן אֶלָּא שֶׁלְּפִי הַנִּרְאֶה גִּירְסָתֵינוּ מְתֻוְקֶנֶת שֶׁכֵּן הוּא לְשׁוֹן הַכָּתוּב בְּפָרָשַׁת לְךָ וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן וְכֵן הוּא בְּבִרְכַּת אָבוֹת שבשמ"ע אֲבָל ה' עֶלְיוֹן ל"מ אָכֵן בִּמְגִילַּת תַּעֲנִית תַּנְיָא כֹּהֵן גָּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ לְאֵל עֶלְיוֹן: הכ"ד הַמִּתְכַּבֵּד בִּידִידָתוֹ מוֹקִיר רַב עֵרֶךְ תּוֹרָתוֹ מְבָרְכוֹ בִּמְעֻוְלָּה שֶׁבַּבְּרָכוֹת לְאֹוְרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים בְּשׂוֹבַע שְׂמָחוֹת אוֹהֲבוֹ וִידִידוֹ אַהֲבָה בְּלִי מְצָרִים בְּכָל לֵב וְנֶפֶשׁ הַמִּצְפָּה לְרַחֲמֵי שָׁמַיִם אֵלִיָּהוּ דָּוִד רַאבִּינָאוִויץ תְּאוֹמִים בְּהַגָּאוֹן אאמו"ר בִּנְיָמִן זצלה"ה מִפְּאנְיוועז וְכָעֵת פק"ק מִיר.

מִכְתַּב טו"ב. בעזה"י יוֹם ד' ח' טֵבֵת תרנ"ו חאֲרָקוו.

כְּבוֹד ידי"ן וכו' מו"ה חַיִּים חִזְקִיָּ' מִדִּינֵי שְׁלִיטָ"א נר"ו יָאִיר וְיִזְרַח עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל צֶדֶק עִם כָּל הַחוֹסִים בְּצִלּוֹ שָׁלוֹם וישׁ"ר בה' עַל התוה"ש. אחדשה"ט וכו' כָּעֵת אֶכְתֹּוב אֵיזוֹ הֶעָרוֹת עַל דְּבַר מִכְתָּבִי הַקּוֹדֵם שֶׁשָּׁלַחְתִּי לכת"ר.

א) עַל דְּבַר מַה שֶׁהִקְשֵׁיתִי עַל הַבְּכוֹר שׁוֹר שֶׁפֵּירֵשׁ דְּהָא דְּאָמְרִינַן סוֹטָה (ד' יוֹ"ד ע"א) אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה דְּקָאֵי עַל שֵׁם שִׁמְשׁוֹן וְכָתַבְתִּי דְּקָאֵי עַל תֵּיבַת שֶׁמֶשׁ אִם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה כִּדְמַשְׁמַע לְהֶדְיָא מֵרַשִׁ"י וְתוֹסָפוֹת שָׁם כָּעֵת מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב בתשב"ץ (ח"א ס' קע"ז) שֶׁכָּתַב שָׁם וְזַ"ל אֲפִילּוּ שְׁמוֹת מַלְאֲכֵי ה' מֻוְתָּר לִמְחָקָן וכו' וְכָל שֶׁכֵּן שְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם כְּגוֹן צֹוְרִי שָׂדִי וְעִמָּנוּאֵל וְאֵלִיָּה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁנִּקְרָאִין בְּשֵׁם הקב"ה שְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם הֵם וְלֹא נִתְקַדְּשׁוּ וְהָכִי מוּכָח בְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (ד' קי"ז ע"א) דְּתַנְיָא הָתָם יְדִידְיָהּ נֶחְלָק לִשְׁנַיִם לְפִיכָךְ יְדִיד חוֹל יָהּ קוֹדֶשׁ וּמַשְׁמַע דְּאִם אֵינוֹ נֶחֱלָק לִשְׁנַיִם הָוֵי כֻּוְלּוֹ חוֹל וכו' וִיעֻוְיַיִן בְּכִתְבֵי מהרא"י (סי' קפ"ח) לְעִנְיַן שֵׁם יְדִידֶיהָ שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי רַב דְּנֶחְלַק לִשְׁנַיִם וְאַחַר כָּךְ כָּתַב וְזַ"ל אָמְנָם הָיָה נִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּקָאָמַר תַּלְמוּדָא וּפְלִיג רִיבָּ"ל בְּהִלְלוֹי' וּמָצִינוּ לְמֵימַר דְּהוּא הַדִּין פְּלִיג רִיבָּ"ל אַיְּדִידֶיהָ וְכִדְרִיבָּ"ל קיי"ל וכו' עכ"ל וִיעֻוְיַיִן בְּטִיב גִּטִּין סוֹף שְׁמוֹת עֲיָירוֹת וּנְהָרוֹת בב"ש ד"ה גָּרְסִינַן בט"ג שָׁם (אוֹת א') וזת"ד כֵּיוָן דְּבִקְרָא כְּתִיב (ש"כ י"ב פ' כ"ד) וה' אָהֲבוּ (וְשָׁם פ' כ"ה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְדִידְיָהּבַּעֲבוּר ה' וּפֵירֵשׁ רַשִׁ"י בַּעֲבוּר ה' אֲשֶׁר אָהֲבוּ וּלְפִי זֶה לֵיכָּא לְפָרֵשׁ בִּידִידֶיהָ פֵּירוּשׁ אַחֵר כִּי אִם שֶׁנִּכְלַל בּוֹ שֵׁם ה' וּלְפִי זֶה לָרִיבָּ"ל דְּאָמַר מַאי הַלְלוּיָ' הַלְּלוּהוּ בְּהִלּוּלִים הַרְבֵּה עַל כֵּן דַּוְקָא בְּהִלְלָוִי' דְּאֶפְשָׁר

לְפָרֵשׁ כֵּן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּידִידֶיהָ ע"כ דְּנָחְלַק גַּם לָרִיבָ"ל (וּמַקְשֵׁ' אמהרא"י) (רַק בְּאִידָךְ דְּרִיבָ"ל דְּאָמַר הַלְלוּיָ' כּוֹלֵל שֵׁם וָשָׁבַח בְּבַת אַחַת אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן גַּם בִּידִידֶיהָ כֵּינָן שֶׁהַזָּרְכַּב וְרָעֲשָׁה תֵּיבָה אַחַת עִם יָדִיד אֵין בּוֹ מְשׁוּם קְדֻוָּשָׁה יעו"ש וצ"ע שֶׁלֹּא מֵבִיא דִּבְרֵי התשב"ץ) עכת"ד: אָמְנָם אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּוַדַּאי לָא פְּלִיג רִיבָ"ל דִּידִידֶיהָ אַדִּידֶיהָ לְעִנְיַן דִּינָא וְיוֹתֵר אִית לָן לוֹמַר דְּרַק בְּפֵירוּשׁ תֵּיבַת הַלְלוּיָהּ קָאָמַר רִיבָ"ל שְׁנֵי פֵּירוּשִׁים וְכִי הֵיכִי דְּבְאִידָךְ דְּרִיבָ"ל לָא קָאָמַר טַעְמָא דְּלָכֵן אֵין מְחַלְּקִין תֵּיבַת הַלְלוּיָ' כִּי אִם שֶׁמְּפָרֵשׁ פֵּירוּשׁ הַתֵּיבָה וּמִמֵּילָא שָׁמְעִינַן דְּלָא נָחֵלַק הָכָא נָמֵי בְּמַאי דְּקָאָמַר בְּהַלְלוּיָהּ רַבִּים לָא אָתֵי לְאַפּוּקֵי דְּאִם לֹא נֵימָא כֵּן אָז נְחַלֵּק וּכְמוֹ שֵׁם אֱלִיעֶזֶר דִּכְתִיב דִּקְרָאוֹ עַל שֵׁם אֱלֹקֵי אָבִי בַּעֲזָרִי דַּהֲוֵי כִּידִידֶיהָ וּמִכָּל מָקוֹם לֵיכָּא לְמֵאן דְּאָמַר דְּנָחְלַק (וְכֵן שֵׁם עִמָּנוּאֵל שֶׁהֵבִיא התשב"ץ וְהוּא בִּישַׁעְיָ' (ז' י"ד) וּפֵירֵשׁ רַשִׁ"י עִמָּנוּאֵל לוֹמַר שֶׁיִּהְא צוּרֵנוּ עִמָּנוּ) וּלְפִי זֶה לָא קַשְׁיָא מִיָּדִי עַל מהרא"י אֶלָּא שלצ"ע בָּזֶה מַה שֶּׁאָמְרוּ בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (יו"ד ע"א) שְׁמְשׁוֹן עַל שֵׁם הקב"ה נִקְרָא וְאַקְשִׁינַן אִי הָכִי אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ ולק"מ שֶׁלֹּא אָמְרוּ זֶה עַל שְׁמְשׁוֹן כִּי אִם עַל שֵׁמֶשׁ וכו' וּלְפוּם הַאי דְּסָלְקָא דַּעְתִּין דְּשֵׁם הקב"ה שֶׁמֶשׁ הוּא וְתֵירְצוּ דְּכִנּוּי הוּא שֶׁמֶשׁ וכו' עכ"ל התשב"ץ (ולפ"ד התשב"ץ וְרַשִׁ"י וְתוֹסָפוֹת דְּמַעֲתָּה לֹא יִמְחֶה הוּא ע"י שֶׁמֶשׁ צ"ל הָא דְּמָתָרְצִינַן אֶלָּא מֵעִין שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה פֵּירוּשׁ דְּשִׁמְשׁוֹן נִקְרָא עַל מֵעֵין שְׁמוֹ וכו' דְּשַׁמָּשׁ מֵעֵין שְׁמוֹ הוּא וְכִדְמַסְיִק מָה הקב"ה מֵגֵין וכו' וכ"ד הת"י (תְּהִלִּים פ"ד) אֲרוּם הֵיךְ שׁוּר רָם וְתָרִים תְּקוֹף ה' אֱלֹהִים וכו' וּכְפֵירוּשׁ רָשִׁ"י שָׁם בְּסוֹטָה שַׁמָּשׁ לְשׁוֹן חוֹמָה וכו'): ב) בְּדִבְרֵי נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף (סוֹף סי' רע"ו) שֶׁכָּתַב עַל מַה שֶּׁכָּתְבוּ תּוֹסְפוֹת סוֹטָה (ד' יוד' ע"א) דְּשָׁלוֹם אֵינוֹ נִמְחָק וְתָנָא וְשַׁיֵּיר וְכָתַב וְז"ל וְרָאִיתִי מִי שֶׁרוֹצִין לְפָרֵשׁ דְּהַתּוֹסָפוֹת כָּתְבוּ כֵּן לְהַמִּקְשָׁה אֲבָל לֹא לְמַסְקָנָא אֲבָל הַמְעַיְּין הֵיטֵב בַּתּוֹסָפוֹת יִרְאֶה דְּלֵיתָא עכ"ל וְהֵבֵאתִי דִּבְרֵי מֵאֵיל הַמְּלוּאִים בְּמִכְתָּבִי הַקּוֹדֶם וְדָחִיתִי דְּבָרָיו וְאָכְתּוֹב הנלע"ד פֵּירוּשׁ דִּבְרֵי הָרוֹצִין לְפָרֵשׁ וּדְחַיֵּית הנקוה"כ הָרוֹצִין לְפָרֵשׁ סוֹבְרִים דְּהַמַּקְשֶׁה סָלְקָא דַּעְתֵּיהּ דְּשַׁמָּשׁ שֶׁם מַמָּשׁ כֵּינָן דְּשַׁמָּשׁ הוּא שֵׁם הָעֶצֶם וְלָא דָּחֵי לְרַחוּם וְחַנּוּן דְּהוּא שֵׁם הַתּוֹאַר וְדָמֵי לְשֵׁם שָׁלוֹם וְאַף דְּמִתַּרְגְּמִינַן טַל שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן הֵיךְ שׁוּר רָם וכו' הָא גַּם עַל שָׁלוֹם מְתַרְגְּמִינַן דַּעֲבַד לֵיהּ שָׁלֵם מִכָּל מָקוֹם מִדְּלָא כְּתִיב ה' שְׁלוֹמִי הוּא קָדֵשׁ כְּמוֹ דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת יו"ד ע"ב (ד"ה וּמְתַרְגְּמִינַן) הָכִי נָמֵי מִדְּלָא כְּתִיב שִׁמְשִׁי וּמָגִנִּי כְּדִכְתִיב (תְּהִלִּים י"ח ול"א) ה' סַלְעִי וּמְצוּדָתִי הָוֵי שָׁם מַמָּשׁ וּלְדִבְרֵי הַמְקַשֶּׁה כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת דְּגַם שָׁלוֹם אֵינוֹ נִמְחָק אֲבָל לְמַסְקָנָא דְּאָמְרִינַן דְּשַׁמָּשׁ הֲוָה מֵעֵין שְׁמוֹ וְלֹא שֵׁם מַמָּשׁ וּפֵירוּשׁוֹ כְּתַרְגּוּמוֹ מַגֵּן וּמַצִּיל הַיְינוּ חוֹמָה וְנִמְחַק הָכָא נָמֵי שֵׁם שָׁלוֹם נִמְחַק אָמְנָם הַמְעַיְּין הֵיטֵב בַּתּוֹסָפוֹת יִרְאֶה דְּלֵיתָא דְּז"ל הַתּוֹסָפוֹת שָׁם וְנִרְאֶה דְּתָנֵי וְשַׁיֵּיר וְעָדִיף מֵחַנּוּן וְרַחוּם דְּנִמְחָק דְּלָא אַשְׁכְּחַן שֶׁקָּרָא הקב"ה שְׁמוֹ כָּךְ חַנּוּן וְהָכָא פָּרִיךְ אַהָא דְּקָאָמַר עַל שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה נִקְרָא מַשְׁמַע דְּשְׁמוֹ נִקְרָא כָּךְ וְהַיְינוּ דְּקָא דָּחֵי אֶלָּא מֵעֵין שְׁמוֹ כְּמוֹ חַנּוּן עַל שֵׁם שֶׁחוֹנֵן וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו עכ"ל חָזִינַן דְּהַתּוֹסָפוֹת מְחַלְּקִין בֵּין חַנּוּן לַהֲלוֹם דְּחַנּוּן לָא אַשְׁכְּחַן שֶׁקָּרָא הקב"ה שְׁמוֹ כָּךְ וְלִכְאוֹרָה נִרְאֶה הָא דְּלָא מַחֲלְקִינַן כמ"ש לְדִבְרֵי הָרוֹצִין לְפָרֵשׁ בֵּין שֵׁם הָעֶצֶם לְשֵׁם הַתּוֹאַר דִּלְפִי זֶה מַאי מַקְשִׁינַן בַּגְּמָרָא שַׁבָּת (יו"ד ע"ב) עַל שָׁלוֹם מַהֲנֶאֱמָן הָא נֶאֱמָן הוּא שֵׁם הַתּוֹאַר כְּמוֹ חָכָם גִּבּוֹר וְשָׁלוֹם הוּא שֵׁם הָעֶצֶם אָמְנָם גַּם לְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ לְחַלֵּק בֵּין נִקְרָא שְׁמוֹ כָּךְ הָכָא נָמֵי לָא קַשְׁיָא מַהֲנֶאֱמָן וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּזֶהוּ תֵּירוּצוֹ שֶׁל הַגְּמָרָא שָׁם דְּמִתַּרְגְּמִינַן אַלְקָא מְהֵימְנָא פֵּירוּשׁ וְאֵינוֹ קְרִיאַת שֵׁם מַה שֶּׁאֵין כֵּן

שָׁלוֹם אַף דִּמְתַרְגְּמִינַן דַּעֲבַד לֵיהּ שָׁלֵם מִכָּל מָקוֹם מִדִּכְתִיב וַיִּקְרָא לוֹ מַשְׁמַע דְּשֵׁם הוּא אָמְנָם בְּתוֹסָפוֹת בְּשַׁבָּת שָׁם מִתְרַצִּים מִדְּלָא כְּתִיב ה' שְׁלֹמֹה וּלְפֵירוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם לִכְאוֹרָה צָרִיךְ עִיּוּן אַמַּאי לָא כְּתִיב שִׁמְשֵׁי וּמְגִינֵּי וְאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהָא סִיּוּם הַפָּסוּק שָׁם חֵן וכו' לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֹוְלְכִים בְּתָמִים דְּקָאֵי אַכֻּוְלֵּי עָלְמָא וּלְפִי זֶה אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ שִׁמְשֵׁי וכו' וְאוּלַי לָזֶה מַסְקִינַן בַּגְּמָרָא מַגֵּין וּמַצִּיל עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּוְלּוֹ וְשָׁלוֹם אַשְׁכְּחַן (שׁוֹפְטִים) וַיִּקְרָא לוֹ ה' שָׁלוֹם דְּמַשְׁמַע דִּקְרָא לְמִזְבַּח בְּשֵׁם ה' וְהָכָא נָמֵי בְּשֶׁמֶשׁ דאר"י דְּשִׁמְשׁוֹן נִקְרָא עַל שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה מַשְׁמַע דִּשְׁמוֹ נִקְרָא כָּךְ וּמְתָרְצִינַן דְּשַׁמָּשׁ אֵינוֹ שְׁמוֹ אֶלָּא מֵעֵין שְׁמוֹ כְּמוֹ חִנּוּן וְאִם כֵּן שָׁלוֹם שֶׁהוּא שָׁם אֵינוֹ נִמְחָק וְתָנֵי וְשִׁיֵּיר אֲפִילּוּ לְפִי הַמַּסְקָנָא: ג) בְּחַפְּשִׂי בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים עִם פֵּירוּשׁ כִּסֵּא רַחֲמִים לְהַגָּאוֹן ה"ר חִידָ"א רָאִיתִי (בְּפֶרֶק ד' הֲלָכָה א') הֵבִיא דִּבְרֵי הָרָאָבָ"ן (ד' קט"ז סוע"ב) וְזַ"ל ת"ר כָּתַב שֵׁם קָטָן מִשֵּׁם גָּדוֹל כְּגוֹן אֵל מֵאֱלֹקִים י"ה מה' אֵינוֹ נִמְחָק שֹׁד מִשַּׁדַּי צָב מִצְּבָאוֹת כֻּוְלּוֹ נִמְחָק וכו' עכ"ל וְכָתַב הָרַב חִידָ"א וְזַ"ל הֲרֵי שֶׁכָּתַב רָאָבָ"ן דִּצְבָאוֹת כֻּלּוֹ נִמְחָק וְזֶה מוֹרֶה דְּפָסַק כר' יוֹסִי וכו' עכ"ל ובמחכ"ת לֹא יִתָּכֵן לְפָרֵשׁ כֵּן דְּהָא כָּתַב צָב מִצְּבָאוֹת ולעד"נ בִּפְשִׁיטוּת דְּתֵיבַת כֻּוְלּוֹ הַיְינוּ וכו' (וּכְמוֹ וכו' עַל פָּסוּק) וְכַוָּנַת הָרָאָבָ"ן בְּתֵיבַת כֻּוְלּוֹ הַיְינוּ וכו' עַל א"ה מאה"י דְּאִיתָא שָׁם במס' (וּלְדִבְרֵי קְצָת גַּם צַד אוֹת) אֲבָל צְבָאוֹת וַדַּאי דס"ל דְּאֵינוֹ נִמְחָק כְּרַבָּנָן: ד) בְּעִיטּוּר סוֹפְרִים עַל (מ"ס פ"ד ה"נ) כָּתַב דִּבְכָל מָקוֹם מְצֹוְרָף שֵׁם צְבָאוֹת אֶל ה' חוּץ מִמָּקוֹם אֶחָד מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּוְדוּן וּמַאֲרִיךְ בָּזֶה ובמחכ"ת נֶעְלַם מִמֶּנּוּ הַפָּסוּק בְּפָרָשַׁת תֵּצֵא וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם וְכֵן בְּיִרְמְיָהוּ ג' י"ט חַלַּת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם): וְהִנְנִי דוש"ת באה"ר בְּהַדְרַת הַכָּבוֹד מִתְכַּבֵּד בְּקִרְבָתוֹ בְּאַהֲבָתוֹ אַבְרָהָם יְחֶזְקֵאל בהר"ש זַ"ל ארלאזֶאֲרָאווּ מִכְתָּב ח"י ב"ה מוֹצָאֵי ש"ק וַיִּגַּשׁ תרנ"ו לפ"ק נְאֻוֹוהָרְדַּק כְּבוֹד יָדִיד וכו' מוהר"ר חָכָם חַיִּים חזקיאו מוֹדֵינִי סופ"י טָב טָבָא הוּא וְטָבָא לֶיְהֱוֵי.

גְּלִילַת יַד קָדְשׁוֹ הִגִּיעַנִי וְיַעְזְרוּ ה' לְהָפִיץ מֵעֵינוֹתָיו חוּצָה לְתִפְאֶרֶת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה: וְעַל דְּבַר מִי שֶׁמְּעַרְעֵר עַל לְשׁוֹן שַׁדַּי לענ"ד אֵין מַמָּשׁ בְּזֶה וּמַה שֶׁהַמְעַרְעֵר מְדַמֶּה לסי' רע"ו אֵין זֶה דִּמְיוֹן דְּהָתָם כַּוָּוְנָתוֹ לַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אֲבָל כָּאן לְשָׂדֶה הַכַּוָּוְנָה וְאִם כֵּן גַּם קְרָא דְּבֵין שַׁדַּי יָלִין לֹא נִכְתּוֹב בְּאִגֶּרֶת וַחֲזַ"ל לֹא הִקְפִּידוּ רַק עַל שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁהָיְתָה כַּוָּוְנַת הַכּוֹתֵב וְכֵן אֲדֹנָי פָּז לֹא נִכְתּוֹב בְּאִגֶּרֶת וְיֵשׁ סֵפֶר אֲדֹנָי פָּז וּלְחִנָּם לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה רַק כְּבוֹדוֹ מִגֹּוְדֶל וכו' יְדַמֶּה לַחֲבֹוְשׁ בְּזֶה וְעַל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה נֶאֱמַר כמ"ש חֲזַ"ל בְּעֵירוּבִין דַּף מ"ח ע"א אִלּוּ דָּיְיקִינַן כֻּוְלֵּי הַאי לָא הֲוָה תְּנֵינַן וְהָיָה זֶה שלו' מאדה"ש לְמַר וּלְתוֹרָתוֹ הק': יְדִידוֹ הדוש"ת בְּאַהֲבָה רַבָּה וַעֲצוּמָה יְחִיאֵל מִיכַל הַלֵּוִי עַפְשְׁטִיָּן החופ"ק מַכְתֵּב יט ב"ה ה' טֵבֵת תרנ"ו קארטינגא.

כָּבוֹד וכו' אחדשה"ט לְשִׂמְחָתִי נִתְבַּשַּׂרְתִּי עַל הַדְפָּסַת סְפָרָיו הַמְּאִירִים פְּנֵי תֶּבֶל ה' יִהְיֶה בְּעֶזְרוֹ וְיַצְלִיחֵהוּ לַטּוֹב וְעַל דְּבַר שְׁמוֹ ש' חֶמֶד בְּתִקְוָתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ לִכְתּוֹב מְעַט אִם שֶׁאֵינִי כְּדַאי כְּלָל וּבְאַתְרָא דְּמָרֵיהּ בֵּיתֵיהּ תָּלֵי זַיְינֵיהּ וכו' וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וְלָמָּה זֶה אָנֹכִי בְּעָנְיִי וּבְמִיעוּט יְדִיעָתִי אַךְ בַּאֲשֶׁר דָּרַשׁ ג"כ מִמֶּנִּי וְהַיּוֹם אֵינוֹ בִּכְדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה לַעֲרֹוְךְ מִכְתָּב וְהַדָּבָר נָחוּץ כִּי הָחֵל לְהַדְפִּיס לָכֵן בֵּין כֹּה וָכֹה טֶרֶם כִּתְבֵי אַצִּיעַ עֵצָה אַחַת לִפְנֵי כתה"ר אִם יֻוְכְשַׁר בְּעֵינָיו כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בְּנֵי רע"א זַ"ל עַל הַשַּׁעַר שֶׁל ס' חר"ע שֶׁהִדְפִּיסוּ צִירֵי תַּחַת א' שֶׁל אֲיֵיגֶר וְהָיָה לִכְבוֹדוֹ שֶׁלֹּא יֻוְקְרָא אַיְגַר בחי' כֵּן עֲצָתִי אֲשֶׁר יְצַוֶּה כ"ת עַל הַשַּׁעַר שֶׁאֵינוֹ רַק לִכְרֹוְךְ בּוֹ לְהַדְפִּיס צָיְיְרִי תַּחַת ד' שֶׁל שַׁדַּי חֶמֶד וּבָזֶה

יָצָא לְדַעְתִּי לְכָל הַדֵּעוֹת וּלְכָל הַחֲשָׁשׁוֹת גַּם לְמִידַּת חֲסִידוּת וְכֵן עָצָתִי הָעֲנִיָּה שֶׁכֵּן יַעֲשֶׂה אַף שֶׁאֵינִי אוֹמֵר זֹאת לְדַוְקָא אֲבָל יֵשׁ עוֹד עַל הַשַּׁעַר שֶׁכָּתַב בּוֹ יְזַכֵּנוּ הָאֵל יִתְבָּרֵךְ לְהַגּוֹת וכו' זֹאת לענ"ד רָאוּיְמְאֹד לְצַוּוֹת שֶׁלֹּא יַדְפִּיסוּ זֹאת עַל הֶעֱלָה שֶׁבָּאָה רַק לִכְרוֹךְ אֶת הַסֵּפֶר הֶעֱלָה שֶׁהַכּוֹרֵךְ סְפָרִים קוֹרְעָה לְפִי שֵׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ גָּדוֹל לִכְאוֹרָה לענ"ד לְפִי שֶׁבֶּאֱמֶת הַכַּוָּנָה עַל ד' ית"ש אע"ג שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ וּבְקֹרוֹב תִּקָּוָתִי לַעֲרוֹךְ מְעַט דְּבָרִים בָּזֶה בְּמִכְתָּב לְמַעַן עֲשׂוֹת רְצוֹן צַדִּיק וד' יִשְׁלַח עֶזְרָתוֹ מְקֻדָּשׁ לִכְבוֹד תּוֹרָתוֹ יַאֲרִיךְ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו וְיַזַּכֵּהוּ לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים וּמָלְאוּ פְּנֵי תֵבֵל תְּנוּבָה מִתּוֹרָתוֹ יָפוּצוּ חוּצָה: אַרְיֵה לֵיב מְכֻנֶּה לִיפְקִין.

מַכְתֵּב כ מִכְתָּב שֵׁנִי מֵהַגָּאוֹן הַנָּ"ל יצ"ו. ב"ה י"ב טֵבֵת תרנ"ו קארטינגא.

כְּבוֹד וכו' כש"ת מוהר"ר חַיִּים חִזְקִיָּהוּ מִדִּינֵי נ"י: אחדש"ט כָּרָאוּי כָּתַבְתִּי לכת"ר א' שָׁבוּעַ הַקּוֹדֶמֶת וְאָנֹכִי אֵינִי כִּדְאי כְּלָל וְרַק בַּאֲשֶׁר לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ חָפַצְתִּי וְהִנְנִי לְדַבֵּר מְעַט ג"כ וכתה"ר הֲלֹא יֵדַע וְיָבִין אִם לְקָרֵב אוֹ לְקַבֵּל דְּבָרִי אוֹ לֹא: א) וְהִנֵּה בַּשָּׁ"ךְ יו"ד סי' רע"ו ס"ק י"ב שֶׁשֵּׁם שֶׁל קוֹדֶשׁ שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם קְדֻשָּׁה אָסוּר לְמוֹחֲקוֹ אִם לֹא לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן דַּוְקָא וּבְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם בְּסוֹף הַסֵּפֶר בַּהַגָּהוֹת בְּהִלְכוֹת ס"ת הֵבִיא בְּשֵׁם פְּרִי חָדָשׁ שֶׁהוֹכִיחַ מֵהָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב דְּשֵׁם הַכָּתוּב עַל כֵּלִים וְהִתִּיכוֹ לוֹקֶה וּסְתָם כֵּלִים הַשֵּׁם לֹא נִתְקַדֵּשׁ וַאֲפִלּוּ אִם נֹאמַר שֶׁיִּתָּכֵן גַּם בְּהַכָּתוּב בִּכְלִי שֶׁיִּקְדֵּשׁ אֲבָל מִכָּל מָקוֹם רֻבָּם נִכְתְּבוּ בְּלֹא קִידּוּשׁ וְהָרַמְבַּ"ם סְתָמָא כָּתַב דְּלוֹקֶה הֲרֵי סְבִירָא לֵיהּ דְּגַם כְּשֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ לוֹקֶה עַל מְחִיקָתוֹ וּבְטוּרֵי זָהָב סי' רע"ו סק"ב הֵבִיא בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִיּוֹת בְּשֵׁם רא"ם דְּשֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה ולענ"ד נִרְאֶה שֶׁאֵין פְּלוּגְתָּא בֵּינֵיהֶם כִּי הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי שָׁם פָּרַק שִׁשִּׁי מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה הֵבִיא רְאָיָה מִגְּמָרָא דְּשַׁבָּת דַּף ק"ד ע"ב הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב הַשֵּׁם וְטָעָה וְרָצָה לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְשָׁכַח וְטָעָה וְלֹא הִטִּיל בּוֹ דלי"ת עי"ש והרא"מ הוּא ר' אֱלִיעֶזֶר מִמֵּיץ בְּסִפְרוֹ יְרֵאִים וְכֵן הוּא שָׁם בסי' ט' וּבְכוֹתֵב יְהוּדָה אֵין דַּעְתּוֹ עַל שֵׁם כְּלָל וְרַק בְּכִי הַאי גַּוְונָא אַיְירִי הרא"מ וְהוּא עַל דֶּרֶךְ שֶׁהֵבִיא הַשָּׁ"ךְ שָׁם ס"ק י"ב בְּכוֹתֵב וְהָיְתָם כֻּאֱלֹקִים שֶׁכַּוָּנָתוֹ שֶׁלֹּא עַל שֵׁם כְּלָל וְהוּא בְּדוֹמֶה לְמַה שֶׁכָּתוּב בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ד' שָׁם שֶׁל חוֹל הַדּוֹמֶה לְשֵׁם שֶׁל קוֹדֶשׁ יעו"ש וּבְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם שָׁם הֵבִיא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם גַּבֵּי מִין בְּזֶה הַלָּשׁוֹן שֶׁהוּא אֵינוֹ מַאֲמִין בְּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וְלֹא כְּתָבוֹ לִשְׁמוֹ אֶלָּא שֶׁמַּעֲלֶה בְּדַעְתּוֹ שֶׁזֶּהוּ כִּשְׁאָר דְּבָרִים הוֹאִיל וְדַעְתּוֹ כֵּן לֹא נִתְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם עכ"ל הָרַמְבַּ"ם וּפֵירֵשׁ בְּמַחֲנֵה אֶפְרַיִם שָׁם לְפִי שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ עַל ה' כְּלָל וַהֲוָה דּוֹמֶה לְכוֹתֵב יְהוּדָה וְכֵן מֻכְרָח מֵאֲרִיכַת לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא כָּתַב בְּקִיצוּר יעו"ש בַּמַּחֲנֶה אֶפְרַיִם אֲבָל כְּשֶׁיָּדַע הַכּוֹתֵב שֶׁהוּא הַשֵּׁם רַק שֶׁלֹּא קִידְּשׁוֹ לוֹקֶה עַל מְחִיקָתוֹ לְהָרַמְבַּ"ם וְכֵן כָּתַב מָרָן הַבַּיִת יוֹסֵף בְּשֵׁם הַסְּמָ"ק כָּתַב הַשֵּׁם שֶׁלֹּא מִדַּעַת וכו' וּלְפִי זֶה לָא פְּלִיגִי כְּלָל הָרַמְבַּ"ם ורא"ם וְהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי הַנָּ"ל וּמַה שֶׁכָּתַב הרא"ם בְּלֹא כַּוָּנָה פֵּירוּשׁ כְּמִי שֶׁסּוֹבֵר שֶׁכּוֹתֵב יְהוּדָה וְכַנַּ"ל שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ עַל ה' כְּלָל וְכֵן מוּכָח בס' יְרֵאִים שֶׁמִּיָּד תֵּיכֶף אַחַר זֶה הֵבִיא לְהַקְשׁוֹת מִמַּה שֶׁאָמְרוּ בַּעֲרָכִין דַּף ו' ע"א דְּנָכְרִי שֶׁכָּתַב שָׁם עַל הַקּוֹרָה וְאָמַר לְדַעַת יִשְׂרָאֵל הִפְרַשְׁתִּיהָ שֶׁאָסוּר רַק מְקוֹמוֹ וּבְסֵפֶר תּוֹרָה אָסוּר גַּם הַגְּלָיוֹן וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְתָרֵץ דְּנָכְרִי הַכּוֹתֵב עַל הַקּוֹרָה מִסְתָּמָא אֵינוֹ מְקַדְּשׁוֹ בְּפֵירוּשׁ וְאֵינוֹ חָמוּר כְּמוֹ הַסֵּפֶר תּוֹרָה לְאֻסּוֹר כֻּלּוֹ וּמוּכָח מִזֶּה דְּגַם הרא"ם סְבִירָא לֵיהּ כְּהָרַמְבַּ"ם דְּהֵיכָא דְּיָדַע שֶׁכּוֹתֵב הַשֵּׁם שה' הוּא קָדוֹשׁ ג"כ מִדְּאוֹרַיְיתָא וְכַנַּ"ל וְאֵין כָּאן פְּלֻגְתָּא כְּלָל בֵּין הָרַמְבַּ"ם והרא"ם כַּנַּ"ל: וּבְזֶה נִיחָא ג"כ מַה שֶׁהֵבִיא הַגְּרָ"א סי' רכ"ו ס"ק ו' נִתְכַּוְּנִין לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְלֹא הִטִּיל בּוֹ דלי"ת מוֹחֲקוֹ וְכוֹתֵב

אֶת ה' וּלְקַמָּן נִכְתּוֹב בָּזֶה הַיְינוּ לְפִי שֶׁהָיְתָה כַּוָּנָתוֹ רַק עַל יְהוּדָה כַּנַ"ל וְעַיֵּין עוֹד בֵּיאוּר הַגְּרָ"א אוֹרַח חַיִּים סִי' ל"ב ס"ק נ"ז: ב) וְלִכְאוֹרָה רְאָיָה עוֹד לְהָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל אַף ע"ג שֶׁלֹּא קִידְּשׁוּ בְּפִירוּשׁ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה שֶׁהֲרֵי יָלְפִינַן מִקְּרָא וַאֲבַדְתֶּם אֶת שְׁמָם וכו' לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לה' וכו' וּכְמוֹ שכ' הָרַמְבַּ"ם שָׁם פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה וּבְמַכּוֹת כ"ב ע"א וְאִם יְהִיֶה חִילּוּק בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ נִצְטָרֵךְ לוֹמַר דְּגַם לְעִנְיַן שֶׁלָּהֶם לֹא נָזֶה לְאַבֵּד רַק הַנִּכְתָּב לְשֵׁם עכומ"ז דַּוְקָא וּפֵירֵשׁ בְּפֵירוּשׁ שֶׁהֲרֵי הַכָּתוּב אוֹמֵר לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן מַשְׁמַע בְּאוֹתוֹ אוֹפֶן שֶׁצִּוָּה בְּאוֹתוֹ אוֹפֶן אָסַר וְאִם כֵּן קָשֶׁה הָא קְרָא סְתָמָא כְּתִיב שְׁמָם וְעוֹד שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר בְּרֵישׁ הַפָּרָשָׁה בְּאֶרֶץ וכו' וּמִנַּיִן יָדְעוּ אֵיזוֹ פֵּירְשׁוּ בְּפֵירוּשׁ לַשֵּׁם ע"כ וְהָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ דְּסָפֵק דְּאוֹרַיְיתָא מִן הַתּוֹרָה לְקוּלָּא וא"כ עַל כָּרְחִין לוֹמַר דְּשֶׁלָּהֶם הַחִיּוּב בְּכָל אוֹפֶן שֶׁאִם לֹא כֵּן הָיוּ רְאוּיִם לִהְיוֹת כֻּלָּם פְּטוּרִים מִסָּפֵק וּמִמֵּילָא הָאִיסּוּר לה' בְּכָל אוֹפֶן אִם אַךְ יָדַע שֶׁהוּא הַשֵּׁם כַּנַ"ל וכ"כ סְבָרָא זוֹ לְדַמּוֹת הָאִיסּוּר לָאוֹפַן הַחִיּוּב בַּחֲתַם סוֹפֵר יו"ד סִי' רנ"ו ד"ה הַיּוֹצֵא לְעִנְיַן בַּצֶּבַע וְלֹא בִּדְיוֹ ע"ש: ג) וְעוֹד קָצַת רְאָיָה לַהַנַּ"ל מִגְּמָרָא סוֹטָה דַּף יו"ד ע"א שִׁמְשׁוֹן וכו' אִי הָכִי לֹא יִמְחֶה וּמִסְתָּמָא שֶׁעַל שִׁמְשׁוֹן הַכָּתוּב בְּקָרָא אַיְירִי וְשָׁם אֵין מְקַדְּשִׁין דְּאָסוּר לְקַדֵּשׁ כֵּיוָן שֶׁהַכַּוָּנָה בֶּאֱמֶת עַל שִׁמְשׁוֹן בֶּן מָנוֹחַ וּמוּכָח כַּנַ"ל וְאִם כַּוָּנַת הַגְּמָרָא אִם יִכְתּוֹב שִׁמְשׁוֹן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וִיקַדְּשׁוּ וִיכַוְּונוּ עַל קב"ה א"כ יִקְשֶׁה שֶׁמָּא בֶּאֱמֶת כֵּן וּמַאי דְּלָא קָתָנֵי בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים שֶׁאֵינוֹ נִמְחָק דְּתָנָא וְשַׁיֵּיר כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת שָׁם וּמְנָא לַן לְדַחוֹת לְגַמְרֵי הַמֵּימְרָא מִשּׁוּם זֶה וּכְעֵין מַה שֶׁכָּתַב בָּזֶה בִּבְכוֹר שׁוֹר סַנְהֶדְרִין ס"ה וְרָמַז עָלָיו בשע"ת א"ח סִי' פ"ד ע"ש (עַיֵּין בְּהֶעָרוֹת שֶׁבְּסוֹף הַמַּכְתִּיב הַזֶּה אוֹת א'): וְלִכְאוֹרָה עוֹד רְאָיָה מִסֵּוּגְיָא דְּשַׁבָּת ס"א ע"ב בְּקָמֵיעַ שֶׁבַּקְּמֵיעוֹת בְּנוֹדַאי יֵשׁ אוֹתָן שֶׁאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ לְשֵׁם ה' דַּוְקָא רַק כּוֹתֵב לְשֵׁם הַחוֹלֶה שֶׁיִּתְרַפֵּא וְיֵשׁ גַּם כֵּן קְמֵיעוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ וּבְסוֹגְיָא שָׁם מוּכָח שֶׁבְּכָל הַקְּמֵיעוֹת יֵשׁ קִדּוּשָׁה שֶׁמִּתְחַלָּה אָמַר בְּקָמֵיעַ שֶׁל עִיקָּרִין וכו' וּפָרִיךְ עַל זֶה וּמוּקִי לָהּ בְּכַמָּה אוֹפַנִּים וְעַל כָּל אֶחָד פָּרִיךְ עֲלָהּ וְקָשֶׁה הָא הָוָה לֵיהּ לְאוֹקְמָא בְּקָמֵיעַ שֶׁלֹּא קִידְּשׁ בְּפֵירוּשׁ לְשֵׁם קִדּוּשַׁת ה' וּמִזֶּה מוּכָח שֶׁגַּם כְּשֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ בְּפֵירוּשׁ אָסוּר וְאִם כֵּן הָא דְּמַיְיתֵי שָׁם רְאָיָה מִן הָיָה שֵׁם כָּתוּב עַל הַכְּלִי מוּכָח לְכְאוֹרָה דְּגַם הַגְּמָרָא ס"ל כִּסְבָרַת הפר"ח שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה שֶׁבִּשְׁמוֹת שֶׁעַל הַכֵּלִים רֻבָּן אֵינָם מְקַדְּשִׁים אֶת הַשֵּׁם לְשֵׁם קִדּוּשַׁת הַשֵּׁם וּרְאָיָה מִשָּׁם גַּם כֵּן לְהָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל וְכַנַ"ל (עַיֵּין הֶעָרָה ב'): וְעַיֵּין שַׁבָּת דַּף ק"כ ע"ב הָיָה הַשֵּׁם כָּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ וּמְפוֹרָשׁ שָׁם דַּהֲוָה דְּאוֹרַיְיתָא וּמַקְשֶׁה שָׁם דְּרַבָּנָן אַדְּרַבָּנָן וְלָמָּה לֹא תֵּירֵץ דְּהָיָה כָּתוּב עַל בְּשָׂרוֹ אַיְירֵי שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ בְּפֵירוּשׁ וְלָכֵן מֻוָתָּר מִן הַתּוֹרָה לְמוֹחֲקוֹ וְאִם כֵּן הוּא רְאָיָה לַהַנַּ"ל וְיֵשׁ לִדְחוֹת מִדְּנִקַט סְתָמָא ס"ל דִּבְכָל עִנְיָן אַיְירֵי עַיֵּין שָׁם: וְיֵעוֹנֵן סוֹכָּה דַּף נ"ג גַּבֵּי דָּוִד לְכְתּוֹב שֵׁם אַחֵסְפָּא וְלִכְאוֹרָה לָמָּה לֹא כָּתַב וְלֹא קִידְּשׁוֹ דַּוְקָא לְשֵׁם קְדֻשַּׁת ה' וּמוּכָח מִזֶּה דְּגַם בְּאוֹפֶן זֶה אָסוּר לִמְחֹק מִדְּאוֹרַיְיתָא וְזֶה יֵשׁ לִדְחוֹת אוּלַי לֹא הָיָה מוֹעִיל הַשֵּׁם אִם לֹא הָיָה מְקַדְּשׁוֹ בְּפֵירוּשׁ וְהוּא דּוֹחֵק וְכֵן מַה שֶּׁלָּמַד שָׁם מִשְּׁמִי שֶׁנִּכְתַּב וכו' שֶׁל סוֹטָה מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה כַּנַ"ל רַק שֶׁיֵּשׁ לִדְחוֹק דס"ל דְּסוֹטָה צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ הַשֵּׁמוֹת כס"ת וְאוּלַי זֶהוּ שֶׁאָמַר שֵׁם שֶׁמִּי שֶׁנִּמְחַק בְּקְדֻשָּׁה וכו' אַךְ הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת סוֹטָה פֶּרֶק ג' הֲלָכָה ח' לֹא הִזְכִּיר שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ הַשֵּׁמוֹת וּלְשִׁיטָתוֹ אָזֵיל דס"ל דְּאָסוּר מִדְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל עִנְיָן גַּם כְּשֶׁלֹּא כִּיוֵּן לְקַדְּשׁוֹ וְכַנַ"ל וְאִם כֵּן אֵינָהּ רְאָיָה שֶׁצָּרִיךְ לְקַדֵּשׁ וְעַיֵּין עוֹד בִּתְשׁוּבַת נוֹדָע בִּיהוּדָה חֵלֶק א"ח סִי' י"ז וְחֵלֶק יו"ד סִי' קפ"א מְבוֹאָר דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דְּאָסוּר לִמְחֹק

אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ ע"ש אָמְנָם שֶׁאָסוּר לַהֲבִיאוֹ לִידֵי בִּזָּיוֹן זֶה אֵין צָרִיךְ רְאָיָה שֶׁהוּא גְּמָרָא מְפֹרָשֶׁת בְּרֹאשׁ הַשָּׁה דַּף י"ח ע"א וְנִמְצָא שְׁטָר מֻוטָל בָּאַשְׁפָּה ע"ש וּבְוַדַּאי כְּשֶׁכָּתְבוּ זְמַן הַשְׁטָר לְיוֹחָנָן כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן לֹא קִדְּשׁוּהוּ כְּלָל וְעַיֵּין עוֹד אוּרִים וְתֻמִּים וּנְתִיבוֹת הַמִּשְׁפָּט ח"מ סי' כ"ז לְעִנְיַן כְּתִיבַת אדי"ע בִּשְׁטָרוֹת עי"ש בְּאוֹרֶךְ: וְהִנֵּה רְאֵית הרא"ם בס' יְרֵאִים סי' ט' הַמּוּבָא בְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה אֵינוֹ מוּבָן לענ"ד דָּמָה רְאָיָה מִשַּׁבָּת ק"ד גַּבֵּי הָיָה צָרִיךְ וכו' וְרָצָה לִכְתּוֹב יְהוּדָה הָא שָׁם לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר הַסֵּפֶר תּוֹרָה אַיְירִי כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ מַעֲבִיר עָלָיו וכו' לְהַכְשִׁיר הס"ת וּלְהַכְשִׁיר הס"ת פְּשִׁיטָא שֶׁצָּרִיךְ קִידּוּשׁ דַּוְקָא כַּמְּפֹרָשׁ בְּגִטִּין נ"ד אַזְכָּרוֹת שֶׁלָּהֶן לֹא כָּתַבְתִּי לִשְׁמָן וְאֵין רְאָיָה מִשָּׁם לְעִנְיַן הֶיתֵּר מְתִיקָה וְלִכְאוֹרָה הָיָה אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּבֶאֱמֶת הרא"ם אַיְירִי רַק לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר סֵפֶר תּוֹרָה וּמַיְירִי מִשָּׁם שֶׁאֲפִילּוּ שָׁם אֶחָד אֵינוֹ קָדוֹשׁ וְאֵינוֹ כָּשֵׁר הס"ת אִם לֹא קִדֵּשׁ וּלְשׁוֹן הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִיּוֹת שָׁם בְּשֵׁם הרא"ם וְאֵין בָּהֶם קַדֵּוּשָׁה אֲבָל לְפָנֵינוּ בְּסֵפֶר יְרֵאִים סי' ט' לֵיתָא לִשְׁלֹשָׁה תֵּיבוֹת אֵלּוּ וְאִם כֵּן אֵין רְאָיָה כְּלָל דהרא"ם אַיְירִי בִּמְחִיקָה אֲבָל לִכְאוֹרָה מִמַּה שֶׁכָּתַב שָׁם בסי' ט' דְּאַיְירִי לְעִנְיַן אִיסּוּר מְחִיקָה וּגְנִיזָה לִכְאוֹרָה מַשְׁמַע יוֹתֵר דְּאַיְירִי גַּם בָּזֶה לְעִנְיַן מְחִיקָה וּלְפִי זֶה אֵינוֹ מוּבָן הָרְאָיָה שֶׁמִּשָּׁם אֵין רְאָיָה כְּלָל לִכְאוֹרָה לְעִנְיַן מְחִיקָה (עַיֵּין הֶעָרָה ג'): וְכָתַבְתִּי לְמַעְלָה שֶׁגַּם אִם כַּוָּנָתוֹ לְעִנְיַן מְחִיקָה מִכָּל מָקוֹם מֵבִיא רְאָיָה רַק הֵיכָא שֶׁכִּיָּון לְשֵׁם יְהוּדָה וְלֹא לְשֵׁם הַשֵּׁם כְּלָל וְעַיֵּין עוֹד בֵּיאוּר הַגְּרָ"א א"ח סי' ל"ב ס"ק נ"ז וְז"ל וְשָׁבַת ק"ד ב' הֲרֵי שֶׁהָיָה צָרִיךְ וכו' וּמַשְׁמַע דַּוְקָא מִשּׁוּם שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְתֵיבָה אַחֶרֶת אֲבָל כַּוָּנָתוֹ לְשֵׁם וכו' עכ"ל: וּבְעִנְיָן כְּשֶׁסָּבַר שֶׁכּוֹתֵב שֵׁם אַחֵר כְּמוֹ יְהוּדָה אִיתָא בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ה' הֲלָכָה ג' הוּבָא בְּבֵיאוּר הַגְּרָ"א יו"ד סי' רע"ו סק"ו בְּזֶה הַלָּשׁוֹן הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם וְנִתְכַּוֵּן וְכָתַב אֶת יְהוּדָה וְלֹא נָתַן בּוֹ ד' מוֹחֲקוֹ וְכוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם ר' יְהוּדָה אוֹמֵר יַחֲזוֹר עָלָיו אֶת הַקְּוֻלְמוֹס וְיִקַּדֵּשְׁנּוּ אָמְרוּ לוֹ אֵין זֶה מִן הַמֻּבְחָר עכ"ל אִם כֵּן מוּכָח דִּכְשֶׁכָּתַב לְשֵׁם יְהוּדָה מֻוָּתָּר לְמוֹחֲקוֹ לְפָחוֹת לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן הַסֵּפֶר אַף לִכְאוֹרָה מוּכָח מִזֶּה לְהֵיפֶךְ שֶׁהֲרֵי בָּרַיְיתָא זוֹ הוּבָא בַּגְּמָרָא בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת כִּלְשׁוֹנָהּ בְּשַׁבָּת דַּף ק"ד וּבְגִטִּין דַּף כ' וּבְדַף נ"ד וְהִשְׁמִיט הַגְּמָרָא מַה שֶּׁכָּתוּב בְּאֶמְצַע הַבָּרַיְיתָא מוֹחֲקוֹ וְכוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם וְאֵין דֶּרֶךְ הַגְּמָרָא לְהַשְׁמִיט בְּאֶמְצַע מַה שֶּׁנִּצְרָךְ לְהַדִּין וְעוֹד דְּהָא לְרַבָּנָן אֵין תַּקָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לִגְנוֹז אֶת הַיְרִיעָה וְיֵשׁ עֵצָה קַלָּה לְמְחוֹק וְלִכְתּוֹב וְהָעֵצָה כְּתוּבָה בְּאֶמְצַע הַבָּרַיְיתָא וְאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיָּבִיא הַגְּמָרָא הַתְחָלַת הַדִּבּוּר וַיַּשְׁמִיט בְּאֶמְצַע מִזֶּה נִרְאֶה בַּעֲלִיל דְּהַגְּמ' לָא ס"ל בָּזֶה כְּהַבָּרַיְיתָא אוֹ לְפָחוֹת לֹא הָיָה בְּגִירְסַת הגמ'.

וְטָעוּת סוֹפֵר הוּא וְאֵין לִסְמֹךְ אֵלֶיהָ. וְיוֹתֵר נִרְאֶה שֶׁהַגְּמ' לָא ס"ל כֵּן וְלָכֵן הִשְׁמִיטוּהָ וּלְפִי שִׁיטַת רַבֵּינוּ תָּם בְּתוֹסְ' מְנָחוֹת ל' ע"ב דְּקַיְימָא לַן לְדִינָא דְּאֵין כּוֹתְבִין שֵׁם עַל הַמְּחָק מְתֹרָץ יָפֶה דְּהַבָּרַיְיתָא ס"ל ע"פ כְּמַאן דְּאָמַר שֶׁכּוֹתְבִין הַשֵּׁם עַל הַמְּחָק וְלָא אָתְיָא כר' יְהוּדָה דְּאוֹסֵר שָׁם בִּמְנָחוֹת ור' יְהוּדָה פְּלִיג בְּתָרְתֵּי וְלָכֵן הַגְּמָרָא הִשְׁמִיטָהּ דְּלָא קַיְימָא לַן דְּאֵין כּוֹתְבִין עַל הַמְּחָק אֲבָל לְהָרַמְבַּ"ם וש"ע א"ח ל"ב ס' כ"ד וְיו"ד רע"ו סָעִיף ז' דְּמֻוָּתָּר לִכְתּוֹב הַשֵּׁם עַל הַמְּחָק אִם כֵּן מוּכָח מֵהַשְׁמָטַת הַגְּמָרָא דְּאָסוּר לִמְחוֹק שָׁם הוי' גַּם אִם הַכּוֹתֵב סָבַר לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְיֵשׁ לוֹמַר עוֹד כֵּיוָן שֶׁשָּׁם הוי' לֹא נִקְרָא שׁוּם אִישׁ וְשׁוּם מַלְאָךְ וְלֹא נִמְצָא הֶוְיָה רַק כְּשֶׁהַכַּוָּנָה לְשֵׁם ד' וְרַק כָּאן הָיָה סְבָה רְחוֹקָה שֶׁטָּעָה ב' טָעוּתִים סָבַר

לְכִתּוֹב יְהוּדָה וְשָׁכַח הַדָּלִית מַה שֶּׁאֵינוֹ מָצוּי כְּלָל אִם כֵּן הָרוֹאֶה מוֹחֲקוֹ נִרְאֶה כְּמוֹחֵק ד' וְאָסוּר מִשּׁוּם כְּבוֹד ד'.

עַיֵּין רֶמֶז לָזֶה וְדָוְקָא קָצָת בְּסַנְהֶדְרִין מ"ו ע"ב מָשָׁל לִשְׁנֵי אַחִים תְּאוֹמִים וכו' הָרוֹאֶה יֹאמַר וכו' וְיִתָּכֵן עוֹד דְּהַבָּרַיְיתָא גַּם כֵּן מַתְיר רַק לְמָחוֹק בְּצִנְעָה וס"ל כִּסְתָם מִשְׁנָה שׁוֹטָחָן בַּחַמָּה וְלֹא כְּנֶגֶד הָעָם שַׁבָּת קמ"ו ע"ב וְהַגְּמָרָא פָּסַק כְּרַב (דְּלִעְנְיָן דְּאוֹרַיְיתָא) כָּל שֶׁאָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית עַיִן אֲפִילּוּ בְּחַדְרֵי חֲדָרִים אָסוּר וכמ"ש שָׁם תַּנָּאֵי הִיא לָכֵן הִשְׁמִיטוּהוּ דְּאָסוּר לְמוֹחֲקוֹ גַּם בְּצִנְעָה מִפְּנֵי כְּבוֹד ה' כַּנַ"ל שֶׁתֵּיבַת הוי' נִרְאֶה נִכְתָּב לְשֵׁם ה' וּלְפִי זֶה אוּלַי יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין זֶה לָמָּה שֶׁכָּתַב הַשָּׁ"ד סִי' רע"ו ס"ק י"ב לְעִנְיַן וְהָיִיתֶם כָּאֱלֹקִים דְּשָׁם נִרְאֶה מוּכָח קָצָת שֶׁהוּא חוֹל אוֹ לְפָחוֹת סָפֵק לְהַקּוֹרֵא מַה שֶּׁאֵין כֵּן אוֹתִיּוֹת הוי' הָרוֹאֶה יֹאמַר שֶׁהוּא נִכְתָּב לְשֵׁם הַשֵּׁם וְכַנַ"ל כִּמְשֹׁל שֶׁבַּגְּמָ' דְּסַנְהֶדְרִין הַנַּ"ל וְעַיֵּין לְעִנְיַן מַרְאִית הָעַיִן בְּחַדְרֵי חֲדָרִים בתו' כְּתֻבּוֹת ס' ע"א ובמג"א סִי' ש"א ס"ק נ"ו וּבַשָּׁ"ד יו"ד פ"ז סק"ו: וְלָכֵן לְעִנְיַן לְהַזָּהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה מֻטָּל בְּבִזָּיוֹן שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה יוֹתֵר בִּזָּיוֹן מַרְאִית עַיִן כְּמוֹ הַמְּחִיקָה שֶׁמּוֹחֵק בְּעַצְמוֹ בְּחֶדְרוֹ וְיוּכַל לְהוֹדִיעַ לָעוֹמְדִים לְפָנָיו בִּשְׁעָתוֹ שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם ה' אֲבָל לְהַנִּיחַ לָבוֹא לִידֵי בִּזָּיוֹן יֵשׁ לוֹמַר שֶׁאֲפִילּוּ תֵּיבוֹת שֶׁאֵין כַּוָּנַת הַכּוֹתֵב לְשֵׁם מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהָעוֹבְרִים שֶׁיִּרְאוּהוּ בְּבִזָּיוֹן יִטְעוּ לוֹמַר שֶׁהוּא שָׁם יִתָּכֵן שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה אִיסּוּר כְּמִשֹּׁל הָאַחִים הַנַּ"ל וְרָאוּי לָחוּס עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ אֲבָל כְּשֶׁהַכַּוָּנָה לד' אֵין צָרִיךְ רְאָיָה שֶׁהֲרֵי מְפוֹרָשׁ בר"ה י"ח ב' שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה שֶׁבִּיטְּלוּ אַדְרַכְתָּא מִן שִׁטְרֵי ע"ש אַף עַל גַּב שֶׁבְּוַדַּאי לֹא הָיוּ מְקֻדָּשִׁים וְאִם אֵין הַכַּוָּנָה לְהַשֵּׁם כְּלָל אוּלַי יֵשׁ לְדַמּוֹת אִם מֻוָּתָר לַהֲבִיאוֹ לִידֵי בִּזָּיוֹן לְפִלֻּגְתַּת הב"ח והט"ז בא"ח סִי' פ"ד דלהב"ח ומ"א אֲפִילּוּ מִי שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם וְקוֹרֵא לוֹ הָאָדָם מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁגַּם ד' נִקְרָא שָׁלוֹם אָסוּר לְהַזְכִּירוֹ בְּמָקוֹם בִּזּוּי אַף עַל גַּב שֶׁכַּוָּנָתוֹ עַל הָאָדָם וְאִם כֵּן אָסוּר גַּם כֵּן בְּהַכְתִּיבָה שֶׁיְּוַנַּח בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מְכֻבָּד ולהט"ז שָׁם אוּלַי מֻוָּתָר בְּאוֹפֶן זֶה וְהַיְינוּ שֶׁיִּהְיֶה מוּכָח קָצָת שֶׁאֵין הַכַּוָּנָה עַל הַשֵּׁם וְכַנַ"ל: וְלִכְאוֹרָה מִן הַגְּמָרָא דְּשַׁבָּת יו"ד ע"ב מַשְׁמַע דְּאָסוּר לוֹמַר שָׁלוֹם בְּבֵית הַמֶּרְחָץ אֲפִילּוּ לִקְרוֹת אָדָם וְכַדּוֹמֶה שְׁמְּבוֹאָר בַּגְּמָרָא דְּשָׁם שֶׁמֻּוָּתָר לוֹמַר הֵימָנוּתָא בְּמֶרְחָץ שֶׁאֵינוֹ שָׁם רַק נִקְרָא אַלְקָא מְהֵימְנָא וְהִנֵּה אִם יֹאמַר הֵימָנוּתָא וְיִהְיֶ' כַּוָּנָה עַל ה' אוֹ שֶׁיֹּאמַר הֵימָנוּתָא וְיִהְיֶה כַּוָּנָה שְׁנִשְׁבַּע בה' שֶׁהוּא מְהֵימָן שֶׁכֵּן הָיָה לְשׁוֹנָם פְּשִׁיטָא שֶׁבְּאוֹפֶן זֶה אָסוּר לְאוֹמְרוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ דְּלָא גָּרַע מִשְּׁאָר תּוֹרָה וְאִם יִהְיֶה הַכַּוָּנָה שֶׁהַשֵּׁם מְהֵימָן אֵין לְךָ תּוֹרָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ וע"כ הַכַּוָּנָה שֶׁל הגמ' שֶׁמֻּוָּתָר לוֹמַר הֵימָנוּתָא לְכַוָּנָה אַחֶרֶת וּמוּכָח מִזֶּה שֶׁשֵּׁם שָׁלוֹם אָסוּר אֲפִילּוּ לְכַוָּנָה אַחֶרֶת רַק כֵּיוָן שֶׁהוּא שָׁם ד' אָסוּר לְהַזְכִּירוֹ בְּמָקוֹם בִּזּוּי אֲפִילּוּ לְכַוָּנָה אַחֶרֶת לָכֵן הֵימָנוּתָא מֻוָּתָר בְּאוֹפֶן זֶה כַּנַ"ל וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בֵּית הַמֶּרְחָץ שֶׁאָסוּר לְדַבֵּר גַּם בְּדִבְרֵי תוֹרָה שֶׁחָמוּר אִיסּוּרוֹ יוֹתֵר וּמָקוֹם בִּזּוּי יוֹתֵר וְאוֹמֵר בְּפִיו מַמָּשׁ: וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל לְעִנְיַן שֶׁנִּרְאֶה כְּמוֹ שָׁם יֵשׁ לְעַיֵּין עוֹד אִם גַּם הֲבָרַת וּנְקֻדַּת הַתֵּיבָה בְּקֵרִיאָתָהּ אֵינוֹ כְּמוֹ הַשֵּׁם אִם בְּאוֹפֶן זֶה אֵין לָחוּשׁ אוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵין נְקֻדּוֹת כְּתוּבוֹת יֵשׁ לָחוּשׁ וְלִכְאוֹרָה מִצַּד הַסְּבָרָא הַיְינוּ הָךְ שֶׁהָרוֹאִים יִטְעוּ אֲבָל יֵשׁ לְהוֹכִיחַ שֶׁהֲרֵי מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם וְכוֹתְבִים בְּמִכְתָּבִים אֶל (רַעֲהוּ) וְאֵין חֲשָׁשׁ כְּלָל אֲפִילּוּ לְהַמַּחְמִירִים לֹא שָׁמַעְנוּ מִי שֶׁיָּחוּשׁ בָּזֶה אוּלַי יִקְרְאוּ כְּמוֹ שָׁם וְאוּלַי הַטַּעַם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ אָל גַּם כֵּן הַקּוֹרֵא יָבִין שֶׁלָּכֵן מֻוּשְׁלָךְ לְפִי שֶׁאֵין כַּוָּנָה לה' וְגַם עפ"י רֹוב מוּכָח מִן הָעִנְיָן שֶׁהַכַּוָּנָה אֶל וְלָכֵן אֵין חֲשָׁשׁ בַּדָּבָר וְשֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה כְּלָל לְשֵׁם הוי' שֶׁאֵין מָצוּי כְּלָל שֶׁיִּהְיֶה הַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם הַשֵּׁם וְכַנַ"ל: וּבְמַסְ'

סוֹפְרִים פ"ד ה"ד אִיתָא בְּזֶה הַלָּשׁוֹן וְכָל שֵׁמוֹת הֶדְיוֹטוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶן אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הֲרֵי אֵלּוּ נִמְחָקִין וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּאַיְירֵי כְּשֶׁלֹּא קִידְּשׁוּ וְאַשְׁמוֹעִינַן דְּלָא חָיְישִׁינַן לְמַרְאִית הָעַיִן אוֹ שֶׁלֹּא נֹאמַר שֶׁאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם קְדוֹשִׁים בְּכָל אוֹפֶן וּמ"ס לְשִׁיטָתוֹ אָזִיל כַּנַ"ל.

וי"ל שֶׁבְּזֶה גַּם הַגְּמָרָא מוֹדָה כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שָׁם הֶדְיוֹט כֵּן וְלָא דָּמֵי לְשֵׁם הוי' וְכַנַ"ל וּבְבֵיאוּר הַגְּרָ"א סי' רע"ו סק"ו הֵבִיא הָא דמ"ס הַזֹּאת הַתְחָלָתָהּ וּפֵירְשָׁהּ כְּשֶׁקִּידֵּשׁ גַּם כֵּן וְאֵינוֹ מוּבָן לענ"ד כְּלָל שָׁמַּה בְּכָךְ אִם גַּם יֵשׁ שָׁם הֶדְיוֹט כְּזֶה הֲלֹא גַּם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הוּא כֵּן וְאִם כֵּן תָּלוּי לְפִי הַכַּוָּנָה וְאִם קִדְּשׁוּ הֲרֵי כִּיוְּנוּ בּוֹ לד' וא"כ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְנִכְתְּבוּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְכַוָּנָה לד' וּבְקִידּוּשׁ אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת כְּלָל שֶׁיִּהְיֶה מֻוָּתָּר לְמוֹחֲקוֹ בַּאֲשֶׁר יֵשׁ גַּם כֵּן הֶדְיוֹט כָּמוֹהוּ וְלֹא גָּרַע מֵאֵילּוּ נִכְתַּב עַל הַכֵּלִים בִּקְדֻשָּׁה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַטַּ"ז שָׁם סי' רע"ו סק"ב וְלָכֵן צ"ל שֶׁהַגְּרָ"א לְפִי פֵּירוּשׁוֹ הוּא מוֹחֵק שְׁלשָׁה תֵּיבוֹת אֱלֶה שְׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶן אוֹתִיּוֹת ה' וּפֵירוּשׁוֹ כְּגוֹן שֵׁם אַבְרָהָם וְכַדּוֹמֶה אַף עַל פִּי שֶׁקִּידְּשׁוּ אֵינוֹ מוֹעִיל שד' לֹא נִקְרָא אַבְרָהָם וְדוֹמֶה לְמַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין לַמִּזְבֵּחַ אֲבָל זֶה אֵינוֹ דְּאִם כֵּן לָמָּה הֵוְצְרְכוּ הַגְּרָ"א לְהוֹכָחָה דְּאַיְירֵי כְּשֶׁקִּידֵּשׁ כֵּיוָן דְּשֵׁם אַחֵר הוּא וְלֹא קִידְּשׁוֹ פְּשִׁיטָא דְּלָא קָדוֹשׁ.

וע"כ אַיְירֵי כְּשֶׁקִּידֵּשׁ וְלָכֵן אֵין לְתָרֵץ כֵּן דִּבְרֵי הַגְּרָ"א וְאֵינִי מֵבִין דְּבָרָיו לענ"ד וְעַל מ"ש בשו"ע שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים קָשֶׁה דִּכְשֶׁכּוֹתֵב אֱלֹקִים וּמְקַדְּשׁוֹ הֲרֵי נִתְקַדֵּשׁ וּכְשֶׁמּוֹסִיף תֵּיבַת אֲחֵרִים בְּמַה יִפָּקַע קְדֻשָּׁתוֹ וְיִשָּׁאֵר הַשֵּׁם בִּקְדֻשָּׁתוֹ וְתֵיבַת אֲחֵרִים יִמָּחֵק יֵעוֹיֵן בַּבֵּיצָה דַּף כ' ע"א הֲרֵינִי נָזִיר וַאֲגַלַּח מִמְּעוֹת מַעֲשֵׂר בָּנַי יעו"ש פָּרִישׁ רַשְׁ"י דַּאֲמִירָה לְגָבוֹהַּ וכו' וע"ש תד"ה נָזִיר וכו' וְעַיֵּין בָּבָאקַמָּא ע"ג ע"ב וְגַם בְּמַקְדִּישׁ תְּמִימָה וְתֵיכֶף אַחַר גְּמַר דְּבָרָיו יִתְיַלֵּד בָּהּ מוּם לֹא יוּסַר מִמֶּנָּה הַקְּדֻשָּׁה (וְכָל שֶׁכֵּן בְּמוּם עוֹבֵר וְכֵן כָּאן שֶׁאֶפְשָׁר לִמְחֹק תֵּיבַת אֲחֵרִים דּוֹמֶה לְמוּם עוֹבֵר) (וּבְלָאו זֶה יֵשׁ בָּזֶה עִיּוּן מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק א' מַאֲיסוּרֵי מִזְבֵּחַ הֲלָכָה ג' שֶׁבְּדִיעֲבַד מַקְדִּישׁ בַּעֲלֵי מוּמִין קָדוֹשׁ ע"ש וּבָרָאָבָ"ד שָׁם) וְיֵשׁ לוֹמַר דְּגַם הש"ע אַיְירֵי רַק כְּגוֹן אֱלֹקִים אֲחֵרִים שבק"ש הִשָּׁמְרוּ לָכֶם וכו' וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים שֶׁאֲפִילּוּ בְּלֹא תֵּיבַת אֲחֵרִים כְּשֶׁכּוֹתְבוֹ אַחַר תֵּיבַת וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם הוּא כַּמְּפוֹרָשׁ אֲחֵרִים וְאִיסּוּר גָּדוֹל לִכְתּוֹב כָּאן שֵׁם קָדוֹשׁ וַהֲוָה כִּמְחָרֵף ח"ו וְלָכֵן בָּעֵת הַכְּתִיבָה אֵינוֹ חָל הַקְּדֻשָּׁה וְדוֹמֶה לְמַקְדִּישׁ בַּעַל מוּם עוֹבֵר שֶׁבְּעֵת הַהֶקְדֵּשׁ הוּא בַּעַל מוּם כַּנַ"ל וְכֵן בְּקָרָא לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וּכְדוֹמֶה אֲבָל בַּפָּסוּק וְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ אֵין הָכִי נָמֵי אִם יְקַדֵּשׁ תֵּיבַת אֱלֹקִים קָדוֹשׁ כִּי תֵּיבוֹת וְשֵׁם אֱלֹקִים לְבַד אֵין בָּזֶה קִלְקוּל רַק שֶׁלֹּא בִּמְקוֹמוֹ וְדוֹמֶה לְכוֹתֵב עַל כְּלִי וְקָדוֹשׁ וּכְשֶׁכּוֹתֵב אַחַר כָּךְ אֲחֵרִים אֵין בְּכֹחוֹ לְהַפְקִיעַ קְדֻשָּׁתוֹ רַק מְחַוֶּיב לְמַהֵר לִמְחֹק תֵּיבַת אֲחֵרִים וְכָל הַכָּתוּב בְּאוֹתוֹ פָּסוּק אֲבָל וְשֵׁם אֱלֹקִים אָסוּר לְמוֹחְקוֹ כֵּן נִרְאֶה מִצַּד הַסְּבָרָא וְעַל פִּי דֶּרֶךְ זֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ גַּם כֵּן דִּבְרֵי הַגְּרָ"א הַנַּ"ל דְּאַיְירֵי כְּשֶׁכָּתוּב קוֹדֶם לוֹ כַּמָּה תֵּיבוֹת שֶׁמּוּכָח שֶׁכַּוָּנָתוֹ עַל הַהֶדְיוֹט וְלָכֵן אִם יִכְתּוֹב אַחַר כָּךְ שֵׁם הַהֶדְיוֹט הוּא כְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אֲפִילּוּ אִם יְקַדֵּשׁ לֹא יוֹעִיל לְשִׁיטָתוֹ וְצָרִיךְ הִתְבּוֹנְנוּת בְּכָל זֶה: וְיֵשׁ עוֹד בְּכָל זֶה לְהַאֲרִיךְ אַךְ אֵינוֹ נוֹחַ לִי לְהַאֲרִיךְ וְלָכֵן אַזְכִּיר בְּקִצָּרָה שֶׁבְּמַה שֶׁמְּבוֹאָר לְמַעְלָה אִם יַחְפֹּץ כת"ר לַעֲשׂוֹת כְּפִי עֶצָתִי שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִכְתָּבִי הַקּוֹדֵם לְצַוּוֹת שֶׁעַל הָעֲלָה שֶׁל הַשַּׁעַר יְוַדְּפֵס תַּחַת הַדָּל"ת שֶׁל שַׁדַּי חֶמֶד צִירֵי גְּדוֹלָה וּכְדֶרֶךְ שֶׁעָשׂוּ הָרַבָּנִים בָּנָיו שֶׁל הַגָּאוֹן ר"ע אַיְיגֶר שֶׁהִדְפִּיסוּ צֵירֵי גְּדוֹלָה תַּחַת א' שֶׁל אַיְיגֶר בְּהַשַּׁעַר שֶׁל תשו' רע"א (לֹא יָדַעְתִּי הַטַּעַם) וּבָזֶה לענ"ד יָצָא מִכָּל חֲשָׁשׁ לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה כֵּיוָן שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ עַל הַשֵּׁם כְּלָל וְגַם עַל הַמַּדְפִּיס שֶׁהוּא הַכּוֹתֵב לְעִנְיָן הַדִּין אֵין לָחוּשׁ בְּאוֹפֶן

זֶה שֶׁמָּא סָבַר שֶׁהוּא שָׁם דְּהָא נְקֻדַּת צֵירֵי תַּחְתָּיו (וְאוֹתָם יוּכַל לְהוֹדִיעַ גַּם כֵּן בִּפְרָטוּת שֶׁאֵין פֵּירוּשׁוֹ לְשֵׁם רַק עַל שְׁדֵי חֶמֶד שֶׁבִּישַׁעְיָה צ"ב י"ב) וְגַם לַחֲשֹׁשׁ מַרְאִית עַיִן אוֹ כְּבוֹד ה' שֶׁלֹּא יִסְבְּרוּ הָרוֹאִים שֶׁהַשֵּׁם מוּטָל לְבַזָּיוֹן ח"ו אֲפִילּוּ אִם נֶאֱמַר שֶׁתֵּיבַת חֶמֶד אֵינוֹ מוֹכִיחַ לְכָל מִי שֶׁלֹּא יָדַע הַקְּרָא דִּישַׁעְיָה הִנֵּה הַצֵּירֵי שֶׁתַּחַת הַדָּלֶ"ת מוֹכִיחַ לְכָל וְלָכֵן בָּאוֹפָן זֶה לענ"ד אֵין חֲשָׁשׁ כַּנַ"ל: וְאָמְנָם הַנִּדְפָּס עַל הַשַּׁעַר יְזַכְּנוּ הָאֵל יִתְבָּרֵךְ לְהַגּוֹת בְּתוֹרָתוֹ וכו' וְלִפְעָמִים מַדְפִּיסִים גַּם עַל הֶעֱלָה שֶׁהַסֵּפֶר כָּרוּךְ בָּהּ כִּתְמוּנַת הַשַּׁעַר רָאוּי לְצַוּוֹת עֲלֵיהֶם שֶׁבְּהֶעֱלָה שֶׁכּוֹרְכִין בָּהּ אַל יַדְפִּיסוּ כֵּן וְכַמּוּבָן זֶהוּ הַכַּוָּנָה עַל הַשי"ת וְשֶׁמָּא יָבֹא חַס וְשָׁלוֹם לִידֵי זִלְזוּל וְכַנַ"ל וְעַיֵּין טַ"ז סוֹף סִי' רע"א לְעִנְיַן הַדְּפוּס זֶהוּ מַה שֶּׁאֲנִי מַצִּיעַ לִפְנֵי כְּבוֹדוֹ לְפִי מִיעוּט יְדִיעָתִי אַחֲרֵי הָרַשָּׁיוֹן מכת"ר וּדְבָרָיו בְּמִכְתָּבוֹ שֶׁחָפֵץ שֶׁגַּם אָנֹכִי אֶכְתּוֹב מַה בָּזֶה וְאֶת כת"ר הַסְלִיחָה וְקִצַּרְתִּי בַּאֲמָרִים אֵלֶּה כִּי אֵין רָאוּי וְצוֹרֶךְ לְהַאֲרִיךְ לִפְנֵי כְּבוֹדוֹ הָרָמָה וד' מִמָּרוֹם יִשְׁלַח עֶזְרָתוֹ מְקֻדָּשׁ לכת"ר לְהָפִיץ אוֹרוֹת סְפָרָיו עוֹד עַל פְּנֵי תֵּבֵל כְּחֻפְצוֹ הַטּוֹב וְנִזְכֶּה לְהַגּוֹת מֵהֶם לְטוֹבָה וְנִקְרָא לוֹ כְּלִי חֶמְדָּה כִּי בֶּאֱמֶת תּוֹעֶלֶת רַב וּכְלִי חֵפֶץ וְחֶמְדָּה הֵמָּה סְפָרָיו הַיְקָרִים עוֹד יַאֲרִיךְ ה' יָמָיו וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לוֹ לְטוֹבָה וְשַׁלְוָה וְטוֹב נֶצַח: מוֹקִירוֹ וּמְכַבְּדוֹ כְּעֶרְכּוֹ הָרָמָה וְהַנִּשָּׂאָה אַרְיֵה לֵיב בא"א מו"ר יְדִידְיָהּ לִיפְמָאן זלה"ה מְכוֹנָה לִיפְקִין הֶעָרוֹת עַל הַנָּ"ל א) וְעַל מַה שֶּׁכָּתְבוּ תוס' סוֹטָה יו"ד א' שי"ל תָּנָא וְשַׁיֵּיר יֵשׁ לְדַקְדֵּק מַאי שַׁיֵּיר דְּהַאי שַׁיֵּיר כמ"ש בְּבָבָא קַמָּא ט"ז ע"א וש"מ וּמַשְׁמַע שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הֵם גַּם לְהַמַּסְקָנָא דְּשִׁמְשׁוֹן מֵזָתָר לְמוֹחֲקוֹ כמ"ש בִּנְקֻדַּת הַכֶּסֶף יו"ד סִי' רע"ו עַל הַשָּׁ"ך ס"ק ט"ז וְאִם כֵּן מַאי שִׁייר וְיֵשׁ לוֹמַר דְּשַׁיֵּיר שֵׁמוֹת שֶׁבַּקְּמֵיעִין כִּדְמוֹכַח בְּשַׁבָּת ס"א ב' שֶׁאָסוּר לִמּוֹחֲקָן שֶׁיְּלִיף שָׁם וּמְדַמֶּה אוֹתָם לַשֵּׁם שֶׁנִּכְתַּב עַל הַכֵּלִים וְהָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ו' מֵהִלְכוֹת יְסוֹדֵי הַתּוֹרָה כָּתַב שֶׁהַמַּתִּיךְ שֵׁמוֹת שֶׁעַל הַכְּלֵי לוֹקֶה וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לִקְמֵיעִין שֶׁאָסוּר לִמּוֹחֲקָן וכמ"ש שָׁם בְּשַׁבָּת שָׁם דְּבָעֵי גְּנִיזָה וְכֵן אָמְרוּ בְּשַׁבָּת דְּשָׁם שְׁכָתוּב עַל בְּשָׂרוֹ אָסוּר לִמְחוֹק בְּיָד מִדְּאוֹרַיְיתָא עי"ש דַּף ק"כ ע"ב וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְשֵׁם עַל כְּלִי וּבְשֵׁמוֹת שֶׁל קְמֵיעִין וְלָכֵן יֵשׁ לוֹמַר דְּשַׁיֵּיר שְׁמוֹת קְמֵיעִין וּלְהַפּוֹסְקִים דְּשָׁלוֹם מֵזָתָר לִמּוֹחֲקוֹ יֵשׁ לוֹמַר דְּלָא קָתָנֵי במ"ס שָׁם שְׁכָתַב קְמֵיעִין שֶׁלֹּא שַׁיָּיךְ לְפָרְשָׁן וְעוֹד דְּלָא קָתָנֵי רַק הַשֵּׁמוֹת הַכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה: ב) וְכֵן מַשְׁמַע דְּלִכְאוֹרָה דְּצָרִיךְ בֵּיאוּר שְׁאֵלַת הַגְּמָרָא בְּשַׁבָּת שָׁם קְמֵיעִין אִם יֵשׁ בָּהֶם קְדֻשָּׁה מַאי הַסָּפֵק לְעִנְיַן גְּנִיזָה שֶׁאִם נִכְתְּבוּ הַשֵּׁמוֹת וְנִתְקַדְּשׁוּ כָּרָאוּי לָמָּה לֹא יֵצְרֵךְ גְּנִיזָה וּמַהוּ הַסָּפֵק הָא הַמּוֹחֵק הַשֵּׁם עוֹבֵר בְּלָאו וְלִכְאוֹרָה מָקוֹם סָפֵק לְפִי שֶׁאֵינָם שֵׁמוֹת הַשִּׁבְעָה שֶׁכְּתוּבִים בַּתּוֹרָה שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים אֲבָל וְזֶה אֵינוֹ שֶׁאִם זֶהוּ הַסָּפֵק אֵיךְ פְּשִׁיט הַגְּמָרָא מִשֵּׁם הַכָּתוּב עַל כֵּלִים דְּאַיְירִי בְּסָתָם שֵׁם מִן הז' שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים עַיֵּין יו"ד סוֹף סִי' רע"ו ס"ק י"ג וְגַם אֵין סְבָרָא שֶׁהַשְּׁאֵלָה מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם כְּתוּבִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה הָא יֵשׁ לִפְשׁוֹט מִפָּרָשָׁה סוֹטָה שֶׁכְּתוּבָה בפ"ע וְלָמַד אַחֵיתוֹפֶל מִמֶּנָּה ק"ו בְּסֵנוֹכָה נ"ג וְלָמָּה נִסְתַּפֵּק דָּוִד וְלָמָּה הֻצְרַךְ לִקַּל וָחוֹמֶר וְכֵן אָמְרוּ בְּעוֹד מְקוֹמוֹת שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקֻדֻּשָּׁה נִמְחָק עַל הַמַּיִם וכו' עַיֵּין סֵנוֹכָה נ"ג שָׁם שֶׁלֹּא הֻזְהַר רַק מִשּׁוּם שְׁלָוָה ע"ש וּנְדָרִים וּשְׁאָר מְקוֹמוֹת ע"כ יֵשׁ לוֹמַר שֶׁזֶּהוּ גּוּפָא עִיקַּר שְׁאֵלַת הַגְּמָרָא עַל קְמֵיעִין שֶׁהַרְבֵּה מֵהֶם אֵין מְקֻדָּשִׁין הַשֵּׁמוֹת לְשֵׁם קֻדֻּשַּׁת הַשֵּׁם וְרַק כּוֹתְבִין לִרְפוּאָה וּלְשֵׁם הַחוֹלֶה שֶׁיִּתְרַפֵּא וּפְשִׁיט הַגְּמָרָא מִן שֵׁם עַל כֵּלִים שֶׁנִּכְתְּבוּ רַק לְנוֹי וְאֵין מְקֻדָּשִׁים אוֹתָם וְאִם כֵּן מִזֶּה רָאָיָה גַּם כֵּן לַהַנָּ"ל וּלהפר"ח וְכַנַ"ל: ג) וּמַה שֶּׁהִקְשִׁיתִי עַל רָאִיתָ הרא"ם אֵין לְתָרֵץ שֶׁרָאָיָתוֹ מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ בָּרַיְיתָא קָתָנֵי בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ה' הֲלָכָה ג' שֶׁמְּוָתָר לִמְחוֹק

וְלִכְתּוֹב הַשֵּׁם בְּמְקוֹמוֹ כְּשֶׁכִּינּוֹן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וכמ"ש לְמַעְלָה כִּי בס' יְרֵאִים סי' ט' שָׁם הֵבִיא רַק מַה שֶּׁמּוּבָא בַּגְּמָרָא וּמַה שֶּׁכָּתוּב במ"ס לֹא הֵבִיא שָׁם אִם ק אֵין רְאָיָתוֹ מִזֶּה וְלִכְאוֹרָה אוּלַי יֵשׁ לְתָרֵץ כַּנָּנַת רא"ם דְּסְבִירָא לֵיהּ כַּשִּׁיטוֹת הַמּוּבָא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה א"ח סי' ל"ב ס"ק י"ט דְּאָסוּר לְהַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס עַל הַשֵּׁם דַּהֲוָה כְּמוֹ מְחִיקָה וְלָכֵן מַיְיתֵי רְאָיָה מִשָּׁם לְפִי שֶׁהַכּוֹתֵב כַּוָּנָתוֹ עַל יְהוּדָה מֵזוֹתָר לְהַעֲבִיר קוּלְמוֹס דַּהֲוָה כְּמוֹ מְחִיקָה שֶׁהֲרֵי ר' יְהוּדָה אוֹמֵר מַעֲבִיר עָלָיו קֻלְמוֹס וּמְקַדְּשׁוֹ וַחֲכָמִים לָא פְּלִיגִי שֶׁמְּוּתָּר רַק שֶׁאֵינוֹ מִן הַמֻּבְחָר לְעִנְיַן ס"ת אֲבָל מוֹדוֹ שֶׁאֵין כָּאן אִיסּוּר אֲבָל דּוֹחֵק לְפָרֵשׁ כֵּן דִּבְרֵי הרא"ם וְגַם דִּין זֶה אֵינוֹ מְוֻסְכָּם וְיֵשׁ דס"ל דְּמֻוּתָּר הַעֲבָרַת קֻלְמוֹס עַיֵּין חֲתָם סוֹפֵר יו"ד סי' רנ"ו וְעַיֵּין מְקוֹמוֹת הַמְצֻיָּנִין בפ"ת יו"ד סי' רע"א ס"ק י"ח וסי' רע"ו סק"ו וְיַעֲוַיִּין גִּטִּין י"ט ע"א: וְיֵשׁ עוֹד לענ"ד דֶּרֶךְ לְפָרֵשׁ וּלְתָרֵץ דִּבְרֵי הרא"ם הַנַּ"ל וְאֵין רְצוֹנִי לְהַאֲרִיךְ עוֹד וה' יִהְיֶה בַּעֲזָרֵינוּ לְטוֹבָה: מִכְּתָב כא.

בעה"י יוֹם ה' ט' טֵבֵת תרנ"ו ראססיין. כְּכֹוד וכו' כקש"ת מוהר"ר חַיִּים חזקיאו מִדִּינֵי נ"י אבדק"ק קָרָאסוֹבָאזָר יצ"ו בַּעַל הַמְחַבֵּר סִפְרֵי שַׁדַּי חֶמֶד.

מִכְתָּבוֹ נָכוֹן הִגִּיעַנִי וְהִנֵּה תֵּשׁ כֹּוחִי וְעֵינַי כֵּהוֹת וְעַל דָּבָר הַהֶעָרָה בְּשֵׁם שַׁדַּי חֶמֶד שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁחוֹשֵׁשׁ שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּדַף הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן שֶׁהַכּוֹרְכִים מַשְׁלִיכִים אוֹתוֹ וְנִמְצָא מֻוָּטָל בְּבִזָּיוֹן וְנִרְאֶה שֶׁהוּא שֶׁכִּבְּטָלוֹ אַדְרַכְתָּא מִשְׁטָרָא (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ד' י"ח) שֶׁמְּוּטָּל בְּבִזָּיוֹן אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּזְּיִן לִקְרֻעֹת הַשֵּׁם אַף הָלֹא נִזְהָרִין שֶׁלֹּא לִגְמֹר שָׁם יְשַׁעְיָ' וְיִרְמְיָ' וְעוֹשִׂין רַק רְשִׁימָה בַּסּוֹף לְפִי דְּהָוֵי שָׁם וְאוּלָם אֵין נִזְהָרִין בְּרֵישׁ הַתֵּיבָה כְּמוֹ אֶלְיָקוּם וְאֶלְחָנָן וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא חָשְׁשׁוּ רַק בְּשֵׁם הָוְיָה בָּרוּךְ הוּא אַף אִם כֵּן הָוָה לְהוּ לַחְשׁוֹשׁ בְּשֵׁם יְהוּדָא יְהוֹשֻׁעַ יְהוֹאָשׁ בְּרֹאשׁוֹ וְהַסְּפָרַדִּים כּוֹתְבִין בְּרֹאשׁוֹ גַּם כֵּן בְּאֶלֶ"ף אֲבָל הָאַשְׁכְּנַזִּים אֵין חוֹשְׁשִׁין בְּרֹאשׁוֹ וְאוּלַי מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר לְהוֹסִיף וּלְהַשְׁלִים בַּסּוֹף לְשֵׁם הוי' שְׁלִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּרֹאשׁוֹ וּבְשְׁאָר שֵׁמוֹת לְכֻלֵּי עָלְמָא אֵין חוֹשְׁשִׁין אֲפִילּוּ בַּסּוֹף כְּמוֹ בְּשֵׁם‌יִשְׂרָאֵל מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל וְכַדּוֹמֶה וְכָל שֶׁכֵּן בְּרֹאשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁאֵין נִזְהָרִין לִכְתּוֹב אֶל כְּבוֹד מַה שֶּׁדּוֹמֶה לַשֵּׁם וְכַדּוֹמֶה וּבְמָקוֹם צוֹרֶךְ לֹא חָשְׁשׁוּ כְּלָל כְּמוֹ בְּגֵט וְאוּלַי לְפִי שֶׁבִּכְתָב אַשּׁוּרִית נִזְהָרִין טְפֵי שֶׁלֹּא לְבַזּוֹת וְהָכָא נָמֵי בְּשֵׁם הַסֵּפֶר מִכָּל זֶה נִרְאֶה דִּבְנִדּוֹן דִּידַן אֵין בְּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ וְעַרְעוּר כְּלָל: כֹּה דִּבְרֵי יְדִידוֹ הַכּוֹתֵב וְחוֹתֵם אֲלֶכְסַנְדֶּר מֹשֶׁה בלאאמו"ר מ' צְבִי זצלה"ה אֶבֶן לַפִּידוֹת חופ"ק ראססיין מַכְתֵּב כב ב"ה ז' טֵבֵת תרנ"ו לאמזא יע"א.

כְּבוֹד יְדִיד נַפְשִׁי וכו' מוהר"ר חַיִּים חִזְקִיָּהוּ מִדִּינֵי הגאבד"ק קאראסובאזאר יצ"ו. שָׁלוֹם וּבְרָכָה מִכְתָּבוֹ הַיָּקָר הִגִּיעַנִי וְשָׂמַחְתִּי לִשְׁמֹעַ כִּי זִיכָּהוּ ה' לַעֲסֹק בְּהַדָּפַסת חֵלֶק שֵׁנִי מַחִיבּוּרוֹ הַיָּקָר כֹּה יוֹסִיף ה' עָלָיו חַסְדּוֹ לְהָפִיץ מַעְיְנוֹתָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל: וְהִנֵּה נִמְשְׁכָה תְּשׁוּבָתִי אֵיזֶה יָמִים וכו' וְרָצוּף בָּזֶה הַעְתָּקָה אֲשֶׁר לְדַעְתִּי אֵין בְּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ וּכְדַעַת מעכת"ה וְקִצַּרְתִּי מִטִּרְדוֹתַי וְגַם כִּי הָעְנְיָן אֵינוֹ דּוֹרֵשׁ פִּלְפּוּלִים וּלְפָלְא לִי עַל הַמַּעֲרִיר אִם הוּא רַב וְיָדָיו רַב לוֹ בַּתּוֹרָה מָה רָאָה בְּזֶה וּמָה הִגִּיעַ לוֹ עַל כָּכָה: וְהִנְנִי דוש"ת מֵרָחוֹק בְּאַהֲבָה רַבָּה מְבָרְכוֹ בְּכָל טוּב וּבְרָכָה ואוי"ט בִּמְנוּחָה עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כְּנֶפֶשׁ אוֹהֲבוֹ מַלְכִּיאֵל צְבִי הַלֵּוִי טֶעַנֶעְנְבוּיִם האב"ד דק"ק לאמזא וְאֵלֶּה דִּבְרֵי תְּשׁוּבָתוֹ: עַל דְּבַר אֲשֶׁר עָרְעֵר רַב אֶחָד עַל אֲשֶׁר קָרָא מעכ"ת חִיבּוּרוֹ הַיָּקָר שַׁדַּי חֶמֶד בַּאֲשֶׁר הֶעָלִים הַכְּפוּלִים מִשְׁעַר הַסֵּפֶר מֻוָּטָלִים עַל פִּי רֹוב בְּבִזָּיוֹן וְיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם בִּזָּיוֹן שֵׁם קוֹדֶשׁ וכמ"ש הַפּוֹסְקִים

וּבְמְעִיל צְדָקָה סי' כ"ד שֶׁאֲפִילּוּ שֶׁלֹּא נִכְתַּב הַשֵּׁם בְּקִדֻּשָּׁה מִכָּל מָקוֹם אָסוּר לְמָחֲקוֹ וּלְבַזּוֹתוֹ וְהִצִּיעַ הָרַב הַמְעַרְעֵר שֶׁיִּקָּרֵא שֵׁם חִיבּוּרוֹ בְּחֵלֶק הַשֵּׁנִי הַשְּׁדֵי חֶמֶד (צ"ל שְׂדֵה חֶמֶד) וּלְפִי דַּעַת מעכ"ה אֵין בָּזֶה חֲשָׁשׁ וְחֻפָּץ מעכ"ת בְּצִדְקַת לִבּוֹ לָדַעַת דַּעְתִּי בָּזֶה: הִנֵּה מִטִּרְדוֹתַי כָּעֵת וכו' לֹא אוּכַל לְהַאֲרִיךְ כָּרָאוּי וְגַם כִּי נוֹשֵׁא הָעִנְיָן אֵינוֹ דּוֹרֵשׁ אֲרִיכוּת לְזֹאת אָשִׁיב בְּקֻוצֶר דְּבָרִים לְמַעַן אָפִיס דַּעְתּוֹ הק' וּלְהוֹצִיא הַחֲשָׁשׁ מִלִּבּוֹ הַטָּהוֹר.

וְהִנֵּה אִם בָּאנוּ לְתַקֵּן חֲשַׁשׁ זֶה אֵין צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת שֵׁם הַסֵּפֶר רַק לַעֲשׂוֹת נָקֻוד בְּשִׁמְאל הַשִּׁין כְּדֵי שֶׁיִּקָּרֵאוהוּ הַכֹּל בְּשִׁין שְׂמָאלִי. אֲבָל לְדַעְתִּי אֵין בָּזֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ וּמַה שֶּׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאָסוּר לִמְחֹק שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה.

הַיְינוּ רַק שֶׁכָּתְבוּהוּ עַל הוֹרָאַת שֵׁם הַקָּדוֹשׁ וּכְגוֹן שֶׁכָּתַב אֵיזֶה פָּסוּק וְכַדּוֹמֶה שֶׁלְּפִי הָעִנְיָן הוּא מוֹרֶה עַל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁאֲפִי' אִם כָּתַב בַּלַּ"ז מִלָּה הַמּוֹרָה בִּלְשׁוֹן לַ"ז עַל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ ג"כ אָסוּר לְבַזּוֹתוֹ וְעַיֵּין חַוּת יָאִיר סי' ק"ו וּבְהָכִי אַיְירִי בְּמְעִיל צְדָקָה שָׁם בִּפְסוּקִים הַכְּתוּבִים עַל כֵּוְתֵלִי בֵּית הַכְּנֶסֶת ע"ש אֲבָל הֵיכָא שֶׁכָּתָבָה לְשֵׁם הוֹרָאָה אַחֶרֶת וְהוּא נִקְרָא בְּנִקְוּדּוֹת אֲחֵרוֹת וַדַּאי שֶׁאֵין עָלָיו קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם כְּלָל: וּרְאָיָה בְּרוּרָה לָזֶה מֵהָא דְּאִיתָא בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ד' כָּל שְׁמוֹת הֶדְיוֹטוֹת שֶׁאוֹתִיּוֹתֵיהֶם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הֲרֵי אֵלּוּ נִמְחָקִין וַחֲשִׁיב שֵׁם אֱלֹקִים הֵיכָא דְּקָאֵי עַל הֶדְיוֹט וְכֵן חוֹשֵׁב שָׁם כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁיֵּשְׁנָם בַּתּוֹרָה וְהֵם שֶׁל חוֹל שֶׁכֻּלָּם נִמְחָקִין הֲרֵי מְפוֹרָשׁ שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ בָּזֶה וְעוֹד דְּאִם כֵּן תֵּיבַת אֵל בְּסָגוֹל יְהֵא אָסוּר לְמוֹחְקוֹ כְּשֶׁהוּא בִּלְי נְקֻדּוֹת וְכֵן תֵּיבַת אֵלֶּה בְּצֵירֶה הָאָלֶף הֵם כְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם שֶׁנִּכְתַּב חָסֵר וְעַיֵּין פְּתִחֵי תְּשׁוּבָה רֵישׁ סי' רע"ו וְכֵן אֶהְיֶה וְכֵן תֵּיבַת אֲדוֹנִי שֶׁיָּשְׁנוּ בַּתּוֹרָה חָסֵר וְכֵן צְבָאוֹת כְּשֶׁיְּכַוְּונוּ בָּזֶה לַצְּבָאוֹת חֵיל אֲנָשִׁים כָּל אֵלּוּ וַדַּאי שֶׁנִּמְחָקִין אַף שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וְהוּא הַדִּין בִּנְדוֹן דִּידַן וְכֵן קַיְימָא לַן בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ה' הל' ג' וּבִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק י"ב דְּשַׁבָּת הֲלָכָה ה' שֶׁאִם כָּתַב יְהוּדָה וְטָעָה וְהִשְׁמִיט הַדָּל"ת מֻוָתָּר לְמוֹחְקוֹ כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְשֵׁם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ רַק לְשֵׁם הֶדְיוֹט וּמַה שֶּׁלֹּא הוּבָא בַּפּוֹסְקִים דִּין זֶה דְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים וְכֵן דִּין שֶׁהִזְכַּרְנוּ לְמַעְלָה נִרְאֶה מִשּׁוּם שֶׁפָּשׁוּט הָיָה לָהֶם דְּכֵיוָן שֶׁכָּתְבוּ שֶׁשֵּׁם קוֹדֶשׁ אָסוּר לְמוֹחְקוֹ מִמֵּילָא מוּבָן דְּשֶׁל חוֹל שָׂרִי וּבְסֵוּגְיָא דְּשַׁבָּת דַּף ק"ד וּבְגִטִּין דַּף כ' וְדַף נ"ד הוּבָא דִּין זֶה בְּלָשׁוֹן אַחֵר עי"ש וְיוֹתֵר מִזֶּה אִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק קַמָּא דְּמְגִלָּה הֲלָכָה ט' דר' יוֹסֵי סְבִירָא לֵיהּ שֶׁשֵּׁם צְבָאוֹת נִמְחָק לְפִי שֶׁהוּא שֵׁם חוֹל בְּמָקוֹם אַחֵר וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת וְרַק דַּאֲנַן קַיְימָא לַן שֶׁאֵינוֹ נִמְחָק כְּשֶׁנִּכְתַּב לְכַוָּנַת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ אֲבָל זֶה כֻּלִּי עָלְמָא מוֹדוֹ שֶׁכְּשֶׁמְּכַוְּונִין לְשֵׁם חוֹל שֶׁמֻּוָתָּר לְמָחְקוֹ: [וּבָזֶה קַשְׁיָא לִי עַל הַיְרוּשַׁלְמִי דא"כ גַּם שֵׁם אֱלֹקִים יְהֵא מֻוָתָּר לְמָחְקוֹ דְּמָצִינוּ זֶה שֵׁם חוֹל כְּמוֹ אֱלֹקִים לֹא תְקַלֵּל.

וְכֵן נְתִתִּיךְ אֱלֹקִים לְפַרְעֹה. וְצָרִיךְ לְחַלֵּק דְּשֵׁם אֱלֹקִים עִיקָּרוֹ הוּא לְשֵׁם קֹדֶשׁ רַק בְּדָרָךְ הַשְׁאָלָה הֲוַשְׁאַל גַּם לְבָשָׂר וָדָם כְּשֶׁהוּא אָדוֹן וּמַנְהִיג אֲבָל צְבָאוֹת עִיקָּרוֹ הַוּנַח לְשֵׁם חוֹל לַצְּבָאוֹת אֲנָשִׁים רַק שָׁבָא בְּגָדָר הַשְׁאָלָה לְשֵׁם קוֹדֶשׁ שֶׁהוּא אָדוֹן בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ עַיֵּין חֲגִיגָה דַּף ט"ז ע"א וְדוֹחֵק וּבְמַסֶּכֶת סוֹפְרִים רֵישׁ פֶּרֶק ד' הַגִּירְסָא הָיוּ מוֹחָקִין צְבָאוֹת שֶׁהָיוּ נוֹהֲגִים בּוֹ חוֹל שֶׁנֶּאֱמַר וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת וּלְפִי גִּירְסָא זוֹ אָתֵי שַׁפִּיר שֶׁהַכַּוָּונָה כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁצְּבָאוֹת אֵינוֹ שֵׁם כִּינּוּי לְהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ רַק שֶׁהוּא אָדוֹן לַצְּבָאוֹת שֶׁלּוֹ כִּדְאִיתָא בַּחֲגִיגָה ט"ז וְאִם כֵּן צְבָאוֹת קָאֵי עַל צִבְאוֹתָיו וּבְרוֹאָיו הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וּמַיְיתֵי שַׁפִּיר

מִקְרָא דְּשָׂרֵי צְבָאוֹת דְּלָא קָאֵי צְבָאוֹת עַל הַשָּׂרִים רַק עַל צִבְאוֹת הַחַיִל וְכֵן נִרְאֶה בַּשַּׁ"ס דִּילַן בִּשְׁבוּעוֹת דַּף ל"ה ע"ב דְּאִיתָא שָׁם רי"א צְבָאוֹת כֻּלּוֹ נִמְחָק שֶׁלֹּא נִקְרָא צְבָאוֹת אֶלָּא עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר וְהוֹצֵאתִי אֶת צִבְאוֹתַי וכו' הַכַּוָּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דִּצְבָאוֹת לָא קָאֵי עַל הקב"ה וְכֵן מוֹכִיחַ הַלָּשׁוֹן מֵאָבוֹת דר' נָתָן פֶּרֶק ל"ד דְּאִיתָא שָׁם אר"י חֻלְקֵינוּ עַל צְבָאוֹת שֶׁנֶּאֱמַר וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת וְהַיְינוּ גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי אֲבָל לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ כֵּן וְאֶפְשָׁר כַּוָּנָתוֹ דְּרַק תֵּיבָה שֶׁהִיא לְשֶׁבַח בְּמָקוֹם אַחֵר שַׁפִּיר אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהוּא כִּינּוּי לְהַבּוֹרֵא יִתְעַלֶּה אֲבָל תֵּיבָה שֶׁבְּמָקוֹם אַחֵר הִיא הוֹרָאָה לְמַדְרֵגָה קְטַנָּה אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן וְהָכָא צְבָאוֹת הֵם מַדְרֵגָה שֶׁתַּחַת הַשָּׂרִים וּמֵאֶהְיֶה לָא קָשֶׁה דְּהָכָא ג"כ הַפֵּירוּשׁ הוּא אֶהְיֶה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ נִצְחִיִּין וְיִהְיֶה לְעוֹלְמֵי עַד וַאֲקַצֵּר בָּזֶה כִּי אכ"מ]:
וָרְאִיתִי בתשב"ץ ח"א סי' קע"ז שֶׁנִּשְׁאַל עַל שֵׁמוֹת שֶׁל חוֹל שֶׁנִּמְצָאִים בְּתוֹרָה אִם מֻוָתָּר לְמוֹחֲקָן וְהֵשִׁיב שֶׁמֻּוָתָּר לְמוֹחֲקָן וְהֵבִיא שָׁם שֶׁגַּם הַסְּמָ"ג פָּסַק כֵּן שֶׁשָּׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא מִדַּעַת מֻוָתָּר לְמָחֲקוֹ וְהֵבִיא התשב"ץ רְאָיָה שָׁם מֵהָא דְּאִיתָא בְּגִטִּין דַּף כ' שֶׁאִם הָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב הַשֵּׁם וְנִתְכַּוֵּן לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְטָעָה וְלֹא הֵטִיל בּוֹ דלי"ת אֵין הַשֵּׁם מִן הַמֻּוְבְחָר וּמִשְׁמַע שֶׁאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה וּלְפָלֵא שֶׁלֹּא הֵבִיא הָא דְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ד' שֶׁהִזְכִּירוּ שֶׁמְּפוֹרָשׁ שֵׁם שֶׁשִּׁמּוֹת שֶׁל חוֹל נִמְחָקִין וְכֵן הָא דְּפֶרֶק ה' בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים וּבִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק י"ב דְּשַׁבָּת בְּכוֹתֵב יְהוּדָה וְהִשְׁמִיט הדלי"ת שֶׁמֻּוָתָּר לְמָחוֹק וְכֵן רָאִיתִי בְּשוּ"ת הָרַדְבָּ"ז ח"א סי' ע"ז שֶׁנִּשְׁאַל בְּמִי שֶׁהֻזְקַרְךְ לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְהִשְׁמִיט הדלי"ת אִם מֻוָתָּר לְמָחֲקוֹ וְהֵשִׁיב שֶׁמֻּוָתָּר לְמָחֲקוֹ וְהֵבִיא רְאָיָה מֵהַהִוא דְּגִטִּין דַּף כ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב התשב"ץ דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ מִן הַמֻּוְבְחָר א"כ לֹא נִתְקַדֵּשׁ וּמֻּוָתָּר לְמָחֲקוֹ וּלְפָלֵא שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ שֶׁדִּין זֶה מְפוֹרָשׁ בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֵּ"ה הֲלָכָה ג' וּבִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק י"ב דְּשַׁבָּת הֲלָכָה ה' שֶׁמֻּוָתָּר לְמָחֲקוֹ וְעַל כָּל פָּנִים הֲרֵי מְפוֹרָשׁ בתשב"ץ וְרַדְבָּ"ז הַנַּ"ל כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל שֶׁמֻּוָתָּר לְמָחוֹק שֵׁמוֹת שֶׁל חוֹל וְכֵן כָּתַב בְּהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִיּוֹת בְּשֵׁם הרא"מ שֶׁמֻּוָתָּר לְמָחוֹק שֵׁמוֹת שֶׁנִּכְתְּבוּ שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה וְשָׁם בתשב"ץ מַיְימוֹנִיּוֹת ג"כ שֶׁיֵּשׁ בַּכְּתוּבִים שֵׁם שַׁדַּי שֶׁהוּא חוֹל וּמֻּוָתָּר ג"כ לְמָחֲקוֹ יעו"ש וְיֵשׁ לְהַאֲרִיךְ בִּפְרָטֵי שֵׁמוֹת שֶׁל חוֹל שֶׁהֵבִיא שָׁם וְעַיֵּין שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב לְעִנְיַן שֵׁם עִמָּנוּאֵל וְצוּרִישַׁדַּי וְעַיֵּין בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ח' וְאֵין כָּאן מְקוֹמוֹ.

וְאַף הַמַּחְמִירִים שֶׁלֹּא לִמְחוֹק תֵּיבַת שָׁלוֹם וְשֶׁלֹּא לְכָתְבָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּזֶּה הַיְינוּ רַק מִשּׁוּם שֶׁהַכַּוָּנָה עַל שָׁלוֹם וְהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְהוּא וְאַף אָדָם שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם יֵשׁ לוֹמַר ג"כ שֶׁנִּקְרָא בְּשִׁבְיל הוֹרָאַת הַתֵּיבָה וּמְכֻוָּן שֶׁלָּהּ וּכְעֵין הָא דְּאִיתָא בְּסוֹטָה דַּף יו"ד לְעִנְיַן שֵׁם שִׁמְשׁוֹן יעו"ש וּבַתּוֹסָ' שָׁם בָּזֶה וְעַיֵּין בָּאַחֲרוֹנִים בְּאוֹרַח חַיִּים סוֹף סִימָן פ"ד וּבְיוֹרֶה דֵּעָה סוֹף סי' רע"ו בְּעִנְיַן שֵׁם שָׁלוֹם אֲבָל אִם רָצָה לִכְתּוֹב תֵּיבַת שָׁלוֹם מִלְּשׁוֹן תַּשְׁלוּמִין אוֹ שֵׁם אָדָם שֶׁנִּקְרָא שָׁלוֹם בְּפַתָּח תַּחַת הַשִּׁי"ן וַדַּאי שֶׁאֵין שׁוּם חֶשְׁשׁ בְּזֶה וְגַם בְּתֵיבַת שָׁלוֹם הָעִיקָּר הוּא דְּמֻוָתָּר כַּמְבֹאָר בָּאַחֲרוֹנִים סוֹף פי' רע"ו וּבְרַדְבָּ"ז סי' ר"כ הוּבָא בפ"ת שָׁם: וְהִנֵּה בתשב"ץ שָׁם הֵבִיא רְאָיָה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּפֶרֶק ג' דְּסוֹטָה הל' יו"ד וּפֶרֶק קַמָּא דְּמְגִילָּה הֲלָכָה ט' דְּאִיתָא שָׁם דְּהַלְלוּיָהּ שֶׁאֵינוֹ נֶחֱלָק נִמְחָק לְפִי שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ בִּקְדֻשַּׁת הַשֵּׁם אַלְמָא דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְכַוָּנַת הַשֵּׁם מֻּוָתָּר לְמָחוֹק וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵינָהּ רְאָיָה דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ נֶחֱלָק וְנִכְתַּב בְּתֵיבָה אַחַת א"כ אֵין כָּאן אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם כְּלָל כִּי הִיא תֵּיבָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי וְאַטּוּ תֵּיבַת הָיָה יְהֵא בָּהּ קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם וְאַדְרַבָּא יֵשׁ לְדַקְדֵּק מִשָּׁם לְהֵיפּוּךְ דְּמַשְׁמַע שָׁם שֶׁאִם הָיָה נֶחֱלָק לֹא הָיָה נִמְחָק אַף שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ אַלְמָא דְּכֵיוָן שֶׁכָּתוּב תֵּיבָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ

אָסוּר לְמָחוֹק אַף שֶׁלֹּא נִכְתַּב לְקֻדֻּשַׁת הַשֵּׁם אֲבָל בֶּאֱמֶת זֶה אֵינוֹ דְּהַכָּוָנָה שָׁם דִּלְהָכִי נָחֳלָק
כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִיכָּר הַשֵּׁם לְבַדּוֹ וְשֶׁהוּא שְׁנֵי תֵּיבוֹת אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ מְקֻדָּשׁוֹ אִם כֵּן הוּא תֵּיבָה
אַחַת וּלְזֶה אֵינוֹ נֶחֱלָק וּבֶאֱמֶת אִם טָעָה וְכָתְבוּ בִּשְׁנֵי תֵּיבוֹת וּבְכָל זֶה לֹא נִתְכַּוְּנוּ לִכְתּוֹב
הַשֵּׁם רַק שֶׁבְּטָעוּת עָשָׂה שָׁם הַרְחָקָה יוֹתֵר מִדַּאי וַדַּאי שֶׁמֻּתָּר לְמָחֲקוֹ וְעַיֵּן בתשב"ץ שָׁם
לְעִנְיַן כֵּס יָהּ שֶׁנִּכְתַּב בִּשְׁתֵּי שִׁיטוֹת וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ בָּזֶה וְעַל כָּל פָּנִים רְאָיִת
התשב"ץ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי צָרִיךְ עִיּוּן לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי: וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה יֵשׁ לִדְחוֹת רָאיָתָ התשב"ץ
וְהָרַדְבָּ"ז מֵהָא דְּגִטִּין דַּף כ' דְּהַוְצָרְךְ לִכְתּוֹב הַשֵּׁם וְנִתְכַּוְּנִין לִכְתּוֹב יְהוּדָה וּמִמֵּילָא תִּדָּחֶה
גַּם רְאָיָתִנוּ לנ"ד מֵהָא דְּפֶרֶק ה' דמס' סוֹפְרִים הל' ג' שֶׁהִזְכִּירוּ דְּהִנֵּה הַמָּרְדְּכִי וְהַגָּהוֹת
מַיְמוֹנִיּוֹת הֵבִיאוּ רְאָיָה מִזֶּה שֶׁצָּרִיךְ לִכְתּוֹב אֶת הַשֵּׁם לְשֵׁם קֻדֻּשַׁת הַשֵּׁם וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף
סִי' רע"ד שֶׁאֵינָהּ רְאָיָה כְּלָל דְּשָׁם נִתְכַּוְּנִין לִכְתּוֹב תֵּיבַת יְהוּדָה שֶׁאֵינָהּ כְּתוּבָה בְּסֵפֶר בְּמָקוֹם
הַהוּא וְהָוֵי כְּכוֹתֵב תֵּיבָה שֶׁאֵינָהּ מִן הַסֵּפֶר עכ"ד וּלְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּרַק שָׁם שֶׁנִּתְכַּוְּנִין
לִכְתּוֹב תֵּיבָה שֶׁאֵינָהּ שַׁיֶּכֶת כְּלָל לְכָאן לָזֶה אֵין בּוֹ קֻדֻּשָּׁה כְּלָל אֲבָל בְּכוֹתֵב תֵּיבָה שֶׁשַּׁיֶּכֶת
לְכָאן וְיֵשׁ בָּהּ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אַף שֶׁכְּתָבָם לְכַוָּנָה אַחֶרֶת בְּכָל זֶה אָסוּר לְמוֹחֲקָם אֲבָל בֶּאֱמֶת
זֶה אֵינוֹ דְּהִנֵּה הַטּוּרִי זָהָב בסי' רע"ו סק"א הִקְשָׁה עַל הב"י דְּאִם הַפָּסוּל מִשּׁוּם שֶׁנִּתְכַּוְּנִין
לִכְתּוֹב תֵּיבָה שֶׁאֵין מְקוֹמָהּ כָּאן אִם כֵּן לָמָּה נְקִיט שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב שָׁם דְּהָא הוּא הַדִּין
בִּשְׁאָרֵי תֵּיבוֹת וְעַל כָּרְחִין צָרִיךְ לוֹמַר דְּרַק בְּשֵׁם שַׁיָּךְ זֶה שֶׁצָּרִיךְ לִכְתְּבוֹ בְּפֵירוּשׁ לְשֵׁם
קֻדֻּשָּׁה וְהַנִּרְאֶה דְּלִכְאוֹרָה בְּלָאו הָכִי דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי תְּמוּהִים דְּעַד כָּאן לֹא נֶחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים
רַק אִם צָרִיךְ לוֹמַר בְּפֵירוּשׁ שֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קֻדֻּשַׁת הַשֵּׁם אוֹ לֹא אֲבָל הֵיכָא שֶׁמְּכַוְּנִין בְּפֵירוּשׁ
לְשֵׁם תֵּיבָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי בְּוַדַּאי שֶׁפָּסוּל וּכְעֵין זֶה מָצִינוּ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאַף אִי נַיְמָא
שֶׁמִּצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה מִכָּל מָקוֹם אִם כִּוְּנוּ בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא לָצֵאת וַדַּאי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא
וְהוּא הַדִּין הָכָא וְאִם כֵּן קָשֶׁה מַה מַּיְיתֵי רְאָיָה, מֵהָא דְּנִתְכַּוְּנִין לִכְתּוֹב יְהוּדָה שֶׁכִּיְּונוּ בְּפֵירוּשׁ
לִכְתּוֹב תֵּיבָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי וְזֶה קָשֶׁה גַּם עַל הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁנִּדְחַק לִדְחוֹת רְאָיַת הַמָּרְדְּכַי
וְלֹא דָּחָה בִּפְשִׁיטוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי וְלָזֶה נִרְאֶה דְּבֶאֱמֶת זֶהוּ כַּוָּנַת הַבַּיִת יוֹסֵף שֶׁנִּתְכַּוְּנִין
לִכְתּוֹב תֵּיבָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי וְאִם כֵּן כִּיְּונוּ בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא יִתְקַדֵּשׁ לְקֻדֻּשַׁת הַשֵּׁם וּמָצָאתִי
בִּנְקֻדַּת הַכֶּסֶף בַּיּוֹ"ד שָׁם שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן לִדְחוֹת רְאִיַּת הַמָּרְדְּכַי דְּהָכָא אַף מַחֲשָׁבָה לֵיכָא
וְכָתַב דְּהַבַּיִת יוֹסֵף הָוֵי מָצֵי לִדְחוֹת כֵּן רַק דַּעֲדִיפָא מִינָּהּ דְּחֵי דְּכֵינָן שֶׁנִּתְכַּוְּנִין לִכְתּוֹב תֵּיבָה
שֶׁאֵינָהּ בְּסֵפֶר א"כ פְּשִׁיטָא דַּאֲפִי' מַחֲשָׁבָה לֵיכָא עכ"ד נִרְאֶה מִזֶּה שֶׁהִרְגִּישׁ קְצָת במש"ל
אֲבָל דְּבָרֵינוּ מְבֹאָרִים יוֹתֵר בס"ד וְכֵן דִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף מְיֻשָּׁבִים הֵיטֵב שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְהוֹכִיחַ
דְּאַף אִי נַיְמָא דְּאַף מַחֲשָׁבָה לָא בָּעֵי לְקֻדֻּשַׁת הַשֵּׁם דְּנַיְמָא דִּסְתָמָא לִשְׁמָהּ קָאֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב
הָרַדְבָּ"ז ח"א סי' ע"ז מִכָּל מָקוֹם הֵיכָא שֶׁחוֹשֵׁב בְּפֵירוּשׁ לְהִיפּוּךְ בְּוַדַּאי פָּסוּל לְכֵוָלֵי עָלְמָא
עַל כָּל פָּנִים לְפִי זֶה מְבֹאָר שֶׁאֵין עִיקַּר הַחִילּוּק שֶׁל הַבַּיִת יוֹסֵף מִצַּד שֶׁאֵין תֵּיבָה כָּזוֹ
בְּמָקוֹם הַהוּא רַק מִצַּד שֶׁנִּתְכַּוְּנִין בְּפֵירוּשׁ לְשֵׁם חוֹל וא"כ שַׁפִּיר רְאָיַת התשב"ץ וְהָרַדְבָּ"ז
וְכֵן רְאָיָתִינוּ מֵהָא דְּנִתְכַּוְּנִין לִכְתּוֹב יְהוּדָה שֶׁהַכּוֹתֵב אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם בְּפֵירוּשׁ לְשֵׁם חוֹל מֻתָּר
לִמְחָקָן וּלְפִי זֶה יֵשׁ לְיַיֵּשֵׁב גַּם כֵּן דִּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי שֶׁכָּתַב בָּזֶה בְּשֵׁם רַבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן בְּפֶרֶק
הַתֻּכֶלֶת דְּיֵשׁ לוֹמַר דר"ש ס"ל כְּשִׁיטַת הָרָ"ה שֶׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן תקפ"ו דְּלְמַאן
דְּאָמַר מִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אַף אִם צוֹוְחַ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת מִכָּל מָקוֹם יוֹצֵא וְהוּא
הַדִּין הָכָא אַף שֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם חוֹל כֵּינָן שֶׁצָּרִיךְ כָּאן לְשֵׁם קוֹדֶשׁ הָיָה לוֹ לְיַקֵּדֵּשׁ וּלְזֶה שַׁפִּיר
הוֹכִיחַ שֶׁאֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּפֵירוּשׁ רַק סְתָמָא לִשְׁמָהּ קָאֵי יטו"ת בְּמִרְדְּכִי דְּמַשְׁמַע הָכִי וְיֵשׁ

לְהַאֲרִיךְ בְּזֶה אַךְ אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ: וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לָדוּן וְלָחוֹשׁ בְּנִדּוֹן דִּידַן מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן שֶׁיִּסְבְּרוּ שֶׁהוּא שֵׁם וַיַּחְשְׁבוּ שֶׁמֻּתָּר לִגְרֹם בְּזָיוֹן לְשֵׁם הַקּוֹדֶשׁ אֲבָל זֶה אֵינוֹ דְּהָא קַיְימָא לַן שֶׁשְּׁמוֹת שֶׁל חוֹל מֻתָּר לִמְחָקָן וְהַיְינוּ מִשּׁוּם שֶׁעֲנְיָנָם מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם שֶׁל חוֹל וְלֵיכָּא מַרְאִית הָעַיִן וְכִי הַאי גַּוְונָא אִיתָא בְּרֵישׁ פֶּרֶק אֵלּוּ מְגַלְּחִין שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חָלוּק אֶחָד מֻתָּר לְכַבְּסוֹ בְּחוֹל הַמּוֹעֵד שֶׁאִיזּוּרוֹ מוֹכִיחַ עָלָיו וּכְעֵין זֶה אִיתָא בְּכֹלְאַיִם פֶּרֶק ב' מִשְׁנָה ז' דְּהֵיכָא שֶׁרֹאשׁ תּוֹר חִטִּים נִכְנָס בְּשֶׁל שְׁעוֹרִים מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּסוֹף שָׁדֵהוּ וְעַיִּין שָׁם עוֹד בְּפֶרֶק ג' מִשְׁנָה ג' וְאִיסּוּר כִּלְאַיִם הוּא אָסוּר כְּשֶׁיֵּשׁ מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן כַּמְבֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ב' דְּכִלְאַיִם וְעַיִּין שָׁם בר"ש וְתוֹסֶפֶת יוֹם טוֹב וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם וְהוּא הַדִּין הָכָא הַתֵּיבוֹת שֶׁאָצְלוֹ מוֹכִיחִים שֶׁשָּׁדֵי זֶה לְפִי עִנְיָנוֹ הוּא חוֹל וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מֵהָא דְּקַיְימָא לַן נִתְכַּוְּונוּ לִכְתּוֹב יְהוּדָה וְכָתַב הַשֵּׁם שֶׁמֻּתָּר לִמְחוֹק וְאַף שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִכְתּוֹב שֵׁם אֶת הַשֵּׁם וְאֵין כָּאן הוֹכָחָה מֵעִנְיָנוֹ שֶׁהוּא חוֹל וּבְכָל זֶה לָא חָיְישִׁינַן לְמַרְאִית הָעַיִן אַךְ יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהָוֵי מִילְּתָא דְּלָא שְׁכִיחָא וְלָא גָּזְרִינַן בְּזֶה וְעוֹד דְּהָתָם הָוֵי רַק לְשָׁעָה דְּהָא צָרִיךְ לְתַקְּנוֹ תֵּיכֶף וּלְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם כַּדִּין וְלָזֶה אֵין שַׁיָּיךְ בְּזֶה מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן דִּבְשָׁעָה זוֹ יָדוּעַ הֵיטֵב שֶׁהוּא חוֹל אֲבָל בְּנִדּוֹן דִּידַן שֶׁהוּא לִזְמַן אָרוֹךְ חָיְישִׁינַן וְכֵן מָצִינוּ גַּבֵּי תַּקָּלָה שֶׁחִילְּקוּ בֵּין זְמַן מְרֻבֶּה לִזְמַן מוּעָט וְעַיִּין תּוֹסָפוֹת בָּבָא קַמָּא דַּף קט"ו ע"ב ד"ה אָתֵי וּבְשֶׁלְּחָן עָרוּךְ יוֹרֶה דֵּעָה סי' נ"ז וּלְגַבֵּי חֲשַׁשׁ מַרְאִית הָעַיִן שַׁיָּיךְ חִילּוּק זֶה טְפֵי וְיֵשׁ לְהָבִיא הַרְבֵּה רְאָיוֹת לָזֶה וַאֲקַצֵּר אֲבָל מִשְּׁמוֹת חוֹל שֶׁבַּתּוֹרָה שַׁפִּיר מוּכָח דִּבְכִי הַאי גַּוְונָא לֵיכָּא מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וּבְלָאו הָכִי נִרְאֶה דְּאֵין שַׁיָּיךְ לְחַדֵּשׁ גְּזֵרוֹת מִדַּעְתֵּינוּ כֵּיוָן שֶׁלֹּא מָצִינוּ כֵּן בַּשּ"ס וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף בא"ח סי' י"ג וְעַיִּין שַׁבָּת דַּף ק"כ ע"ב וַאֲקַצֵּר: וְלִכְאוֹרָה עֲדַיִין יֵשׁ לוֹמַר דִּבְהָא דְּנִתְכַּוְּונוּ לִכְתּוֹב יְהוּדָה שָׁרֵי לִמְחוֹק מִפְּנֵי שֶׁיִּכְתֹּב בְּמְקוֹמוֹ שֵׁם קוֹדֶשׁ וַהֲוָה לֵיהּ מַעֲלִין בַּקּוֹדֶשׁ וְכֵן בְּשֵׁמוֹת שֶׁל חוֹל שֶׁנִּמְחָקִין יֵשׁ לוֹמַר גַּם כֵּן דְּהַיְינוּ רַק לְצוֹרֶךְ אֲבָל לֹא לְהַנִּיחָם בְּבְזָיוֹן דְּהָא עַל כָּל פָּנִים תּוֹרָה הִיא וְלָא גָּרַע מִשְׁאָר תֵּיבוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וְאִם כֵּן גַּם בְּנִדּוֹן דִּידַן יֵשׁ לוֹמַר שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִפְּנֵי שֶׁיָּבוֹא לִידֵי בְּזָיוֹן אֲבָל זֶה אֵינוֹ דְּוַדַּאי אָסוּר לְבַזּוֹת בְּיָדַיִם כִּתְבֵי קוֹדֶשׁ אֲבָל הָכָא אָנוּ תּוֹפְסִים שֶׁזֶּה הַשַּׁעַר אֵין לוֹ דִּין כִּתְבֵי קוֹדֶשׁ דַּהֲרֵי גַּם הַמְעַרְעֵר לֹא עֵרְעֵר רַק מִצַּד שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אִם כֵּן וַדַּאי שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ בָּזֶה כְּלָל כִּי מַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם אֵין מוֹסִיף קְדֻשָּׁה כְּלָל אַף לְהַמַּחְמִירִים בְּאִישׁ שֶׁשְּׁמוֹ שָׁלוֹם שֶׁלֹּא לִמְחוֹק שְׁמוֹ וְשֶׁלֹּא לְקָרְאוֹ בְּבֵית הַמֶּרְחָץ מִכָּל מָקוֹם הָכָא שֶׁנִּכְתַּב לְכַוָּנַת תֵּיבָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי וּלְקָרְאוֹ בְּנִקּוּדּוֹת אֲחֵרוֹת וַדַּאי שֶׁאֵין חֲשָׁשׁ כְּלָל בָּזֶה וכמש"ל דְּהָא דְּנִדּוֹן דִּידַן הָוֵי כְּמוֹ תֵּיבַת אֵל בְּסָגוֹל וְאֵלֶּה בְּצֵירֵי וְאֶהְיֶה וְכַדּוֹמֶה וּבֶאֱמֶת מָצִינוּ סְפָרִים שֶׁנִּקְרְאוּ בִּשְׁמוֹת הַקּוֹדֶשׁ כְּמוֹ סֵפֶר בֵּית אֱלֹקִים להמבי"ט ז"ל וְכֵן סֵפֶר מַעֲרֶכֶת אֱלֹקוּת וְסֵפֶר קְנָאַת ה' צְבָאוֹת וּבְשֵׁם שָׁלוֹם יֵשׁ הַרְבֵּה סְפָרִים וְאוּלַי נִזְהֲרוּ בַּשְּׁעָרִים שֶׁלָּהֶם שֶׁלֹּא יִתְגּוֹלְלוּ בְּבְזָיוֹן אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה נָהוּג אָז כְּלָל לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי שְׁעָרִים וְחַיָּה רָאוּי לְפִי זֶה לְהַזְהִיר אֶת הַמַּדְפִּיסִים שֶׁיִּזָּהֲרוּ בְּהַדְפָּסַת סְפָרִים אֶלָּא שֶׁלֹּא לְהַדְפִּיס שְׁעָרִים כְּפוּלִים וְכֵן שֶׁעַל גַּב הַסֵּפֶר לֹא יְוַדְּפֵס שָׁם הַסֵּפֶר כַּנָּהוּג בְּכַמָּה דְּפוּסִים כִּי זֶה נִמְחָק וְנִקְרָע בְּשָׁעַת כְּרִיכַת הַסֵּפֶר: עַל כָּל פָּנִים נִתְבָּאֵר שֶׁכָּל תֵּיבָה שֶׁנִּכְתְּבָה נְכוֹנָה אַחֶרֶת מֻתָּרֶלְמוֹחֲקָהּ אַף שֶׁהוּא מֵאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין לָחוּשׁ לַחֲשָׁשׁ רָחוֹק שֶׁיָּבוֹא לִידֵי בְּזָיוֹן אוֹ גָּרַם מְחִיקָה וּלְזֶה אֵין שׁוּם חֲשַׁשׁ בָּמָּה שֶׁקָּרָא מעכת"ה שֵׁם חִיבּוּרוֹ הַטָּהוֹר שַׁדַּי חֻמָּד וְגַם מֵחוֹם מַרְאִית הָעַיִן לֵיכָּא כִּי תֵּיבַת חֻמָּד מוֹכִיחַ עָלָיו

שֶׁהוּא מִלְּשׁוֹן שָׂדֶה וְכִלְשׁוֹן הַכָּתוּב בִּישַׁעְיָה ל"ב וְחָלִילָה למעכ"ת לְשַׁנּוֹת שֵׁם חִיבּוּרוֹ בִּשְׁבִיל זֶה אַחֲרֵי שֶׁכְּבָר יָצָא מוֹנִיטִין שֶׁלּוֹ וְנִתְפַּרְסֵם טִבְעוֹ בְּעוֹלָם בְּשֵׁם זֶה וּבְפָרָט לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל שֶׁאִם יַחְפֹּץ לָחוּשׁ לְזֶה דַּי שֶׁיְּכַתּוֹב נְקֻדָּה בְּשִׁמְאל הַשִּי"ן לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא שִׁי"ן שְׂמָאלִי אַף גַּם זֶה אֵין צוֹרֶךְ וְכַנַּ"ל: וּבֶאֱמֶת בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּלָאוּ הָכִי צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ הַשְּׁעָרִים לִידֵי בְּזָיוֹן כִּי עַל כָּל פָּנִים הֲלֹא כְּתוּבִים אַשּׁוּרִית וּבִלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ וְיֵשׁ בָּהֶם קְדֻשָּׁה כַּמְבֹאָר בַּסְּפָרִים וְיָדוּעַ כִּי לְתִמּוּנַת הָאוֹתִיּוֹת גַּם כֵּן יֵשׁ בָּהֶם כַּמָּה צִירוּפִים וְרָאוּי לְהִזָּהֵר הַרְבֵּה בְּכָל אוֹתִיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי בְּזָיוֹן וּכְבָר הֶאֱרִיכוּ הָאַחֲרוֹנִים בִּדְבַר הקארעקטין הַנִּדְפָּסִים וְאַחַר כָּךְ שׁוֹרְפִים אוֹתָם.

וַאֲקַצֵּר: מַלְכִּיאֵל צְבִי הַלֵּוִי טֶעֶנֶעבוּיִם האב"ד דק"ק לאמזא. מִכְתָּב כג.

ב"ה לְבוֹב יוֹם ב' שִׁמּוֹת תרנ"ו לפ"ק לְכָבוֹד וכו' מוהר"ר חַיִּים חֲזַקְיָאוּ מִדִּינֵי נ"י. אבד"ק קראסובאואר.

יָקָר מִכְתָּבוֹ הִשַּׂגְתִּי בְּמוֹעֲדוֹ וְשָׂמַחְתִּי לִשְׁמוֹעַ מִשְׁלוֹמוֹ הַטּוֹב וְהִנְנִי לְתִשּׁוּבָתוֹ בְּקִצָּרָה. בְּדָבָר שֶׁחָשַׁב כת"ה אֲשֶׁר קָרָא שֵׁם סִפְרוֹ שַׁדַּי חֶמֶד וְנִכְתַּב בַּיּוֹ"ד עַל פִּי מִקְרָא קוֹדֶשׁ בִּישַׁעְיָה וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ בְּעֶלֶה הָרִאשׁוֹן הַנִּקְרָא שַׂעַר שֶׁנִּדְפַּס פְּעָמִים וְהַמַּעֲטָפָה הָרִאשׁוֹנָה מַשְׁלִיכִים וַחֲשַׁשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם מֻנָּח בְּאַשְׁפָּה אַף שֶׁאֵינוֹ קוֹדֶשׁ כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִדְפְּסוּ הַנְּקֻדּוֹת וְכָתַב בְּשֵׁם מְעִיל צְדָקָה סי' כ"ד דְּאַף שָׁם שֶׁלֹּא נִכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ לְהַחְמִיר: תְּשׁוּבָה הִנֵּה מְבֹאָר בתשב"ץ סי' קע"ז דְּשָׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה מֻתָּר לִמְחוֹק וְכֵן נִרְאֶה מֵהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ו' מִיְּסוֹדֵי הַתּוֹרָה הוּבָא בְּטוּרֵי זָהָב וְאַף הַמַּחְמִירִין כַּמְבֹאָר בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף סי' רע"ו דַּוְקָא בְּכָתַב שָׁם סְתָמָא אֲבָל לֹא בְּכָתַב בְּפֵירוּשׁ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְכֵן כָּתַב רַדְבָ"ז סי' ע"ז וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁדַּי חֶמֶד שֶׁנִּכְתַּב עַל פִּי מִקְרָא דִּישַׁעְיָה ל"ב וְהוּא פֵּירוּשׁ שָׂדֶה וַדַּאי מֻתָּר לִמְחוֹק כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בתשב"ץ בְּשֵׁם עִמָּנוּאֵל עי"ש וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהַדִּ דר"ה י"ח שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁלֹּא יְהֵא הַשֵּׁם מֻנָּח בְּאַשְׁפָּה שֶׁשָּׁם הָיוּ כּוֹתְבִין לְיוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל לְאֵל עֶלְיוֹן וְזֶה שָׁם מַמָּשׁ וְאוּלַי הִ' מִתְכַּוֵּון לַשֵּׁם אוֹ כּוֹתְבִין סְתָמָא מַה שֶּׁאֵין כֵּן שַׁדַּי חֶמֶד אוֹ שֵׁם שְׁמוּאֵל אוֹ פְּדָהצוּר אוֹ צוּרִי שִׁי"ן דָּלֶ"ת וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת רַדְבָ"ז סי' ר"כ שֶׁאִם אֵין מְכַוְּנִין לִשְׁאִילַת שָׁלוֹם רַק שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם מֻתָּר לִכְתּוֹב מָלֵא הוּבָא בַּפִּתְחֵי תְשׁוּבָה סוֹף סי' רע"ו וְעַיֵּין נְקֻדַּת הַכֶּסֶף שָׁם בְּשֵׁם תּוֹסֶפֶת דְּשָׁלוֹם הוּא כְּמוֹ ז' שֵׁמוֹת וְהִנֵּה מֵרֵישׁ הָיָה קָשֶׁה עַל הַגָּאוֹן מִלְּבוֹב שֶׁקָּרָא סִפְרוֹ שֶׁל אָבִיו הַגָּאוֹן זַ"ל בְּשֵׁם בֵּית קֶל בְּאָלֶ"ף וַהֲלֹא תֵּיבַת אֵל צָרִיךְ לִכְתּוֹב בְּקֻדֻּשָּׁה כמ"ש בְּקֶסֶת סוֹפֵר בְּשֵׁם הַרְבֵּה פּוֹסְקִים וְאֵיךְ יִקָּרֵא בְּשֵׁם הַקָּדוֹשׁ הַסֵּפֶר וְאַף דְּפוֹסֵק בִּתְשׁוּבַת יַעֲבֵ"ץ סי' פ"א דְּפָסוּק אוֹ בְּרָכָה הַמְּוַזָּכָר בַּגְּמָרָא מֻתָּר לְקָרְאוֹ בַּשֵּׁם וְהֵבִיא רְאָיָה מֵאָבִיו הוּא זְקֵינוֹ הַגָּאוֹן ח"ץ מ"מ בִּרְכֵּי יוֹסֵף סי' רט"ו חוֹכֵךְ לְהַחְמִיר וְעוֹד עַד כָּאן לֹא הֻזְכַּר רַק לִלְמֹד מִתּוֹךְ הגמ' אֲבָל לוֹמַר תֵּיבָה וּלְהַזְכִּיר הַשֵּׁם מִי הֻזְכַּר אַף מִדְּקָרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ לְמָקוֹם הַהוּא בַּיִת קַל מוּכָח דְּמֻתָּר לְהַזְכִּיר וְלָא הָוֵי מוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבַטָּלָה דַּהֲרֵי הַכֹּל קוֹרִין כֵּן וְכֵן בֵּית אֵל שֶׁהָיָה בֵּימֵי אַבְרָהָם: וְהָעֲרָנִי הָרַב הַגָּדוֹל מ' אוּרִ' זְאֵב שֶׁאַלּוּם נ"י מו"צ דְּפֹה שהמבי"ט הִדְפִּיס סֵפֶר בֵּית אֱלֹקִים וְנִמְצָא סֵפֶר בֵּית אֱלֹקִים מר' אַבְרָהָם כֹּהֵן אראר וְהוּא הָיָה מְקֻבָּל וְכֵן סֵפֶר בֵּית אֵל מר' דָּוִד שְׁטְעָרל: וְלִכְאוֹרָה מוּכָח מִזֶּה דְּאֵין צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ הַקַּל מִבֵּית אֵל בְּפָרָשַׁת לְךְ כְּדִכְתָב בַּעַל מֵאִיר נָתִיב וְכֵן נִרְאֶה מֵאֶלִ' רַבָּה סי' קמ"ב דְּלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל מִלֶּאכֶת הַקּוֹדֶשׁ וְקֶסֶת סוֹפֵר אַף בְּפָרָשַׁת וַיֵּצֵא

שֶׁקָּרָא לִירוּשָׁלַיִם לְפִי שָׁעָה בַּיִת קַל כפירש"י בְּחֻלִּין צ"א וְעַיֵּין רַמְבַּ"ן וּמִזָּרְחִי זֶה לֹא הָיָה רַק לְפִי שָׁעָה הוּא קוֹדֶשׁ (אָמַר הַמְחַבֵּר עַיֵּין לְעֵיל בְּמַכְתָּב י"ב אֲשֶׁר הַעִירוֹתִי מִדִּבְרֵי הָרַב פְּרִי מְגָדִים בסי' קמ"ג בְּאֵשֶׁל אוֹת ט'): וּבְאֱמֶת אַף שְׁבִית אֵל הוּא שְׁתֵּי תֵּיבוֹת מִכָּל מָקוֹם גַּם שָׁם אֶחָד מֵוותָּר לַחֲלוֹק כִּדְאָמְרִינַן בְּחֻלִּין ס"ה וְקָרוּ שָׁם וַהֲוָה כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַמָּנוּאֵל שֶׁכָּתַב בתשב"ץ דְּמֵוותָּר לְמִחְוק וְעַל כָּרְחָךְ לָא הָוֵי קוֹדֶשׁ רַק אִם כָּתְבוּ בִּשְׁנֵי שִׁיטִין שֶׁכָּתַב זְקֵנִי בִּתְשׁוּבַת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ סי' ו' דְּכָשֵׁר אָז לָא הָוֵי כְּתִיבָה אַחַת וְיֵשׁ לְקַדֵּשׁ: וְנֶכְדִּי הֶחָרִיף כ' אַהֲרֹן לְעוּוִין נ"י הָעֲרָנִי דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בַּיִת אֵל שֶׁנִּכְתַּב בְּתֵיבָה אַחַת בְּמַקֵּף כְּמוֹ שְׁנִמְצָא בְּרוֹב הַמְּקוֹמוֹת וּבֵין בֵּית אֵל שֶׁנִּכְתַּב בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת בְּלִי מַקֵּף וּבִשְׁתֵּי תֵּיבוֹת נִפְרָדוֹת כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל דְּאִם נִכְתַּב בִּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת וּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת מוֹרֶה הַשֵּׁם קַל עַל סְמִיכַת הָעִנְיָן וְהָוֵי כְּמוֹ שֶׁנִּכְתַּב שֶׁל קַל וּכְמוֹ בֵּית יַעֲקֹב בֵּית פַּרְעֹה שֶׁכָּתְבוּ הַמְדַקְדְּקִים וּמְתַרְגְּמִינַן הַבַּיִת שֶׁל קַל וַהֲוָה קוֹדֶשׁ וְיָכוֹל לְכָתְבוֹ בִּשְׁתֵּי שִׁיטִין אָבָל אִם נִסְמְכוּ בְּמַקֵּף וּבְתֵיבָה אַחַת הָוֵי תֵּיבַת קַל תּוֹאַר לְבַיִת וּמְתַרְגְּמִינַן הַבַּיִת הָאֵלֶּקִים וְלָא הָוֵי הַשֵּׁם קַל קוֹדֶשׁ וְצָרִיךְ לְכָתְבוֹ בְּשִׁיטָה אַחַת דְּאִם נִכְתְּבוּ בִּשְׁנֵי שִׁיטִין וְנִצְרְכוּ לְקַדְּשׁוֹ דְּהַשֵּׁם יוֹרֶה עַל סְמִיכַת הָעִנְיָן כָּאָמוּר וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּמְבוֹאָר בְּמַסֶּכֶת סוֹפְרִים פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ח' כְּגִירְסַת נַחֲלַת יַעֲקֹב עַמָּנוּאֵל וְעַמָּנוּאֵל הָרִאשׁוֹן חוֹל וְהַשֵּׁנִי קוֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ נֶחֱלָק וְהַשֵּׁנִי נֶחֱלָק דְּהָרִאשׁוֹן בִּישַׁעְיָה ז' י"ד נִכְתַּב עַמָּנוּאֵל בְּיַחַד כַּמְבוֹאָר בַּתָּנָ"ךְ בְּשֵׁם הַמְּסוֹרָה מִשּׁוּם הָכִי הוּא חוֹל מַה שְׁאֵין כֵּן הַמְבוֹאָר בסי' ח' ב' פְּעָמִים נִכְתַּב בְּנִפְרָד וּשְׁתֵּי תֵּיבוֹת וְהָוֵי קוֹדֶשׁ וְיָפֶה הֵעִיר: וּמִכָּל מָקוֹם עִנְיַן הֲלָכָה לֹא אָדוּן הִנְנִי בְּדָבָר זֶה וְיֵשׁ לָחוּשׁ לְדִבְרֵי מְלֶאכֶת הַקּוֹדֶשׁ וּלְקַדֵּשׁ מִסָּפֵק וְגַם הַכֹּל שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל דְּהַמַּקֵּף מוֹרֶה עַל תֵּיבָה אַחַת אֵינוֹ אֶמֶת רַק שֶׁמּוֹרֶה עַל תֵּיבָה אַחַת וְעַיֵּין בתשב"ץ סוֹף סי' קע"ז מַה שֶׁכָּתַב שֶׁהָאוֹת שֶׁהַשְׁבָא מוֹרֶה עַל תֵּיבָה אַחַת אֵינוֹ אֶמֶת וְאֵין לְהַאֲרִיךְ כָּאן יוֹתֵר וְרָאִיתִי דֶּרֶךְ אַגַּב בְּרַדְבָ"ז ח"א סי' ע"ז שֶׁכָּתַב דְּאִם כָּתַב שָׁם שְׁלֹא בְּכַוָּנָה גַּם רַבָּנָן מוֹדִין דְּמַעֲבִיר בְּקוּלְמוֹס וְלָא פְּלִיגִי רַק בְּכָתַב שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כְּגוֹן בִּכְתָב יְהוּדָה וְלֹא הִטִּיל בּוֹ דלי"ת עי"ש וּקְצָת צ"ע מֵהָא דְּאָמְרִינַן בְּאַזְכָּרוֹת שֶׁלֹּא כָּתַב לִשְׁמָן וּמַקְשֶׁה וְלִיעְבַּר עלי' קוּלְמוֹס כְּמַאן דְּלָא כְּרַבִּי יְהוּדָה וַהֲרֵי מִדְּאָמְרִינַן אַזְכָּרוֹת לֹא כָּתַבְתִּי לִשְׁמָן וְלֹא אָמְרוּ כָּתַבְתִּי שֶׁלֹּא לִשְׁמָן מוּכָח שֶׁאָמַר שכ' סְתָמָא בְּלֹא כַּוָּנָה כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ בְּמָרְדְּכַי הוּבָא בטו"ז רֵישׁ סי' רע"ו וְאַמַּאי אָמַר דְּלָא כר' יְהוּדָה וַאֲפִילּוּ דְּלָא כר' יְהוּדָה עֲדַיִן קָשֶׁה דִּבְזֶה אַף רַבָּנָן מוֹדוּ וְשָׁמָּא רַדְבָ"ז לֹא יִפָּרֵשׁ כְּהַמָּרְדְּכַי וַעֲדַיִן צָרִיךְ עִיּוּן דְּשָׁמָּא לֹא פָּסַק כֵּן הַמָּרְדְּכַי בְּמַסְקָנָא וּמַה שֶׁכָּתַב הָרַדְבָ"ז מִדִּינָא סְתָמָא כָּשֵׁר כְּשֵׁם דְּסַכִּין מְשָׁכְתַן לְמַה שֶׁהֵן כִּדְאָמְרִינַן בְּקָדָשִׁים קצ"ע דְּשָׁם כְּבָר הוּא קָדָשִׁים מִשָּׁעָה שֶׁהֻקְדַּשׁ וְאֵין צָרִיךְ רַק לְדָבָר אֵיזֶה קָרְבָּן הוּא מַה שְׁאֵין כֵּן בַּשֵּׁם שֶׁלֹּא נִתְקַדֵּשׁ עֲדַיִן וְעַיֵּין בְּסִפְרִי חֵלֶק יו"ד ח"ב סי' ק"ב אוֹת ק"ו בְּדִין עֲקִירָה בְּטָעוּת בְּשֵׁמוֹת וְהִנֵּה מַה שֶׁכָּתַב כת"ה דְּדָרֶךְ לְהַשְׁלִיךְ הַמַּעֲטָפָה גַּם בְּלִי הַשֵּׁמוֹת אֵין רַשַּׁאי לְהַשְׁלִיךְ בְּבִזָּיוֹן דָּבָר הַנִּדְפָּס בִּלְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ כִּמְבוֹאָר בַּפּוֹסְקִים.

וְהִנְנִי יְדִידוֹ דו"ש בְּאַהֲבָה יִצְחָק שְׁמַעְלְקִישׁ האבד"ק הַנָּ"ל. מַכְתֵּב כד.

יעקָאטֶרִינָאסְלָאוו בְּשֵׁם ה' יח' יוֹם ו' ט"ז שְׁבָט שְׁנַת תרו"ן כְּנַהַר שָׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל כְּבוֹד יְדִיד ה' וכו' מוהר"ר חַיִּים חזקיאו מִדִּינֵי הגאבד"ק קאראסובאזאר יצ"ו לְכָל אֲשֶׁר לוֹ וּלְכָל הַחוֹסִים בְּצֵל תּוֹרָתוֹ שָׁלוֹם וְכָל טוּב סֶלָה.

מִכְתָּבוֹ הַיָּקָר לִי הִגִּיעַנִי לְשִׂמְחַת לִבָּבִי עַל שְׁלוֹמוֹ וְעַל שָׁלוֹם תּוֹרָתוֹ כֵּן יִשְׁמְרֵהוּ ה' הַטּוֹב
לָנֶצַח וְעַל דָּבָר חֲשַׁשׁ זִלְזוּל בְּשֵׁם שַׁדַּי חֵמֶד אֲשֶׁר רַב אֶחָד הִתְעוֹרֵר בָּזֶה וְדוֹרֵשׁ כְּבוֹדוֹ
שֶׁיִּחְיֶ' לַחוּת דַּעָה בְּזֶה וכו' לְמַעַן עֲשׂוֹת רְצוֹן יְדִידִי שֶׁיִּחְיֶה הִנְנִי לְהָשִׁיב מַה שֶּׁנִּרְאֶה לְדַעְתִּי
בָּזֶה: מִתְּחִילָה נַקְדִּים מַה שֶּׁכָּתַב בְּסֵפֶר בְּכוֹר שׁוֹר בְּמַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין דַּף ס"ה ע"א שֶׁהֵבִיא
שָׁם רְאָיָה לְהַבֵּית חָדָשׁ אוֹרַח חַיִּים סי' פ"ד דְּאָסוּר לִקְרוֹא בְּבֵית הַמֶּרְחָץ שָׁם שָׁלוֹם אַף
שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְאָדָם מֵהָא דְּקַיְימָא לַן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סי' ר"מ גַּבֵּי אָבִיו וסי' רמ"ב גַּבֵּי רַבּוֹ דַּאֲפִילּוּ
אָדָם אַחֵר שֶׁשְּׁמוֹ כְּשֵׁם אָבִיו אוֹ רַבּוֹ אָסוּר לְהַזְכִּיר בִּפְנֵי אָבִיו אוֹ רַבּוֹ מִפְּנֵי הַשּׁוֹמְעִים
שֶׁיִּסְבְּרוּ שֶׁלְּאָבִיו אוֹ לְרַבּוֹ קָרָא בְּשְׁמוֹ אִם כֵּן קַל וָחוֹמֶר לַשְּׁכִינָה בַּמָּקוֹם שֶׁאָסוּר לְהַזְכִּיר
שְׁמוֹ שֶׁאָסוּר לִקְרוֹא לַאֲחֵרִים שָׁם בְּשֵׁם זֶה מִטַּעַם הַנִּזְכָּר וּלְדַעְתִּי אֵין זֶה מֻכְרָח דְּאָבִיו אוֹ
רַבּוֹ הַכֹּל קוֹרִין אוֹתָם בְּשֵׁם זֶה לָכֵן יִטְעוּ הַשּׁוֹמְעִים וְיִסְבְּרוּ שֶׁהוּא קוֹרֵא לָהֶם גַּם כֵּן בְּשֵׁם
זֶה אֲבָל שֵׁם שָׁלוֹם לֹא הֻזְרַגַּל בַּפֶּה שׁוּם אָדָם לִקְרוֹא אֶת שֵׁם ה' בְּשֵׁם שָׁלוֹם כַּנּוֹדָע אִם כֵּן
הַשּׁוֹמֵעַ שֶׁקּוֹרֵא בְּבֵית הַמֶּרְחָץ שֵׁם שָׁלוֹם לֹא יִטְעֶה שֶׁכַּוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם: תּוּ כָּתַב בִּבְכוֹר שׁוֹר
שָׁם וְעוֹד קַלְתְּ רְאָיָה מִסּוֹטָה דַּף יו"ד ע"א אָמַר ר' יוֹחָנָן שְׁמְשׁוֹן עַל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא נִקְרָא וּפָרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה וְאֵין לְפָרֵשׁ דְּהָכִי קָאָמַר אִי כְּתַב עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא שְׁמְשׁוֹן לֹא יִמְחֶה דְּקָשֶׁה דִּילְמָא הָאֱמֶת כֵּן דְּאֵין לוֹמַר דְּהַמַּקְשֶׁה פְּשִׁיטָא לֵיהּ בְּשׁוּם
מָקוֹם דְּשָׁרֵי כִּדְכָתַב מוהרש"א שָׁם דמה"ת נִזְכַּר עַד עַתָּה בְּשׁוּם מָקוֹם לִכְתּוֹב שִׁמְשׁוֹן עַל
שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּהָא הַשְׁתָּא דְּחָדָשׁ ר"י לוֹמַר כִּי שִׁמְשׁוֹן עַל שֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
נִקְרָא וְהַנִּרְאֶה דְּהָכִי פָּרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה שֵׁם שִׁמְשׁוֹן הַנִּכְתָּב עַל שִׁמְשׁוֹן בֶּן מָנוֹחַ לֹא יִמָּחֶה
וְזֶה פְּסִיקָא לֵיהּ דְּכָל שִׁמְשׁוֹן הַנִּכְתָּב בְּקֹרֶא נִמְחָק וְאִם כֵּן מַאי קָפָרִיךְ כֵּינָן דְּהַכַּוָּנָה הָיָה
עַל הָאָדָם וְלֹא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶלָּא דְּכֹל דְּכוֹתֵב הַשֵּׁם אֲפִילּוּ כַּוָּנָתוֹ עַל הָאָדָם אֵינוֹ רָאוּי
לִמְחֹק וְאַף דְּאִם כּוֹתֵב שֵׁם אֱלֹקִים עַל הָאָדָם מֻוָּתָּר לִמְחוֹק עַיֵּין שְׁפָתֵי כֹהֵן יוֹרֶה דֵּעָה סי'
רע"ו ס"ק י"ב שָׁאנֵי הָתָם דְּשֵׁם אֱלֹקִים שֶׁכּוֹתֵב עַל הָאָדָם אֵינוֹ שַׁיָּיכוּת לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא וְאַדְרַבָּה אָמְרִינַן דַּעֲבוֹדָה זָרָה נָמֵי אִיקְרֵי אֱלֹקִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן שִׁמְשׁוֹן שֶׁנִּקְרָא
עַל שֵׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאִם כֵּן אָדָם הַנִּקְרָא שָׁלוֹם מַשְׁמַע שֶׁנִּקְרָא עַל שֵׁם מַעֲשֶׂה
הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהָוֵי כִּשְׁאֵילַת שָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי דְּהָתָם נָמֵי
אֵינוֹ מְכַוֵּון לְשֵׁם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עכ"ל וּלְדַעְתִּי גַּם זֶה אֵינוֹ מֻכְרָח לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב
הָרַדְבָּ"ז הוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה יו"ד סי' רע"ו ס"ק כ"ח וְז"ל דְּמַה שֶּׁיֵּשׁ לִיזָּהֵר הַיְינוּ בִּזְמַן
שְׁאֵילַת שָׁלוֹם דְּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מִתְכַּוְּנִין לָתֵת שָׁלוֹם לַחֲבֵרוֹ מֵאֵת בַּעַל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁאָמַר
בּוֹעֵז לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם אֲבָל אִם בָּא לִכְתּוֹב שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם אֵין בֵּין פְּלוֹנִי לִפְלוֹנִי
וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁהוּא סִדּוּר דְּבָרִים אֵין צָרִיךְ לִיזָּהֵר שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מְכַוֵּון לַשֵּׁם וְלֹא חָל עֲלַיְיהוּ
קְדֻשָּׁה וּלְהָכִי מֻוָּתָּר לִכְתּוֹב מִלַּת אֱמֶת עכ"ל מֵעַתָּה גַּם שֵׁם שָׁלוֹם שֶׁמְּכַוְּנִין לְאָדָם בְּוַדַּאי
אֵין הַכַּוָּנָה לְשֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַהֲוָה לֵיהּ דּוֹמֶה מַמָּשׁ לְשַׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בָּעוֹלָם וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְשֵׁם
שִׁמְשׁוֹן דְּפָרִיךְ בְּסוֹטָה אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה בְּפֵירוּשׁ רָשׁ"י שֵׁם עַל שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא מַשְׁמַע שֶׁכִּינָּהוּ בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמָּשׁ וְלִכְאוֹרָה תֵּיבַת שֶׁכִּינָּהוּ הִיא
מְיוֹתֶרֶת וַהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר מַשְׁמַע שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַמָּשׁ וּלְפִי מַה
שֶּׁכָּתַבְתִּי יֵשׁ לוֹמַר דְּרַשׁ"י אַשְׁמוּעִינַן דְּמִשּׁוּם הָכִי לֹא יִמְחֶה דְּאַף דְּהַכַּוָּנָה לְאָדָם מִכָּל מָקוֹם
כֵּיוָן שֶׁכִּינָּהוּ בְּשֵׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲוָה לֵיהּ כִּשְׁאֵילַת שָׁלוֹם: וּבְעִיקַּר רָאִיתִי הַבְּכוֹר
שׁוֹר מִגְּמָרָא דְּסוֹטָה אִיכָּא לְמִישַׁדָּא בָּא נַרְגָּא דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ קֻוּשְׁיַת הַגְּמָרָא אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא

יְמָחֶה קָאֵי עַל הַשֶּׁמֶשׁ דְּפִשִׁיטָא לֵיהּ לר' יוֹחָנָן לְפִי הָאמ' דְּהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה וָתָ"ל כִּי כֵן מָצָאתִי בתשב"ץ ח"א סי' רע"ו שֶׁהֶעֱלָה שָׁם דְּעִיקַּר תָּלוּי בְּכַוָּנָה וְאִם כַּוָּנָתוֹ לְאָדָם שָׁרֵי וְהָא דְּמַאֲרִיךְ בְּסוֹטָה אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה לֹא קָאֵי עַל שֵׁם שְׁמַשּׁוֹן רַק עַל הַשֶּׁמֶשׁ ע"ש וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַשּׁוֹאֵל ר' מַצְלִיחַ בִּתְשׁוּבוֹת הָרֹא"שׁ כְּלָל ג' ה' ט"ו דְּשָׁאַל רַק עַל שֵׁם שְׁלֹמֹה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים דְּאֵין רַשַּׁאי לִמְחוֹק וְלֹא עַל כָּל שֵׁם שְׁלֹמֹה בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִנֵּה דַּעַת הָרֹא"שׁ שָׁם דְּגַם שָׁם שָׁלוֹם מֻוָתָּר לִמּוֹחֲקוֹ וְלִכְאוֹרָה תִּקְשֶׁה מֵהַהִ דְּסוֹטָה הַנַּ"ל דְּפָרִיךְ אֶלָּא מֵעַתָּה לֹא יִמָּחֶה וְאַף אִם נֵימָא דְּקָאֵי עַל הַשֶּׁמֶשׁ מַאי פָּרִיךְ הָא אפי' שֵׁם שָׁלוֹם דְּפִשִׁיטָא לְכֻלֵּי עָלְמָא דְּהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה מִכָּל מָקוֹם לֵיכָּא אִיסּוּרָא לְהָרֹא"שׁ וְנִרְאֶה לְיַישֵׁב בְּפִשִׁיטוּת עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"שׁ שֹׁם דְּלֹא מָצִינוּ מִי שֶׁאוֹסֵר לִמְחוֹק שָׁלוֹם וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּכַוָּנָתוֹ מִדְּלָא חָשִׁיב שֵׁם שָׁלוֹם בֵּין הָנָךְ שֵׁמוֹת דְּתָנֵי בְּבָרַיְיתָא בִּשְׁבוּעוֹת דַּף ל"ה ע"א דְּאֵינָם נִמְחָקִין וְלִכְאוֹרָה לָמָּה לֹא נֵימָא דְּתָנֵי וְשׁוֹיֵיר רַק יֵשׁ לוֹמַר דְּתִקְשֶׁה מַאי שַׁיַּיר דְּהַאי שַׁיַּיר כְּדֶרֶךְ הַשַּׁ"ס בְּהַרְבֵּה מְקוֹמִית א"כ יֵשׁ לוֹמַר דְּכָל זֶה לְמַסְקָנָא דְּסוֹטָה שֵׁם דְּשַׁמָּשׁ וְשִׁמְשׁוֹן אֵינוֹ שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה אֲבָל לְפִי הָאֱמֶת שֶׁסּוֹבֵר ר' יוֹחָנָן דְּשַׁמָּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה אִם כֵּן אֵיכָא תַּרְתֵּי שָׁלוֹם וְשַׁמָּשׁ שַׁפִּיר יֵשׁ לוֹמַר דְּתַרְוַיְיהוּ אֲסוּרִים לִמְחוֹק וְהָא דְּלָא חָשִׁיב לְהוּ בְּבָרַיְיתָא בִּשְׁבוּעוֹת הַנַּ"ל דְּתָנָא וְשַׁיַּיר הָנָךְ תַּרְתֵּי וְהָרֹא"שׁ שֶׁפּוֹסֵק שֶׁאֵין אִיסּוּר מְחִיקָה בְּשֵׁם שָׁלוֹם קָאֵי לְמַסְקָנָא דְּשַׁמָּשׁ אֵינוֹ שָׁם כְּלָל וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מִדְּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת סוֹטָה שָׁם דְּקָאָמְרִי הָא דְּלָא חָשִׁיב שֵׁם שָׁלוֹם בַּהֲדֵי שֵׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִין נִרְאֶה דְּתָנֵי וְשׁוֹיֵיר ע"ש וְהָא תִּקְשֶׁה מַאי שַׁיַּיר דְּהַאי שַׁיַּיר אָמְנָם אִם נֵימָא דְּהַתּוֹסָפוֹת קָיְימִי לְפִי הָאֱמֶת דְּגַם שֶׁמֶשׁ הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הקב"ה אִם כֵּן שׁוֹיֵיר תַּרְוַיְיהוּ וּלְמַסְקָנָא יֵשׁ לוֹמַר דְּמוֹדוֹ התו' לְהָרֹא"שׁ דְּלֵיכָּא אִיסּוּר בְּשֵׁם שָׁלוֹם כֵּן נִרְאֶה לִי וְרָאִיתִי בִּנְקֻדַּת הַכֶּסֶף סוֹף סִי' רע"ו שֶׁרָצָה לוֹמַר כֵּן בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּהַתּוֹסָפוֹת קָיְימִי לְפִי הָאֱמֶת וְקִיצֵּר בִּדְבָרָיו וְכָתַב שֶׁמֵּהַתּוֹסָפוֹת לֹא מַשְׁמַע כֵּן וּלְדַעְתִּי אַדְרַבָּה יֵשׁ לָזֶה הוֹכָחָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת: וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ סְתִירָה לְדִבְרֵי התשב"ץ הַנַּ"ל שֶׁסּוֹבֵר דְּתָלְיָא בְּכַוָּנָה וְאִם כַּוָּנָתוֹ לְאָדָם לֵיכָּא אִיסּוּרָא וּמִדִּבְרֵי הָרֹא"שׁ שָׁם מִמַּה שֶּׁכָּתַב וַז"ל וְלֹא מָצִינוּ מִי שֶׁאוֹסֵר לִמְחוֹק שָׁלוֹם וּבְכָל אִיגְּרוֹת כְּתוּבִים שָׁלוֹם וְזוֹרְקִין וְנִמְחָקִין וכו' ע"ש וּלְהתשב"ץ לֵיכָּא רְאָיָה כְּלָל מִזֶּה דְּהָא אֵינָם מְכַוְּונִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אַף יֵשׁ לוֹמַר דְּסִבְירָא לֵיהּ לְהתשב"ץ כִּדְכָתַב הָרַדְבָּ"ז וּמְפָרֵשׁ מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"שׁ הָרְאָיָה מִכָּל אִגְּרוֹת דְּכוֹתְבִין שָׁלוֹם הַיְינוּ שְׁאֵילַת שָׁלוֹם וּמְבָרְכוֹ בְּשָׁלוֹם מִבַּעַל הַשָּׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְמַעְלָה: עַתָּה נָבוֹא לְנִדּוֹן דִּידַן דְּפִשִׁיטָא אַף לְהַבְּכוֹר שׁוֹר דְּמַחְמִיר טוּבָא וְסוֹבֵר דְּאַף אִם כַּוָּנָתוֹ לְאָדָם גַּם כֵּן אָסוּר בִּמְחִיקָה זֶהוּ דַּוְקָא אִם מִתְּחִילָּה נִקְבַּע הַשֵּׁם עַל שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ גַּבֵּי שִׁמְשׁוֹן לְפִי הָאֱמֶת בְּסוֹטָה אוֹ בְּשֵׁם שָׁלוֹם לְפִי דַּעַת הַבְּכוֹר שׁוֹר דְּהֲוָקְבַּע לְשֵׁם הַשֵּׁם וּמְדַמֶּה לִשְׁאֵילַת שָׁלוֹם אֲבָל בִּכְתִיבַת שָׁדֵי חֶמֶד שֶׁלֹּא הָיְתָה הַכַּוָּנָה מֵעוֹלָם עַל שֵׁם הקב"ה בְּוַדַּאי לֵיכָּא אִיסּוּר מְחִיקָה כְּמוֹ בַּתְּנוּבוֹת שַׁדַּי וְכֵן בֵּין שַׁדַּי יָלִין אוֹ צוּרִי שָׁדַי וְעַיֵּין תשב"ץ שָׁם דְּפִשִׁיטָא דְּכָל אֵלּוּ לֹא נֶאֶסְרוּ בִּמְחִיקָה הֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְשֵׁם אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְאֵיךְ שֶׁמֵּבִיא בִּבְכוֹר שׁוֹר שָׁם בְּוַדַּאי יִהְיֶה לֵב כְּבוֹדוֹ שי' שָׁקֵט וּבֶטַח כִּי לֹא יָצָא מִכְּשׁוֹל מִתַּחַת יָדוֹ חָלִילָה דְּכֵיוָן דְּמֻוָתָּר לְאַבְּדוֹ בְּיָדַיִם וּלְמוֹחֲקוֹ פְּשִׁיטָא דְּלָא חָיְישִׁינַן לְזִילְזוּל: וּמַה שֶּׁכָּתַב כְּבוֹד שי' שֶׁהָרַב הַמְעַרְעֵר תָּמַהּ יְסוֹדוֹ עַל מַה שֶּׁכָּתַב בס' מְעִיל צְדָקָה סי' כ"ג דַּאֲפִילּוּ בְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מְקֻדָּשׁ אָסוּר בְּמְחִיקָה הִנֵּה הַמְעַיֵּין בס' הַנַּ"ל יִרְאֶה הַהֵיפֶךְ דְּמִתְּחִילָּה הֵבִיא מַה שֶּׁכָּתַב הַטּוּרִי זָהָב בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִיּוֹת

שֵׁם שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בְּקֶדֻשָּׁה מַשְׁמַע דְּאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּשָׁם מַיְירֵי שֶׁטָּעָה לִכְתּוֹב שֶׁלֹּא הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ כְּלָל לִכְתּוֹב שֵׁם אֲבָל אִם מִתְכַּוֵּין לִכְתּוֹב שֵׁם אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר בִּתְחִילַת כְּתִיבָתוֹ שֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם אַף דְּסֵפֶר תּוֹרָה פְּסוּלָה מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן אִיסּוּר מְחִיקָה בְּקֶדֻשָּׁה קָאֵי וכו' ע"ש הֵרֵי לְהָדְיָא בְּנִדּוֹן דִּידַן שֶׁלֹּא הָיְתָה הַכַּוָּנָה מֵעוֹלָם לַשֵּׁם וַדַּאי מֻוָּתָּר לִמּוֹחֲקוֹ וכו' הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא יְהֵיֶה עֶזֶר לוֹ לְהוֹצִיא פְּרִי מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל הַפּוֹעַל וְיִגְבַּר חֲיָילִים וְיְהֵיֶה ה' עִמּוֹ כְּחֵפֶץ לְבָבוֹ הַטְּהוֹרָה וְלֵב יְדִידוֹ עוֹז בִּנְיָמִן זְאֵב וואלף בהרה"ג מוהרט"ו זַ"ל זַקְהֵיִם חופ"ק הַנָּ"ל.

אַיָּלָה שְׁלוּחָה אַיָּלָה (אִימְרָא יָאָה לְגְדוֹלֵי הַדּוֹר) שְׁלֻוָּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שָׁפֶר לְיִשְׂרֵי לֵב שִׂמְחָה שׂוֹפֵךְ שִׂיחָה דּוֹרֵשׁ סְלִיחָה יָדַעְתִּי בינ"י אֵינִי כְּדַאי לְהָרִים רֹאשׁ לַעֲמֹד בְּמָקוֹם גְּדוֹלִים אָמְנָם בְּהוֹרַמְנוּתָא דְּרַבָּנָן קַדִּישֵׁי פַּאֲרֵי הַדּוֹר הָדְרָה אַרְעָא וְהָדְרָה גְּדוֹלֵי דּוֹרֵנוּ אָשִׁיחָה וַאֲדַבְּרָה לְהֶעִירָם בְּדָבָר נָחוּץ וּלְעוֹרֵר זִכְרוֹנָם הַטּוֹב עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ קָטַנְּיָּ הַבָּא לְשַׁנּוֹת הַדְּבָרִים נְכוֹנִים שֶׁכְּבָר נֶאֶמְרוּ מִפּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן לִפְנֵי אֵיזֶה שָׁנִים הֲלֹא זֶה הוֹד מֵוְצָהָל מְשֻׁוָּבָח וּמְהֻלָּל מַאֲמָר נָעִים (נִפְלָא עָמוֹק יָקָר מִתּוֹכָם) הַמּוּבָא בְּסֵפֶר הַנִּכְבָּד וְהַיָּקָר עִיטּוּר סוֹפְרִים לִידִידִי הָרַב הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם לְשֶׁבַח וּתְהִלָּה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כקש"ת מוהר"ר אַבְרָהָם יִצְחָק הַכֹּהֵן קוּק אבד"ק זימעל יצ"ו בְּחֵלֶק רִאשׁוֹן דַּף יו"ד וי"א וְהֵם לַהֲבוֹת דִּבְרוֹת אֶחָד קָדוֹשׁ צַדִּיק כְּתִיב בֵּיהּ גָּאוֹן נִפְלָא וּכְבוֹד ה' מָלֵא, יִחְיֶה לְאוֹרֶךְ יָמִים טוֹבִים אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא פְּעָלִים לְתוֹרָה לְכוֹנֵן דַּרְכֵי הַתּוֹרָה בְּהַנְהָגַת הַהוֹרָאָה בְּדוֹר יָתוֹם כְּזֶה וְכָל דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק רְאוּיִם הֵם לְמִי שֶׁאֲמָרָם וּלְפִי שֶׁכְּבָר נִשְׁכַּח הַמַּאֲמָר הַנִּכְבָּד הַזֶּה וְלֹא יָצָא לַפּוֹעַל אָמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בְסַעְדָּא דִּשְׁמַיָּא לְחַדְּשׁוֹ וּלְעַטֵּר אֶת סִפְרֵי זֶה בּוֹ וְאוּלַי עַל יְדֵי הַתְּעָרוֹתָא דִּלְתַתָּא יָעִיר ה' רוּחַ מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ וְיִתֵּן בְּלֵב רַבָּנֵינוּ גְּאוֹנֵינוּ מְאוֹרֵי עֵינֵינוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט כָּתוּב בּוֹ וְהִנְנִי לְהַעְתִּיק דְּבָרִים שֶׁבִּכְתָב כְּכָל אֲשֶׁר כָּתוּב בַּכֵּפֶר הַיָּקָר עִיטּוּר סוֹפְרִים וַאֲחַלְּה פְּנֵי קְדוֹשִׁים אֲרֶאֱלִים וְתַרְשִׁישִׁים גְּאוֹנֵי דּוֹרֵנוּ יצ"ו יָשִׁיתוּ לֵב לְדִבְרֵי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק הַזֶּה וּצְדָקָה תִּהְיֶה לִי שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל זְכוּת זוֹ עַל יְדֵי וּזְכוּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה תָּגֵן בַּעֲדָם לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיהֶם בְּטוֹב וּבְנֵעִימִים וְעֵינֵיהֶם תְּחַזֶּינָה בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן וּבְנַיִן אַפְּרְיוֹן כִּנְהַר וְכַנֶּפֶשׁ הַמִּתְאַבֶּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם חח"מ מה לְהֶבֶל דְּמַה: הַמְחַבֵּר וְאֵלֶּה הַדְּבָרִים בְּסֵפֶר עִיטּוּר סְפוּרִים אֲמוּרִים הִנֵּה בְּהַחֵלֶק הָעִיקָּרִי לְתַכְלִית הַהֲלָכָה הַנָּקוּב בַּשֵּׁם פְּעָלִים לְתוֹרָה אֲשֶׁר כָּל יִשְׁעֵנוּ וְחֶפְצֵנוּ בּוֹ רַק לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִירָהּ לְהוֹרוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן עַל יְדֵי קִיבּוּץ גְּאוֹנִים גְּדוֹלִים רַבִּים שֶׁיִּתְּנוּ עֵדֵיהֶם וְיִצְדְּקוּ בְּכָל דָּבָר גָּדוֹל הַנּוֹגֵעַ לְמַעֲשֶׂה וּלְהִתְאַמֵּץ בעזה"י בְּכָל עֹז שֶׁיִּהְיֶה הָעִיטּוּר סוֹפְרִים שַׁעַר פָּתוּחַ לְכָל דּוֹרְשֵׁי תְּשׁוּבָה בְּדִבַּר ה' בַּהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה לְהָקֵל מַשָּׂא הַכָּבֵד מֵעַל הַגְּאוֹנִים הַזְּקֵנִים הַמְצֻיָּנִים שֶׁיִּחְיוּ לְאוֹרֶךְ יָמִים אֲשֶׁר לְפִי רִפְיוֹן מִזְגָּם כְּשֶׁל כֹּחַ סָוְבְלָם לְהָשִׁיב לְכָל אִישׁ וְאִישׁ וְגַם תּוֹעֶלֶת גָּדוֹל מְאֹד יִצְמַח מִזֶּה כִּי לֹא יִהְיֶה הַמֵּשִׁיב יָחִיד רַק רַבִּים וּגְדוֹלִים אֲשֶׁר כָּל אֶחָד יִרְאֶה דִּבְרֵי חֲבֵירוֹ וְיַעֲמִיק בָּהֶם וְיָצָא לְאוֹר מִשְׁפָּט וְהִנֵּה הָאֱמֶת אַגִּיד כִּי הַחֵלֶק הָעִיקָּרִי הַזֶּה הוּא הָעֲבוֹדָה הַיּוֹתֵר קָשֶׁה לְהוֹצִיאָהּ לְפֹעַל אָדָם מֵהֲמוֹן סִיבּוֹת רַבּוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד אֲשֶׁר יַעַמְדוּ עָלֵינוּ לָסוּף בַּסִּירִים דֶּרֶךְ הַקּוֹרֵשׁ אֲבָל עִם כָּל זֶה אָחוֹר לֹא נָסוֹגוֹתִי וְאַף כִּי אוּלַי לֹא אַשִּׂיג אֶת הַתַּכְלִית הַנִּכְבָּד הַזֶּה בַּחֲלָקִים הָרִאשׁוֹנִים אֶתְאַמֵּץ בְּכָל עֹז לְהַשִּׂיג בעזה"י בְּעוֹד יָמִים יָבוֹאוּ עָלֵינוּ לְטוֹבָה עַל יְדֵי עָמָל וִיגִיעָה רַבָּה לְהָקִים בְּיִשְׂרָאֵל דָּבָר חוֹק וּמִשְׁפָּט וּבְתוֹר מָבוֹא לְהַמְקְצוֹעַ הַנִּשְׁגָּב

הַזֶּה הִנְנִי מַצִּיג בָּזֶה דִּבְרֵי אֶחָד קָדוֹשׁ אֱלֹקִים מְכֻוְבָּד גָּאוֹן וְחָסִיד קָדוֹשׁ וְטָהוֹר אֲשֶׁר כָּתַב בְּמִכְתָּבוֹ לִכְבוֹד חוֹתְנִי הַגָּאוֹן שְׁלִיטָ"א אֲשֶׁר פְּקֻוְדָּתוֹ חֲזָקָה שֶׁלֹּא לִקְרֹוא אֶת שְׁמוֹ עַל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים אֲבָל זֹאת נֵדַע בֶּטַח כִּי הַדְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מַפָּה קָדוֹשׁ וְנֶאֱמָרִים בִּקְדֻוְשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּבְרוֹב חָכְמָה יַשְׂפִּיקוּ לִי בְּתוֹר מָבוֹא וּבַקָּשָׁה רַבָּה מֵאֵת גְּדוֹלֵי הַגְּאוֹנִים לְכוֹנֵן אֶת יְסוֹדֵי הַבִּנְיָן הַגָּדוֹל הַמְקֻוְדָּשׁ הַזֶּה אַחֲרֵי אֲשֶׁר אָנֹכִי מוּכָן לְשָׁרְתָם בַּקֹּוְדֶשׁ בעזה"י וּלְהָאִיר אוֹר דִּבְרֵי קָדְשָׁם לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים בֶּטַח בְּכָל נַפְשָׁם יָרְאוּ גַּם הֵמָּה מִצִּדָּם שֶׁבִּנְיָנֵנוּ הַמְקֻוְדָּשׁ יִבְנֶה בְּרַב פְּאֵר וְהָדָר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁר וְגַם עַל הַשְּׁאֵלוֹת הָרָמוֹת וְהַנִּכְבָּדוֹת שֶׁהֵעִיר עֲלֵיהֶם הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה יְחַשְּׂפוּ אַף הֵם אֶת זְרוֹעַ קָדְשָׁם לְחַוּוֹת דַּעְתָּם הַקְּדוֹשָׁה וְאָנוּ יוֹדְעִים בֶּטַח כִּי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק הַזֶּה יִשְׂמַח מְאֹד וִיבָרֵךְ בְּאַהֲבָה גַּם אֶת כָּל הַסּוֹתְרִים דְּבָרָיו בְּצֶדֶק וְיַעַן כִּי נוֹשֵׂא דְּבָרָיו הַנִּפְלָאִים הוּא לְהָאִיר אוֹר בָּהִיר עַל דַּרְכֵי הָעִיטּוּר סוֹפְרִים וְתַהֲלוּכוֹתָיו אֲשֶׁר נְקַוֶּה כִּי בעזה"י יִהְיֶה עִמָּנוּ לָלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ הַסְּלוּלָה בְּכָל כּוֹחֵנוּ וְאֶקְרָא דְּבָרָיו מִטַּעַם זֶה וְעוֹד טַעַם הַכָּמוּס עִמָּדִי בְּשֵׁם זֹוהַר אוֹר בָּהִיר וְאֵלֶּה דְּבָרָיו.

אֶל הַחֵלֶק הַנָּקוּב בְּשֵׁם פְּעָלִים לְתוֹרָה אֲשֶׁר בּוֹ יָבוֹאוּ דִּינִים מְלֻוְקָּטִים מִשּׁוּ"ת רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים אֲשֶׁר לֹא בָּאוּ בְּסִפְרֵי הַמְלַקְּטִים לְמַעַן לְהַגִּיעַ לְתַכְלִית הַשְּׁלֵימוּת אֲשֶׁר יִהְיֶה לְתוֹעֶלֶת לְהָרַבָּנִים הַגְּאוֹנִים וְהַקְּטַנִּים מֵהֶם טוֹב אֲשֶׁר יִתְאַחֲדוּ בָּזֶה כָּל הָרַבָּנִים וְהַלּוֹמְדִים יִרְאֵי ה' מִכָּל אַרְצוֹת פִּזּוּרֵיהֶם לְקַבֵּץ מִכָּל הַפּוֹסְקִים וּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת יְשָׁנִים גַּם חֲדָשִׁים אֲשֶׁר יָצָא לְאוֹר הַדְּפוּס וַאֲשֶׁר עוֹדָם בַּכְּתוּבִים הַיְּדוּעִים לָנוּ כָּל הַמְדֻוְבָּר בָּהֶם בִּשְׁאֵלוֹת הַשְּׁכִיחוֹת לְמַעֲשֶׂה עִם כָּל יְסוֹדֵי טַעֲמֵיהֶם וְגַם מַה שֶׁבָּא לְסָפְרֵי הַמְלַקְּטִים רַק בְּלֹא טְעָמִים יִקָּבְצוּ לְכָאן עִם כָּל יְסוֹדֵי הַטְּעָמִים.

א) וְלֹא יִצְטָרְכוּ לִכְפֹּוֹל כָּל הַטְּעָמִים שֶׁל כָּל אֶחָד כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים יַחְכְוּוּנוּ טַעֲמֵי הָאוֹסְרִים אִם לֹא כָּל הַטְּעָמִים עַל כָּל פָּנִים רֻוְבָּם וְכֵן טַעֲמֵי הַמַּתִּירִים וְלֹא יִצְטָרֵךְ לִכְפֹּוֹל מַה שֶׁנִּיְתְוַסֵּף בְּאֶחָד עַל חֲבֵירוֹ וְדָבָר זֶה לְתוֹעֶלֶת גָּדוֹל לְהָרַבָּנִים הַגְּאוֹנִים כִּי כָּל פּוֹסֵק יָשִׁיב עַל שְׁאֵלָה אַחַת הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כְּפִי רֹוחַב דַּעְתּוֹ לְהֶיְתֵּר אוֹ לְאִיסּוּר וְלֹא יָדַע כִּי כְּבָר קָדְמוּ אַחֵר וּפָסַק לְהִיפּוּךְ וְאִילּוּ רָאָה דְּבָרָיו וּטְעָמָיו אֲשֶׁר הָיָה מוֹדֶה לוֹ וּבִפְרָט כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁרַבּוּ עָלָיו חֲבֵירָיו וְכָתְבוּ לְהִיפּוּךְ דְּהָא הַטַּעַם שֶׁהֲלָכָה כְּבָתְרָאֵי הוּא רַק מִשּׁוּם שֶׁרָאוּ דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים וְטַעֲמֵיהֶם וְחָלְקוּ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ חֹוֹשֶׁן מִשְׁפָּט סי' כ"ה סְעִיף ב' בהג"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ כָּל מָקוֹם שֶׁדִּבְרֵיהָרִאשׁוֹנִים כְּתוּבִים עַל סֵפֶר וכו' וכו' וְאִי הָווּ שֹׁמֵיעַ לְהוּ הָווּ הָדְרִי בְּהוּ עַל כֵּן לְפִי עֲנִיּוּת דַּעְתִּי מְחֻוְיָיְבִים כָּל הַלּוֹמְדִים הַמֻּוְכְשָׁרִים לָזֶה לְקַיֵּיִם לְעוֹלָם יִשְׁנֶה אָדָם לְתַלְמִידוֹ דֶּרֶךְ קְצָרָה.

רֵאשִׁית כֹּל דָּבָר א) לְקַבֵּץ כָּל הַדֵּעוֹת הָאוֹסְרִים וְהַמַּתִּירִים עִם כָּל יְסוֹדֵי טַעֲמֵיהֶם בַּשְּׁאֵלוֹת הַשְּׁכִיחוֹת לְמַעֲשֶׂה וְיַקְדִּימוּ הַשָּׁכִיחַ יוֹתֵר וְאַחַר כָּךְ אִם יִהְיֶה לְהַגְּאוֹנִים הַבְּקִיאִים וְהַחֲרִיפִים דָּבָר לַעֲנוֹת בּוֹ לִסְתֹּוֹר טַעֲמֵי הָאוֹסְרִים אוֹ טַעֲמֵי הַמַּתִּירִים אוֹ לְחַזֵּק דֵּעוֹת הַמַּתִּירִים אוֹ הָאוֹסְרִים עִם רְאָיוֹת חֲדָשׁוֹת יַעֲנוּ עַל זֶה דַּעְתָּם וִיבָרְרוּ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כְּדֵי שֶׁיֵּדְעוּ הַמּוֹרִי הוֹרָאוֹת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג: ב) לְבַקֵּר סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וְשׁוּ"ת יְשָׁנִים וְגַם חֲדָשִׁים בִּשְׁאֵלוֹת הַשְּׁכִיחוֹת לְמַעֲשֶׂה אִם לֹא כִּיְוְונוּ לַהֲלָכָה (אוֹ אִם רָבוּ עָלָיו חֲבֵרָיו.

כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל אוֹת א') וְאִם אָמְרוּ חֲזַ"ל כְּתֻוְבּוֹת דַּף ק"ו ע"א מַגִּיהֵי סְפָרִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם הָיוּ נוֹטְלִים שְׂכָרָם מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה (וּפֵירֵשׁ רַשִׁ"י מַגִּיהֵי סְפָרִים שֶׁל כָּל

אָדָם וְאָדָם שֶׁאָסוּר לְהַשְׁהוֹת סֵפֶר שֶׁאֵינוֹ מֻגָּהּ מִשּׁוּם אַל תַּשְׁכֵּן בְּאָהָלֶךָ עַוְלָה וְרָאוּ בֵּית דִּין שֶׁהָיוּ מִתְעַצְּלִים בַּדָּבָר וְהִפְקִירוּ תְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה לְכָךְ וְכֵן פָּסַק הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ד' הֲלָכָה ז' מִשְׁקָלִים) וּמַה זֶּה שֶׁמֻּוָּטָל עַל כָּל אָדָם וּבְיַד כָּל אֶחָד לִיתֵּן שָׂכָר לְבַעַל מַגִּיהַּ לְתַקֵּן תִּיקָּנוּ כָּךְ.

טָעוּת שֶׁבְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין בְּיַד כָּל אֶחָד לְתַקֵּן רַק בְּיַד הַגְּאוֹנִים לְבַקֵּר אֶת דִּבְרֵיהֶם שֶׁלֹּא יִסְמְכוּ עֲלֵיהֶם בַּעֲלֵי הוֹרָאָה שֶׁאֵין בְּכֹחָם לְבַקֵּר אֶת דִּבְרֵיהֶם בְּוַדַּאי מוּטָל עֲלֵיהֶם לְתַקֵּן זֹאת: ג) כָּל דָּבָר הַקָּשֶׁה בַּהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה אֵצֶל רַב אוֹ אֵצֶל מִי שֶׁיִּהְיֶה אֲשֶׁר יִהְיֶה נִצְרָךְ לִשְׁאוֹל אֶת גְּאוֹנֵי הַדִּיר יָצִיעַ אוֹתָהּ הַשּׁוֹאֵל בְּסֵפֶר עִיטּוּר סוֹפְרִים וְרֹאשִׁית דָּבָר יִתְּנוּ לֵב אִם נִמְצָא שְׁאֵלָה כָּזוֹ בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וְשוּ"ת יְשָׁנִים וְגַם חֲדָשִׁים לְקַבֵּץ כָּל הַדִּיעוֹת הָאוֹסְרִים וְהַמַּתִּירִין עִם יְסוֹדֵי הַטְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בָּאוֹת א' וְאַחַר כָּךְ אִם יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר לְחַדֵּשׁ בָּהּ יַעֲנוּ חֶלְקָם וּלְבָרֵר וּלְהַכְרִיעַ בֵּין הַדִּיעוֹת לַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה וְלֹא יָשִׁיב גָּאוֹן אֶחָד לְבַדּוֹ אִם יִהְיֶה נִשְׁאָל מִטַּעַם שֶׁכָּתַבְתִּי בָּאוֹת א' כִּי כָּל פּוֹסֵק יִהְיֶה נִשְׁאָל עַל שְׁאֵלָה אַחַת וְיֹאמַר רְאֵה זֶה חָדָשׁ הוּא וּכְבָר הָיָה לְעוֹלָמִים בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וְשוּ"ת אֲשֶׁר לֹא רָאָה אוֹתָם וְהֵם פָּסְקוּ לְהֵיפּוּךְ מִמַּה שֶׁמַּעֲלֶה בְּדַעְתּוֹ וְאִם הָיָה רוֹאֶה אוֹתָם וְטַעְמָם הָיָה חוֹזֵר בּוֹ וְגַם בִּשְׁאֵלָה חֲדָשָׁה אֲשֶׁר בָּא זִכְרוֹנָהּ בַּסֵּפֶר וְהָיָה נִשְׁאָל גָּאוֹן אֶחָד מֵרַב אֶחָד וְיָשִׁיב לְהֶיתֵּר וְגָאוֹן אַחֵר יִהְיֶה נִשְׁאַל מֵרַב אַחֵר בִּזְמַן אַחֵר שְׁאֵלָה כָּזוֹ וְיָשִׁיב לְאִיסּוּר וְאִילּוּ רָאָה זֶה דִּבְרֵי זֶה הָיוּ בָּאִים לִדֵּעָה אַחַת וְאִם יָצִיעַ הַשּׁוֹאֵל שְׁאֵלָה חֲדָשָׁה אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא בַּסֵּפֶר יָשִׁיב רַב אֶחָד גָּאוֹן בָּקִי וְחָרִיף דַּעְתּוֹ לְהֶיתֵּר אוֹ לְאִיסּוּר בְּסֵפֶר עִיטּוּר סוֹפְרִים רַק בְּתוֹרַת הַצָּעָה אִם יַסְכִּימוּ חֲבֵירָיו וְלֹא כְּדָבָר בָּרוּר וְלֹא יַחְתּוֹם שְׁמוֹ וְאַחַר כָּךְ אִם יִהְיֶה לִשְׁאָר הַגְּאוֹנִים דָּבָר לְחַדֵּשׁ בּוֹ לִסְתּוֹר וְלִבְנוֹת לְהֶיתֵּר אוֹ לְאִיסּוּר יַעֲנוּ וְגַם כֵּן לֹא יַחְתְּמוּ שְׁמָם וְגַם כֵּן רַק בְּתוֹרַת הַצָּעָה לְמַעַן לֹא יָבוֹאוּ לְגָדֵר נִצָּחוֹן וְשֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְמַחֲלוֹקֶת הרלנ"ח והמוהר"י ב"ר בְּקֶונְטְרֶס הַסְּמִיכָה וְאִם יְחַלְּקוּ דְּעֵנּוּתָם יִשְׁאוּ וְיִתְּנוּ יַחַד עַד אֲשֶׁר יָבוֹאוּ לִכְלַל דֵּעָה אַחַת לַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה: וְאֶפְשָׁר לְהָבִיא רְאָיָה מִיְּבָמוֹת ק"ט דְּשָׁם אִיתָא תּוּקְעַ עַצְמוֹ לִדְבַר הֲלָכָה בְּדַיְנָא דְּאָתֵי דִּינָא לְקַמֵּיהּ וְגָמַר הֲלָכָה וּמְדַמֵּי מִילְּתָא לְמִילְּתָא וְאִית לֵיהּ רַבָּה וְלָא אָזֵיל מְשַׁאֵל וע"ש בְּרַשּׁ"י וּבָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ' מִסַּנְהֶדְרִין הֲלָכָה ח' וחו"מ סי' ס"ב וּבְבֵית יוֹסֵף יו"ד סי' רמ"ב כִּדְאִיתָא בִּיבָמוֹת וְקִדּוּשִׁין תַּלְמִיד חָכָם שְׁמוּרָה וּלְכָה וּבָא אִם קוֹדֶם מַעֲשֶׂה שׁוֹמְעִין ו וְאִם לָאו אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ וְכָתַב רַבֵּינוּ יְרֻחָם נָתִיב ב' בְּשֵׁם הרמ"ה דְּדַוְקָא בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים דְּהָוֵי גְּמָרֵי לֵהּ הַגְּמָרָא בְּעַל פֶּה אֲבָל עַכְשָׁיו שֶׁאֵין יָכוֹל לְהוֹרוֹת אִם לֹא שֶׁיִּהְיֶה לוֹ עִיקָּר בַּגְּמָרָא אֲפִילּוּ לְאַחַר מַעֲשֶׂה שׁוֹמְעִין לוֹ וְכָתַב הָרֹא"שׁ דְּעַכְשָׁיו נָמֵי כָּל מַעֲשֶׂה שֶׁבָּא אֵינוֹ בְּגְמָרָא אֶלָּא מְדַמֵּי מִילְּתָא לְמִילְּתָא וְאֵיכָא לְמֵיחַשׁ שֶׁמִּדָּמֵי מִילְּתָא דְּלָא דָּמֵי וּבְשוּ"ת ר"י אֶבֶן מגא"ש סקי"ד כָּתַב וְאוֹתָם שֶׁמְּדַמִּים לְהוֹרוֹת מֵעִיּוּן הַהֲלָכָה וּמְחֻזָּק עִיּוּנָם בַּתַּלְמוּד הֵם שָׁרָאוּי לְמוֹנָעָם מִזֶּה לְפִי שֶׁאֵין בִּזְמַנֵּינוּ זֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְכָךְ וְלֹא מִי שֶׁהִגִּיעַ בְּחָכְמַת הַתַּלְמוּד לְכְלַל שְׁיוּרָה מֵעִיּוּנוֹ מִבְּלִי שֶׁיַּעֲמוֹד עַל דִּבְרֵי הַגְּאוֹנִים וּמִי שֶׁמּוֹרֶה מֵעִיּוּנוֹ בַּהֲלָכָה אֶפְשָׁר שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁאוֹתָהּ הֲלָכָה מְחַיֶּבֶת אוֹתָהּ הוֹרָאָה וְהִיא אֵינָהּ מְחַיֶּבְתּוֹ וּמַטְעָתוֹ עִיּוּנוֹ אוֹ טָעָה בְּפֵירוּשָׁהּ וְאֵין בִּזְמַנֵּינוּ זֶה מִי שֶׁיַּגִּיעַ לְגָדֵר שֶׁיּוּכַל לִסְמֹךְ לְהוֹרוֹת מִמֶּנּוּ וּכְבָר בָּאוּ לִידֵי תְּשׁוּבוֹת קְצָת אֲנָשִׁים בִּדְבָרִים שֶׁהוֹרוּ בָּהֶם וְהֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהוֹרוּ כַּדִּין וְשֶׁהוּא בָּרוּר כַּשֶּׁמֶשׁ וְהֵם טָעוּ בְּהוֹרָאוֹתֵיהֶם וְתָלוּ הַדָּבָר הַהוּא אֶל מָקוֹם בִּלְתִּי מְקוֹמוֹ וְלָמְדוּ הַדִּין מִמָּקוֹם שֶׁאֵין לִלְמֹד אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ וּכְבָר הָיָה

בֵּין הַדָּבָר שֶׁדָּנוּ וּבֵין הַדָּבָר שֶׁנִּתְלוּ בּוֹ לְאוֹתוֹ הַדִּין חִילּוּק דַּק וְדַקְדּוּק נֶעֱלָם וְנִסְתָּר וְלֹא הִרְגִּישׁוּ בּוֹ וְהָיוּ לוֹקְחִים הַהֲלָכָה בִּכְלָלָהּ כִּפְשׁוּטָהּ וְלֹא הִרְגִּישׁוּ בְּחִילּוּק הַדַּק שֶׁבָּהּ וּמְדַמִּין הַנִּידּוֹן שֶׁלָּהֶם לָהּ וְאֵינָם מַרְגִּישִׁים בְּחִילּוּק הַדַּק שֶׁבֵּינֵיהֶם עַד שֶׁאֲנִי אוֹמֵר שֶׁמִּי שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ עַל עַצְמוֹ אִם הוּא נִתְלֶה בִּתְשׁוּבַת הַגְּאוֹנִים וּבְהוֹרָאָתָם שֶׁהֵם הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת וּסְבָרוֹת קָצָרוֹת בְּרוּרוֹת הוּא יוֹתֵר מְשֻׁוָּבָּח מֵאוֹתָם הַמְדַמִּים לְהוֹרוֹת מִן הַתַּלְמוּד כו' וּבְשו"ת מהרי"ק סקל"ט כָּתַב וַאֲפִילּוּ לְדִבְרֵי אוֹתָהּ ההג"ה לִבִּי אוֹמֵר לִי שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר דְּאַף עַל גַּב דִּבְימֵי הַתַּלְמוּד הָיָה אָסוּר לְהוֹרוֹת בְּכָל עִנְיָן עַכְשָׁיו אֵין אִיסּוּר לְהוֹרוֹת בְּכָל עִנְיָן כְּלוֹמַר הֵיכָא שֶׁהַהוֹרָאָה מְבֹאָרֶת בְּפוֹסְקִים אֲבָל הֵיכָא שֶׁאֵינָהּ מְבֹרֶרֶת הַאֵיךְ נוּכַל לוֹמַר שֶׁכָּל הַדְּבָרִים כְּתוּבִים וַהֲרֵי אָנוּ רוֹאִים כָּל הַיָּמִים שֶׁהַרְבֵּה וְהַרְבֵּה סְפֵיקוֹת נוֹפְלוֹת בֵּין הַלּוֹמְדִים וְאֵין אִישׁ יָכוֹל לַעֲמוֹד עַל בֵּירוּר הַדְּבָרִים אֲפִילּוּ עִם כָּל הַפּוֹסְקִים וְגַם בְּרוֹב הַדְּבָרִים נֶחְלְקוּ גְּאוֹנֵי עוֹלָם וְצָרִיךְ חָכְמָה וְתוֹרָה לְהַכְרִיעַ כְּמִי רָאוּי לִנְהוֹג כו' ע"ש וְאַף שֶׁהָרַמְבַּ"ם כָּתַב וְיֵשׁ בַּמְּדִינָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ ובש"ע כָּתַב וְיֵשׁ עִמּוֹ בָּעִיר שָׁם לֹא אַיְירֵי רַק מִי שֶׁמֻּשְׁיב לַשּׁוֹאֵל בְּעִירוֹ אֲבָל מִי שֶׁמֻּשְׁיב לְעִיר אַחֶרֶת אֲפִילּוּ אִם יֵשׁ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּסוֹף הָעוֹלָם אָסוּר לְהָשִׁיב וַאֲפִילּוּ אֵין גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּכָל הָעוֹלָם אֶפְשָׁר לוֹמַר.

א') אִם יָכוֹל לְגַלּוֹת דַּעְתּוֹ לְרַבִּים אָסוּר לְהָשִׁיב לְבַדּוֹ כִּי רַבִּים אֲפִילּוּ קְטַנִּים מִמֶּנּוּ חֲשׁוּבִים כְּמוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ הַפּוֹסְקִים רְאָיָה מִיְּבָמוֹת דַּף י"ז דְּפָסְקִינַן כְּבֵית הִלֵּל אַף דְּבֵית שַׁמַּאי מְחַדְּדִי טְפֵי כֵּיוָן דב"ה רֻבָּא וְרַבּוּ חֲבֵירָיו עָלָיו אֲפִילּוּ אַחַר הַוֵּיכּוּחַ עִמּוֹ וּבְפָרָט אִם לֹא הִגִּיעַ לְאַרְבָּעִים שָׁנָה לְפִי מַה שֶׁפָּסַק בַּיּו"ד סי' רמ"ב ס"ק ל"א וְהִשְׁפָּתִי כֹּהֵן ס"ק נ' הֶחְמִיר כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת דַּאֲפִילּוּ אִם הוּא שָׁוֶה לֹא יוֹרֶה וְרָאִיתִי מוּבָא בְּשֵׁם שוּ"ת תָּמָ"א (תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה) ח"ג סְיָאן שע"ה נִדְפְּסָה תַּקָּנָה מִשְּׁנַת תקו"ם אִיסּוּר שֶׁלֹּא לְהַדְפִּיס עַל שַׁ"ס וּפוֹסְקִים טֶרֶם יַגִּיעַ לִשְׁנַת מ' מִטַּעַם ש סוֹבְרִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁיּוֹצֵא לָאוֹר רָאוּי לִסְמֹךְ עַל הַדְּבָרִים ע"ש: ב) אִם אֵין חִיּוּב בַּדָּבָר אִם יֵשׁ מִצְוָה בַּדָּבָר לְהַשּׁוֹאֵל לְהַצִּיעַ לִפְנֵי רַבִּים וְלֹא לִשְׁמֹעַ דַּעַת יָחִיד הִנֵּה לְעִנְיַן הַשּׁוֹאֵל אֶפְשָׁר לְהָבִיא רְאָיָה מִסַּנְהֶדְרִין ל"ב ב' צָדֵק צָדֶק תִּרְדּוֹף הַלֹּז אַחַר בֵּית דִּין יָפֶה וְאֵין לְךָ בֵּית דִּין יָפֶה מִדַּעַת הָרַבִּים אֲפִילּוּ קְטַנִּים מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל וּלְעִנְיַן הַנִּשְׁאָל מָצִינוּ גַּם כֵּן בחו"מ סי' ג' סְעִיף ג' אַף שֶׁיָּחִיד מֻמְחֶה לְרַבִּים מֻתָּר לָדוּן יְחִידִי מִצְוַת חֲכָמִים שֶׁיּוֹשִׁיב עִמּוֹ אֲחֵרִים וְשָׁם בְּסְעִיף ד' אַף עַל פִּי שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל שָׁלֹשׁ בֵּית דִּין שָׁלֵם הוּא כָּל זְמַן שֶׁהֵם רַבִּים הֲרֵי זֶה מְשֻׁוָּבָּח וּמוּטָב שֶׁיִּתְחַתֵּן הַדִּין בְּאַחַד עָשָׂר מֵעֲשָׂרָה וְכֵן מָצִינוּ בִּתְשׁוּבַת רש"ג אַרַב שְׁרִירָא גָּאוֹן) בס' יוּחֲסִין הַמּוּבָא לְקַמָּן: ג) יֵשׁ לַחְקוֹר אִם הַנִּשְׁאָל סָמוּךְ לָעִיר הַשּׁוֹאֵל וְהַדָּבָר נָחוּץ לִשְׁעָתוֹ אִם הַנִּשְׁאָל מֻתָּר לַעֲנוֹת הַדִּין עַד אֲשֶׁר יָצִיעַ בְּסֵפֶר עִיטּוּר סוֹפְרִים לִפְנֵי רַבִּים אִם בְּעִנְיָן טָרֵיפוֹת שֶׁיָּכוֹל לְהִתְקַלְקֵל הַמַּאֲכָל וְאִם הוּא בְּעִנְיָן טָהֳרוֹת אִשָּׁה לְבַעְלָהּ יָדוּעַ הַטַּעַם מַה שֶּׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין בּוֹ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין וּבָזֶה לְכוֹלֵי עָלְמָא אָסוּר לַעֲנוֹת הַדִּין אִם הוּא בָּרוּר לוֹ לְפִי דַּעְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב פִּתְחֵי תְשׁוּבָה סי' רמ"ב סק"ט בְּשֵׁם מִשְּׁנַת חֲכָמִים שֶׁבְּהוֹרָאַת אִיסּוּר וְהֶיתֵּר תָּלוּי בְּמַחֲלוֹקֶת רַשְׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם וּלְעִנְיַן לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ לְכוֹלֵי עָלְמָא אָסוּר לְעַכֵּב הַהוֹרָאָה רַק אֶפְשָׁר לוֹמַר לְפִי לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ' מִסַּנְהֶדְרִין הֲלָכָה ו' וחו"מ סי' י"ז סְעִיף י"א שֶׁאִם מְעַנֶּה הַדִּין וּמַאֲרִיךְ בִּדְבָרִים בְּרוּרִים כְּדֵי לְצַעֵר אֶחָד מִבַּעֲלֵי דִינִים הֲרֵי זֶה בִּכְלַל לֹא תַעֲשׂוּ וכו' נִרְאֶה דְּוַקָּא בִּכְגוֹן זֶה וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה מִתּוֹסָפְתָּא דְּפֶרָה פֶּרֶק ו' שֶׁאָמְרוּ שָׁם הֲלָכָה זוֹ עָלוּ עלי' בְּנֵי עַסְיָיא שָׁלֹשׁ

רְגָלִים לְיַבְּנֶה וּבָרֶגֶל שְׁלִישִׁי הִכְשִׁירוּ לָהֶם וּבְחָזְקִין מ"ח הִתְלִיעַ הַכָּבֵד זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה וְעָלוּ עָלֶיהָ בְּנֵי עַסְיָיא שָׁלֹשׁ רְגָלִים לְיַבְנֶה וּבָרֶגֶל שְׁלִישִׁי הִכְשִׁירוּ לָהֶם פֵּירֵשׁ רַשׁ"י בִּשְׁנֵי רְגָלִים לֹא אָמְרוּ לָהֶם כְּלוּם וּבַשְּׁלִישִׁי עָמְדוּ לְמָנְיָן וְרַבּוּ הַמַּתִּירִים וְהִתִּירוּהָ וּבְדַף ע"זא' אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּאַבָּיֵי שַׁהֲיֵיהּ תְּלָתָא רִגְלֵי פֵּירֵשׁ רַשׁ"י לִשְׁאוֹל לְהַחֲכָמִים הַנֶּאֱסָפִים בָּרֶגֶל וּבִיבָמוֹת דַּף קכ"ד אָתְיָא לְקַמֵּיהּ דְּאַבָּיֵי שָׁהֲתָה תְּלָת רִגְלֵי ע"ש בְּרַשׁ"י רַק יֵשׁ לְדָחוֹת אוּלַי לֹא הָיָה בָּרוּר לָהֶם עֲדַיִן ובס' יוּחֲסִין בְּתְשׁוּבַת רש"ג בְּסוֹפָהּ כָּתַב וְכָךְ הָיָה מִנְהָגָם בִּתְשׁוּבוֹת הַשְּׁאֵלוֹת בְּכָל יוֹם מֵהַחוֹדֶשׁ (חוֹדֶשׁ כָּלָה שֶׁהוּא אֱלוּל בַּקִּיץ וַאֲדָר בַּחוֹרֶף) אָדָם מוֹצִיא אֲלֵיהֶם כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו וְנִיתַּן לָהֶם רְשׁוּת שֶׁיָּשִׁיבוּ תְּשׁוּבָה עֲלֵיהֶם וכו' וְאָז מְדַבְּרִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ וְחָכְמָתוֹ וּמַקְשִׁין וּמְפָרְקִין וְנוֹשְׁאִים וְנוֹתְנִים בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וּמְעַיְּינִין יָפָה יָפָה וְרֹאשׁ יְשִׁיבָה שָׁמַע אֶת דִּבְרֵיהֶם וּמֵבִין כָּל שֶׁאוֹמְרִים וּמַקְשִׁין זֶה לָזֶה וְעוֹמֵד וּמְעַיֵּין בְּדִבְרֵיהֶם עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר הָאֱמֶת וּמֵיָּד יְצַוֶּה לְהַסּוֹפֵר לְהָשִׁיב וְלִכְתּוֹב וְכָךְ הָיָה מִנְהָגָם לַעֲשׂוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַד שֶׁמְּשִׁיבִים כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁבָּאוּ לָהֶם הַשָּׁנָה מִקְּהִילוֹת יִשְׂרָאֵל וּבִכְלוֹת הַחוֹדֶשׁ יִקְרְאוּ הַשְּׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בְּמַעֲמַד כָּל הַחֲבוּרָה כֻּלָּהּ וְחוֹתֵם עֲלֵיהֶם רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה וְאַחַר כָּךְ שׁוֹלְחִים אוֹתָם לְבַעֲלֵיהֶם וְאָז מְחַלֵּק הַמָּמוֹן עֲלֵיהֶם עכ"ד אַף שֶׁיֵּשׁ לְדָחוֹק וְלוֹמַר שֶׁכָּל אֵלּוּ הַשְּׁאֵלוֹת לֹא הָיָה רַק בְּפֵירוּשׁ הַגְּמָרָא וְלֹא בַּהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כִּי מִסְתִּימַת הַלָּשׁוֹן לֹא מַשְׁמַע כֵּן רַק שֶׁהָיָה מַמְתִּין עַד שֶׁהָיוּ הַתַּלְמִידִים מִתְקַבְּצִין בְּחוֹדֶשׁ כָּלָה כִּי חֲמִשָּׁה חֲדָשִׁים הָיוּ לוֹמְדִים כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם וְלִכְאוֹרָה אֶפְשָׁר לוֹמַר דִּבְגְּנַאי גָּדוֹל שָׁרֵי לַעֲבוֹר אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא (עַיֵּין אוֹרַח חַיִּים סי' ג') בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה דְּגָדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת דְּדוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה וְאִם יְכָשֵׁל בְּהוֹרָאָה יְהֵיֶה גְּנַאי גָּדוֹל בִּפְרָט אִם יָשִׁיב בִּכְתָב עַל כֵּן צָרִיךְ לְמִלּוֹדְ בַּתַּלְמִידִים וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָרֹוב מַסְכִּימִים עִמּוֹ אֵין יָכוֹל לְהָשִׁיב: ד) לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרֹא"ש בְּבָבָא קַמָּא פֶּרֶק ד' סי' ד' דְּמֵאֵיזֶה טַעַם עָשׂוּ חֲכְמֵי הַגְּמָרָא כְּלָל זֶה לִפְסֹוק הֲלָכָה כִּשְׁמוּאֵל בְּדִינֵי וּכְרַב בְּאִיסּוּרֵי בְּכָל מָקוֹם לְפִי שֶׁיָּדְעוּ שֶׁשְּׁמוּאֵל הָיָה רָגִיל יוֹתֵר כו' ע"ש וְכֵן הָיָה רָאוּי לְיַיחֵד רַבָּנִים גְּאוֹנִים אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ עַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת בס' עִיטּוּר סוֹפְרִים לְעִנְיָנִים לְבַד (וְגַם לְעוֹרֵר מֵעַצְמָם בַּדְּבָרִים חֲדָשִׁים בִּשְׁאֵלוֹת אִיסּוּר וְהֶיתֵּר וְנִדָּה בִּדְבָרִים הַשְּׁכִיחִים אֲשֶׁר לֹא יִתְעוֹרְרוּ מֵעַצְמָם הַמּוֹרִים וּלְהַצִּילָם מִטַּעֲנוֹתֵיהֶם הַשְּׁכִיחִים בַּשְּׁאֵלוֹת אִיסּוּר וְהֶיתֵּר כְּאִלּוּ) לְכָךְ שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִם לְכָל הַדְּבָרִים כִּי דִּבְרֵי תוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹם זֶה וַעֲשִׂירִים בְּמָקוֹם אַחֵר (עַיֵּין רַמְבַּ"ם פֶּרֶק ד' מִסַּנְהֶדְרִין הֲלָכָה ה' ע"ש) וְז"ל הַבְּרֵכִי יוֹסֵף יו"ד סי' רמ"ב בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה בְּקֻצָּת עָרֵי אַשְׁכְּנַז וְלִיטָא שָׁמַעְתִּי דְּמִלְּבַד הָרַב אב"ד וּבֵית דִּין הַמְיֻחָדִים לְגִיטִּין וְדִינֵי מָמוֹנוֹת מְמַנִּין חֲכָמִים לְהוֹרוֹת בְּאִיסּוּר וְהֶיתֵּר לְבַד וְעוֹד מְמַנִּין חֲכָמִים לְהוֹרוֹת בְּדִינֵי נְדָה לְבַד וְהוּא מִנְהָג וָתִיקִין שְׁבֵּית דִּין הַמִּתְמַנֶּה עַל חֵלֶק הַפְּרָטִי הַהוּא כָּל מַעְיָנָיו וְכָל עִיּוּנָיו בּוֹ וְהוּא בָּקִי מְאֹד בַּפְּרָטֵי הַדִּינִין הָהֵם וְאַשְׁכְּחַן בְּחֻלִּין דַּף נ"ה שְׁאֵלְתִּינְהוּ לְכוּלְהוּ טָרוֹפָאֵי כו' וְכֵן יָסַד מהרימ"ט בְּקוּשְׁטַאנְטִינָא דְּמִלְּבַד הַבָּתֵּי דִּינִין מְמַנִּין חֲכָמִים לְאִיסּוּר וְהֶיתֵּר וּמָצִינוּ רַב אַחַאי מְמֻנֶּה אַגִּיטֵי: קִיצּוּר הַדְּבָרִים מִכָּל מַה שֶּׁבָּאתִי בַּשְּׁאֵלָה לִפְנֵי הדר"ג.

א') אִם מְחֻיָּבִים עַל פִּי דִּין תּוֹרָה (לְעַנְיַן יְדִיעַת הַתּוֹרָה וְעַיֵּין שֻׁלְחָן עָרוּךְ לְהָרַב רש"ז מִלְּאָדִי בְּהִלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה) כָּל לוֹמְדֵי תּוֹרָה וּבְיִחוּד הָרַבָּנִים הַגְּאוֹנִים וּמוֹרֵי הוֹרָאוֹת לְהִשְׁתַּדֵּל לֵידַע כָּל מַה שֶּׁנִּמְצָא בס' בִּשְׁאֵלוֹת הַשְּׁכִיחוֹת לְמַעֲשֶׂה בְּוֹן גְּדוֹלִים מֵהֶם בֵּין

קְטַנִּים מֵהֶם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ וּמִתַּלְמִידַיִךְ יוֹתֵר מִכֻּלָּם וּמִמֵּילָא מְחֻוָּיְבִים לְסַיֵּעַ בִּפְרָט זֶה כָּל הַלּוֹמְדִים יִרְאֵי ה' מִכָּל הַמְּדִינוֹת הַקְּרוֹבוֹת וְהָרְחוֹקוֹת.

ב') אִם מְחֻוָּיְבִים לְבַקֵּר אֶת כָּל סִפְרֵי הַפּוֹסְקִים וְשוּ"ת יְשָׁנִים וְגַם חֲדָשִׁים בִּשְׁאֵלוֹת הַשְּׁכִיחוֹת הַקּוֹדְמִים וְאַחַר כָּךְ בִּשְׁאָרֵי שְׁאֵלוֹת אִם לֹא כְּיוָונוּ לַהֲלָכָה וְאִם רָבוּ עָלָיו חֲבֵרָיו. ג') א') אִם מְחֻוָּיְב כָּל רַב וְגָאוֹן אֲשֶׁר נִשְׁאַל שְׁאֵלָה מֵעִיר אַחֶרֶת אִם יָכוֹל לְהוֹדִיעַ דַּעְתּוֹ לְרַבִּים אִם יַסְכִּימוּ עִמּוֹ אִם מְחֻוָּיְב לַעֲשׂוֹת זֹאת ב') אִם אֵין מְחֻוָּיְב אִם יֵשׁ מִצְוָה בַּדָּבָר ג') וְאִם אֵין מִצְוָה אִם רַשַּׁאי לַעֲנוֹת הַדִּין עַד אֲשֶׁר יוֹדִיעַ דַּעְתּוֹ לְרַבִּים אִם יַסְכִּימוּ עִמּוֹ אֲפִילּוּ שֶׁהַדָּבָר בָּרוּר אֲצְלוֹ לְפִי דַּעְתּוֹ וְעוֹד שֶׁלֹּא יַחְתּוֹם שְׁמוֹ מִי שֶׁמַּשִּׁיב עַל אֵיזֶה שְׁאֵלָה שֶׁבָּאָה בס' עִיטּוּר סוֹפְרִים וְגַם כֵּן בְּתוֹרַת הַצָּעָה אִם יַסְכִּימוּ חֲבֵירָיו עִמּוֹ אוֹ מִי שֶׁיָּצָא לִדּוֹן בְּדָבָר הֶחָדָשׁ לֹא יַחְתּוֹם שְׁמוֹ וְרַק בְּתוֹרַת הַצָּעָה וְלֹא כְּדָבָר בָּרוּר כְּדֵי שֶׁאִם לֹא כִּיְוְנוּ כַּהֲלָכָה יִהְיֶה נָקֵל בְּעֵינָיו לְקַבֵּל הָאֱמֶת מִמִּי שֶׁאָמְרוּ וַאֲפִילּוּ מִקָּטָן מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה וְאֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דִּבַּר הֲלָכָה אֶלָּא אִם כֵּן נִכְשָׁל בָּהּ וְלֹא יַחֲזִיק דְּבָרָיו הָרִאשׁוֹנִים וְלֹא יִשָּׁאֵר מַחֲלוֹקֶת.

ד) אִם יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר שֶׁטּוֹב יוֹתֵר לְיַיחֵד הָרַבָּנִים הַמְּשִׁיבִים עַל שְׁאֵלוֹת הַבָּאוֹת בְּעִיטּוּר סוֹפְרִים לְעִנְיָנִים עִנְיָנִים עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ אֲבַקֵּשׁ אֶת הדר"ג לְהַעֲמִידֵנוּ עַל הָאֱמֶת וּלְהָשִׁיב לִי דַּעְתּוֹ בָּזֶה וְאִם יַסְכִּים כ"ת לִדְבָרֵינוּ אֵלֶּה אִם לְכֻלָּם אוֹ לְאֵיזֶה פְּרָטִים אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם לְהוֹדִיעַ דַּעְתּוֹ בָּזֶה בְּחוֹבֶרֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל עִיטּוּר סוֹפְרִים רַק לֹא מִשְּׁמֵי רַק סְתָם גּוּלְיָירִין מִתְגָּרִים וְגִבּוֹרִים יוֹרְדִין וּמְנַצְּחִים וְיִתְחַזֵּק בִּרְאָיוֹת מִגְּמָרָא וּפוֹסְקִים לְמַעַן יֵדְעוּ הַקּוֹרְאִים פְּרָטֵי תַּהֲלוּכוֹתָיו: רִיהֲטָא דְּחַקְלָאֵי מִכְתָּב לִכְבוֹד הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א בִּדְבַר הָאָמוּר עִם הַסֵּפֶר בְּמַאֲמָר הַנֶּחְמָד "אַיָּלָה שְׁלוּחָה".

בעה"י מְלֵאתִי שִׂמְחָה וְגִיל. וְעֵינַי אוֹרוּ בְּאוֹר תּוֹרָה הַמֵּאִיר וּבָא בְּחֶסֶד עֶלְיוֹן נוֹתֵן הַתּוֹרָה ב"ה דְּיָהֵיב חָכְמָה לְחַכִּימִין הֵאִיר עַל גְּדוֹל יִשְׂרָאֵל בְּהַאי סִפְרָא רַבָּא וְיַקִּירָא שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ד' הֲלֹא הֵמָּה סִפְרֵי "שַׂדֵּי חֶמֶד" מִכְּבוֹד מַר יְדִידִי וְרֵחַיִם לְבָאֵי הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל צַדִּיק וְעָנָיו הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א.

אֲשֶׁר בְּמִכְתָּב קָדְשׁוֹ הָרַבָּנִי בְּעַנּוּתוֹ וְהִצִּיעַ לִפְנֵי אֶת אֲשֶׁר בְּרוּחַ צָפוֹן עִם לְבָבוֹ הַטּוֹב לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים לְהָעִיר לֵב הָרַבָּנִים הַגְּאוֹנִים גְּדוֹלֵי הַדּוֹר שְׁלִיטָ"א לְהַשְׂכִּיל אֶל דָּבָר הַנּוֹגֵעַ מְאֹד לִכְלָלוּת עַמּוּד הַהוֹרָאָה אֲשֶׁר בָּא זִכְרוֹנוֹ בְּמַאֲמָר כָּתוּב מִידֵי אִישׁ צַדִּיק תָּמִים וְגָאוֹן אֲשֶׁר בְּרַב עֲנוּת צָדָק יַחְפֹּץ בְּעָלוּם שְׁמוֹ.

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי הַמַּאֲמָר הַנִּכְבָּד הַהוּא לְאוֹר עוֹלָם בְּחֶסֶד השי"ת בְּסֵפֶר "עִיטּוּר סוֹפְרִים" שֶׁיָּצָא לְאוֹר עַל יְדֵי הַצָּעִיר וּקְרָאתִיו בְּשֵׁם "זוה"ר אוֹר בהי"ר" יַעַן אֲשֶׁר הוּא אוֹר נוֹגֵהַּ עַל דֶּרֶךְ הַהוֹרָאָה לְבָרֵר וּלְלַבֵּן דְּבָרִים כְּשֻׁמְלָה לִדּוֹן וּלְהוֹרוֹת לְשָׁעָה וּלְדוֹרוֹת.

לְאַסּוֹקֵי שְׁמַעְתָּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא רַבְּתָא בְּאוֹרַח נָכוֹן וּבָטוּחַ מִכָּל מִכְשׁוֹל. גַּם רָמַזְתִּי בּוֹ שֵׁם הַגָּאוֹן הֶחָסִיד בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א וְשֵׁם אָבִיו זצוקללה"ה.

וְהִנֵּה הַמַּחֲשָׁבָה הַטּוֹבָה אֲשֶׁר הֵעִיר הָרַב הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א אֲשֶׁר לֹא בָאָה לִידֵי מַעֲשֶׂה מְסִבַּת דָּבָר אֲשֶׁר בעוה"ר עָמְדוּ עָלַי מִכְשׁוֹלִים בְּדַרְכִּי הַקּוֹדֶשׁ וְהֶכְרַחְתִּי לְהַפְסִיק עֲבוֹדַת "הָעִיטּוּר סוֹפְרִים" מִפְּנֵי מַחֲלַת אִשְׁתִּי הָרִאשׁוֹנָה אֵשֶׁת נְעוּרִים תנצב"ה בַּת כְּבוֹד

מ"ח הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל אִישׁ הָאֱמֶת מוהר"ר אֱלִיָּהוּ דָּוִד שְׁלִיטָ"א הגאבד"ק מִיר שֶׁהָיָה חלי' אָרוּךְ בעוה"ר אֲשֶׁר בּוֹ נִפְטָרָה לְחַיֵּי עוה"ב.

וּמֵאָז הִשְׁבַּרְתִּי מְאֹד ל"ע וְעָבְרוּ זְמַן זְמַנִּים טוּבָא אֲשֶׁר רַבּוּ טִרְדוֹתַי וְיָגוֹן בִּלְבָבִי וְלֹא הָיָה לָאֵל יָדִי לָצֵאת הַמַּעֲרָכָה לַעֲרוֹךְ בַּעֲבוֹדַת "הָעִיטּוּר סוֹפְרִים" אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי בע"ה לַהֲכִינוֹ וּלְסָעֲדוּ לִזַּכּוֹת אֶת הָרַבִּים בְּכַמָּה דְּבָרִים טוֹבִים וּמוֹעִילִים לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה.

ע"כ נִשְׁתַּכַּח הַדָּבָר וְהַמַּחֲשָׁבָה הַטּוֹבָה עֲדַיִן לֹא נִצְטָרְפָה לְמַעֲשֶׂה. וְעַתָּה אוֹר ד' וְיָאֵר לָנוּ ע"י כְּבוֹד הַגָּאוֹן הַמֻּבְהָק מְחַבֵּר סֵפֶר "שַׁדֵּי חֶמֶד" שְׁלִיטָ"א אֲשֶׁר כָּל יִשְׁעוּ וְחָפְצוּ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ הָרְצוּיָה הַנִּיכֶּרֶת מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו תְּקָפוֹ וּגְבוּרָתוֹ רַק לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים וּלְיַשֵּׁר מְסִילָה הָעוֹלָה מלבונ"ה שֶׁל הֲלָכָה לְבֵית אֵל אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אֵין לוֹ ית"ש בְּעוֹלָמוֹ מִיּוֹם שֶׁחָרַב ביהמ"ק כ"א ד"א שֶׁל הֲלָכָה בִּלְבַד.

וְעַתָּה הוּבָא הַמַּאֲמָר הַהוּא הָאָמוּר עִם הַסֵּפֶר "עִיטּוּר סוֹפְרִים" אֶל תּוֹךְ סִפְרוֹ הַיָּקָר. וּמֵאִתִּי הַצָּעִיר דָּרַשׁ דָּרַשׁ אִם יֵשׁ עִמָּדִי מִשְׁלִי אוֹ מֵאֵיזֶה רַב מַה לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵיקְדוֹשׁ אמר"א יָאֵי הָדָא.

וְהִנֵּה הַחֵילוֹתִי בְּעָנְיִי אָז בְּעֵת עֲרִיכַת "הָעִיטּוּר סוֹפְרִים" לְהָעִיר וּלְהוֹסִיף ע"ז אֵיזֶה דְּבָרִים "בְּלִשְׁכַּת הַסּוֹפֵר" וּבָא קֵצָת הַדְּבָרִים אֶפֶס קְצָתוֹ בְּחֵלֶק הָרִאשׁוֹן מהעי"ס וְיוֹתֵר מֵהֶם בְּחֵלֶק הַשֵּׁנִי אַךְ גַּם שָׁם לֹא בָּאוּ כָּל אֲשֶׁר הַעִירוֹתִי ע"ז אָז.

ע"כ הִנְנִי בָּא לַעֲשׂוֹת רְצוֹן צַדִּיק מַר ידינ"פ הַגָּאוֹן הַמֻּבְהָק הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א וְאַעְתִּיק הַדְּבָרִים בְּצֵירוּף הַנִּדְפָּס עִם הַכָּתוּב אֶצְלִי וְאֶהְיֶ' נִטְפָּל לְעוֹשֵׂה מִצְוָה. וּנְקִיטְנָא בְּשִׁיפּוּלֵי גְּלִימֵיהּ דְּמַר הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א וּבְהֶוְרְמָנָא דִּכְבוֹד הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א הִנְנִי בָּא לָדוּן בְּקַרְקַע לִפְנֵי הַדֶּרֶת גְּאוֹן תּוֹרָתָם.

וַאֲנִי תְּפִלָּה לָאֵלֹקֵי הַשָּׁמַיִם. יִהְיֶה לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת לְכוֹנֵן מַעֲשֵׂי יָדֵינוּ לִשְׁנַיִם הַבָּאוֹת.

לְטוֹבָה עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן לְמוֹפֵת וְאוֹת וּמַחֲשָׁבַת יִשְׁרֵי לֵב עַל "שְׂדֵה חֶמֶד" יַפְרִיחַ. כְּגִנָּה זֵרוּעֶיהָ תַּצְמִיחַ.

וְחֶפֶץ ה' בְּיָדֵינוּ יַצְלִיחַ: הִנֵּה בְּעִיקַּר הָעֵצָה הַנֶּאֱמָנָה. שֶׁכָּתַב כְּבוֹד הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א לְהָבִיא אֶל הַחֵלֶק "פְּעָלִים לְתוֹרָה" גַּם אוֹתָן הַדִּינִים שֶׁבָּאוּ בְּסִפְרֵי הַמְלַקְּטִים רַק בְּלֹא כָּל יְסוֹדֵי הַטְּעָמִים וְדֶרֶךְ רֹוב הַמְלַקְּטִים הוּא שֶׁלֹּא לְהָבִיא הַטַּעַם וְאִם יָבִיאוּ לֹא יָבִיאוּ כָּל עִיקְרֵי הַטְּעָמִים כ"א מִקְצָתָם, וְלִפְעָמִים הַמְחַבֵּר בַּעַל הַתְּשׁוּבָה בְּעַצְמוֹ סָמַךְ עַל קִיבּוּץ אֵיזֶה טְעָמִים יַחַד.

וְהִנֵּה לְעִנְיַן הֲלָכָה וְהַנִּרְאֶה אִם הַטַּעַם מְעַכֵּב. עַד שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר לְהוֹרוֹת עַד שֶׁיֵּדַע טַעַם הַדִּין אוֹ לֹא תַּלְיָא בְּאַשְׁלֵי רַבְרְבֵי וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁחִיבֵּר סִפְרוֹ הַגָּדוֹל מִשְׁנֵה תּוֹרָה וְהָיְתָה כַּוָּנָתוֹ בָּזֶה לְהוֹרוֹת מִתּוֹכוֹ הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה לָכֵן כָּתַב בְּהַקְדָּמָתוֹ שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ אָדָם לְסֵפֶר אַחֵר כ"א סֵפֶר הַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁנָה תּוֹרָה.

וכ"כ בש"ע לְהַגָּאוֹן רש"ז זצ"ל בְּהִלְכוֹת ת"ת בקו"א פ"ב הל' א'. וּבְוַדַּאי הַדָּבָר מֻוְכָּרָח לוֹמַר כֵּן שֶׁכַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם בָּמָה שֶׁכָּתַב לֹא יִצְטָרֵךְ אָדָם לְסֵפֶר אַחֵר הַיְינוּ לְעִנְיַן הַנִּרְאֶה

לְמַעֲשֶׂה הַמְּוכָרָח אֲבָל לְעִנְיַן לִימּוּד הֲרֵי בְּעַצְמוֹ כָּתַב בה' ת"ת פִּ"א הֲלָכָה י"א וי"ב שֶׁחַיָּיב כָּל אִישׁ לַעֲסוֹק בִּשְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד שֶׁהוּא הַבְּנְתָּ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר וְאַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ.

א"כ מַה שֶּׁאָמַר שֶׁיַּסְפִּיק סֵפֶר הַתּוֹרָה עִם סִפְרוֹ הַיְינוּ לְהוֹרוֹת וְכֵן מַשְׁמַע בַּכֶּסֶף מִשְׁנֶה שָׁם בְּיִשּׁוּבוֹ עַל הַשָּׂגַת הָרָאָבָ"ד שֶׁכָּתַב שֶׁהָרַמְבַּ"ם תִּיקֵן עַל מִי שֶׁיִּרְצֶה לִסְמוֹךְ עַל בְּרִירָתוֹ וְאִם יִרְצֶה מִי לְעַיֵּן בַּגְּמָרָא וּפוֹסְקִים מִי מְעַכֵּב עַל יָדוֹ מַשְׁמַע מִזֶּה שֶׁאֵין חִיּוּב כְּלָל אֲפִילּוּ לְמִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְיַרֵד לְסוֹף דַּעְתּוֹ בגמ' וּפוֹסְקִים רַשַּׁאי לִסְמוֹךְ עַל בְּרִירָתוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ רַק אִם יִרְצֶה יוּכַל לְעַיֵּן וְיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁכָּתַב בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה שָׁם בַּסּוֹף שֶׁגַּם חַד בְּדָרָא כְּמוֹ הָרָאָבָ"ד ז"ל יוּכַל לִסְמוֹךְ אִם יִהְיֶה נֶחְפָּז מַשְׁמַע מִזֶּה שֶׁאֵין אִיסּוּר כְּלָל וְאֵין חִיּוּב לְעַנְיַן הוֹרָאָה לְעַיֵּן אַחַר הַטְּעָמִים רַק שֶׁיֵּדַע הַדִּין עַל בֻּרְיוֹ כִּפְשָׁטֵיהּ.

וכ"מ דַּעַת הָרָאָבָ"ד שֶׁלֹּא הִשִּׂיג עָלָיו כ"א מִפְּנֵי טַעַם אַחֵר שֶׁלֹּא הֵבִיא רְאָיָה לִדְבָרָיו (וְלֹא כָּתַב הַדְּבָרִים בְּשֵׁם אוֹמְרָם) ע"כ אֵין כְּדַאי לִסְמוֹךְ בְּמָקוֹם שֶׁהִכְרִיעַ כַּדֵּעָה אַחַת מִדַּעַת הַגְּאוֹנִים אֲבָל מִשּׁוּם חֶסְרוֹן הַטַּעַם לֹא הִשִּׂיג: וְהִנֵּה מִדִּבְרֵי הַגָּאוֹן רש"ז זַ"ל נִרְאֶה דְּרַשַּׁ"י פְּלִיג בָּזֶה עַל הָרַמְבַּ"ם וס"ל שֶׁאָסוּר לְהוֹרוֹת בְּלֹא יְדִיעַת הַטַּעַם וצ"ע מנ"ל שי"ל שֶׁאֵין כָּאן מַחֲלוֹקֶת שֶׁהָרַמְבַּ"ם שֶׁעָשָׂה אֶת סִפְרוֹ מִשְׁנֶה תּוֹרָה כַּוָּנָתוֹ הָיְתָה רַק לְהוֹרוֹת מַה שֶּׁמְּפוֹרָשׁ בְּתוֹךְ הַסֵּפֶר מְפוֹרָשׁ (וּמִתּוֹךְ כָּךְ לֹא הֵבִיא גַּם הוּא זַ"ל כִּי אִם מַה שֶּׁמְּבוֹאָר בַּגְּמָרָא וּבִשְׁאָר דִּבְרֵי חֲזַ"ל וְלֹא מַה שֶּׁאָפְשָׁר לִלְמוֹד מִפְּלִפּוּלֵי הֲלָכָה) אֲבָל לְהוֹרוֹת ע"י דְּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא לֹא נִתְכַּוֵּן מֵעוֹלָם וְזֶה וַדַּאי אִי אֶפְשָׁר וְאָסוּר בְּלֹא יְדִיעַת הַטְּעָמִים וְכֵן נִרְאֶה ג"כ דַּעַת רַשַּׁ"י שֶׁלֹּא אָסַר רַק לְהוֹרוֹת ע"י דְּמְיוֹן.

כְּמוֹ שֶׁמְּדַיְּקִין בַּלָּשׁוֹן הַזָּהָב בס"פ אֵלּוּ מְצִיאוֹת שֶׁכָּתַב לָא דְּמִית לָהּ מַעֲשֶׂה הַבָּא לְיָדְךָ עיש"ה. רַק מִטַּעַם אַחֵר יֵשׁ אִיסּוּר לְהוֹרוֹת מִתּוֹךְ הַמִּשְׁנָה אֲפִילּוּ אוֹתוֹ הַדִּין עַצְמוֹ מְשׁוּם שֶׁמָּא דִּבְרֵי יָחִיד הוּא אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֵּירוּשׁ נֶעֱלָם כְּעֵין חַסְרֵי מְחַסְּרָא וכיו"ב אֲבָל בְּחִבּוּר הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין בּוֹ חֲשָׁשׁ זֶה וכיו"ב כָּל הַפּוֹסְקִים הַקְּצָרִים י"ל שֶׁאֵין אִיסּוּר לְהוֹרוֹת מֵהֶם רַק ע"י דְּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא וְלֹא דָּבָר הַמְּפוֹרָשׁ: וְהִנֵּה עפ"ז מִתְבָּאֵר לָנוּ דֶּרֶךְ הַלִּימּוּד שֶׁכָּתְבוּ הַשָּׁלֵ"ה וְעוֹד רַבָּנָן קַדִּישֵׁי בְּסִפְרֵיהֶם לִלְמוֹד בְּכָל יוֹם הֲלָכָה בְּפִלְפּוּל וְגַם גְּמָרָא בְּלֹא פִּלְפּוּל.

וּלְפִי הַמְבֹאָר הוּא בָּנוּי עַל מוֹסְדוֹת הֲלָכָה מְאוֹשָּׁשֶׁת. דְּהִנֵּה לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁנִּרְאֶה שֶׁעִיקַּר הַדִּין הַמְּפוֹרָשׁ מֻנָּח לְהוֹרוֹת גַּם בְּלֹא יְדִיעַת הַטַּעַם (וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִתְּשׁוּ' הר"י ן' מִיגַּשׁ שֶׁכָּתַב שֶׁיּוֹתֵר רָאוּי לְהוֹרוֹת הַבָּקִי בְּפִסְקֵי הַגְּאוֹנִים אע"פ שֶׁלֹּא גָּבְרָה יָדוֹ כ"כ בַּתַּלְמוּד מִמִּי שֶׁקּוֹפֵץ לְהוֹרוֹת מֵהַתַּלְמוּד עַצְמוֹ וְעַיֵּן בְּסֵפֶר נְתִיבוֹת עוֹלָם לְהַגָּאוֹן מוהר"ל מִפְּרָאג זַ"ל סוֹף נְתִיב הַתּוֹרָה מַשְׁמַע הֵיפֶךְ מִזֶּה, וְיֵשׁ מָקוֹם לְהַעֲמִיד הַדְּבָרִים עַיֵּין שָׁם הֵיטֵב) אִם כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר לְדִידַ' עִיקַּר תּוֹעֶלֶת לִימּוּד הַתַּלְמוּד בִּזְמַנֵּינוּ הוּא לְהָבִין וּלְחַדֵּשׁ וכמש"כ בְּלִשּׁוֹנוֹ בה' ת"ת פִּ"א וְהַיְינוּ לְחַדֵּשׁ הֲלָכוֹת אוֹ דְּרָשׁוֹת שֶׁהַכֹּל בִּכְלַל הַתַּלְמוּד.

וְנִרְאֶה שֶׁהִיא מִצְוַת שִׁינּוּן שֶׁיִּהְיוּ ד"ת מְחֻדָּדִין וּלְעִנְיַן חִידּוּשׁ לִימּוּד דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. אֲבָל לְעִנְיַן יְדִיעַת עֶצֶם הַדִּין הַמְבֹאָר לְהוֹרָאָה אֵין זֶה נָחוּץ.

א"כ צ"ל לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁיּוֹצֵא יד"ח תַּלְמוּד גַּם אִם יִלְמֹד בַּהֲלָכָה אַחַת בְּעִיּוּן גָּדוֹל וּפִלְפּוּל רַב ע"ד הָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ אֲחֵרִים מִגְּאוֹנֵי הַדּוֹרוֹת שֶׁהֶאֱרִיכוּ וְהֶעֱמִיקוּ הַרְבֵּה בְּסוּגְיוֹת

מְיֻחָדוֹת וְגַם בִּזְמַנֵּינוּ יֶשְׁנָם קְצָת רַבָּנָן הַנּוֹהֲגִים כֵּן כִּי אֵין תּוֹעֶלֶת חִיּדּוּשׁ הֲלָכוֹת חֲדָשׁוֹת וְהַבָּנָתָן דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אַחַת הִיא לוֹ אִם יַעֲמִיק בְּכַמָּה הֲלָכוֹת בְּחִיּדּוּשִׁים קְצָרִים אוֹ יַחֲדוֹר בָּעִנְיָן אֶחָד לְחַדֵּשׁ הַרְבֵּה בְּאוֹרְךְ בּוֹ.

אֲבָל אִם נֹאמַר שֶׁלֹּא כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁגַּם לְעִנְיַן הוֹרָאַת הַדִּין הַמְפוֹרָשׁ אִיסּוּר כ"א בִּידִיעַת טַעְמוֹ וּמְקוֹרוֹ א"כ אֵין עִיקַּר הַתַּלְמוּד לְחַדֵּשׁ כ"א לְדַעַת טַעֲמֵי הַהֲלָכוֹת כְּדֵי לַהֲבִינָם לְהוֹרוֹת א"כ חִיּוּב הַתַּלְמוּד הוּא דַּוְקָא טַעֲמֵי הַהֲלָכוֹת אַף שֶׁלֹּא יְחַדֵּשׁ מֵעַצְמוֹ דָּבָר.

ולפ"ז י"ל שֶׁעִנְיַן הַפִּלְפּוּל וְחִיּדּוּשׁ סְבָרוֹת וַהֲלָכוֹת בְּמַחְלוֹקֶת שְׁנוּיָה אִם הוּא מִכְּלַל מ"ע דְּוִשְׁנַנְתָּם שֶׁעָלֶי' דָּרְשׁוּ חֲז"ל בפ"ק דְּקִדּוּשִׁין הַחוֹבָה לִשְׁלֹשׁ הַלִּימוּד ועי' לְבוּשׁ ה' בְּרָכוֹת סי' מ"ז מַשְׁמַע מִדְּבָרָיו שֶׁהִיא דְּרָשָׁה גְּמוּרָה הַנִּדְרָשׁוֹת מִיִּתּוּר הַנּו"ן דהול"ל וּשְׁנִיתָם ועי' בְּדִבְרֵי הַגָּאוֹן הַגָּדוֹל רֵישׁ מְתִיבְתָּא הַנְּצִי"ב זצ"ל הַנִּדְפָּסִים בְּעִיטּוּר סוֹפְרִים ח"א בְּעִנְיַן שׁוֹנֶה דְּלְהָרַמְבָּ"ם עִיקַּר הַחִיּוּב לְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם כְּשֶׁהוּא בַּר הָכִי וּלְהַפּוֹסְקִים כְּהָרֹא"שׁ בְּתְשׁוּבָה כְּלָל ל"א סי' ט' הוּבָא בקו"א להגרש"ז בה' ת"ת דס"ל דְּיסוֹד הַתַּלְמוּד נָחוּץ לְעִנְיַן הוֹרָאָה מִפְּנֵי שֶׁאִיסּוּר לְהוֹרוֹת גַּם הַדִּין הַמְפוֹרָשׁ רַק בִּידִיעַת טַעְמוֹ א"נ הַחִיּוּב שֶׁל שְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד הוּא לְמִגְמַר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֶמְרוּ הַדְּבָרִים בגמ' וּבַפּוֹסְקִים הַמְפָרְשִׁים ז"ל, וּלְדִידְהוּ לִימּוּד הַפִּלְפּוּל י"ל דְּהוּא מִדְּרַבָּנָן שֶׁהֲרֵי שׁוֹאֲלִים לְיוֹם הַדִּין פִּלְפַלְתָּ בְּחָכְמָה הֱבַנְתָּ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר (שַׁבָּת מ"ו): וּבֶאֱמֶת מִדַּחֲז"ל הַלָּלוּ צ"ע לפו"ר ע"ד הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּאִם עִיקַּר הַפִּלְפּוּל וְהַבָּנָתָּ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר הוּא עֶצֶם הַחוֹבָה שֶׁל שָׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד א"כ הוּא נִכְלָל בִּכְלַל שְׁאֵלַת קְבָעְתָּ עִתִּים לְתוֹרָה וּבַשְׁלָ"ה דְּיֵיק עִתִּים לְשׁוֹן רַבִּים.

א"כ כָּל חֶלְקֵי הַלִּימּוּדִים הַמְחֻיָּבִים בִּכְלָל. א"כ כְּמוֹ של"א בְּמַאֲמָר זֶה דְּשׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ בפ"ע לָמַדְתָּ מִשְׁנָה מִקְרָא וכיו"ב (אַף שֶׁבַּמִּדְרָשׁ מִשְׁלֵי רַבְּתָא אי' בִּפְרָטוּת) א"ו שֶׁהַכֹּל נִכְלָל בִּכְלַל קְבָעְתָּ עִתִּים לַתּוֹרָה א"כ לשי' הַפּוֹסְקִים דְּתַלְמוּד נִקְרָא פְּשָׁטָא דְּגְמָרָא וְזֶהוּ עִיקַּר חִיּוּב דְּשְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד מִמִּקְרָא דְּוִשְׁנַנְתָּם.

אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ חִיּוּב נוֹסָף מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים לְמָאן דְּאֶפְשָׁר לֵיהּ לְפַלְפֵּל בַּהֲלָכָה שַׁפִּיר קמ"ל דְּגַם בָּזֶה שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ. וְאֵינוֹ נִכְלָל בִּכְלַל קְבָעְתָּ עִתִּים לְתוֹרָה.

אֲבָל לְהָרַמְבַּ"ם שֶׁזֶּה הַפִּלְפּוּל בְּחָכְמָה וְהַבָּנָתָּ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר הִיא עַצְמוֹ חוֹבַת הַשְּׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד א"ו כְּבָר הַדָּבָר נִכְלָל בִּכְלַל קְבָעְתָּ עִתִּים לְתוֹרָה. וְאוּלַי אֶפְשָׁר לְיַיֵּשֵׁב לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם עפמש"כ שָׁם בַּפֵּ"א מהל' ת"ת שָׁם דְּחִיּוּב לְשָׁלֹשׁ יָמָיו הוּא רַק לְמַתְחִיל בִּלְמוּדוֹ אֲבָל מִי שֶׁכְּבָר מִילֵּא כְּרִיסוֹ בְּמִקְרָא וּמִשְׁנָה הַחִיּוּב לִהְיוֹת רוֹב עִסְקוֹ בְּהֱבַנְתָּ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

וי"ל שֶׁאִישׁ כְּזֶה מִדִּינָא דְּאוֹרַיְיתָא גַּם הוּא יוֹצֵא יד"ח ת"ת ע"י שֶׁיַּעֲסוֹק שְׁלִישׁ זְמַנּוֹ בַּתַּלְמוּד מ"מ בַּדִּין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִתְעַמֵּל וּלְחַדֵּשׁ ע"י עָמְלוֹ נֶעֱנָשׁ עַל אֲשֶׁר מָנַע הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמִן הָעוֹלָם כִּי הַחוֹבָה עָלָיו לִהְיוֹת עָמֵל בַּתּוֹרָה.

וְהוּא רוֹצֶה לְהָקֵל ע"ע וְלִלְמוֹד שֵׁנִי שְׁלִישֵׁי זְמַנּוֹ דְּבָרִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לָהֶם כ"כ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר לְמָדָם. מ"מ לְדַעַת הָרֹא"שׁ בְּתְשׁוּבָה שֶׁעִיקַּר חוֹבַת תַּלְמוּד הוּא בְּעֶצֶם הַלִּימּוּד שֶׁל גמ' וּמְפָרְשִׁים כְּדֵי לָדַעַת טַעֲמֵי הַהֲלָכוֹת לְהוֹרוֹת דְּלָא סַגִּי בלאה"כ ולד' הגרש"ז י"ל ג"כ דַּעַת

רַשְׁ"י כָּךְ הוּא: וּמִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל בס"פ אֵלּוּ מְצִיאוּת הֲבִינוֹתִי בְּעֵינַי שִׁיטָה חֲדָשָׁה בְּעִנְיַן לִימּוּד מִשְׁנָה וְתַלְמוּד.

שֶׁאֵינָהּ לֹא כְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְלֹא כד' הָרֹא"ש ז"ל. וְז"ל ת"ר הָעוֹסְקִים בַּמִּקְרָא פי' בְּמִקְרָא לְבַד וְאֵינוֹ מִתְעַסֵּק גַּם בְּתַלְמִיד מִיָּדָהּ שֶׁאֵינָהּ מִיָּדָהּ הֵיאַשֶּׁהֲרֵי לֹא נִתְעַסֵּק בְּפִתְרוֹן הַמִּצְוֹת בַּמִּשְׁנָה מִדָּה שֶׁנּוֹטְלִין עָלֶיהָ שָׂכָר פי' הַמִּתְעַסֵּק בְּפִתְרוֹן הַמִּשְׁנָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִן הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם קַבָּלָה וְהֵן תְּלוּיוֹת בַּמִּשְׁנָיוֹת הַחִיצוֹנִית.

וּכְשֶׁהוּא מִתְעַסֵּק בַּמִּשְׁנָה צָרִיךְ לְעַיֵּן בְּאוֹתָן הַבָּרָיְיתוֹת כֻּלָּן וּפִתְרוֹנֵי הַחֲכָמִים יֵשׁ לוֹ בָּזֶה שָׂכַר מִצְוָה. אֲבָל הַמִּתְעַסֵּק בַּתַּלְמוּד וּמוֹרֶה וּמְבָאֵר הַמִּצְוֹת כְּתִיקּוּנָן וּמַגִּיד הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה אֵין לְךָ מִדָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ כִּי בַּתַּלְמוּד פִּתְרוֹן הַתּוֹרָה וְהַמִּשְׁנָה וְהַמִּצְוָה שֶׁהֵן בְּקַבָּלָה הֲלָכָה לממ"ס עכ"ל.

מִדְּבָרָיו מַשְׁמַע שֶׁגַּם לִימּוּד הַמִּשְׁנָה הוּא עִם הַטְּעָמִים הַשְּׁנוּיִים בַּבָּרָיְיתוֹת לְבָרֵר הַדָּבָר כְּפִי הָאֶפְשָׁר. וְלֹא דִּבְרֵי הַמִּשְׁנָה לְבַד.

אֶלָּא שֶׁהַתַּלְמוּד הוּא לְהוֹרוֹת הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה וְנִרְאֶה שֶׁהִיא שֶׁיַּגִּיעַ לְהוֹרָאָה ע"ד חָדָשׁ שֶׁיִּתְבָּאֵר לוֹ מִתּוֹךְ בְּאוּרֵי הַמִּשְׁנָה וְהַתּוֹרָה ע"פ הַתַּלְמוּד. אֲבָל טַעֲמֵי הַדִּינִים נִרְאֶה שֶׁגַּם חוֹבַת מִשְׁנָה אֵינוֹ יוֹצֵא לְדַעַת הַגָּאוֹן ז"ל עַד שֶׁיֵּדַע.

וְזֶהוּ שֶׁלֹּא כד' פּוֹסְקִים הַנַּ"ל שֶׁלֹּא הִצְרִיכוּ בְּעִנְיַן מִשְׁנָה לָדַעַת טַעֲמֵי הַמִּשְׁנָה. וּלְעִנְיַן תַּלְמוּד דְּבָרָיו מַטִּין לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אֶלָּא שֶׁלְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם נִרְאֶה שֶׁמְּקַיֵּים עִנְיַן תַּלְמוּד ע"י חִידּוּשִׁים אע"פ שֶׁאֵינָם לַהֲלָכָה.

ולפ"ד הַגָּאוֹן ז"ל הוּא דַּוְקָא בְּמַה שֶּׁיֵּסִיק שְׁמַעְתָּתָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. עכ"פ נִרְאֶה מִדְּבָרָיו ז"ל ג"כ שֶׁאֲפִי' הַדָּבָר הַמְפֹרָשׁ אָסוּר לְהוֹרוֹת כ"א ע"י יְדִיעַת הַטְּעָמִים דאל"כ לָמָּה הַצָּרִיךְ אפי' לְמִשְׁנָה יְדִיעַת הַטְּעָמִים.

וי"ל לפ"ד שֶׁזֶּהוּ כַּוָּנַת דַּחֲזַ"ל במש"א מִשְׁנָה מִדָּה וְנוֹטְלִין עָלֶיהָ שָׂכָר. שֶׁיִּפָּלֵא וְכִי אֵיכָא דָּבָר מִצְוָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּכְלַל נְטִילַת שָׂכָר וַאֲפִי' שְׂכַר שִׂיחָה נָאָה אֵין הקב"ה מְקַפֵּחַ וק"ו לַתּוֹרָה שְׁלֵימָה.

אֶלָּא די"ל כְּמוֹ דְּאָמְרוּ חֲזַ"ל כָּל הָעוֹסֵק בְּפָרָשַׁת עוֹלָה כְּאִלּוּ הִקְרִיב וכו' ה"ה בְּכָל הַמִּצְוֹת כְּשֶׁלּוֹמֵד בְּעִנְיָן שֶׁיּוֹדֵעַ עִנְיַן הַמִּצְוָה לַעֲשׂוֹתָהּ נוֹטֵל שְׂכַר עשי' ג"כ וְזֶהוּ אִי אֶפְשָׁר כ"א כְּשֶׁלּוֹמֵד בְּעִנְיָן שֶׁהֶעֱשִׂי' אֶפְשָׁרִית לוֹ ע"י לִימּוּד זֶה ע"כ הַצָּרִיךְ שֶׁיֵּדַע הַטְּעָמִים מִשּׁוּם דס"ל דִּבְלֹא יְדִיעָתָם אֵין הָעֲשִׂי' אֶפְשָׁרִית א"כ לֹא יִטּוֹל כ"א שְׂכַר לִימּוּד דְּלֹא צָרִיךְ לְמֵימְרָא שֶׁנּוֹטֵל.

אֲבָל לֹא שְׂכַר הָעֲשִׂיָּה. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שלד' רַשְׁ"י כָּאן בְּסוֹגְיִין מוּכָח דְּדַוְקָא ע"י דְּמִיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא אָסוּר לְהוֹרוֹת בְּלֹא יְדִיעַת הַטַּעַם הוּא מִדְּיוּק לְשׁוֹן רַשְׁ"י שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁלֹּא יָדַעְתָּ טַעַם הַמִּשְׁנָה וְנָתַתָּ בָּהּ טַעַם אַחֵר וּמִתּוֹךְ כָּךְ דְּמִית לְהַדִּין אוֹ הַהוֹרָאָה הַבָּא לְיָדְךָ וְלָמַדְתָּ הֵימֶנָּה שֶׁלֹּא כַּדָּת שֶׁאֵין הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁהָיִיתָ סָבוּר שֶׁאִילּוּ יָדַעְתָּ טַעַם הַמִּשְׁנָה לָא דְּמִית לָהּ מַעֲשֶׂה הַבָּא לְיָדְךָ עכ"ל מְבֹוָאָר שֶׁדַּוְקָא ע"י דְּמְיוֹן יֵשׁ מִכְּשׁוֹל מֵהוֹרָאָה בְּלֹא

יְדִיעַת הַטַּעַם וְאִם הי' דַּעַת רַשִׁ"י כְּדַעַת הָרֹא"שׁ בִּתְשׁוּבָה שֶׁאֲפִי' אוֹתוֹ הַדִּין עַצְמוֹ הַמְפֹוָרָשׁ אָסוּר לְהוֹרוֹת בְּלֹא יְדִיעַת הַטַּעַם.

לָמָּה נָקִיט דַּוְקָא מִכְשׁוֹל שֶׁל דִּמְיוֹן דָּבָר לְדָבָר וְאוּלַי יֵשׁ לְיַיְשֵׁב שֶׁגַּם רַשִׁ"י ס"ל כְּדַעַת הָרֹא"שׁ בָּזֶה וּכְדִפְשִׁיט לֵיהּ להגרש"ז ז"ל וְי"ל דִּלְעוֹלָם אִם לֹא יָדַע הַטַּעַם אֶפְשָׁר לִטְעוֹת ג"כ בְּפֵירוּשׁ הַפָּשׁוּט שֶׁל עֶצֶם הַדִּין רַק ע"י שֶׁיֵּדַע הַטַּעַם וִיכַוֵּין ע"פ אֶת פֵּירוּשׁ הַמִּשְׁנָה שׁוּב לְעִנְיַן הוֹרָאָה שֶׁל עֶצֶם הַדִּין אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר עַל הַטַּעַם רַק יַחֲזוֹר שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה שֶׁנִּתְבָּרֵר לוֹ ע"פ הַטַּעַם.

אֲבָל לְעִנְיַן דִּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא אָסוּר לְהוֹרוֹת עַד שֶׁיִּהְיֶה בָּקִי בְּהַטַּעַם כִּי אִם יִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ הַטַּעַם אַף שֶׁיֵּדַע הַפֵּירוּשׁ וְהֵוָרְגַל בּוֹ יָפֶה יְחַדֵּשׁ טַעַם שֶׁאֵינוֹ וְיִדְמֶה עי"ז דִּמְיוֹן שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה.

וְלִכְאוֹרָה פֵּירוּשׁ זֶה מֻוְכְרָח בְּדִבְרֵי רַשִׁ"י דְּסֻוְגְיַיִן שֶׁהֲרֵי לְעִנְיַן לִימּוּד הַמִּשְׁנָה וַדַּאי יֵשׁ מִכְשׁוֹל בְּהוֹרָאָה גַּם בְּלֹא דִּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא שֶׁהֲרֵי לִפְעָמִים הִיא מִתְפָּרֶשֶׁת ע"י חַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וכיו"ב וְלָמָּה פי' שֶׁהַמִּכְשׁוֹל הִיא ע"י דִּמְיוֹן דָּבָר לְדָבָר.

א"ו אפי' אִם יָדַע הַפֵּירוּשׁ ע"י מַה שֶׁהַפַּעַם הָרִאשׁוֹן יִרְאֶה הַטַּעַם וע"פ הַטַּעַם יַחֲזוֹר עַל מִשְׁנָתוֹ לְפָרָשָׁה רַק לֹא יִשְׁמוֹר שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח הַטַּעַם יֵשׁ בָּזֶה מִכְשׁוֹל שֶׁל דִּמְיוֹן שֶׁלֹּא כַּדִּין. וְנִרְאֶה שֶׁהַתְּנָאִים הַלָּלוּ שֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם מִבְּלִי עוֹלָם כָּךְ הָיוּ לְמֵדִים.

דְּאִם מִתְּחִילָּה לֹא הָיוּ מַעֲמִידִים מִשְׁנָתָם כָּרָאוּי לֹא הי' רָאוּי לְיִתְמַהּ עַל זֶה וַהֲלֹא מִיֹּשְׁבֵי עוֹלָם הֵם בְּסוֹטָה דכ"ב כֵּיוָן שֶׁלְּמֵדִים שֶׁלֹּא כְּאַמָּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה. אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ זְהִירִים לַחֲזוֹר עַל הַטַּעַם ע"כ כְּשֶׁלֹּא יוֹרוּ הֲלָכָה מְחֻוְדֶּשֶׁת הֵם מִיֹּשְׁבֵי עוֹלָם.

אֲבָל כְּשֶׁיּוֹרוּ בְּחִידּוּשׁ דִּמְיוֹן מִבְּלִי עוֹלָם הֵם. וְנִיחָא הַשְׁתָּא לְשׁוֹן הֱוֵי זָהִיר בְּתַלְמוּד.

דל"א לִמּוּד תַּלְמוּד. רַק שֶׁיִּהְיֶה זָהִיר גַּם לַחֲזוֹר עַל טַעַם הַמִּשְׁנָה הָאָמוּר בַּתַּלְמוּד שֶׁזֶּהוּ עִיקַּר תַּלְמוּד לְדַעַת רַשִׁ"י וְהָרֹא"שׁ לִפְשׁוֹט וּמְבֹוָאָר בְּיוֹתֵר ע"פ מַה שכ' הגרש"ז בה' ת"ת בקו"א דפ"ג שֶׁעִיקַּר חוֹבַת הַזְּכִירָה הוּא עַל הַהֲלָכוֹת הַפְּסוּקוֹת וְטַעֲמֵיהֶם אֲבָל הַפִּלְפּוּל אֵינוֹ חוֹבָה זְכִירָתוֹ וּמֵבִיא רְאָיָה מנ"ד פֵּירוּקֵי דְּרֵישׁ לָקִישׁ וּדְרַשְׁבִּ"י וכיו"ב שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ וְלֹא חָשׁוּ לְשִׁכְחָתָם.

א"כ הֵ"א דה"נ הַטַּעַם אֵינוֹ חוֹבָה לְהִזָּהֵר בּוֹ קמ"ל שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן ע"י מִכְשׁוֹל שֶׁל דִּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא: אָמְנָם בפי' דִּבְרֵי הגמ' דב"מ הַנָּ"ל מַאי דָרֵישׁ כִּדְדָרֵישׁ ר"י ב"ר אַלֹּעִי וכו' וּכְדִתְנַן ר"י אוֹמֵר הֱוֵי זָהִיר בַּתַּלְמוּד דִּבְרֵי הר"ח ז"ל מֻוְפְלָאִים אֶצְלִי בְּעָנְיִי שפי' שעי"ז דָּרַשׁ לָהֶם שֶׁיְּהוּ רָצִים יוֹתֵר אֶל הַמִּשְׁנָה מִפְּנֵי שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד שֶׁשְּׁגָגוֹת נֶחֱשָׁב לָהֶם כִּזְדוֹנוֹת.

וְלֹא אָבִין וְכִי רַשַּׁאי הָאָדָם לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ ח"ו שֶׁלֹּא יהי' בִּכְלַל וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה אִם בַּר הָכֵי הוּא. הֲלֹא כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְאָדָם לְהַשִּׂיג וְלֹא הִשִּׂיג הוּא נִתְבָּע ע"ז וְאֵיךְ יהי' זֶה טַעַם לַחְדֹּוֹל מִמַּה שֶׁרָצוּ אַחֲרֵי הַגְּמָרָא מִפְּנֵי רוֹמְמוּת מַעֲלָתָהּ.

וְאַצִּיעַ קֶדֶם רַבּוֹתֵינוּ לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הר"ח ז"ל עַל נָכוֹן: וְאוּלַי י"ל שֶׁגַּם הר"ח ז"ל יוֹדֶה שֶׁלְּעִנְיַן חִיּוּב שֶׁל שְׁלִישׁ בַּמִּשְׁנָה יוֹצֵא גַּם בְּלֹא יְדִיעַת הַטְּעָמִים וּבְסֻוְגְיַיִן דְּחָקַתּוּ דִּיּוּקָא

דִּלְשׁוֹן הַבָּרַיְיתָא הָעוֹסְקִים בַּמִּשְׁנָה וְלָא קָאָמַר הַלּוֹמְדִים ע"כ פי' בִּידִיעַת הַטָּעָמִים כָּעִנְיָן שכ' הט"ז באו"ח סי' מ"ז סק"א לְעִנְיַן בִּרְכַּת לַעֲסֹק בד"ת: עכ"פ לד' רַשְׁ"י וְהָרֹא"שׁ אָסוּר לְהוֹרוֹת גַּם הֲלָכָה מְפוֹרֶשֶׁת בְּעַצְמָהּ עַד שֶׁיֵּדַע הַטַּעַם.

וְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ לְדִין אֶחָד טְעָמִים רַבִּים. אִם אָסוּר לְהוֹרוֹת בּוֹ עַד שֶׁיֵּדַע כָּל הַטְּעָמִים אוֹ שַׁדַּי בְּטַעַם אֶחָד.

ולע"ד יֵשׁ בָּזֶה אֵיזֶה חֲלוּקוֹת. אִם הַטְּעָמִים הָרַבִּים מַסְפִּיקִים כ"א לְבַדּוֹ.

אוֹ שכ"א צָרִיךְ לַחֲבֵירוֹ. וְהִנֵּה אִם כ"א מַסְפִּיק לְבַדּוֹ י"ל דְּיָכוֹל לְהוֹרוֹת עפ"י יְדִיעַת טַעַם הָאֶחָד בֵּין בְּעֶצֶם הַדִּין הַמְפוֹרָשׁ.

בֵּין ע"י דִּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא. שֶׁהֲרֵי חֲשַׁשׁ טָעוּת בְּעֶצֶם הפי' אֵין כָּאן כֵּיוָן שעכ"פ יוֹדֵעַ הוּא טַעַם אֶחָד הַמְּסַפֵּיק וע"פ יְכַוֵּין הפי' הֵיטֵב.

וּלְעִנְיַן חֲשַׁשׁ דִּמְיוֹן מַה שֶּׁאֵינוֹ דּוֹמֶה ג"כ אֵין כָּאן. שֶׁהֲרֵי זֶה אֵינוֹ כ"א ע"י מַה שֶּׁיִּחַדֵּשׁ טַעַם שֶׁאֵינוֹ וכדפירש"י וַהֲרֵי יוֹדֵעַ הוּא טַעַם עִקָּרִי.

וְאִם יהי' דִּמְיוֹנוֹ מַסְפִּיק רַק לְפִי טַעַם זֶה וְלֹא לְטַעַם אַחֵר הֲרֵי הוֹרָה כַּהֲלָכָה. רַק לְעִנְיַן חוֹבַת מִצְוַת תַּלְמוּד תָּלוּי בְּטַעַם תַּכְלִית הַתַּלְמוּד דלד' רַשְׁ"י וְהָרֹא"שׁ עִיקַּר טַעַם הַתַּלְמוּד כְּדֵי לְהָבִין הַהֲלָכָה שֶׁבְּמִשְׁנָה עַל בֵּרוּרָיו.

א"כ ע"י חֲזָרַת טַעַם אֶחָד הוּא מְקַיֵּים מִצְוַת תַּלְמוּד. וי"ל שֶׁשְּׁאָר הַטְּעָמִים הֲרֵי הֵם בִּכְלַל פְּלִפּוּל שֶׁאֵין חוֹבַת הַחֲזָרָה עָלָיו כ"ד הגרש"ז בקו"א הַנַּ"ל שֶׁהֲרֵי ע"י הַטַּעַם הָאֶחָד יֵדַע אֲמִתַּת פֵּירוּשׁ הַהֲלָכָה בֵּין לְעִנְיַן לְמוּדָהּ בְּעַצְמָהּ בֵּין לְעִנְיַן לְדַמּוֹת מִמֶּנָּה לְדִין אַחֵר כיו"ב.

וּלְהָרַמְבַּ"ם שֶׁחִיּוּב לִמּוּד הַתַּלְמוּד הוּא כְּדֵי לְחַדֵּשׁ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר א"נ ע"י כָּל טַעַם בפ"ע יוּכַל לְחַדֵּשׁ עִנְיָנִים אֲחֵרִים וְהַחוֹבָה עָלָיו לִלְמֹד כָּל הַטְּעָמִים הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת עַל כָּל הֲלָכָה. אָמְנָם כ"ז הוּא כְּשֶׁאֵין הַטְּעָמִים צְרִיכִים זל"ז אֲבָל כְּשֶׁהֵם צְרִיכִים זל"ז ה"נ לָא מִבָּעֵי לְעִנְיַן הוֹרָאָה שלד' הָרֹא"שׁ שֶׁבְּלֹא יְדִיעַת הַטַּעַם יִטְעֶה בְּעֶצֶם הפי' א"נ גַּם כְּשֶׁלֹּא יָדַע כָּל הַטַּעַם הַמְּוכָרָח הַטָּעוּת אֶפְשָׁרִי לוֹ.

ומכש"כ לְעִנְיַן דִּמְיוֹן שֶׁיִּדְמֶה ע"פ הַטַּעַם הַיָּדוּעַ לוֹ וְאֵינוֹ מַסְפִּיק וְעַל יְדֵי הַצִּירוּף לֹא יַעֲלֶה הַדִּמְיוֹן וְהוּא לֹא יָדַע וְיִתְעֶה. וַאֲפִי' לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם נלע"ד דְּכְשֶׁיָּדַע טַעַם בְּלִתִּי מַסְפִּיק גָּרַע מִמִּי שֶׁלֹּא יָדַע טַעַם כְּלָל לְמִשְׁנָתוֹ.

דְּזֶה לֹא יְדַמֶּה שֶׁיַּחְשׁוֹב כֵּיוָן שֶׁיִּדִּיעַת הַטַּעַם חָסְרָה לוֹ אֵיךְ יְדַמֶּה אוּלַי ע"י הַטַּעַם יְבַטֵּל הַדִּמְיוֹן. אֲבָל מִי שֶׁיָּדַע טַעַם אֶחָד וְהוּא בִּלְתִּי מַסְפִּיק בְּעַצְמוֹ יְדַמֶּה שֶׁלֹּא כָּרָאוּי.

וְיֶשְׁ מְכְשׁוֹל ח"ו. א"כ נִרְאֶה שֶׁהַדָּבָר נָכוֹן מְאֹד מְתֻקָּן וּמְקֻבָּל לָלֶכֶת בַּעֲצַת צַדִּיק הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א שֶׁכָּל מַעְתִּיק הֲלָכוֹת לְזַכּוֹת בָּהֶם אֶת הָרַבִּים לְתוֹעֶלֶת הוֹרָאָה שֶׁבִּכְלַל זֶה הוּא ג"כ דִּמְיוֹן מִלְּתָא לְמִלְּתָא.

חֲזָקָה גְּדוֹלָה הִיא לְהַעְתִּיק כָּל הַטְּעָמִים אִם כֻּלָּם נִצְרָכִים. (וְזֶהוּ בְּרוֹב פְּסָקֵי תְּשׁוּבוֹת רַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל חָזוּ לְאִצְטְרוֹפֵי הַטְּעָמִים זל"ז ע"פ רוֹב): וְגַם זֹאת לָמַדְנוּ שע"פ הַהֲלָכָה לָצֵאת יְדֵי פִּלּוּגְתָּא דְּרַבְּוָתָא לִלְמֹד תַּלְמוּד בְּלֹא אֲרִיכוּת עִיּוּן בְּשִׁיעוּר קָבוּעַ.

וּלְיַחֵד ג"כ זְמַן לְעִיּוּן וְחִידּוּשׁ כְּדֵי לָצֵאת יד"ח תַּלְמוּד לד' הָרַמְבַּ"ם גַּם לְדַעַתרַשְׁ"י וְהָרֹא"שׁ. וְעוֹד יִתָּבֵאר קְצָת אַיִ"ה בִּדְבָרֵינוּ: ומש"כ עוֹד הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א לְבַקֵּר סִפְרֵי שוּ"ת לְהַבְחִין אֶת הוֹרָאָתָם אִם הַדִּין עִמָּם.

ד"ז הוּא שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה אִם הַחִיּוּב הוּא מִן הַדִּין לכ"א מֵהַמּוֹרִים לְיָרֵד לְסוֹף דַּעַת הַפּוֹסֵק בְּשׁוּ"ת וְלִבְחֹון הַדְּבָרִים קוֹדֶם שֶׁיִּפְסֹוק (לְהוֹרָאָה בִּדְבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוֹגִין דְּעָלְמָא אַף לִפְסֹוק כְּמוֹ מִקְרִים הַמִּתְחַדְּשִׁים שֶׁרַבּוּ הַשִּׁנּוּיִם מֵעִנְיָן לְעִנְיָן כַּיָּדוּעַ) אוֹ כֵּיוָן שֶׁיִּרְאֶה הַדִּין בְּעַצְמוֹ אוֹ גַּם בְּטַעְמוֹ לְכָל מַר כְּדְאִית לֵיהּ כמשכ"ל רַשַׁאי לִסְמֹוךְ עָלָיו וְלִפְסֹוק גַּם בְּלֹא הַבְחָנָה: וְהִנֵּה יֵשׁ רַבִּים מֵרַבּוֹתֵינוּ גְּדוֹלֵי הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל שֶׁצִּוְּוחוּ ע"ז שֶׁסּוֹמְכִין לְהוֹרוֹת בְּכָל דִּין שֶׁכָּתוּב בַּסֵּפֶר אַחֲרוֹן בְּלֹא בְּדִיקָה.

עי' הַקְּדָמָה בִּתְשׁוּבַת רע"א בְּמִכְתָּבוֹ. וְרַבִּים גְּדוֹלִים הִזְהִירוּ מֵעַנּוֹתָם שֶׁלֹּא לִסְמֹוךְ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁיִּבְחַנוּ דִּבְרֵיהֶם הָאֱמֶת אִתָּם.

אֲבָל לֹא יָדַעְנוּ אִם זוֹ הִיא דֶּרֶךְ טוֹבָה וְיִשָּׁרָה לְבַד לְהַמּוֹרֶה וְדֶרֶךְ עֲנָוִים לְהַמְחַבֵּר. אֲבָל מִסְתַּפְקִינַן אִם עוֹמֶק הַדִּין הִיא ג"כ כָּךְ לְחַיֵּיב לְבָדוֹק וּלְעַיֵּין אַחַר הַדִּין הַפָּסוּק כְּבָר.

דְּמַה דאי' בפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין דִּינוֹ לַבּוֹקֵר מִשְׁפָּט אִם בָּרוּר לְךָ כְּבוֹקֶר אָמְרֵהוּ אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ אִם בָּרוּר לְךָ הַדָּבָר כַּאֲחוֹתְךָ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְךָ וכו' (וְהָנֵי תַּרְתֵּי י"ל לְעִנְיַן סָפֵק סְבָרָא הַדּוֹמֶה לִרְאִיַּת הַחוּשִׁים כְּמוֹ וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה דִּימָּה לְנַוֵּקֵר הַמְנַקֵּר רְאִיַּת הָאָדָם דָּבָר הַתָּלוּי בַּגְּמָרָא וְקִבָּלָה דִּימָּה לַאֲחוֹתְךָ שֶׁהִיא אֲסוּרָה הַיָּדוּעַ לְךָ מִצַּד קַבָּלַת התוה"ק) י"ל שֶׁהוּא בְּדִין שֶׁאִינוֹ מְפוֹרָשׁ בַּסֵּפֶר אֲבָל אַחֲרֵי שֶׁסָּמַךְ אֵיזֶה בַּעַל הוֹרָאָה וְהוֹרָה בְּדָבָר אֵין צָרִיךְ בְּחִינָה אַחֶרֶת וּבֵירוּר אַחַר בֵּירוּר.

וְהִנֵּה בְּהַקְדָּמַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל כ' הָרָאָב"ד שֶׁלֹּא הוֹעִיל הָרַמְבַּ"ם שֶׁאֵין לִסְמֹוךְ עַל בְּרִירָתוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ רְאָיָה לִדְבָרָיו וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה כָּתַב דמ"מ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִבְחֹון יָכוֹל לִסְמֹוךְ עַל דְּבָרָיו וְגַם חַד בְּדָרָא כְּהָרָאָב"ד אִם יִהְיֶה נֶחְפָּז יִסְמֹוךְ עָלָיו.

וְלִכְאוֹרָה צְרִיכִים דְּבָרָיו זַ"ל בֵּיאוּר. דממנ"פ אִם נֶאֱמַר שֶׁאָסוּר לְהוֹרוֹת עַד אֲשֶׁר יְבַקֵּר הַדָּבָר וְיָרֵד לְסוֹף דַּעַת נְטִיַּת הַהֲלָכָה מֵעַצְמוֹ.

א"כ יִהְיֶה אָסוּר לְהוֹרוֹת רַק חַד בְּדָרָא שֶׁיָּכוֹל לִבְחֹון וּלְהַכְרִיעַ וְלֹא שְׁבַקְתְּ חַיֵּי לְכָל בְּרִיָּה קַלָּה כָּמוֹנוּ הַיּוֹם בעוה"ר. וּבְיוֹתֵר זֶה הַגָּדוֹל שֶׁיָּכוֹל לִבְחֹון כֵּיוָן שֶׁהַחוֹבָה לְהַבְחִין וְלִבְדֹּוק וּבְלֹא זֶה אָסוּר לְהוֹרוֹת מַה יוֹעִיל אִם הוּא נֶחְפָּז.

הֲרֵי אָסוּר לְהוֹרוֹת עַד שֶׁיַּחְמִיץ אֶת הַדִּין וימַצֶּה אֶת עָמְקוֹ. וְאִם בֶּאֱמֶת לְכָל וּבְכָל זְמַן מֻוָּתָּר לְהוֹרוֹת בְּלֹא בִּיקּוּר וְהַבְחָנָה א"צ לְכָל זֶה הָאֲרִיכוּת דְּשַׁפִּיר הוֹעִיל הָרַב זַ"ל לְכָל אָדָם וּבְכָל שָׁעָה.

ולענ"ד נִרְאֶה בְּטַעְמָא כֵּיוָן דִּכְלָל גָּדוֹל הִיא לְמֵיזַל בָּתַר רֻבָּא הוּא דָּבָר פָּשׁוּט כִּי אַף שֶׁלֹּא יִמָּלֵט אפי' הַגָּדוֹל שֶׁבַּגְּדוֹלִים מִשְּׁגִיאָה וּכְדַחֲזַ"ל אֵין אָדָם עוֹמֵד ע"ד תּוֹרָה אא"כ נִכְשָׁל בָּהּ מ"מ רֹוב הֲלָכוֹת וְהוֹרָאוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִבַּעֲלֵי הוֹרָאָה הֵם מְתֻקָּנוֹת וּמְכֻוָּנוֹת לַהֲלָכָה וְהֵם וַדַּאי רֻבָּא דְּרֻבָּא נֶגֶד הַשְּׁגִיאוֹת וְהַבִּלְתִּי מְכֻוָּנוֹת לַהֲלָכָה.

א"כ מִדִּינָא יֵשׁ לִסְמוֹךְ וּלְמֵיזַל בָּתַר רֻבָּא. אֶלָּא כֵּינָן דקיי"ל דִּבְמָקוֹם הָאֶפְשָׁר לְבָרוֹרֵי אֵין סוֹמְכִין עַל הָרֹוב כַּיּוֹ"ד סי' א' ע"כ חוֹבָה לְבָרֵר כְּשֶׁאֶפְשָׁר.

אַף שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיִּהְיֶ' אֶפְשָׁר לְבָרֵר בְּלֹא טֹורַח וּבֵירוּר הַלָּכָה וּלְבוֹנָה טֹורַח גָּדוֹל הוּא וַעֲבוֹדָה קָשָׁה תּוּשִׁיָ' הַמַּתָּשׁ כּוֹחוֹ שֶׁל אָדָם. אַךְ כֵּינָן שבלא"ה הַחוֹבָה לְפַלְפֵּל בְּחָכְמָה א"כ א"ז טֹורַח נוֹסָף כְּלָל לְמָאן דְּאֶפְשָׁר לוֹ וְחַיָּיב לְהִזָּקֵק לְמַעֲשֶׂה יוֹתֵר מִפִּלְפּוּל אַחֵר כדקיי"ל מַעֲשֶׂה וְשֶׁאֵינוֹ מַעֲשֶׂה נִזָּקִקִין לַמַּעֲשֶׂה.

אֲבָל מַאן דְּאֵינוֹ בַּר הָכִי אֵין בְּיָדוֹ לִבְדֹּוק וְשַׁפִּיר סָמַךְ אַרֻבָּא כִּדְלִיכָּא גָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּאַתְרֵי' (דבלא"ה אָסוּר לְהוֹרוֹת עַד שֶׁיִּמָּלֵךְ בַּגָּדוֹל) וַאֲפִי' כְּשֶׁלֹּא נוֹדַע אִם הָיָה מְחַבֵּר הַסֵּפֶר גָּדוֹל בַּדּוֹר י"ל רו"מ אֲצָל הוֹרָאָה ג"כ מֻמְחֶה כְּרוּב מְצַוִּין אֲצָל שְׁחִיטָה וּכְדַנָקְטוֹ הַפּוֹסְקִים הַאי רֻבָּא ג"כ בְּשְׁאָר דְּבָרִים כִּבְנִיקּוּר בסי' ס"ה דיור"ד וכיו"ב כָּתְבוּ רַבּוֹתֵינוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּתְשׁוּבוֹתֵיהֶם לְעִנְיַן מִילָה.

וְהֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה בע"ה במק"א וְכֵן גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְבָרֵר כְּשֶׁהוּא נֶחְפָּז וְטָרוּד וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַעֲמִיק שֶׁפָּטוּר ע"פ דִּין מֵהֶעָמִיק וְיוֹצֵא יד"ח ת"ת בְּלִימּוּד בְּלֹא עִיּוּן עי' ה' ת"ת להגרש"ז מש"כ בָּזֶה א"כ בִּכְלַל הָא אִיכָּא לְבָרוֹרֵי א"כ הַחוֹבָה עַל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וַדַּאי לְבָרֵר עכ"פ לְכַתְּחִילָּה כַּעֲצַת הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א כֵּינָן שתהלי"ת אֶפְשָׁר לָהֶם לִבְרוֹרֵי עֲלֵיהֶם הַמִּצְוָה.

ולפ"ז יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק לפמשכ"ל בְּדַעַת רַשְׁ"י וְהָרֹאֹ"שׁ דְּחִיּוּב תַּלְמוּד הוּא לָדַעַת טַעֲמֵי הַהֲלָכוֹת וְלֹא הַחִידּוּשׁ וְהַפִּלְפּוּל א"כ קוֹדֶם שֶׁיָּצָא יד"ח תַּלְמוּד זֶה לֹא נִתְחַיֵּיב בְּפִלְפּוּל לפ"ד ז"ל א"כ אפי' אִם יהי' בַּעַל שֵׂכֶל חָרִיף כֵּינָן שֶׁלֹּא גָּמַר עֲדַיִין כָּל הַתַּלְמוּד בְּגִירְסָא הֵיטֵב.

י"ל בְּאִישׁ כָּזֶה יוּכַל לִסְמוֹךְ עַל הוֹרָאָה הַנֶּאֱמֶרֶת בַּסֵּפֶר מִטַּעַם רֻבָּא דְּלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין טֹורַח בְּבֵירוּר מִטַּעַם שבלא"ה מְחֻיָּב כֵּינָן שֶׁעֲדַיִין אֵינוֹ מְחֻיָּב בְּמִדָּה זוֹ. רַק לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁעַל כָּל לוֹמֵד הַחוֹבָה לְעַיֵּין וּלְחַדֵּשׁ כְּדְאֶפְשָׁר לוֹ וְזוֹהִי שְׁלִישׁ בַּתַּלְמוּד י"ל שֶׁמִּדָּה זוֹ נוֹהֶגֶת בְּכָל אָדָם אַךְ י"ל שֶׁבִּתְחִילַּת לִמּוּדוֹ אֵינוֹ חַיָּיב כ"א בִּשְׁלִישׁ זְמַנּוֹ לְעַיֵּין אפי' לד' הָרַמְבַּ"ם א"נ אִם בֵּירוּר זֶה דּוֹרֵשׁ יוֹתֵר חֻשּׁוּב ע"י טֹורַח וְיָכוֹל לִסְמוֹךְ אַרֻבָּא.

רַק בִּגְדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁכְּבָר גָּמְרוּ בְּגִירְסָא הַתַּלְמוּד וּשְׁאָר דַּחֲז"ל לַהֲלָכָה שֶׁרוֹב זְמַנָּם חַיָּיבִים לַעֲסֹק בְּחִידּוּשׁ כד' הָרַמְבַּ"ם לָהֶם אֶפְשָׁר לְבָרוֹרֵי חֲשִׁיב בְּלֹא טֹורַח. דְּלִיכָּא בְּהוּ נַפְקוּתָא כ"א מִמַּסְקָנְתָּא לְמַסְקָנְתָּא וּלְמַעֲשֶׂה עָדִיף כמש"כ: וּבְדִבְרֵי בָּזֶה אָעִיר במש"כ בְּתְשׁוּבַת מוהרי"ק שֹׁורֶשׁ קס"ג לְיַישֵׁב דַּעַת רַשְׁ"י בפי' הַתּוֹרָה פ' תַּזְרִיעַ שְׁתָּפַס ד' ר"ש וְהִנִּיחַ ד' ר"י נֶגֶד הַכְּלָל הַנִּמְסָר לָנוּ עֵירוּבִין ל"ו ר"י ור"ש הֲלָכָה כר"י.

מִטַּעַם שְׁאֵין הַכְרָעוֹת הַהֲלָכוֹת וְכָל הָנֵי כְּלָלֵי שְׁנָתְנוּ רז"ל בָּאִים מִצַּד שֶׁהִכְרִיעוּ חֲכָמִים בְּכָל דִּין בפ"ע שֶׁמִּצַּד גְּדֻלַּת הַתְּנָאִים ל"ה אֶפְשָׁר לְהַכְרִיעַ כ"א כְּשֶׁרָאוּ תַּנָּא אֶחָד הָיָה חָרִיף יוֹתֵר אוֹ מְקֻבָּל יוֹתֵר מֵרַבּוֹתָיו סָמְכוּ עָלָיו לְהוֹרוֹת כְּמוֹתוֹ זוֹלָתֵי בִּמְקוֹמוֹת מְעַטּוֹת יוֹצְאוֹת מֵהַכְּלָל.

ע"כ אֵין הַכְּלָלִים קְבוּעִים כ"א בְּדִינִים הַנְּהוּגִים אֲבָל בְּדִינֵי קָדָשִׁים וּטְהָרוֹת וכיו"ב דְּלָא נְהִיגִי לֵיתְנִיהוּ לְהָנָהוּ כְּלָלֵי. ובס' אֲגֻדַּת אֵזוֹב תָּמַהּ עַל דְּבָרִים אֵלּוּ דְּאַדְרַבָּא אִיפְכָּא

מִסְתַּבְּרָא שֶׁאִם הָיוּ הַהֲלָכוֹת נֶחְלָטִים מִטַּעַם הַכְרָעָה בְּכָל דִּין בפ"ע שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁבְּדִינֵי קָדָשִׁים וּטְהָרוֹת דְּלָא נְהִיגִי לֹא הִכְרִיעוּ.

אֲבָל כְּשֶׁהַהַכְרָעָה הִיא כְּלָלִית הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת כּוֹלֶלֶת ג"כ קָדָשִׁים וּטְהָרוֹת דְּמַאי שְׁנָא. וְדוֹחֵק לוֹמַר שֶׁלֹּא מָצְאוּ אוֹתוֹ הַיִּתְרוֹן כ"א בַּהֲלָכוֹת הַנְּהוּגוֹת דמנ"ל לְחַדֵּשׁ כְּזֶה שֶׁאֵינוֹ מְפֹרָשׁ עיישׁ"ה, ולע"ד דִּבְרֵי מוהרי"ק זַ"ל בְּרוּרִים בְּטַעְמָן.

דְּבָאֱמֶת אֵין לוֹמַר שֶׁמַּה שֶּׁרָאוּ שֶׁהָאֶחָד יוֹתֵר חָרִיף אוֹ יוֹתֵר מְקֻבָּל מֵרַבּוֹתָיו הוּא הֶכְרֵחַ גָּמוּר שֶׁהַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו דִּלְפְעָמִים הַקָּטָן מְכַוְּין אֶל הָאֱמֶת יוֹתֵר. וּבִפְרָט שֶׁרֹוב הַחוֹלְקִים הָיוּ קְרוֹבִים זל"ז בְּמַעֲלָתָן וְרֻבָּם חֲבֵירִים הָיוּ וַאֲפִי' אִם יהי' מִטַּעַם רֹוב ג"כ לְהֶאָמֵר מְנָא לַן דְּהָכִי הוּא וְעוֹד שהמוהרי"ק כָּתַב וְיֵשׁ כֹּחַ בְּיַד חֲכָמִים לַעֲשׂוֹת כֵּן וְאִי הָוֵי רֹוב בְּזֶה א"צ כֹּחַ שֶׁל חֲכָמִים דְּדִינָא הָכִי הָוֵי.

אֶלָּא נלע"ד שֶׁעִיקַּר הַטַּעַם שֶׁרָאוּ חַז"ל לְקַבֵּע כְּלָלֵי הֲלָכוֹת הוּא מִפְּנֵי שֶׁרַבּוּ מַחֲלוֹקֶת הַחֲכָמִים בְּרוֹב דִּינֵי הַתּוֹרָה וְחָשׁוּ לְמַחֲלוֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה תּוֹרָה כִּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת ח"ו ע"כ קָבְעוּ כְּלָלֵי הֲלָכוֹת בְּהֶסְכֵּם כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל אוֹ רֻבָּם כְּעִנְיָן שכ' הָרַמְבַּ"ם בַּהַקְדָּמָה בְּעִנְיַן הַתַּלְמוּד וַחֲתִימָתוֹ.

וְכֵיוָן שֶׁהֻצְרְכוּ לִקְבֹּעַ הֲלָכָה לְצוֹרֶךְ הַגָּדוֹל הַזֶּה וְרָאוּ שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דא"ח הֵם ומ"מ הֲרֵי הַדָּבָר צָרִיךְ הֶכְרֵעַ ע"כ הִכְרִיעוּ הַמִּשְׁקָל ע"י מַה שֶׁמָּצְאוּ יִתְרוֹן בְּהָאִישׁ אֲבָל כֵּיוָן שֶׁעִיקַּר דָּבָר זֶה אֵינוֹ בֵּירוּר גָּמוּר וְלֹא נַעֲשָׂה כ"א לְצוֹרֶךְ תִּיקּוּן הָעוֹלָם שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת מַחֲלוֹקֶת בְּמַעֲשֶׂה הַמְּצוֹת א"כ א"צ לכ"ז בְּדִינִים שֶׁאֵינָם נְהוּגִים שֶׁמַּחֲלוֹקֶת בְּמַעֲשֶׂה לֹא תֵּצֵא מֵהֶם ע"כ בָּהֶם אֵין הַכְּלָלִים אֲמוּרִים.

כִּי לֹא רָאוּ חַז"ל צוֹרֶךְ לַעֲמֹד ע"ז לְמַנְיָן וּלְקַבֵּע הַכְּלָלִים. כִּי לוּלֵא מְגֻדָּר מִלְּתָא שֶׁלֹּא לְרַבּוֹת מַחֲלוֹקֶת הָיָה שׁוּרַת הַדִּין נוֹתֵן לְהַנִּיחַ הַהַכְרָעָה בִּידֵי חַכְמֵי הַדּוֹרוֹת וְאֵין לְךָ אֶלָּא ב"ד שֶׁבְּיָמֶיךָ אֶלָּא שֶׁהַצּוֹרֶךְ הֶבִיאוֹ לְהַכְרִיעַ ע"כ לֹא הִכְרִיעוּ כ"א כְּפִי הַהֶכְרֵחַ.

לְלַמֵּד לְדוֹרוֹת הַבָּאִים שֶׁלּוּלֵא הַהֶכְרֵחַ מִדַּת הַהַכְרָעָה בְּדִינֵי הַתּוֹרָה רְאוּיָה לִהְיוֹת מְסוּרָה לְכָל דּוֹר וָדוֹר לַחֲכָמָיו: ומש"כ עוֹד הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א לְחַפֵּשׂ בִּדְבָרֵי שוּ"ת הָאַחֲרוֹנִים אִם יֵשׁ חִיּוּב לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי כָּל דִּין מַה שֶׁהוֹרוּ בָּזֶה רַבָּנָן אוֹ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר עָלָה בְּיָדוֹ מֵעִיּוּן בְּשִׁקּוּל דַּעְתּוֹ וּרְאָיוֹת נְכוֹנוֹת י"ל שֶׁדַּי בָּזֶה.

וְהִנֵּה בְּנִדְאֵי גְּדוֹלִים כָּאֵלֶּה שֶׁכְּשֶׁיִּרְאֶה דִּבְרֵיהֶם אֵין מָקוֹם לַחֲלוֹק עֲלֵיהֶם וַדַּאי הַחוֹבָה כ"מ דְּאֶפְשָׁר לָדַעַת דַּעְתָּם וּכְדָבָר הָאָמוּר בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים זַ"ל דְּדָמֵי לַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ ח"ו. אֲבָל בְּסִפְרֵי אַחֲרוֹנִים די"ל אפי' כְּשֶׁיִּרְאֶה דִּבְרֵיהֶם לֹא יהי' ס"ל כֵּיוָן שֶׁעָלְתָה הַהֲלָכָה בְּיָדוֹ בִּרְאָיוֹת.

וְיֵשׁ לָדוּן כָּזֶה מִדִּין ס"ס שֶׁמָּא לֹא נִמְצָא שֶׁלֹּא כִּדְבָרָיו וְהוֹרָאָתוֹ, ואת"ל נִמְצָא שֶׁמָּאִיתְקַיְּמוּ אֶצְלוֹ דְּבָרָיו ג"כ אַחֲרֵי רוֹאוֹ הָאָמוּר עִם הַסֵּפֶר לְהֵיפֶךְ וְאוּלַי ל"ה מִתְהַפֵּךְ דא"ל שֶׁמָּא אֵין הַדִּין עִמּוֹ שֶׁמָּא לֹא נִמְצָא בַּסֵּפֶר לְהֵיפֶךְ דמ"מ א"א לְהוֹרוֹת כֵּן.

אַף י"ל דא"צ לְהַתְחִיל כ"א מס' שֶׁמָּא לֹא נִמְצָא הַיְפֶ' מִדְּבָרָיו וְלֹא הָוֵי שׁוּם רֵיעוּתָא וְאֵינוֹ בְּגֶדֶר סָפֵק דּוֹמֶה למש"כ הַשָּׁ"ך בס' עַל בְּכָלָלֵי ס"ס דְּהַהֶכְרֵחַ לְהַתְחִיל שֶׁמָּא לֹא עַל וְהָוֵי כְּמִתְהַפֵּךְ. אַף בלא"ה כְּדַאִיכָּא לִבְרוּרֵי לֹא יוֹעִיל ס"ס.

אַף י"ל כד' הגרע"א בְּתְשׁוּבָה ע"ו דְּכְשֶׁיְּשָׁאֵר ג"כ סָפֵק אַחַ"כ ל"ש אִיכָּא לִבְרוּרֵי ה"נ הָרֵי א"א לְקַבֵּץ כָּל הַסְּפָרִים שֶׁבָּעוֹלָם. אַף י"ל דְּלִיק הגז"ל דְּבָרָיו כ"א כשאח"כ יִהְיֶה צָרִיךְ לְהַחְמִיר רַק מִפְּנֵי הַסָּפֵק אֲבָל כְּשֶׁאֶפְשָׁר לְבָרוֹרֵי בֵּירוּר כָּזֶה שאח"כ יִהְיֶה צָרִיךְ לְהַחְמִיר מִכֹּחַ ס"ס לְחוּמְרָא דְּהָוֵי כְּרֹוב וּכְנַדַּאי חֲשִׁיב שַׁפִּיר אִיכָּא לִבְרוּרֵי.

אִם כֵּן הָכָא נָמֵי מִבָּעֵי לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִמְצָא שֶׁלֹּא כְּדִבָּרָיו וְיַחֲזוֹר בּוֹ. מַאי תֹּאמַר שֶׁמָּא יֵשׁ עוֹד פּוֹסְקִים הַסּוֹתְרִים דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים שֶׁמָּצָא וְאִם הָיָה רוֹאֶה דִּבְרֵיהֶם הָיָה מְקַיֵּם דְּבָרָיו הָרֵי עַכְשָׁיו חוֹזֵר הס"ס הַנִּזְכָּר שֶׁמָּא אֵינָם ואת"ל יֶשְׁנָם שֶׁמָּא הָיָה חוֹלֵק עַל דִּבְרֵיהֶם וּמְקַיֵּם דְּבָרִים הַלָּלוּ שֶׁמָּצָא א"כ הוּא נָקִיט מִטַּעַם ס"ס כְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים שֶׁיִּמְצָא וכיו"ב י"ל דְּהָוֵי בֵּירוּר וַדַּאי וְלֹא שֶׁל סָפֵק.

מ"מ גַּם ס"ס י"ל דא"צ לְבָרֵר כ"א בְּלֹא טוֹרַח א"כ בְּנָחְפָּז הָוֵי דִּינָא לִכְאוֹרָה לְעִנְיַן חִיפּוּשׂ בְּדִבְרֵי הַפּוֹסְקִים כְּדִלְעֵיל בְּעִנְיַן בִּיקּוּר הַטְּעָמִים וְהַהַבְחָנָה וכמש"כ בס"ד: וְלִכְאוֹרָה מִסַּנְהֶדְרִין ז' ב' מַכְנִיף בֵּי עֶשָׂרָה כִּי הֵיכָא דְּלִימְטֵי שֶׁיָּבֹא מִכְּשׁוּרָא מַשְׁמַע דבלאה"כ אֵין חוֹבָה לַחְקוֹר שֶׁמָּא יִסְתְּרוּ דְּבָרָיו וַחֲזָקָה שְׁהוֹרָה כַּהֲלָכָה וַאֲפִי' כְּשֶׁיִּסְתְּרוּ דְּבָרָיו י"ל שֶׁיִּסְתּוֹר סְתִירָתָם שׁוּב א"ל כִּי אִם מַה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת.

וי"ל כד' המג"א סי' תל"ז דְּבְמָקוֹם דל"א אִיסּוּרָא אֵינוֹ חַיָּיב לְבָרֵר בס"ס: ולר' הַפּוֹסְקִים בְּבְדִיקַת הָרִיאָה מִטַּעַם מִיעוּט הַמָּצוּי וַדַּאי י"ל אֵין דּוֹמֶה סָפֵק לְסֵפֶק כִּי יֵשׁ סֵפֶק שֶׁמִּיעוּט הַהוֹרָאוֹת שֶׁרָאוּי לְפַקְפֵּק בָּהֶם מָצוּי הוּא עכ"פ.

וְכָל כיו"ב וַדַּאי חוֹבָה וּמִצְוָה רַבָּה לְמַעַן קֻדְשַׁת תוה"ק לְהַעֲמִיד עַל מְכוֹן בְּקִיבּוּץ חֲכָמִים גְּדוֹלֵי הַדּוֹר אֲנָשִׁי הַשֵּׁם שְׁלִיטָ"א: וי"ל ג"כ דְּאִיכָּא נַפְקוּתָא בֵּין מִידֵּי דְּאוֹרָיְיתָא לְדִרַבָּנָן כִּדְאִיתָא עֵירוּבִין ס"ז ב' בִּדְאוֹרָיְיתָא מוֹתְבִינַן תְּיוּבְתָּא וַהֲדַר עָבְדִינַן עוֹבָדָא בִּדְרַבָּנָן עָבְדִינַן עֻבְדָּא וַהֲדַר מוֹתְבִינַן תְּיוּבְתָּא: עַד כֹּה הַעִירוֹתִי מְעַט בְּעָנְיִי וְהֶחָפְזִי ע"ד הַגָּאוֹן בַּעַל הַמַּאֲמָר שְׁלִיטָ"א: וַעֲתָּה אָשִׁיב אֶל הָרִאשׁוֹנוֹת הִנֵּה עֵינִי כָּל חַכְמֵי לֵב רוֹאוֹת כַּמָּה גָּדוֹל וְנִכְבָּד הוּא הַיְסוֹד הַנֶּאֱמָן שֶׁהָיָה בְּדַעְתִּי הָעֶנְיָה בְּעִנְיַן עֲרֵיכַת סֵפֶר הָעִיטּוּר סוֹפְרִים שֶׁעִיקְּרוֹ הָיָה לְשֵׁם זֶה הַתַּכְלִית שֶׁל בֵּירוּר הֲלָכָה בְּרוּרָה הַמְּזֻדָּמֶנֶת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים ע"פ רֹוב דֵּעוֹת שֶׁל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הַחַיִּים אִתָּנוּ יוֹסִיף השי"ת עַל יְמֵיהֶם יָמִים.

וְאִם כִּי עָבְרוּ שְׁנַיִם וְלֹא נַעֲשָׂה דָּבָר. וַעֲרֵיכַת הָעִיטּוּר סוֹפְרִים נִשְׁבְּתָה בעוה"ר.

עוֹד יֵשׁ לִי תִּקְוָה כְּשֶׁיְּגְזוֹר השי"ת בְּחַיִּים וְיַזְמִין לִי הַיְכוֹלֶת לָשׁוּב לְחַדֵּשׁ עֲרֵיכָתוֹ בעה"י בְּיֶתֶר שְׁאֵת בְּחֶסֶד עֶלְיוֹן ית'. רַק חָסֵר אָנֹכִי עֶדְנָה מִכְסַת הַכֶּסֶף הַדָּרוּשׁ לְהַתְחָלָה הִקְשָׁה כִּי אֵין חֻפְצִי לְבַקֵּשׁ דְּמֵי קְדִימָה.

וְהִנְנִי מְצַפֶּה לִישׁוּעַת השי"ת שֶׁיַּזְמִין לִי ע"ז סִיבּוֹת נְכוֹנוֹת בַּחֲסָדָיו הַמְרֻבִּים. וְהִנְנִי מְחַוֶּה קִוְּדָה קֶדֶם מָרָנָן וְרַבָּנָן גְּדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁיִּחְיוּ'.

וְחוֹתֵם בִּבְרָכָה וְתוֹדָה רַבָּה לִכְבוֹד רְחִימָא דְּנַפְשַׁאי מַר הַגָּאוֹן הַמְחַבֵּר שְׁלִיטָ"א אֲשֶׁר זִכָּנוּ לִהְיוֹת נִטָּפָל מְעַט לְדָבָר קָדְשׁוֹ בָּזֶה. וְהִנְנִי בָּזֶה זָקוּק, בְּבִרְכָתִי לָבֹא עַל סֵפֶר חִקּוּק: הַצָּעִיר אַבְרָהָם יִצְחָק הַכֹּהֵן קוּק.